

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

Dette værk er downloadet fra

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

www.genealogi.dk

Bemærk, at hjemmesiden indeholder værker, som er omfattet af ophavsret. For ældre værker, hvor ophavsretten er udløbet, kan PDF-filen frit downloades og anvendes.

For værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun må benyttes til rent personligt brug. Distribution og publicering af PDF-filen er ulovlig.

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

90. ÅRGANG · 15. RÆKKE · 4. BINDS FØRSTE HALVBIND

UDGIVET AF
SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

1970

INDHOLD

Fortegnelse over medlemmer	I-X
Arkivar, cand. mag. Ole Degn:	
Det personalhistoriske materiale i de ældre dele af det kongelige danske landhusholdningsselskabs arkiv	1
Regnskab for Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie 1969	10
Professor dr. phil. E. Ladewig Petersen:	
Hans Speil til Juelskov – Børge Rosenkrans til Ørup – Niels Pedersen Galt til Ingelstad. Studier over virkningerne af den adelige gældstiftelse om- kring 1600	11
Socialinspektør Olav Christensen:	
Grene af omslagsforvalter, rådmænd i Haderslev Gottfriedt Schrøders efter- slægt	27
Arkivar, dr. phil. Vello Helk:	
Holger Pax' rejsedagbog	35
Orientering	46
Fængselsinspektør, cand. jur. F. Hellborn:	
Nogle bemærkninger om borgmester på Christianshavn Hans Sørensen (1607–1674)	47
Fuldmægtig Finn H. Blædel:	
Efterladte optegnelser af sognepræst, dr. theol. Ernst V. Kolthoff	51
Kapten Kurt G. Trägårdh:	
Danskar som utvandrat till Kapprovinsen från slutet av 1600-talet til början av 1800-talet	69
Små meddelelser: En gådefuld Tycho Brahe forsker	76
Anmeldelser:	
Heinz F. Friederichs: How to find my German ancestors (Hans H. Worsøe) .	79
J. Elklit: Folketællingen 1845 (K. Albertsen)	80
Eli Ansteinsson: Teater i Norge (Kirsten-Elisabeth Høgsbro)	83
Aage Dahl: Ejdersted Provstis Præstehistorie til 1864 (H. Heilesen)	86
S. Otto Brenner: Nachkommen Gorm des Alten I (Knud Prange)	88
Fundats for Caspar Peter Bøgels familienstiftelse (Sven Houmøller)	93
Harald Møller: Forskellige slægtshistoriske arbejder (Hans H. Worsøe)	94
Preben Krarup: Hans Christensen Juhl og hustru (Hans H. Worsøe)	94
Ole Wivel: Martin A. Hansen I-II (Hans H. Worsøe)	95
Grethe Heltberg: Erindringer I-II (H. Topsøe-Jensen)	97
Aage Marcus: Den lange vej (Finn H. Blædel)	98
H. G. Olrik: Erindringsbilleder (Finn H. Blædel)	99
Jens Otto Krag: Ung mand fra trediverne (Finn H. Blædel)	99
Gunnar Sandfeld: Dreng i Holte (Finn H. Blædel)	101

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

udgives af SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE og redigeres af samfundets skriftudvalg ved sekretæren, arkivar Hans H. Worsøe, til hvem manuskripter bedes indsendt.

Abonnement kan kun tegnes ved indmeldelse. Foreninger og biblioteker kan optages som medlemmer. Indmeldelse sker ved henvendelse til sekretæren.

Medlemmer, der ønsker oplysning eller vejledning i genealogiske og personalhistoriske spørgsmål, kan henvende sig til OPLYSNINGSTJENESTEN, der efter evne og muligheder under hensyntagen til spørgsmålenes art enten besvarer disse direkte eller indrykker dem i tidsskriftet, når pladsforholdene tillader det.

Spørgsmål indsendes til redaktøren.

Redaktionens adresse: Arkivar Hans H. Worsøe, Stenshøj 12, Bruunshåb, 8800 Viborg.

FORTEGNELSE OVER MEDLEMMER AF SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

1. JANUAR 1970

Hvor der for de personlige medlemmer ingen bopæl er anført, er denne København. Biblioteker m. m. er anført alfabetisk efter hjemsted. Et tal i parentes angiver antallet af kontingenter.

Korresponderende medlemmer:

Kellinghusen, Hans Adolf, professor,
dr. phil., Hamburg
von Marchtaler, Hildegard, genealog,
Hamburg

Personlige medlemmer:

Abildgaard, J., apoteker, Nykøbing F.
Adeler-Bjarnø, Henrik, inspektør
Albeck, Edel, lærerinde, Hørsholm
Albertsen, Kaj, læge, Århus
Alsted, Niels, redaktør, Virum
Alsøer, Poul Edv. Hjarne, major,
Helsingør
Ammentorp, Kirsten, læge, Hellerup
Amnitzbøll, Lars, museumsassistent,
Glostrup
Andersen, A. E., civilingeniør,
Nørre Åby
Andersen, Bent, lærer, Kirke Stillinge,
Slagelse
Andersen, Erna Stolpe, assistent,
Torslunde pr. Svinninge
Andersen, Finn, genealog
Andersen, K. Bruun, advokat, Dunkær,
Ærø
Andersen, Karen Margrethe, frue
Utah, USA
Andersen, Poul, filialdirektør,
Odense
Andersen, Poul A., forlagsboghandler,
Helsingør

Andreasen, Øivind, cand. mag.,
Kgs. Lyngby
Andresen, Soren, lærer, Haderup
pr. Skive
Asschenfeldt, C. St., sognepræst,
Årby, Kalundborg
Baltzersen, Knud Erik, brandmand,
Herlev
Bang, Sven, skovrider, Orupgård
Banning, Knud, afd. leder, dr. theol.,
Holte
Barfoed, Chr., direktør, Odense
Barnholdt, Harald, bankdirektør,
Stockholm
Bartholdy, Nils G., cand. phil.
Bendixen, Rasmus, fhv. gårdejer,
Hasle, Århus
Bentzon, Eva Weis, frue, Hellerup
von Benzon, Aage, bankier, Hellerup
Benzon, Tove, frue
Bernth, Niels Chr., bankbestyrer
Beyer, A. F., revisor H.D., Frederikssund
Bie, P., driftsinspektør, Hellerup
Bierfreund, Knud, kontorchef
Bille, Bent, stud. polit.
Bille, Ingrid, frue, Virum
Bille Brahe, J. C., baron, Risinge
Bjerre, Gunner, Vanløse
Bjerrum, Sonja, frue
Bjørk, E. A., dommer, Torshavn
Bjørn-Jensen, Chr., fuldmægtig,
Vanløse
Blom, Erik, afd. forstander, dr. med.
vetr., Søborg

- Blædel, Finn H.*, fuldmægtig
Blæsbjerg, Johs., lærer, Kibæk
Bonde, Aage, overbibliotekar, Viborg
Boolsen, Johs., forfatter, Bangsbostrand
Bork, Erika, prokurist, Vanløse
Borlund, E., frue, Kalundborg
Bracher, Willy Svendsen, overlærer,
 Valby
Brammer, Tage, amtsforvalter
Branth, G. W., direktør, Hellerup
Bresler, Narved Vera, assistent,
 Ballerup
Brinkmann, Jens Georg, stud. med.
Bro, Lise, frue, Allerød
Broch, E., lærer, Bjerringbro
Brusendorff, Ole, arkitekt
Bruun, Emil Wigelsen, advokat, Søborg
Bruun, J. Deigaard, dyrlæge,
 Nordenskov
Brøgger, G., ingeniør, Svenstrup, Als
Bull, Francis, professor, dr. philos.,
 Oslo
Busch, E., professor, dr. med.,
 Hesselbjerg pr. Vejby
Byhr, Sven-Erik, ryttmästare, Malmö
Bilow, Svend, farvehandler
Bækmark, C. A., kontorchef, Søborg
Bøgelund-Jensen, Karen, frue, Gentofte
Bøyesen, Lars Rostrop, museums-
 inspektør, mag. art., Alborg
Calov, Bent G., fuldmægtig,
 Kalundborg
Carlsen, Inge, hush.lærerinde
Carøe, Finn, advokat, Sønderborg
Chrillisen, Erna, frue
Christensen, Arne, overassistent
Christensen, Carl M., overlærer
 Humble
Christensen, Olav, socialinspektør,
 Haderslev
Christiansen, Axel, renseriejer
Christianson, John, professor, dr. phil.
 Decorah, Iowa, USA
Christoffersen, Erik, direktør, Strib
Christophersen, Karen, exam. hush.
 lærerinde, Kerteminde
Clauding, Kurt, arkitekt, Valby
Clausen, Erik Schumacher, toldkon-
 trollør, Viborg
Clausen, Holga, konsulinde
Colding, Inge, frue, Kgs. Lyngby
Colding, Torben Holck, direktør,
 dr. phil.
Dahl, Aage, sognepræst, Virum
Dam, Edith, afd.bibliotekar,
 Hellerup
Damm, Kristian H., overassistent,
 Grindsted
Dandanell, Kirsten, frue,
 Kgs. Lyngby
Dauidsen, J., overlærer, Torshavn
Degener, F., trafikinspektør, Fredericia
Degn, Ole, arkivar, Brabrand
Dehn, Martha, sekretær, Valby
Dinesen, T., ingeniør, Leerbæk, Vejle
Dragsted, Ove, direktør
Draminsky, Paul, telefondirektør,
 Århus
Drewsen, Erik, læge, Kgs. Lyngby
Dunsby, Renée, frue, Oslo
Daae, Anders, apoteker, Rena,
 Østerdalen
Eggert, Bent, arkitekt, Ledøje
Ehrenreich-Hansen, C., frøken, Randers
Eliassen, Terje, fuldmægtig, Nakskov
Elmqvist, Henrik, arkivar
Engelbrecht, Peter, fuldmægtig,
 Rungsted Kyst
Engelsted, Peter, shippingmand,
 Bagsværd
Eriksen, Jørn, Århus
Eriksson, Enar, mättningsinspektör,
 Dala-Järna
Errboe, Anders Theiss, musiker, Århus
Ertbøll, St., stationsforstander, Tinglev
Esbjørn, Leif, kontorassistent,
 Hørsholm
Eschen, Frank, modetegner, Søborg
Eschen, Jørgen, læge, Valby
Fabritius, Albert, ordenshistoriograf,
 administrator, dr. phil.
Filtensborg, P., provst, Gram
Fjeldvig, Ragna, direktør, Vejle
Fogedgaard, Helmer, direktør,
 Rudkøbing

- Foldspang, A.*, politimester,
 Assens
von Folsach E., hofjægermester,
 Dronninglund
Frandsen, Inge, frue, Thisted
Friberg, Egon Th., arbejdsmand,
 Engesvang
Friehling, E., direktør, advokat,
 Hellerup
Friis, Chr. Peter, grosserer
Friis, Jørgen Colding, fuldmægtig
Friis, Niels, redaktør
Friser, Chr. J., Nykøbing F.
Fritz, Sven, arkitekt, Åbyhøj
Frommelt, Ole Peter, faglærer,
 Helsingør
Frost, E., flyverløjtnant, Kølvrå
Fræmohs, Erik, kontorchef, Silkeborg
Fugl, M., politimester, Nykøbing F.
Fyhn, Hans, grosserer
Faaborg, N. L., redaktør
Garde, Erik, læge, dr. med.
Garde, H. F., kontorchef
Gauguin, Pierre S., civilingeniør
Giertsen, Ola Holta, Oslo
Gimbel, Erik, overlærer, Odense
Gjørup, Jørgen Fønss, planlægningschef,
 Søborg
Glarman, Rudolph, pastor em., dr. theol.,
 Kolding
Gleerup, Jan, assistent, Ballerup
Gløersen, Jørgen, ingeniør, Oslo
Gosch, Wilh., pastor em., Rendsburg
Gram-Andersen, Jesper, stud. polyt.,
 Hellerup
Grandt-Nielsen, Finn, museumsinspek-
 tør, Odense
Gravesen, Palle, civilingeniør, Køge
Gregersen, Elisabeth Heide, fuldmægtig,
 Skive
Grotting, Gunnar, direktør, Malmø
Grove-Stephensen, F. S., fuldmægtig,
 Sønderborg
Grum-Schwensen, A., stads- og havne-
 ingeniør, Fredericia
Grut, Erling, W., civilingeniør, Fåborg
Grønæk, Hanne, lærerinde, Stensballe
 pr. Horsens
Grønning-Rasmussen, Else, frue
Grönvald, P., overassistent, Kgs. Lyngby
von Gudenus, Philipp Georg, greve,
 Wien
Guldager, Walther, apoteker, Hornslyd
Gustafsson, Nils, direktør, Hillerød
Gaardhøje, Else, frue, Esbjerg
Hald, Carsten de Teilman, cand. jur.
Hald, Johs., snedker
Halling, Einar, murermester
Halvoring, Max H., overtelefonmester,
 Odense
Hansen, Bent Stig, prokurist, Rødovre
Hansen, Carlo
Hansen, Charles M., major, Kansas,
 USA
Hansen, Einar, målerafleser, Bjergsted
 pr. Jyderup
Hansen, Ellen, fru, Viborg
Hansen, Gregers, kommunaldirektør
Hansen, Inger Wilken, frue, Jyllinge
Hansen, Jörg, Hamburg
Hansen, Thorkild, forfatter, Stavnsholt
 pr. Birkerød
Harbou, Niels, dommer
Hass, P. A., kontorchef
Hassing, Caspar, kontorchef, Ballerup
Haugsted, Carl, bogtrykker, Århus
Haunsø, Bodil, frue, Gentofte
von Haven, F. C. C., bibliotekar,
 Vanløse
Hedin, Henrik Stamer, stud. polit.,
 Brønshøj
Heegaard, H. J., faglærer, Holløse pr.
 Næstved
Heilesen, Henning, arkivar,
 Charlottenlund
Heise, Torkil, advokat
Helk, Vello, arkivar, dr. phil.,
 Birkerød
Hellborn, Frits, kontorchef, Gentofte
Helskov, Niels, ambassadesekretær,
 Hellerup
Henriksen, J. V., tolddirektør,
 Charlottenlund
Henriksen, K. K., stationsleder,
 Fruens Bøge
Hintze, Gotfrid, Stockholm

- Hiort, Esbjørn*, arkitekt, Klampenborg
von Hirsch, Per, advokat, Oslo
Holm, Jørgen, repræsentant, Roskilde
Holst, Else, frue
Horn, Kitty, bibliotekar, Oslo
Hougaard, Per, tandlæge, Roskilde
Houmøller, Sven, afd. bibliotekar,
 Valby
Huess, Carla, frue
Hvass, Jørgen, retsassessor, Nyborg
Hvidtfeldt, Johan, rigsarkivar, dr. phil.,
 Gentofte
Hviid, Rigmor, stud. mag., Brønshøj
Høegh-Guldberg, Fritz, minister, Rom
Hønger, E., frue
Høyer, Gunnar, kordegn, Valby
Haarh, Norma, frue, Virum
Ingvordsen, Henning, prokurist,
 New York
Isager, Christine, overlærer, Fuglebjerg
Jacobsen, Henning Berg, mekaniker,
 Veterslev pr. Ringsted
Jacobsen, Hermann, arkivassistent,
 Torshavn
Jacobsen, Jørgen, glassliber
Jacobsen, Signe, lærerinde, Fjenneslev
Jacobsen, Svend, adjunkt
Jacobsen, Thyge, tandlæge, Værløse
Jakobsen, Ulla, frue, Skærbæk pr.
 Fredericia
Jensen, Birte Hjorth, civilingeniør,
 Dragør
Jensen, E. Ørum, frue, Viborg
Jensen, Edit, væverske, Kgs. Lyngby
Jensen, Ejgil Lundager, fuldmægtig,
 Valby
Jensen, Eva Hundebøll, lærerinde,
 Hoven pr. Tarm
Jensen, Henning Hausgaard, redaktør,
 Humlebæk
Jensen, J. Jeppesen, landbrugskandidat,
 Ålborg
Jensen, Johs., tegnelærer
Jensen, Karen Nyrup, frue, Søborg
Jensen, Kurt, gymnasielærer, Lundby
Jensen, Tage Schjerling, typograf
Jensson, Arnfinn, lektor, Oslo
Jessen-Klixbüll, Kn. E., skovfoged,
 Sdr. Omme
Jexlev, Thelma, arkivar, Gentofte
Johansen, Marius, lærer, Arden
Johansen, Mogens, apoteker, Kastrup
Johansen, Niels K., kontorist,
 Mastrup pr. Ørum
Joost, Kai, statsaut. ejds.mægler,
 Svendborg
Juel Hansen, E., sparekassefuldmægtig,
 Odense
Jørgensen, Carl, organist, Risskov
Jørgensen, Edv., telefonovermekaniker,
 Vanløse
Jørgensen, Frank, arkivar, cand. mag.,
 Humlebæk
Jørgensen, Harald, landsarkivar, dr. phil.
Jørgensen, Helga Gønge, lærerinde,
 Vejerslev pr. Thorsø
Jørgensen, Ivan B., hovedbogholder
Jørgensen, Karen, forretningsbestyrer
Jørgensen, Otto, cand. jur., Esbjerg
Jørgensen, Poul, sognepræst, Børglum
Jørgensen, Sv., kustode, Albertslund
Kaiser, Mary Windfeld, redaktør,
 Søborg
Kalko, Mogens, proprietær, Hillerød
von Kappelgaard, Arne, maler
Kardel, Henry D., inspektør, Farum
Kinberg, Cecil, frue, Gentofte
Kindt, Gerda, frue, Vester Egede
 pr. Haslev
Kirkensgaard, S. P., hovedbogholder
Kirstein, Olaf, læge
Kjerrumgaard-Jørgensen, Else M.,
 arkiv-fuldmægtig
Kjær-Hansen, Laurits, produktionschef,
 Ringsted
Klee, Paul F., ingeniør, Albertslund
Klemp, Karen Rantzau, frue, Birkerød
Knoff-Worsøe, Maja, frue,
 Trondheim
Koefoed, Eigil, advokat, Holte
Koefoed, Gunvor, frue, Valby
Kongsted, Ole Dan, stud. mag
Konow, Hans, grosserer
Konow, Lennart, sekretær, Virum
Korse, Aug., lærer, Broager
Kraft, Leif, Treschow, Oslo

- Krag, Hans*, Kristiansand
Krag, P., fuldmægtig
Kragh, Ada, sygeplejerske,
 Fredericia
Krarup, Krista, frue, Haslev
Kristensen, H. K., førstelærer, Varde
Kristensen, P. Halkjær, museumskonsu-
 lent, Vanløse
Kaarsted, Tage, professor, dr. phil.,
 Fruens Bøge
Langager, E., tandlæge
Lange, Ove, tandlæge
Langebæk, C. H., tandlæge, Holte
Langelund, I., overtoldvagtmester,
 Padborg
Langhoff, Sv., ingeniør, Kgs. Lyngby
Langholtz, Carl, bibliotekar, Skive
Larsen, Jens Kristian, kirketjener,
 Skive
Larsen, John, skoleinspektør, Ulfborg
Larsen, Karen Margrethe, frue, Valby
Larsen, Knud Houmann, revisorassistent,
 Sdr. Nærå pr. Årslev
Larsen, Lilli, sundhedsplejerske
Larsen, Thorkil, lærer, Støvring
Lassen, Niels B., direktør, Århus
Laumark-Møller, Ragnhild, højskole-
 lærerinde, Odder
Leistad, Lita, frue, Trondheim
Lindberg, Erik V., fuldmægtig, cand.
 act., Tåstrup
Lindstrøm, Jørgen Henrik, adjunkt
Lindum, Eli, lektor, Glostrup
Linneballe, Poul, lektor
Linnemann, John, radiomekaniker,
 Fåborg
Lorck, M. L. V., orlogskaptajn
Lund, A. W., styrmænd, Brabrand
Lund, Eva, læge, Odense
Lund, Lise, frue, Odense
Lund-Jensen, Chr., direktør, Kjellerup
Lundsby, Jørgen
Lundsby, Karsten, Svendborg
Lütchen-Lehn, Kirsten, sekretær
Löwe, Jacob, assistent
Madsen, Erik Holm, overfenrik,
 Herning
Maegaard, K. K., stud. med., Højbjerg
Magnussen, Poul Færk, topografelev,
 Nørreskov pr. Silkeborg
Majvang, A., sognepræst, Dalby pr.
 Haslev
Malling, Otto, direktør
Margolinsky, Jul., bibliotekar
Martensen-Larsen, O., læge
Mathiesen, Jørgen H., assistent
Matthiesen, Jørgen, godsejer, Oslo
Merlie, Leif O., købmand, Moss
Mersing, Helge, købmand,
 Solrad Strand
Metzon, Hans, politiassessor, Skive
Meulengracht, Edvard, viceskole-
 inspektør
Michelsen, E., assurandør, Odense
Michelsen, Jytte, frue
Miltersen, Jørgen, redaktionschef,
 Thisted
Mogensen, K. L., major, Frederikssund
Molbo, E., lektor, Ålborg
Møllerup, Jens, overlærer, Rudkøbing
Monrad, Kaj, assistent
Monsrud, Halvor, arkivar
Mose, Britta, beskæftigelsesterapeut,
 Søborg
Munk, Gunnar Foverskov, provisor,
 Søborg
Mygind, Cai, overlærer, Brønshøj
Myrhøj, A. M. S., overlærer,
 Kalundborg
Møller, Erik Juncker, direktør
Møller, John, bibliotekar
Mørkeberg, Henrik, stud. soc.
Nicolaisen, Marie, frue, Århus
Nielsen, C. A., arkitekt, Birkerød
Nielsen, C. Lindberg, landsarkivar,
 Odense
Nielsen, Erik, grosserer, Vedbæk
Nielsen, Hans Kr., civilingeniør,
 Hjallese
Nielsen, Hans Ove, Ølsted
Nielsen, Henning, stud. mag.,
 Svogerslev
Nielsen, Karl Kr., inseminør, Hårby
Nielsen, A. Smidt, arkivar, Kgs. Lyngby
Noer, Viggo E., revisor, Skive

- Nyborg, Tore*, fil. dr., München
Nyegaard, Poul Thune, redaktør,
 Charlottenlund
Obelitz, Bredo, prokurist, Gentofte
Olsen, Arne, konsulent, cand. agro.,
 Vallekilde
Olsen, Henning, stud. jur., Århus
Olsen, Ingeborg Hørring, frue, Valby
Olsen, Kåre, førstebibliotekar
Olsson, Nils William, dr., Minnesota
Orla-Jacobsen, E., frue, Græsted
Otto, Karen, lærerinde, Hevring pr.
 Ørsted
Oxlund, Jens J., provisor, Bagsværd
Paulsen, Asta, frue, Viborg
Pedersen, Annelise, assistent
Pedersen, Flemming, assistent,
 Glostrup
Pedersen, Helge, bagemester
Pedersen, Vagn, civilingeniør,
 Albertslund
Pervil, Jørgen, overassistent
Petersen, Eigil, montør, Thisted
Petersen, Erik Strange, stud. mag.,
 Århus
Petersen, Erling, viceskoleinspektør,
 Fuglebjerg
Petersen, Harry, overassistent,
 Gentofte
Petersen, Jens A., redaktør, Tåstrup
Petersen, L. Bonde, direktør, Holstebro
Petersen, Poul Tidemann, assistent,
 Vanløse
Petersen, W. B. E., major, Birkerød
Poll, Mogens, teaterforvalter, Hørsholm
Porse, P., overpolitibetjent,
 Åbyhøj
Porsvig, Viggo, overlærer, Ålsgårde
Porsaa, Hanne, cand. jur., Charlotten-
 lund
Porsaa, Kaj, øjenlæge, dr. med.,
 Charlottenlund
Poulsen, P., prokurist, Århus
Prange, Knud, arkivar, mag. art.,
 Brønshøj
Prebensen, E., oberst
Pust, Svend, bibliotekar, Valby
Påhlsson, Leif, skriftställare,
 Göteborg
Rambusch, Sigrid, arkivar, Rødovre
Randbøll, Hans F., prokurist,
 Virum
Randbøll, Vibeke, fuldmægtig
Rasmussen, A. Kann, direktør, Femhøi
 pr. Krogstrup
Rasmussen, Edit, arkivar
Rasmussen, Inger Skou, bogholderske
 Valby
Rasmussen, K. Winkel, prokurist
Rasmussen, S., lærer, Odense
Rasmussen, Th., lærer, Horsens
Reimann-Petersen, E., lærer, Kirke-
 Hyllinge
Reitzel-Nielsen, Erik, amanuensis,
 Hellerup
Riber, Hermann R., el-installatør,
 Kastrup
Richardt, P., fiskeeksportør, Hørbylunde
 pr. Silkeborg
Riiber, P. N. Thaulow, overretssakfører,
 Vikersund
Riisager, Knud E., lærer, Kvorning pr.
 Hammershøj
Risom, Vald. Høstmark, grosserer,
 Hellerup
Roesen, Gert, genealog, Ravnstrup pr.
 Viborg
Rosendal, Erik, eksp. sekretær
Rosenkilde, Volmer, boghandler
Ryder, Harald, fhv. proprietær,
 Bråskov
Rynning, Carsten, departementssekretær,
 Oslo
Rømer, Jens, stud. jur., Hellerup
Sabroe, Axel S., skovrider, Oens pr.
 Horsens
Sanders, E., disponent, Holte
Saugbjerg, Inger, cand. mag., Bække-
 lund pr. Horsens
Saxild, H. W., eksp. sekretær
Schjælde, Johs., civilingeniør, Hvidovre
Schjoldager, Ove, civilingeniør, Glostrup
Schou, Jørgen, grosserer, Fredensborg
Schoubye, Knud, amtsforvalter, Viborg
Schovsboe, Per Ole S., stud. teol.,

- Århus
Schroeder, P. P., oberstløjtnant, Viborg
Schrøder, Per, civilingeniør, Holte
Schrøder, Urban, præst, Varnæs
Schæffer, Aage, apoteker
Sckerl, Mogens, konditormester, Vejle
Secher, Knud, assistent
Seidel, Wilhelm, kunstmaler
Seidelin, Mogens, læge, Odense
Seland, Per, dr., Gravdal, Norge
Sigerstrøm, Mogens Korsgaard, reklame-assistent, Nyborg
Sigurdsson, Fridjon, kontorchef, Reykjavik
Sinding, Otto, byretsdommer, Virum
Sjøbeck, Grethe, overassistent, Hvidovre
Skovgaard, Louise, overlærer
Skyum, Yngvar, guldsmed
Smith, Jokum, direktør
Snorrason, Egill, overlæge, dr. med.
Solberg, Georg, sekretær, Drammen
Sollied, Ragna, frøken, Bergen
Sommer, Otto Vilh., kordegn
Sonne, Henrik, afd. leder, Rødovre
Spangen, Christian, tandlæge, Løten
Sparre, Th., sognepræst, Odder
Sparre-Ulrich, K., fuldmægtig
Spengler, Anne-Lisbeth, frue
Spiegelhauer, A., frue, Glostrup
Sprechler, H. W., direktør, Ålsgårde
Steenstrup, N. V., civilingeniør, Hjallese
Steenstrup, V. A., civilingeniør, Virum
Steentoft, Ove, redaktør, Espergærde
Stelling, Mogens, North Vancouver
Stenz, Anna, lærerinde, Randers
Stie, Helge, grosserer
Storm, Ove, civilingeniør
Stouge, Niels P. V. Sandbergh, baron, Hellerup
Strandbygaard, J. B., civilingeniør, Århus
Strange, John, kriminalassistent, Bagsværd
Støvring-Nielsen, H., domkantor, Ålborg
Særmærk-Thomsen, Knud, forvalter
Sundbo, Arne, borgmester, Valby
Svensson, Inger Bjørn, cand. polit., Haderslev
Søby, Otto, sessionschef
Søby, Ruth, frue
Sørensen, Erik, typograf
Sørensen, P. B., fabrikant
Sørensen, S. E., trafikkontrollør, Århus
Sørensen, Søren, bogholder, Vejle
Sørensen, T. M., postmester, Hirtshals
Tage-Hansen, M. K., godsejer, Osby
Teist, Fr., højesteteringssagfører, Svendborg
Thorsborg, Karsten, stud. mag.
Thrane-Jensen, E., revisor, Rødovre
Tjellesen, Kaj, tømremester, Espergærde
Topp, Gert, el-mekaniker
Topp, Per Wedell, fotofaktor
Topsøe-Jensen, E., overbibliotekar, dr. phil., Birkerød
Torstensson, Viggo, journalist, Randers
Trolle, Nina, frue, Århus
Trudslev, Evald, vicekommunaldirektør, Nørre-Sundby
Tvevad, Jørgen, universitetslektor, Gentofte
Tønnesen, Allan, stud. mag.
Udsen, Per, læge, Gentofte
Ulander, Britta, frøken, Stockholm
Uldall-Hansen, H., dr. polit, Hellerup
Ulfbeck, Fanny, frøken
Urne, Henrik, landsdommer, Vedbæk
Vejle, E., forretningsfører, Fredericia
Verwohlt, E., amtsdirektør, Roskilde
Viuf-Sørensen, H., politiassessor, Thisted
Vogel-Jørgensen, F., redaktør, Charlottenlund
de Waal, Jess, bankassistent, Frederikssund
Wad, Leo, seminarielektor, Ålborg
Waetzold, Knud, advokat
Weggerup, Karl-Erik, redaktør, Malmö
Weinreich, Chr., Rungsted Kyst
Wentzel, Lisa, kontorchef
Werner, Hans, afdelingschef, Humlebæk
Wessel, Nanna, frue, Sandvika
Weymann, Poul, underbrandmester, Herlev

- Willadsen, Aksel J.*, cand. jur., Herlev
Willadsen, Poul, grosserer, Gentofte
Windfeldt, F. Palludan, kommunelærer,
 Rødovre
Winther, Arne, højskoleforstander,
 Glamsbjerg
Wodschow, Adam, tandlæge, Nærum
Woel, Carina, frue, Birkerød
Wolff, Kenny, telegrafarbejder,
 Toftlund
Worsøe, Hans H., arkivar, cand. mag.,
 Bruunshåb pr. Viborg
Waage, Georg, advokat, Odde
Zimmermann Peter, prokurist,
 Charlottenlund
Ørkild, Leif, eksp. sekretær, Vanløse
Ørsted, Børge, præst, dr. theol.
Aabrandt, Thorvald, husmand,
 Jordløse
Aage, Fin Krog, cand. jur., Svendborg
Aagaard, Jørgen, lærer, Søborg

 Indmeldt efter 1. januar 1970:
Andersen, Martha, frue, Hillerød
Andersen, Vald., overlærer, Bække
Bleibaetz, Erna, frue, Kgs. Lyngby
Boeck, Bianco, amtskommunedirektør,
 Hillerød
Bruun, Karen Agnethe, kontorassistent,
 Ikast
Christensen, Peter V., stud. mag.
Facius, Georg Moritz, bankfuldmægtig

Risskov
Frandsen, Emil, overlæge, Kolding
Gødert, Gunhild, frue, Charlottenlund
Hobel, Werner, overtopograf
Illum, A. G. M., ingeniør, Agerskov
Jensen, Tage Uffe Møller, landmand,
 Sunds
Jensen, Aase Martin, frue, Svendborg
Johansen, Olav, arbejdsmand, Kirke-
 Hyllinge
Jørgensen, Viola, frue, Kgs. Lyngby
Kjeldskov, Jørn, urmager, Odense
Krarup, Preben, advokat, Maribo
Kristensen, Vilh. Nyborg, bogholder,
 Frederikshavn
Larsen, Johanne Rask, frue, Reersø
 pr. Gørløse Sj.
Larsen, Peter Valter, pens., Vanløse
Laustsen, Agnes, frue, Skarrild
Lehrmann, O., civilingeniør
Levinsen, Jytte Pedersen, frue, Værløse
Lind, Johannes, præst, Fredericia
Lund, Niels Windfeldt, stud. mag.,
 Århus
Mønsted, Else Esmann, frue
Petersen, Arne Juel, telefonmontør,
 Lundby
Salling, Edv., pastor em., Espergærde
Schlichtkrull, Uffe, eksp. sekretær,
 Skodsborg
Treberg, Niels J., specialarb., Herning
Villadsen, Villads, kontorchef

Biblioteker, samlinger m.m.

- Assens bibliotek
 Ballerup bibliotek
 Bergens offentlige bibliotek
 Statsarkivet, Bergen
 Universitetsbiblioteket, Bergen
 Drammens folkebibliotek
 Centralbiblioteket for Sydvestjylland,
 Esbjerg
 Fredericia bibliotek
 Frederiksberg kommunebiblioteker (2)
 Frederiksberg kommunes håndbibliotek
 Frederikshavn bibliotek
 Frederikstad bibliotek
 Gentofte kommunebibliotek
 Gladsaxe kommunebibliotek
 Landesarchiv Schleswig-Holstein,
 Schloss Gottorf
 Grenå folkebibliotek
 Grindsted bibliotek
 Göteborg stadsbibliotek
 Universitetsbiblioteket, Göteborg
 Haderslev centralbibliotek
 Hadsund folkebibliotek
 Statsarkivet, Hamar
 Haslev folkebibliotek
 Universitetsbiblioteket, Helsingfors

- Nordsjællands centralbibliotek,
Helsingør
- Herlev kommunebibliotek
- Herning centralbibliotek
- Frederiksborg museet, Hillerød
- Hillerød bibliotek
- Hjørring centralbibliotek
- Hobro bibliotek
- Holbæk centralbibliotek
- Holstebro centralbibliotek
- Horsens centralbibliotek
- Landsarkivet, Hämeenlinna
- Hørsholm kommunebibliotek
- North Western University, Illinois
- University of Illinois Library
- Kalundborg bibliotek
- De Heibergske Samlinger, Kaupanger
- Universitätsbibliothek, Kiel
- Kolding centralbibliotek
- Statsarkivet, Kristiansand
- Berlingske Tidendes arkiv og bibliotek,
København
- Danmarks Lærerhøjskoles bibliotek,
København
- Dansk Folkemindesamling, København
- Det danske Sprog- og litteraturselskab,
København
- Det kgl. bibliotek, København (2)
- Det kgl. garnisonsbibliotek, København
- Instituttet for dansk Kirkehistorie,
København
- Folketingets bibliotek, København
- Foreningen til udgivelse af Danmarks
adels årbog, København
- Hans Majestæt Kongens håndbibliotek,
København
- Historisk institut, København
- Hærens arkiv, København
- Kraks legat, København
- Københavns kommunebiblioteker,
København (2)
- Københavns stadsarkiv, København
- Landsarkivet for Sjælland, København
- Nationalmuseet, 2. afd., København
- Ordenskapitlet, København
- Rigsarkivet, København
- Rådhusbiblioteket, København
- Udvekslingsinstituttet, København (6)
- Universitetsbibliotekets 1. afd.,
København (2)
- Køge bibliotek
- Lemvig bibliotek
- Universitetsbiblioteket, Lund
- Lyngby-Tårnbæk kommunes biblioteker
- Malmö stadsbibliotek
- Arkiv för svensk Släktforskning,
Malmö
- Stiftung preussischen Kulturbesitz,
Marburg
- Stiftsbiblioteket, Maribo
- Middelfart folkebibliotek
- University of Minnesota, Minneapolis
- Bayerische Staatsbibliothek, München
- Nakskov centralbibliotek
- New York public Library
- Centralbiblioteket for Maribo amt,
Nykøbing F.
- Næstved centralbibliotek
- Landsarkivet for Fyen, Odense
- Odense bys museer
- Centralbiblioteket for Fyen, Odense
- Universitetsbiblioteket, Odense
- Deichmannske bibliotek, Oslo
- Riksarkivet, Oslo
- Statsarkivet, Oslo
- Universitetsbiblioteket, Oslo (2)
- Kulturhistorisk museum, Randers
- Randers centralbibliotek
- Landsbokasafn Islands, Reykjavik
- Ringkøbing folkebogsamling
- Vejlby-Risskov kommunebibliotek,
Risskov
- Roskilde centralbibliotek
- Langelands bibliotek, Rudkøbing
- Rødovre kommunebiblioteker
- Bornholms centralbibliotek, Rønne
- Borgarsyssel Museum, Sarpsborg
- Silkeborg bibliotek
- Skive kommunebibliotek
- Slagelse bibliotek
- Sorø Akademis bibliotek
- Stavanger kommunebibliotek
- Møns folkebibliotek, Stege
- Humanistiska biblioteket, Stockholm
- Kungliga biblioteket, Stockholm
- Riksarkivet, Stockholm

Stockholms stadsbibliotek	Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg
Struer bibliotek	Viborg centralbibliotek
Svendborg by- og amtsbibliotek	Vordingborg Kommunes biblioteker
Sæby byarkiv	University of Wisconsin
Søllerød kommunebiblioteker	Ørebro statsbibliotek
Sønderborg centralbibliotek	Det sønderjyske landsbibliotek, Åbenrå
Museet på Sønderborg Slot	Landsarkivet for de sønderjyske lands- dele, Åbenrå
Thisted centralbibliotek	Åbo Akademis bibliotek
Føroya Landbokasavn, Torshavn	Det nordjyske landsbibliotek, Ålborg (2)
Statsarkivkontoret, Tromsø	Udvandrerarkivet, Ålborg
Det kgl. norske Videnskabers Selskab, Trondheim	Århus kommunes biblioteker
Statsarkivet, Trondheim	Erhvervsarkivet, Århus
Trondheim folkebibliotek	Slægtshistorisk forening i Århus
Tønder centralbibliotek	Statsbiblioteket, Århus
Universitetsbiblioteket, Uppsala	
Biblioteket for Vejle by og amt	
Vemmetofte klostres bibliotek	

Pr. 1. januar 1970 har Samfundet herefter 638 medlemmer, der fordeler sig med 489 personlige og 149 biblioteker, samlinger m.m. Hertil kommer 31 personlige medlemmer indmeldt efter 1. januar 1970.

DET PERSONALHISTORISKE MATERIALE I DE ÆLDRE DELE AF DET KONGELIGE DANSKE LANDHUSHOLDNINGSSKABS ARKIV

AF OLE DEGN

Den 29. januar 1769 blev Det kongelige danske Landhusholdningsselskab stiftet. Snart indledte selskabet en omfattende virksomhed, der inden længe skulle begynde at afsætte stadig voksende arkivmasser. Landhusholdningsselskabet var det første af de danske landøkonomiske selskaber, og det fik hurtigt en central placering. I arbejdet med fremme af erhvervslivet, først og fremmest landbruget, kom selskabet i kontakt med en mængde mennesker rundt om i landet. Det modtog fra mange egne en mængde beretninger, betænkninger, forslag, præmieæskninger, og selv udsendte selskabet svarskrivelser, beretninger, betænkninger, skrifter. Selskabets arkiv rummer derfor et stort materiale af interesse for personalhistorikere.

Siden 1951 befinder Landhusholdningsselskabets arkiv sig i Erhvervsarkivet, Statens erhvervshistoriske Arkiv, i Århus. Arkivet omfatter for årene 1769–1964 ca. 160 hyldemeter, og det er velbevaret, idet der kun er enkelte huller. Uheldigst er det, at journalsagerne 1769–1807 for størstedelen mangler, ligesom brevjournalerne for 2. halvdel af 1774 og for 1775, 1794 og 1795.

Landhusholdningsselskabets arkiv er velordnet, idet selskabet allerede fra starten fik opbygget et fast arkivsystem. Man benyttede sig af det såkaldte kancellisystem, det system, der brugtes i centraladministrationen. De indkomne breve og sager blev i kronologisk orden indført i en brevjournal, hvor man anførte afsenderens navn og adresse og en kort angivelse af sagernes indhold. År for år fik sagerne fortløbende numre, svarende til dem i brevjournalerne, der hver som regel kun omfatter et enkelt år, og de opstilledes i denne orden i lange rækker sagpakker. Fra og med 1832 gik man dog gradvis over til et noget andet system, idet stadig flere sager placeredes efter saglige hensyn. I 1832 indførte man således alle ansøgninger om at antages som selskabets lærling under nr. 1 og alle beretninger fra selskabets dimitterede lærlinge under nr. 2, mens man i øvrigt brugte det tidligere system. Året efter var nr. 3 reserveret til kvitteringer, og i 1916 var man efterhånden nået op på 70 nr. for klassificerede sager, idet nr. 70

omfattede blandede sager. Som grupper af særlig interesse for personalhistorikere kan nævnes nr. 1: Andragender om at antages som 3 års landvæsenlærlinge, 2: Meddelelser fra husbonder om 3 års landvæsenlærlinge, 3: Dagbøger fra landvæsenlærlinge, 19: Nye medlemmer, 21: Udmeldelser og dødsfald, 35–39: Forskellige legater og 44: Præmiering af tyende. Siden er nummersystemet flere gange blevet ændret på forskellig måde; men hovedprincipperne for ordningen er stadig de samme.

Brevjournalerne giver ofte krydshenvisninger til tidligere eller senere dokumenter i samme sag samt henvisninger til eventuelle udgåede breve, hvis tekster blev indført i kopibøgerne. Brevjournaler, sagspakker og kopibøger er vel de vigtigste rækker i Landhusholdnings-selskabets arkiv; men man finder dog også adskillige andre typer arkivalier, således medlemslister, forhandlingsprotokoller for selskabets styrelse, præmieprotokoller, med omtale af alle præmierede personer, og brevjournaler og kopibøger for forskellige kommissioner m. m. samt regnskaber. For årene 1769–1935 omfatter arkivet 108 m, hvoraf medlemslister og bestyrelsesprotokoller udgør 4 m, brevjournalerne 7 m, journalsagerne 70 m, kopibøgerne 8 m, regnskaber med bilag 8 m, forskellige kommissioners og udvalgs papirer 11 m. For årene 1936–46 omfatter arkivet 17 m og for årene 1947–64 35 m. Målt i enheder drejer det sig for perioden 1769–1947 om 736 bind og 800 pakker.

Selv om det store materiale er velordnet, kan man dog ikke umiddelbart uden stort besvær finde de oplysninger, det indeholder vedrørende bestemte personer. Ganske vist er der i brevjournalerne temmelig udførlige person- og sagregistre; men disse registre er ikke altid fuldstændige, og man får dem jo år for år. Endelig mangler der stedregistre.

Derfor har man i Erhvervsarkivet i nogle år arbejdet med et stort register til brevjournalerne, et alfabetisk register og et topografisk register. Man har skrevet sedler ud på alle personnavne m. m. i brevjournalerne for årene 1769–1851. Om det vil være overkommeligt at nå videre, er tvivlsomt. Mens man for de første årgange af brevjournalerne næppe havde meget mere end 200 sedler, nåede årgangene henimod 1850 efterhånden op på mere end 4000 sedler hver. For perioden 1769–1851 blev det til henimod 160.000 sedler, hvoraf henimod halvdelen er kopier.

Man har derfor efterhånden et stort navnemateriale, som det er planen at udgive i tre bind, omfattende årene 1769–1807, 1808–1834

og 1835–1851. Da mange sedler går på de samme personer, vil 1. bind komme til at indeholde ca. 10.000 personnavne; for de to følgende bind bliver der tale om noget lignende.

Registeret til Landhusholdningsselskabets brevjournaler kommer som nævnt til at bestå af to dele: det alfabetiske register og det topografiske register.

Det *alfabetiske register* indeholder i alfabetisk orden alle i brevjournalerne forekommende navne m. m. inden for de to grupper *personnavne* og *institutioner*, med henvisninger til det topografiske register. Ved personerne anføres titel eller titler, navne på eventuelle familiedlemmer, der optræder i materialet, samt en topografisk bestemmelse, der gør det muligt at finde personerne i det topografiske register. Ved de ikke særlig talrige institutioner anføres på samme måde topografiske bestemmelse. De topografiske bestemmelser omfatter for Danmarks vedkommende købstad eller sogn samt amt, for Færøerne sogn, for Norge købstad eller præstegæld samt fylke, for Island sysla, for andre områder blot landets navn.

Det *topografiske register* er hovedregisteret; her står alle personer i en meningsfyldt sammenhæng, den geografiske, mens det alfabetiske register blot skal lede hen til dette. For Danmarks vedkommende står under amterne, der er placeret i samme rækkefølge som i Trap: Danmark, 5. udgave, købstæder og sogne i alfabetisk orden og herunder personer og institutioner i alfabetisk orden. I det topografiske register bringes foruden navne og titler oplysninger om bopæl inden for sognet, eventuelt gård- eller husnavn, landsbynavn, tilhørsforhold til godser og lignende, og endelig alle henvisninger til brevjournalerne.

Ved Landhusholdningsselskabets stiftelse i 1769 var dets geografiske virkeområde meget større end i dag. Dets virke udstrakte sig også til Norge, Island, Grønland, Vestindien og Slesvig-Holsten. Disse områder står i det topografiske register efter Danmark hver for sig i den anførte rækkefølge. Især Norge spillede til 1814 en betydelig rolle for selskabets virksomhed. Første del af registeret, for perioden 1769–1807, rummer næsten lige så mange navne på nordmænd som på danskere. Fra de øvrige områder forekommer ikke så mange personer, lige så lidt som fra lande som Sverige, Tyskland, England, Frankrig, Holland, Belgien, Østrig m. fl. Henvisningerne for disse områder er interessante som vidnesbyrd om, at Landhusholdningsselskabets ry gik viden om; men de har næppe så stor praktisk betydning.

Ved hjælp af den topografiske del af registeret til Landhushold-

ningsselskabets brevjournaler er det muligt at gennemgå enkelte egne, sogne, amter osv. og finde alt det materiale, der findes i brevjournalerne og sagpakkerne vedrørende disse bestemte områder. Man behøver altså ikke i forvejen at kende personernes navne, blot man véd, hvor de har boet. På samme måde fungerer denne del af registeret som et stednavneregister, når man samtidig benytter en post- og telegraf-adressebog fra 1960'erne; gennem denne får man henvisning til pågældende amt og købstad eller sogn.

Til belysning af, hvad Landhusholdningsselskabets arkiv kan give af personalhistoriske oplysninger, og til illustration af, hvad man kan finde ved hjælp af det i Erhvervsarkivet udarbejdede register, skal anføres et eksempel.

Slår man op i det alfabetiske register under *Simon Andersen*, finder man, at denne var skriver, senere sekretær og fuldmægtig i Landhusholdningsselskabet, at han var gift med Marie Lovise A., og at han boede i København. I det topografiske ordnede register finder man under København under Simon Andersen henvisningerne 1802/173, 174, 203, 206, 1803/120, 136, 198, 209, 1805/130, 172, 241, 252, 256, 260b, 375, 403, 1807/213, 1809/24, 119, 1810/46, 239, 1811/200, 201, 247, 1812/65, 183, 1831/523. Hertil kommer henvisningerne til hans enke, Marie Lovise: 1813/72, 88, 1817/3, 1818/7, 1819/4, 273, 1820/2, 290, 1822/2, 1823/8, 1824/17, 356, 1825/16, 1826/42a, 1827/14, 559, 1828/32, 515, 1830/18, 1831/48, 156, 523. Da sagmaterialet til brevjournalerne før 1807 for størstedelen er borte, vil det altså sige, at man får 16 henvisninger til brevjournalerne alene og 33 til brevjournaler med tilhørende sagpakker.

I brevjournalen for 1802 finder man under nummeret forud for det, der først henvises til, nr. 172, et referat af en promemoria fra sekretær Didrich Didrichsen af 11. september, hvori han ansøger om at blive afskediget fra Landhusholdningsselskabets sekretariat og at måtte få en passende pension i forhold til sin lange tjeneste, nemlig 27 år. Under det følgende nr., 173, anføres en promemoria fra skriveren ved kontoret, Simon Andersen, af 15. september, hvori han ansøger om at blive konstitueret som sekretær og i sin tid at blive virkelig sekretær. Det følgende nr., 174, refererer en promemoria fra selskabets lovkommission, af 18. september, hvor man i anledning af en skrivelse fra præsidenterne af 16. september meddeler sin beslutning angående sekretærens afgang og formener, at præsidenterne i analogi med lovene kan give sekretæren tilladelse til straks at fratæde embedet, så meget mere, som Simon Andersen, der i 15 år har været ved kontoret, er mægtig at bestride embedet.

Under numrene 1802/203 og 206 anføres materiale, der giver et lille indblik i Simon Andersens virksomhed: en fortegnelse over de i Landhusholdningsselskabets modelkammer værende maskiner, modeller og redskaber m. m., med efterretning om, hvornår og fra hvem de er indkommet, om de er belønnet eller ej m. v., forfattet af den konstituerede sekretær, samt en promemoria om to agerdykningsredskaber hos slotsforvalter Voigt, også forfattet af Simon Andersen.

Hvorledes det gik Simon Andersen med ansøgningen ses af de følgende numre. Under 1803/120 anføres en betænkning af april 1803 fra Landhusholdningsselskabets præsidenter og formændene for kommissionerne, angående hvem af de syv

ansøgere til sekretærembedet der især kunne komme i betragtning; der nævnes tre personer, lektor Jens Wilken Hornemann, professor Gregers Begtrup og den konstituerede sekretær Simon Andersen; men vedrørende udfaldet af valget henvises til mødebogen, fol. 206.

I mødebogen finder man det anførte sted referat af et overordentligt møde 20. april 1803. Resultatet af en afstemning anføres: ved stemmesedler fik Hornemann 20 stemmer, Begtrup 19 og Simon Andersen 3, ved fraværende stemmer fik de tre henholdsvis 36, 5 og 17 stemmer. Der skulle altså stemmes mellem Hornemann og Begtrup; de fik henholdsvis 25 og 17 stemmer, og dermed var Hornemann valgt.

Den konstituerede sekretær Simon Andersen blev altså vraget til fordel for en socialt bedre placeret. Under nr. 1803/136 finder man refereret et brev, hvori han ansøger om løntillæg samt om en gratifikation for den tid, han var konstitueret sekretær. Selskabet svarede, at det første måtte udsættes, til han skulle have gage, mens han i gratifikation for sin flid i den tid, han havde været konstitueret sekretær, skulle have 50 rdl.

Om lønforholdene oplyser et følgende nr., 1803/198, hvorunder der refereres et brev fra selskabets kasserer, justitsråd Friderich Martini. Han foreslår, at sekretær Hornemanns gage måtte forøges til 500 rdl. og at fuldmægtig Simon Andersen måtte forundes et tillæg på 50 rdl. årligt på sin løn, 150 rdl. Som fuldmægtig havde Simon Andersen altså væsentlig ringere kår, end han ville have haft som sekretær. Økonomisk havde han ingen fordel af, at man for at bøde lidt på det skete havde tillagt ham titlen »fuldmægtig«. Det var den nye sekretær selv, der i en promemoria, 1803/209, havde anmodet om, at det måtte behage selskabet at give Simon Andersen prædikat af fuldmægtig. Selskabet resolverede, at der måtte gives ham prædikat af fuldmægtig, og at han som sådan skulle indføres i fortegnelsen over selskabets medlemmer.

Et par år senere forsøgte Simon Andersen igen at få sine økonomiske vilkår forbedret. Under nr. 1805/130 anføres hans ansøgning om tillæg i lønnen, idet han tilbyder at have specielt tilsyn med selskabets modelsamling. Brevet blev sendt til Lovkommissionen, der svarede, 1805/172, at det skulle forelægges i fjerdingårs-mødet. I maj kunne kassereren svare, 1805/241, at Simon Andersen skulle have et gratiale på 100 rdl. årligt mod at have opsyn med modelkammeret; sekretæren skulle opsætte en instruks for ham.

Under 1805/252 takkede Simon Andersen ved brev af 6. juni for gratialet og spurgte, hvornår det skulle begynde. Man svarede, at det skulle begynde 1. januar samme år. Og det varer ikke længe, før man ser resultater af Simon Andersens ny ekstraarbejde: under nr. 1805/375 nævner sekretæren i et brev, at en fortegnelse over selskabets modeller med en historisk udsigt nu er tilendebragt ved fuldmægtig Andersen, og under nr. 1809/24 fremlagde Simon Andersen en fortegnelse over selskabets modeller. Selskabet noterede, at man med fornøjelse havde modtaget dette udførlige og hensigtsmæssige register over dets modelsamling som et bevis på hr. Andersens flid og nidkærhed for selskabet.

Økonomisk har dette dog ikke været tilstrækkeligt for Simon Andersen. Under nr. 1810/46 refereres en ansøgning fra ham om i betragtning af de dyre og vanskelige tider at få forbedring i sin løn. Selv begynder han sit brev således: »De nuværende, over al beskrivelse dyre tider, gør det umuligt for mig med familie, seks personer, at indrette min økonomi således, at min indkomst kan tilstrække«. I brevjournalen står selskabets svar: »Forbliver efter præsidenternes på ansøgningen teg-

nede indstilling«. Denne lød: »Efter omstændighederne og for følgernes skyld holder vi det betænkeligt at anbefale fuldmægtig Andersens forestående ansøgning om årlig forhøjelse af hans løn. Derimod venter vi bifald, når vi, til nogen lettelse af hans angivne forfatning og som bevis på selskabets tilfredshed med hans mange års tjeneste, herved indstiller ham til at erholde et gratiale af 100 rdl.«

Et halvt års tid senere, under 1810/239, finder man igen en ansøgning fra Simon Andersen om på grund af tidernes besværlighed at erholde forbedring i sine kår. Selskabets svar var denne gang, at brevet skulle behandles i et af de første møder i januar 1811. Allerede 6. januar 1811 finder man, under nr. 1811/6, anført en indstilling fra præsidenterne om at give selskabets betjente et ekstraordinært tillæg for dette år, nemlig sekretæren 200 rdl., fuldmægtigen 100 rdl. og budet 40 rdl.

Det følgende år var Simon Andersen der igen med en ansøgning til selskabet. Han anmodede om at måtte erholde samme understøttelse af selskabet, som var tillagt de kgl. embedsmænd. Man svarede, at han fik tilstået en gratifikation af 120 rdl. for sin tjeneste det foregående år.

Efter et par indberetninger om modelsamlingen, 1811/247 og 1812/183, glider Simon Andersen derefter ud af Landhusholdningsselskabets brevjournaler. Ad anden vej finder man oplyst, at han døde 23. marts 1813, 44 år gammel (V. Richter: 100 års dødsfald, 1791–1890, 1901, s. 27). Endnu skulle hans navn dog flere gange dukke op i brevjournalerne i forbindelse med hans enkes. Hun ansøgte under nr. 1813/72 om fra 1. juli 1813 at få tilstået en årlig pension på 30 rbd. og 20 rbd. til hendes ældste søns opdragelse, hvilket tilstodes hende, det sidstnævnte gældende indtil sønnen var 16 år gammel.

Næsten hvert år indtil 1831 ansøgte enken nu om fornyelse af denne pension eller »gratifikation«, og flere steder giver hendes breve oplysninger af personalhistorisk interesse. Under nr. 1820/2 ansøger hun om, at understøttelsen til den ældste søns opdragelse må vedblive, uagtet han nu har opnået denne alder, og under nr. 1824/356 finder man hendes ansøgning om, at de 20 rdl., som hun hidtil årligt har nydt i opdragelsehjælp for sine sønner, fremdeles måtte udbetales hende, endskønt den yngste af sønnerne nu var fyldt 16 år. Hun oplyser samtidig, at hun selv er henved 60 år gammel.

Simon Andersens enkes breve ophører i 1831. Under nr. 1831/523 findes et brev af 6. december 1831 fra sønnen Fred. Jul. Andersen, der tilmelder selskabet sin moders dødsfald den 28. f. m. og takker for de hende af selskabet ydede velgerninger.

Det anførte eksempel viser, at man i Landhusholdningsselskabets arkiv kan finde adskillige personalhistoriske oplysninger. Samtidig kan man være heldig at få oplysninger om personlige forhold og om levevilkår, som man vanskeligt vil kunne få belyst på andre måder. Det gælder ikke blot en sag som denne, men også de utallige sager vedrørende landbefolkningen.

Som supplement til brevjournalregisteret er i Erhvervsarkivet udarbejdet et seddelkartotek over Landhusholdningsselskabets præmievindere 1769–1969. En udgivelse også af dette register er påtænkt. Det rummer ca. 9.000 navne, hvoraf en del ikke forekommer i brevjournalerne, dels på grund af de nævnte huller i disse, dels på grund af, at

man i selskabets første årtier tilsyneladende ikke *altid* har haft korrespondance i forbindelse med præmievindere, til trods for, at reglerne for præmieæskning fordrede indsendelse af ansøgning og attester. Præmievinderkartoteket er ordnet på samme måde som registreret til brevjournalerne; dog findes foruden et alfabetisk og et topografisk register også et sagregister, hvor alle præmievindere år for år er opstillet efter den virksomhed de blev præmieret for, efter et fast system.

Som et eksempel på en præmiesag kan anføres en sag fra præmieprotokollen 1812-17. Under nr. 124 finder man en af de 47 personer, der den 7. maj 1817 fik tildelt en præmie eller belønning: gårdfæster Niels Pedersen fra Åside under baroniet Gaunø, Snesere sogn, Præstø amt. Han fik tildelt Landhusholdningsselskabets 1. sølvbæger, og motiveringen kaster lys over ham og hans virke: »Med utrættelig flid og store bekostninger har han opryddet, inddelt og planmæssigt dyrket en i 1803 udskiftet udflytterlod på 130 tdr. land. Denne lod, hvoraf en trediedel før udskiftningen var overdrevsjord og deraf 30 tdr. opfyldt med sten og krat, er inddelt i 11 marker, som drives efter en forstandig plan, der giver ham rimelig afgrøde og vægtigt korn. Af de opbrudte sten er, for det meste siden 1807, rejst 1700 favne velsatte stengærder. Sin tørvemose og sin eng har han meget forbedret ved 130 to-alens og et 80 et-alens grøfter, og desuden deltaget i en hovedgrøft af 600 favnes længde og 4 alens bredde, hvorved 4 tdr. england er vundet. Han har anlagt veje af 3.000 alen, forsynet med 8 gode sluser. Ved gården har han anlagt en frugthave med en betydelig mængde gode frugttræer«.

I dette tilfælde synes selve sagen, præmievinderens egen ansøgning med tilhørende attester, registreret i brevjournalen under nr. 1816/144, ikke bevaret. Få år senere optræder Niels Pedersen fra Åside dog igen i Landhusholdningsselskabets arkiv. Under nr. 1822/474 findes et brev fra ham med ansøgning om at få tildelt en kort amerikansk plov. Han motiverer selv ansøgningen, og i en vedlagt attest giver sognepræsten, J. O. Warthoe, en kort karakteristik af hans virke. Han skriver: »Da gårdmand Niels Pedersen i Åside, som i året 1815 eller 16 erholdt Det kongelige Landhusholdningsselskab første sølvbæger for planmæssig drift, allerede er selskabet hæderlig bekendt som landmand, behøver jeg næppe at anføre, at den nytte, som selskabet venter at ville stifte ved svingplovens udbredelse, næppe her i egnen vil kunne formeres bedre ved nogen anden end ved ham. Kuns dette vil jeg tilføje, at bemeldte N. Pedersen fremdeles vedbliver ved sin virksomhed at vedligeholde den ros, som han éngang har erhvervet; og tillige anmærke: at det er mig bekendt, at han ingen plov af den indretning hidtil har ejet eller ejer«.

Det materiale, der findes i Landhusholdningsselskabets arkiv er, som det er antydnet, meget omfattende, og man vil ofte ved personalhistoriske eller lokalhistoriske arbejder kunne drage nytte af det. Ofte kommer der også til Erhvervsarkivet forespørgsler, der vedrører Landhusholdningsselskabets arkiv, eller hvor dette arkiv kan benyttes ved besvarelsen. Én ønsker at vide noget om færingen Poul Nolsøe, der under Napoleonskrigene gjorde en indsats for det færøske erhvervs-

liv, fiskeriet og handelen. En anden beskæftiger sig med den fremtrædende danske astronom og geodæt Thomas Bugge. En tredje ønsker at vide noget om personer, der har fabrikeret bøssesten i Østsjælland og på Møn i slutningen af 1700-tallet. Mange henvender sig og fortæller, at en af deres forfædre har fået præmie i Landhusholdningsselskabet, og nu ønsker de at få baggrunden at vide. Da en norsk historiker ville skrive det norske havebrugs historie, henvendte han sig på Erhvervsarkivet og fik et stor materiale. Der har været henvendelser om materiale vedrørende fabrikation af sorte potter og af kniplinger – det sidste fandtes der adskillige oplysninger om i selskabets arkiv. Der har været henvendelser om materiale i forbindelse med udarbejdelsen af forskellige biografier, således til Norsk biografisk Leksikon. Og da Skovvæsenet i 1968 ville udgive en lille pjeces anledning af 150-året for anlæggelsen af Kongelunden på Amager, kunne man i selskabets arkiv hente flere hundrede akter.

Imidlertid må man gøre sig klart, at man ikke altid vil være lige heldig. Arbejder man med visse egne af Danmark, vil man finde mere materiale, end når man arbejder med andre egne.

En gennemgang af resultaterne af præmiesystemet viser dette med al tydelighed. I perioden 1770–1832, Landhusholdningsselskabets egentlige præmieperiode, blev der uddelt i alt 5.584 præmier og belønninger i det område, der udgør det nuværende Danmark. Heraf faldt 500 eller 9 % i København; der faldt 1.415 på Fyn, det er 12,5 %, men blot 39 eller 0,6 % i Thisted amt og 14 eller 0,3 % i Tønder amt. Ser man på landet som helhed, vil man finde, at øerne og Østjylland klart ligger i spidsen, mens det øvrige land – herunder også Bornholm – hinker bagefter.

Sætter man antallet af præmievindere i relation til folketallet, vil man se, at forskellene ikke skyldes forskelle i folketal. I Københavns amt går der 125 indbyggere pr. præmievinder for perioden 1790–1809, i Odense amt 655 og i Thisted amt hele 2.145, i Viborg amt endda 2.188. Når man beskæftiger sig med Nord- og Vestjylland, har man simpelthen ikke så store chancer for at finde materiale i selskabets arkiv, som når man beskæftiger sig med Østjylland eller Øerne.

På samme måde er det med materialet i Landhusholdningsselskabets arkiv som helhed i de første mange årtier. Visse egne er stærkt repræsenteret, andre står svagere. I det topografiske register for perioden 1769–1807 omfatter København ca. 900 navne, Københavns amt ca. 400, Odense amt ca. 670, Svendborg amt ca. 600, Thisted amt derimod blot ca. 60 og hele Sønderjylland – Haderslev, Tønder

og Åbenrå-Sønderborg amter – blot ca. 265, heraf Tønder amt blot 16 navne. Til sammenligning kan nævnes, at Island omfatter ca. 400 navne.

Materialet i Landhusholdningsselskabets arkiv er dog stort nok, og er man så heldig, at arkivet rummer sager af interesse for det emne, man arbejder med, kan man ofte finde oplysninger, som det ikke er muligt at hente andetsteds. Mange beretninger, ansøgninger, betænkninger osv. fortæller ikke blot om gennemførte arbejder, udka-stede planer osv., men oplyser også om økonomiske og sociale, ja, selv rent personlige forhold. De gamle dokumenter røber meget om dem, der har skrevet dem, og om dem, de handler om.

NOTER:

1) Om Landhusholdningsselskabet, se H. Hertel: Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs historie 1769–1918, I–II, 1919–20. For fædrelandets bedre flor. Bidrag til Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs historie 1769–1969, 1969. 2) Landhusholdningsselskabets årsberetninger rummer et stort materiale af interesse for personalhistorikere. Om de vekslende titler på årsberetningerne, se kilde- og litteraturfortegnelsen i Ole Degn: Flids og vindskibeligheds belønning. Præmie-systemet, præmievinderne og deres arbejde 1769–1967. (For fædrelandets bedre flor (se ovenfor, note 1), s. 250). 3) Christian Martfeldts privatarkiv i Ny kgl. Saml., 1344–56, 2°, jfr. C. Behrend: Katalog over Det kongelige Biblioteks håndskrifter vedrørende dansk personalhistorie, 1925, s. 71–75, hvor de enkelte brevskrivere er registreret. 4) Om Landhusholdningsselskabets lærlingesystem, se Finn H. Lauridsen: Lærlingeinstitutionen. Oprindelsen, de første lærlinge og deres læresteder. (For fædrelandets bedre flor (se ovenfor, note 1), s. 255–80). 5) Om Landhusholdningsselskabets præmievindere, se Ole Degn: Flids og vindskibeligheds belønning. Præmiesystemet, præmievinderne og deres arbejde 1769–1967. (For fædrelandets bedre flor (se ovenfor, note 1), s. 192–254).

REGNSKAB
FOR SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE
1969

Indtægter:	Udgifter:
Saldo overført fra 1968..... 8.216,24	Trykning af hæfter 19.713,09
Kontingenter 23.195,00	Honorarer 1.895,60
Salg af bøger og ældre årg. ... 3.832,80	Papir og tryksager 2.645,44
Tilskud 4.750,00	Porto 1.813,25
Samfundets venner 435,00	Møder og diæter 963,28
Renter 246,56	Køb af obligationer 9.101,01
Refusion 123,40	Diverse 171,31
	Saldo overført til 1970 4.496,02
<u>40.799,00</u>	<u>40.799,00</u>

Samfundet ejer obligationer til pålydende 14.000,00 kr.

Frederiksberg, den 2. januar 1970.
 FINN H. BLÆDEL (sign.)

Foranstående regnskab er revideret og fundet i overensstemmelse med de foreliggende bilag. Tilgodehavende på bank- og girokonto samt obligationsbeholdningen er kontrolleret.

København, den 27. januar 1970.
 HANS F. RANDBØLL (sign.) CHR. BJØRN-JENSEN (sign.)

HANS SPEIL TIL JUELSKOV -
BØRGE ROSENKRANS TIL ØRUP -
NIELS PEDERSEN GALT TIL INGELSTAD -

STUDIER OVER VIRKNINGERNE
AF DEN ADELIGE
GÆLDSTIFTELSE OMKRING 1600

AF E. LADEWIG PETERSEN

I

Et karakteristisk træk i den sidste generations socialhistoriske forskning har været dens opgør med ældre tiders aristokratfordømmelse. Den ensidigt negative vurdering af adelsstand og adelsvælde har måttet vige for en mere tidssvarende interesse for de sociale gruppers samfundsmæssige funktioner og for deres kulturelle og materielle aktivitet. Det kan i denne sammenhæng være tilstrækkeligt blot at anføre den østrigsk-amerikanske historiker Fritz Redlichs grundlæggende undersøgelser af adeliges virksomhed som »military enterprisers« eller den tyske historiker Herman Kellenbenz' studier over adeliges og borgeres handels- og industriaktivitet i 16. og 17. århundrede. Der kan da næppe heller bestå nogen tvivl om, at de moderne synspunkter, som i udlandet har vist sig uhyre givtige, også med fordel vil kunne anvendes på dansk materiale. Blot må det straks fastslås, at den danske adelsstands økonomi i modsætning til udlandet omtrent udelukkende hvilede på dens godsdrift.

Det er ofte – og i stor udstrækning med rette – blevet fremhævet, at den danske adel i årtierne omkring 1600 blev afhængig af kapitaltilskud i form af kontante lån på det holstenske pengemarked, omslaget i Kiel. Man har ofte henvist til Anders Sørensen Vedels kritiske bemærkninger om danske herremænds tiggervandring i Kiels gader for at opnå lån hos pengestærke, holstenske standsfæller til ublu renter¹). Læst i sammenhæng betoner Vedel det uheldige i at ty til denne lånekilde fremfor »selvhave« og det ønskelige i regeringsindgreb mod kieler-lånene. Vi ved fra andre kilder, at adelige fra årtierne omkring 1600 måtte optage lån i stort omfang – hvor stort ved vi endnu ikke – hos danske standsfæller og hos kongen, og at kontantlån eller varekreditter hos købmænd netop fra samme tid begynder at spille en rolle. Men disse lånekilder har måttet suppleres ved lån på omslaget i Kiel.

Man kunde under den spirende merkantilisme have forventet regeringsindgreb mod den kapitalflugt, som rentebetalingerne i Kiel var udtryk for; Vedel fremhæver jo netop det attråværdige i »selvhave«.

Men initiativet lod vente på sig. Fra et moderne synspunkt kunde man derimod indvende, at udenlandske lån kunde være en økonomisk fordel, såfremt midlerne blev anvendt til investeringsformål eller til at redde det danske storlandbrug gennem akute vanskeligheder; og der kan næppe være tvivl om, at dette bl. a. har været formålet med den omfattende optagelse af lån²). En oplagt svaghed i datidens økonomiske system var det dog, at man ikke havde nogen virkelig mulighed for konsolidering af lånene under hypotekformer; hypotekinstitutionerne voksede kun langsomt frem i Nordeuropa i det 17. århundrede, og først en række – under vor synsvinkel sene – gældsforordninger 1623, 1632 og 1641 banede herhjemme vejen for en vis form for hypoteklån i adeligt gods³). Indtil da måtte man enten pantsætte gods (som brugeligt pant eller som underpant) eller optage lån mod kaution hos standsfæller; det sidste var ubetinget det mest almindelige, men denne form kombineres ikke sjældent med underpanterettigheder for kreditor. Gik det galt, havde kautionisten med visse begrænsninger ret til at søge indførsel i debtors ejendom.

Den adelige optagelse af lån, indenrigs såvel som i Kiel, får derved et internt aspekt, som har væsentlig interesse, netop fordi den gældende retspraksis og kautionsforpligtelserne åbnede økonomiske muligheder, også selv om samtiden mente, at herremænd påtog sig forløfter for større summer »end deris gods er verd« af »fromhed oc enfoldighed«; citatet stammer fra en kongelig proposition til rigsrådet 1606⁴), men den samme opfattelse møder vi – oprigtigt eller fingeret – adskillige steder i samtidens kilder, hvorfra nyere forskning har arvet den. Selvom vi med støtte i retsreglerne må holde muligheden åben for, at kautionsforpligtelserne kan have tjent som middel til godserhvervelse, udelukker dette imidlertid ikke, at andre incitamenters også kan have gjort sig gældende. Tværtimod synes navnlig slægtens eller arvingernes interesse i at bevare godsmassen intakt eller slægtens prestige ofte nok at have spillet en væsentlig rolle. Men på den anden side må det fastholdes, at både den gældende retssituation med alle dens mangler og det hastigt stigende antal adelige gældsforhold levnede en bred margin for entreprenante herremænds aktivitet.

II

Til belysning af denne side af den adelige gældstiftelse udvælger vi her en regionalt afgrænset og tillige slægtsbestemt gruppe adelige i det sydøstlige Skåne. Om man vover den – næppe altfor dumdristige – påstand, at rostjenestetaksationerne i grove træk afspejler godsfor-

delingen i den danske adelsstand, vil man i 1609 i Skåne finde 79 godsejere registreret, som tilsammen stiller 148 rostjenesteheste; men deres indbyrdes forpligtelser er alt andet end lige. Ser vi bort fra 11 personer (14 % af alle registrerede adelige), som besad så lidt gods, at de ikke kunde takseres, skulde andre 12 (dvs. 15 %) i alt stille 69 heste (47 % af det samlede antal), 24 ejere (dvs. 30 %) tilsammen stille 60 heste (40 %), medens de resterende 32 godsejere (dvs. 40 %) skulde mønstre blot 19 heste (13 %). En sjettedel af alle de adelige godsejere, som blev takseret i Skåne, og som havde deres hovedbesiddelser der, besad groft taget halvdelen af det samlede adelige hartkorn⁵). Der er således allerede da tale om en ganske betydelig gods-koncentration på få storgodsejeres hænder. Skåne havde jo fra senmiddelalderen været adelsstandens forjættede land; sammenlignet med de øvrige landsdele er godsophobningen på højadelige hænder stærkest i Skåne i 1609, men sammenlignet med – den langt mere udførlige – rostjenestetaksation 1625 knapt så udviklet da som ved kejserkrigens udbrud⁶).

Selv om tallene på grund af materialets art indeholder en vis skævhed, dominerer Skåne i første halvdel af 1600-tallet således helt af en fåtallig gruppe storgodsejere. Højest nåede *Claus Podebusk* med 13 heste, formentlig svarende til ca. 4.000 td. hartkorn, *Esgje Bille* til Ellinge – der også havde betydelige besiddelser i Jylland – med 8 heste (ca. 2.500 td. htk.), *Ove Urup* til Øvidsholm med 7 heste (ca. 2.200 td. htk.), men til de største hørte også *Aksel Rosenkrans* til Glimminge, *Otte Lindenow* til Borreby, *Sigvard Gruppe* til Hofdal, fru *Margrethe Brahe* til Vidskøvre, *Frederik Lange* til Søvede, *Hak Ulfstands enke fru Anne Skovgaard* til Hækkebjerg, *Henrik Ramel* til Bækkeskov og enkelte andre med hver ca. 12–1500 td. htk. Hertil må man endelig føje, at de store mageskifter og donationer under Frederik II netop synes at have specielt begunstiget den højadelige godssamling i Skåne, og at det største og mest indbringende lensmandsposter udelukkende befandt sig på højadelige hænder⁷).

Omgærdet af denne elite af toneangivende storgodsejere – som iøvrigt fluktuerede hastigt – møder vi ved år 1600 en række adels-slægter, som fristede en hensygnende tilværelse, eller som befandt sig i økonomisk dérouté. De elleve *Ritter von Habenichts*, som figurerer i rostjenestelisten, hører med til denne kategori, men også en stor del af de mindste hartkornsbesiddere. *Jørgen Henningsen Venstermand* til Brobygård på Fyen tilhørte den gruppe, som 1609 registreres som 'besiddelsesløse'; han havde boet hos Ludvig Munk og Kirsten Marsvin

på Lundegård, til hvem han 1599 skødede gods på Fyen, indtil han 1603 arvede Bosarp og flyttede til Landskrone. Da han døde 1619, måtte Landskrone by bekoste hans begravelse for 208 d.⁸). Regner man videre helt teoretisk med, at de 32 godsejere, som i 1609 skulde mønstre 19 rostjenesteheste, i alt har besiddet ca. 5.700 td. htk., vil de med en afkastning af fæstegodset på ca. 3–4 % have haft en gennemsnitlig årsindtægt af ca. 250–400 d.; men i så fald bør man tillige tage i betragtning, at kun de færreste kunde supplere godsindtægten med lensindtægter, og at rostjenesten og de mange vederlagsfri kommissioner, kancelliet pålagde dem, må have bebyrdet denne kategori uforholdsmæssigt tungt.

I denne gruppe finder vi også *Hans Speil*, en indvandret tysk adelsmand, der efter en kort tids hoftjeneste i 1564 havde investeret 6.000 d. i lån til kronens krigsfinansiering mod pant i Gladsaxe len (Frosta h.), som han med undtagelse af perioden 1578–93 besad som frit len. Borreby gods (Torna h.), som Frederik II havde skænket ham 1564 mageskiftede han senere tilbage til kronen, men ved sit ægteskab med *Hilleborg Hansdatter Lindenow* 1586 erhvervede han Juelskov (Vindinge h.) udenfor Nyborg. Trods sin åbenbart meget nære forbindelse med Lindenower'ne, hvis godssamling Frederik II netop havde begunstiget, synes familiens økonomiske modstandskraft at være brudt ved hans død i 1599, samtidig med at en række tidlige dødsfald havde decimeret dens omfang⁹). Sønnen *Frederik Speil* døde 1597 uden børn, datteren *Lisbet* og hendes ægtefælle *Claus Bille* til Lyngsgård i 1600; tilbage var kun datteren *Mette*, som efter et kortvarigt ægteskab med *Johan Lindenow* til Ørtofte havde ægtet *Mogens Svabe* til Svabesholm, samt en ugift datter *Karen Speil* og en vist umyndig søn¹⁰). Kreditorerne meldte sig, og Hilleborg Lindenow måtte tage skridt til at afhænde Juelskov.

Intet under da, at godshungrende standsfæller så deres chance; formentlig har Juelskov spillet den væsentligste rolle, men sagen blev dog mere kompliceret ved en række andre gældskrav. Sammen med *Knud Rud* til Sæbygård og *Gabriel Skinkel* til Søholm havde Hans Speil – senest 1589, da Knud Rud døde – påtaget sig kaution for *Erik Venstermand* til Lundegård over for fru *Dorthe Pogwisch* i Kiel. I 1600, da såvel kautionister som debitor var døde, indmanede Dorthe Pogwisch Knud Ruds nærmeste arving *Frederik Quitzow* til Quitzowsholm for gælden, som han måtte udrede¹¹). Om Frederik Quitzow, der selv var meget stærkt engageret i gælds- og kautionstransaktioner, har rejst refusionskrav mod de øvrigt arvinger, ved vi ikke; derimod ved

vi, at *Ove Bille* til Lindeved, da Hans Speil døde 1599, rejste refusionskrav mod Knud Venstermand til Findstrup, for hvem han sammen med Hans Speil og Marquard Bille til Hvidkilde havde kautioneret for et lån på 1.000 d. i Kiel 1954¹²). I disse tilfælde har den, som måtte udrede lånet for debitor, antagelig haft sine interesser andetsteds; ingen af disse kautionister retter deres skyts mod Hans Speils enke.

At regreskravet i sådanne tilfælde rettes mod en enkelt medkautionist skyldes ikke blot – som de her anførte tilfælde kunde lade formode – at tilfældige dødsfald kunde gøre det bekvemmest, men havde en vis sædvanemæssig og formel gyldighed, når kautionisterne hæftede én for alle. Dette princip havde været knæsat i *Rigens ret*, når der forelå »samborgen« (*manu coadiuta*); den kautionist, der manes først, havde pligt til at udrede gælden¹³). Retsopfattelsen ændres først, da rettertingsdom 1584 fastslog, at kautionisterne med mindre gælds-brevet havde truffet andre bestemmelser kun hæftede for hver sin anpart (*beneficium divisionis*)¹⁴); i praksis synes retspraksis dog forsat – bl. a. vel af praktiske grunde – at have anerkendt, at forlovere betalte én for alle, men formentlig uden præjudicerende virkning for en påfølgende kvotafordeling af udlægget. Først 1602 fastslås det udtrykkeligt, at en forlover kan manes én for alle, men at den medforlover, der har betalt på debtors vegne, har krav på (men derimod næppe pligt til at modtage) de øvrige for deres anpart. Såfremt en enkelt forlover ikke (efter udtrykkelig aftale eller uimodsagt) havde påtaget sig hele udlægget og dermed det fulde regreskrav på debitor, fastslog retspraksis omkring 1600 videre, at forlovere er pligtige til ved indførsel i debtors ejendom at overtage denne *pro quota*, noget der naturligvis fik særlig relevans, når der i debtors bo ikke kunde skaffes fuld dækning for kravet¹⁵). Endelig kan der være grund til at notere, at medens *Rigens ret* og domspraksis endnu i første halvdel af 1500-tallet ikke havde pålagt debtors arvinger noget ansvar overfor forlovere, hæftede de nu fuldt ud, med mindre de havde fragået arv og gæld¹⁶). Disse ændringer af retspraksis, som reformlovgivningen under Christian III og Frederik II ikke havde forudset, har således principiel rækkevidde, men har utvivlsomt tillige været betinget af bitter nødvendighed. Endnu omkring 1600 mærker vi brydningerne mellem ældre og ny retsopfattelse i denne henseende. På den anden side kan der også være grund til at hæfte sig ved, at man trods langvarige drøftelser om gældslovgivningen i rigsrådet ikke foretog nogen kodifikation af gældende praksis på dette væsentlige punkt; rettertingets praksis havde også i denne henseende forsat en central placering.

Frederik Quitzows og Ove Billes regreskrav mod deres medforlovere havde fulgt én for alle-princippet, uden at Hans Speils arvinger senere er blevet draget til ansvar. Det samme var åbenbart tilfældet, da *Aksel Rosenkrans* til Glimminge 1602 krævede sin broder *Børge Rosenkrans* til Ørup dømt til at betale sin anpart i en kautionsforpligtelse for 2.000 d., som de sammen med afdøde *Knud Grubbe* til Alslev havde påtaget sig for Hans Speil i Kiel. Lånet, der var stiftet 1599, havde oprindelig lydt på 6 % p. a., men *Aksel Rosenkrans* havde måttet udrede 10 % plus skadegæld og omkostninger. Rettertinget tog hans påstand til følge ved at fastslå, at »hvad hovedmanden anbelanger, som haver udlånt samme penge, da må han mane forloverne én for alle, men belagende forloverne, efterdi de alle have lovet tilsammen, da bør de at lide samme last og brast med hverandre og at udlægge alle sammen, hver sin anpart udi hovedstolen og skaden, og *Børge Rosenkrans* udi samme udlæg og skade at fornøje sin broder såvidt som hannem kand tilkomme«¹⁷). Den aktuelle kendelse udledes her af de meget generelle og helt principielle domspræmisser, som altså genoptog den praksis, som den allerede nævnte rettertingsdom 1584 havde forberedt. Denne dom 1602 12/4, som åbenbart udløste nogen overraskelse og usikkerhed, og som senere oftere påberåbes som retshjemmel, må utvivlsomt tillægges principiel betydning, men tolkningen har videre perspektiver, som det relevante sagsforhold også belyser.

Børge Rosenkrans synes nemlig at have søgt udvej for at omgå den nu fastslåede retspraksis. Selv om *Aksel Rosenkrans* havde indløst *Hans Speils* gælds-brev til *Anne von Buchwald* hos hovedmanden *Ditlev von Ahlefeld* og havde underrettet sin broder, havde denne umanet indløst hovedbrevet, som han dernæst havde solgt til en af medforloverne mod forvaring fra denne for hele summen. Herefter havde *Børge Rosenkrans* manet *Melchior Ulfstand* til *Akselvold* for hele summen¹⁸). Efter domsafsigelsen forfulgte han nemlig denne *Melchior Ulfstand* for det lokale, skånske herredsting og for landstinget som hæfter for hans borgen for hele udlægget, som *Børge Rosenkrans* opgjorde til 2.750 d.¹⁹). *Melchior Ulfstand* forsøgte forgæves at undrage sig dette krav netop ved henvisning til rettertingsdommen 1602 12/4; i juni 1608 fastslog en ny rettertingsdom, at han i sin egenskab af hæfter var pligtig at holde *Børge Rosenkrans* skadesløs²⁰). Den tilsyneladende inkonsekvens mod den nyligt trufne principafgørelse, som *Melchior Ulfstand* ved samme lejlighed havde påpeget overfor rettertinget, har imidlertid også en forklaring. Thi formelt var det vel

korrekt, at hægteren i gældende retspraksis hæftede én for alle, og at den partsansvarlighed, som var blevet knæsat 1602, ikke nødvendigvis dækkede hægterens borgen, men da Børge Rosenkrans i august 1610 lod sig indføre i fire af Melchior Ulfstands nordskånske fæstegårde for sit udlæg, var hans krav blevet reduceret til 1.986 d. 1 mr. Børge Rosenkrans' endelige regreskrav svarer dermed ret nøje til to trediedele af hans oprindelige fordring på 2.750 d., således at der kan være grund til at formode, at han i mellemtiden har arrangeret sig med den tredje medforlovers – Knud Grubbes – arvinger og med sin broder i henhold til dommen 1602. Under denne forudsætning bliver rettertingsdommen over Melchior Ulfstand 1608 fuldt konsekvent.

Sin indførsel havde Børge Rosenkrans naturligvis først fået i form af pant, men i kraft af en rettertingsdom 1613 skulde de fire gårde følge ham til ejendom; Melchior Ulfstand måtte gå med til dette, fordi han »ikke vidste råd til at indløse dem«²¹). Også i dette tilfælde blev kautionistens regreskrav rettet mod tredieperson og ikke mod Hans Speils arvinger, selvom flere af disse vitterligt havde skånske besiddelser; og også her kan vi formode, at det ikke har været tilfældigt, at Børge Rosenkrans havde hastet med at indløse hele gældsforpligtelsen, eller at han siden rettede sit skyts mod Melchior Ulfstand. Alle disse sager afslører med stor tydelighed, hvorledes kautionforpligtelsen er eller meget let kunde blive et redskab; kravene breder sig som ringe i vand, de rammer sagesløse, men ingenlunde tilfældigt.

En anden sag er det, at Melchior Ulfstand fik revanche. Samme dag som rettertinget anerkendte Børge Rosenkrans' ejendomsret til de fire skånske fæstegårde, fik *Ove Urup* til Øvidsholm, *Christian Gyldenstjerne* til Stiernholm og *Melchior Ulfstand* dom over Børge Rosenkrans for deres kaution for ham til kongen for et lån på 10.000 d. Dette lån beroede vistnok på Børge Rosenkrans' købs- og salgstransaktioner omkring Ryomgård i Jylland, en sag der iøvrigt havde udløbere til *Christoffer Rosenkrans'* velkendte falsknerier. Rettertinget dømte Børge Rosenkrans til at følge forlovernes indmaning, som han hidtil havde ignoreret – på grund af en anden indmaning²²); om disse sager har nogen forbindelse med, at *Otte Marsvin* til Dybæk i december 1612 havde fået indførsel i Ørups gods ved vi ikke; givet er det kun, at Børge Rosenkrans havde været engageret til mange sider i gælds- og kautionaffærer af denne art²³). Da han kort efter døde havde hans gods- og gældsprocesser, som da havde strakt sig over 11–12 år, trods indførslen i Melchior Ulfstands gods næppe bragt ham nogen reel gevinst, men tværtimod snarest tab. Bag alle disse proces-

ser skimter vi i omrids bevidste godsspekulationer, hvori kautionsforpligtelserne overfor trediemand åbenbart kun indtager en perifer plads; uden at vi kan generalisere altfor voldsomt, er det iøjnefaldende, at angrebene rettes mod medforlovne og hægtere, som tilhørte det skånske aristokrati.

Andre af Hans Speils kreditorer og kaudionister havde derimod med samme energi kastet sig over dennes fyenske gods. Ved sit ægteskab med *Hilleborg Hansdatter Lindenow* 1586 havde Hans Speil som nævnt erhvervet Juelskov udenfor Nyborg; tre år senere afhændede han Borreby, der gik over til hans svoger *Otte Lindenow*²⁴), hvorimod han uændret bevarede sine skånske lensinteresser. Hans Speil havde således gennem sit eget ægteskab og på anden måde knyttet sig til den nybagte storgodsejerslægt Lindenow – om man vil i en art klientforhold, men bortset fra svigersønnerne *Johan Lindenow* til Ørtofte (d. før 1598) og *Mogens Svabe* til Svabesholm, der forblev i Skåne, synes både han selv og de overlevende børn, Frederik Speil og jomfru Karen Speil allerede omkring 1590 at være flyttet til Fyen – hvor Hans Speil byggede Juelskøvs hovedbygning – iøvrigt uden iøjnefaldende succes. Enken, fru Hilleborg Lindenow døde med kreditorerne, og børnene måtte drages til ansvar for rettertinget for vareleverancer fra købmænd²⁵). Endelig solgte *Mogens Svabe* 1604 Ørtofte til *Esge Bille* til Ellinge²⁶). Slægtens styrke synes da at være brudt; kun Juelskov – hvor Hilleborg Lindenow formodentlig har siddet i uskiftet bo – kunde endnu tiltrække sig kreditoreres og kaudionisters opmærksomhed, og allerede 1602 tog da også *Niels Galt* til Ingelstad i Skåne indførsel i dette gods.

III

Niels Pedersen Galt var søn af den 1548 afdøde rigsråd *Peder Ebbesen Galt* til Tyrrestrup – »onde Per Ybssen« – han tilhørte en stor børneflokk, men havde tilstrækkelig position til at kunne ægte *Lisbet Huitfeld*, en søster til rigskansler *Arild Huitfeld*, hvis historiske interesser hun delte²⁷). På denne måde knyttes – en åbenbart intim – forbindelse til de højadelige slægter Huitfeld og Trolle i Skåne, men også flere af Niels Galts sødskende var giftet ind i højadelige slægter; hans søstre ægtede *Jørgen Munk* til Krogsgård, *Albert Beck* til Beldringe, *Christoffer Pachs* til Torup og rigsråd *Anders Bing* til Smidstrup, alle betydelige, skånske godsejere. I den følgende generation, hvis virke starter i 1590'erne, kom Niels Galt derved i berøring med en række prominente adelige, den senere rigsråd *Mogens Kaas* til Støvringgård,

hans broder *Niels Kaas* til Birkelse og med den entreprenante *Frederik Munk* til Krogsgård i Sydvestjylland, en kreds som tillige udmærkede sig ved sit særdeles livlige og næppe altid lige heldige engagement i gods- og gældstransaktioner²⁸). Af Niels Galts øvrige slægtninge måtte nevøen *Ebbe Andersen Galt* 1589 afhænde Birkelse til sin fætter Niels Kaas, da han havde indgået uadeligt ægteskab²⁹); arvingerne efter en anden nevø *Aksel Gjordsen* fragik arv og gæld. Af de fem medlemmer af slægten, som optræder i rostjenestetaksationen 1609 har én (fru *Anne Galt* s. Morten Venstermands til Søholm) omkring 600 td. htk., to hver ca. 300, én ca. 150 td. htk. og én takseres ikke. Selvom disse tal næppe er helt udtømmende, viser de dog, at slægtens position i begyndelsen af det 17. århundrede var blevet alvorligt svækket.

Niels Galt, som trods sine forbindelser langt fra tilhørte højadelen, nåede selv aldrig videre end til at fungere som lensmand for det lille godslen Sandby i Ingelstad herred, hvor han også ejede Ingelstadgård nordvest for Ystad. Hovedparten af hans gods har formentlig ligget i dette område, men han havde tillige strøgods i Vemmenhøgs, Fers og så fjernt som i det nordligste Gønge h. Niels Galt og Lisbet Huitfeld blev derved nærmeste naboer til *Aksel Rosenkrans* til Glimminge, *Børge Rosenkrans* til Ørup og svogeren *Anders Bing* til Smidstrup; lidt fjernere residerede *Hans Speil* på Gladsaxe len, og endelig sad Lisbet Huitfelds kusine *Lisbet Trolle* og hendes mand *Gabriel Sparre* på Svanholm og Gabriel Sparres moder *Margrethe Urup*, der ligeledes havde godsinteresser i Gønge h., som pantelensmand på Søvde. Også *Ove Urup* til Øvidsholm regnede Niels Galt selv til sine frænder og naboer. Mulighederne for konkurrence og konflikter i dette ulige milieu var således særdeles nærliggende³⁰).

Før slutningen af 1590'erne kender vi meget lidt til denne gods-ejergruppe. Vi ved med fuld sikkerhed, at Niels Galt og Lisbet Huitfeld ved midten af 1580'erne må være kommet i økonomisk vanskeligheder, uden at vi kender årsagerne. Vanskelighederne kan bero på en række almeneuropæiske kriseår i sidste halvdel af dette årti; givet er det kun, at likviditeten må have været yderst knap på Ingelstadgård. 1587–88 optog Niels Galt tilsammen 684 d. hos *Margrethe Urup* og 100 d. hos *Gabriel Sparre*, det følgende år 400 enkende d. hos Lisbet Huitfelds søster *Beate Huitfeld*³¹). I disse tilfælde sikrede kreditorerne sig ret til underpant i gods, som lå dem belejligt, til en takst af 1½ til 2 pund kornskyld for hver 100 d. lån, i realiteten dog noget mere fordelagtigt, omtrentligt vel halvdelen af godsets salgsværdi³²). Af et par privatbreve 1593 erfarer vi, at Lisbet Huitfeld og Niels Galt havde

hårdt ved at svare deres renter; Lisbet Huitfeld bønfalder sin »gode broder og svoger« Gabriel Sparre om henstand, men vi får tillige den ikke helt uvæsentlige efterretning, at Gabriel Sparre har foreholdt Lisbet Huitfeld, at han selv måtte yde fru *Gørvel Faddersdatter Sparre* på Børringe kloster 6 eller 7 % af sine lån der³³); han har med andre ord fungeret – eller opfattet sig selv – som formidler af likvid kapital fra denne uhyre velstående enke, men har samtidig sikret sig underpantrettigheder i fæstegods, som lå ham belejligt, og som åbenbart forblev i hans varetægt.

Allerede da mistede Niels Galt således i realiteten ejendom i yderkanten af Ingelstad gods; gældsbrevene blev vist aldrig indfriet. Men 1597–98 følger imidlertid en ny – og langt alvorligere – suite af lån hos Gabriel Sparre og Margrethe Urup, i alt 3.383 d., hvortil kommer to udaterede lån på i alt 3.000 d. og et lån hos *Christian IV* på 2.000 d. i 1600³⁴). Heller ikke her kender vi den direkte anledning, men det vil være nærliggende at antage, at disse transaktioner står i forbindelse med de kautioner, Niels Galt havde påtaget sig for Hans Speil for lån i Kiel, og som senere gav ham basis for indførsel i Juelskov gods, vistnok dog i flere tempi.

Allerede i august 1600 udtog han æskning til Vindinge herredssting over Hilleborg Lindenow for et lån på 2.000 d. til 8 % p. a., som var forfaldet 1596, men fru Hilleborg kærede tingfogedens afgørelse til landstinget, hvor landsdommer Eiler Quitzow først i januar 1601 stadfæstede æskningens gyldighed³⁵). Hilleborg Lindenow benyttede imidlertid ventetiden til at pantsætte Juelskov til *Sigvard Grubbe* og *Sigvard Beck* 30. oktober; dagen derpå forlod hun Juelskov, men lagde – ifølge Lisbet Huitfelds let insinuerende antydning – vejen om ad Lykkesholm for at udfri nogle fæstegårde, som havde været pantsat til *Eiler Quitzow*. Niels Galt måtte derfor bekvemme sig til at udkøbe de to skånske herrer, vistnok dog kun ved et gældsbrief for pantessummen³⁶). Men også andre interesserede havde nu meldt sig; Lisbet Huitfeld nævner, at Hilleborg Lindenow har forhandlet med rigsråd *Absalon Gøye*, *Laurids Ebbesen (Udsen)* til Tulstrup og *Ludvig Munk* til Nørlund og Lundegård om salg af Juelskov, og hun antyder – rygtevis selvfølgelig – at Ludvig Munk ikke nåede at betale, før Hilleborg Lindenow døde (1602). I hendes indignerede fremstilling fremtræder Hilleborg Lindenows fremfærd som indlysende ulovlig; sagsfremstillingen synes dog at være noget tendentiøs. Sagen var nemlig den – hvad Niels Galts villighed til at udløse Sigvard Gruppe og Sigvard Beck allerede lader formode – at hans indførsel utvivlsomt strakte sig langt

videre, end han havde krav på. Selv en Niels Galt kunde have ambitioner om godserhvervelse, lad så være at den måtte finansieres ved lån.

1602 tiltalte nemlig også fru *Margrethe Rosenkrans* til Hundslund, Hans Johansen Lindenows enke, Niels Galt for den rigens forfølgning, han havde fået i Juelskov for forløfter for Hans Speil. Margrethe Rosenkrans fremlagde fire gældsbreve på tilsammen 8.000 d., hvori Hans Lindenows andel androg 4.000 d. plus renter og skadegæld. Også hun havde erhvervet indførselsbrev på Juelskov, men Niels Galt var kommet hende i forkøbet. Niels Pedersen bestred ikke, at Margrethe Rosenkrans havde indløst gældsbreve for dette beløb, men han gjorde opmærksom på, at hun tillige havde sørget for at mane medforloverne for deres anpart, og at han selv som deres hægter havde udredet deres kvotadel. Han indrømmede ligeledes, at han havde ladet sig indføre i Juelskov for 4.000 d., skønt hans kontante udlæg kun androg 1.400 d.; men – hævdede han – det beroede på, at Margrethe Rosenkrans efter Hans Speils død havde modtaget hans tilbud om at tage hans brev og segl for *disse og andre* løfter. Rettertingsdommen pålagde ham – i overensstemmelse med dommen 1602 12/4 – at nøjes med indførsel for 1.400 d. og at godtgøre Margrethe Rosenkrans resten³⁷).

En tredje kaution for Hans Speil havde Niels Galt påtaget sig sammen med sine nevøer *Jørgen Kaas* til Birkelse og *Anders Huitfeld* til Smidstrup. I dette tilfælde havde Jørgen Kaas måttet indfri gælds-brevet, som lød på 2.000 d., i Kiel, hvorefter han havde manet *Niels Pedersen*; denne havde betalt, men ladet sorteper gå videre til Anders Huitfeld, der imidlertid havde dækket sig ved hægter. Men Niels Galt, der ikke kan have været uvidende om Anders Huitfelds stilling, havde tillige tilbudt denne at skaffe ham hans hånd og segl igen, hvilket afgjorde sagen. Niels Galts tilbud til Anders Huitfeld gjorde kvotadels-princippet uanvendeligt, og han måtte selv hæfte for gælden³⁸). Sagen var dog ikke afklaret derved. 1603 tiltalte Jørgen Kaas sin morbroder for hans brev af 1600 1/11 på 4.872 d. for deres fælles løfte i Kiel for Hans Speil. Niels Galt havde – som det nu viste sig – indløst Jørgen Kaas' udlæg ved et gælds-brev på 4.400 d. med ret til underpant i fæstegods, men havde misligholdt sine forpligtelser. Påny fandt rettertinget Niels Galts tilbud og gælds-brev bindende og pålagde ham at svare Jørgen Kaas, hvad der tilkom ham; til gengæld rejste Niels Galt regreskrav mod Anders Huitfeld, hvad dommen dog ikke tog hensyn til³⁹). I begge disse sager havde Niels Galt således med iver søgt at udkøbe sine medforlovers krav, i hvert fald i starten; i realiteten havde han da ved dommene i disse sager formentlig opnået, hvad der

havde været hans *oprindelige* hensigt, at samle alle kravene på Hans Speils enke.

Og såvidt havde Niels Galt også formået at rejse penge til at fyldestgøre sine medforlovare og kreditorerne i Kiel; af de fremlagte dokumenter – heriblandt også missiver, som trods hans protest blev tilkendt retsgyldighed – fremgår det uomtvisteligt, at han havde sigtet mod at kunne betjene sig af én for alle-princippet; ophobningen af gældskravene skulde sikre ham Juelskov. Men planen, som ikke nødvendigvis har været ham bevidst fra det øjeblik Hans Speils kreditorer meldte sig, havde kostet ham pantsættelse af udenværkerne til Ingelstad gods på ganske dyre vilkår og tillige økonomiske forpligtelser, som han nu ikke længere magtede. Allerede den omstændighed, at Niels Galt 1602–03 overfor rettertinget søgte at bortforklare sine tilbud til medforloverne lader formode, at situationen var ændret. Fra 1603 trængte gældskravene ind på ham, hans egne kautionister begyndte at falde fra⁴⁰), og dermed vakttes også interessen blandt udenforstående standsfæller for det forlis, som uafvendeligt nærmede sig.

I december 1602 opsagde kongen – af finansielle grunde – sit lån til betaling til omslaget 1604, men kautionisterne havde måttet betale det og rejste nu regreskrav⁴¹). Ove Urup havde – som det viste sig – sørget for at indløse andre fordringer på Niels Pedersen (i alt 2.539 d. plus nogle rentebetaling) og for at forstrække hans gods med korn (formentlig til udsæd); karakteristisk nok måtte Niels Galt trygle ham om »som hans slægt, byrd og nabo ikke (at) ville stræbe efter at begære indførsel i hans gods, efterdi det ligger ham belejligen«. Også Børge Rosenkrans skaffede sig krav på Niels Pedersen, som måtte dækkes ved at skøde ham fæstegods 1603–04⁴²), og noget lignende gælder for Hans Lindenow til Ørslev. Niels Galt havde forsøgt at rejse penge andetsteds, og – som det nu viste sig – tillige måttet dække Sigvald Grubbes og Sigvard Becks pantekrav på Juelskov ved gældsbreve for i alt vist 4.280 d., som han heller ikke kunde udrede⁴³). I det sidste tilfælde påtog Hans Lindenow sig rollen som hægter for kautionisten Lauge Urne til Siellebjerg; han synes i realiteten allerede da (1604, men muligvis tidligere) at have overtaget Ingelstad som pant. Niels Galt og Lisbet Huitfeldt måtte give op; 1608 fik Hans Lindenow skøde på Ingelstad gård og gods. Allerede samme år døde Niels Galt, året efter fulgte Lisbet Huitfeldt ham i graven, og sønnen Peder Galt fraskrev sig straks arv og gæld efter forældrene⁴⁴).

Forliset havde intet levnet. Financieringen af Niels Galts eksperimenter havde fået Ingelstad gods til at smuldre bort, først ved pant-

sættelser, som – formentlig mod hensigten – blev varige, og endelig ved salget af godsets kerneområde 1608. Om indførslen på Juelskov, som var blevet det endelige mål for alle disse transaktioner, nogen- sinde er blevet ført ud i livet er vel tvivlsomt. Under en retssag 1603 havde Niels Galt ganske vist hævdet, at hans indførsel kun dækkede hans egne udlæg, og at Juelskovs afkastning end ikke kunde forrente dette beløb⁴⁵). Men der foreligger intet konkret vidnesbyrd om, at han har været i effektiv besiddelse af godset eller nogen part deraf; 1638 skrev Hans Lindenow til Gavnø sig til Juelskov, således at vi nødes til at antage, at den trods alle attentater forblev i Lindenowernes besiddelse⁴⁶).

Den nærmere efterprøvelse af de adelige transaktioner, som det rig- holdige retteringsmateriale således muliggør, synes da mere eller mindre at dementere Christian IV.s påstand om, at forløfterne berode på »fromhed og enfoldighed« uden samtidig at svække tilliden til, at kautionerne i givet fald også kunde overskride værdien af kaution- sterne faste ejendom. Slægtsmæssige eller prestigemæssige incitamen- ter har utvivlsomt spillet en væsentlig rolle for adelige til at påtage sig kautioner; på den anden side må det dog tilføjes, at netop fordi den danske adel ved slægtskabsbånd – med Hans Mikkelsens udtryk små hundrede år tidligere – hang sammen som ærtehalm, lader slægts- mæssige og økonomiske motiver sig næppe helt adskille. Det havde Niels Galt jo iøvrigt selv påpeget, da han bønfuldt Ove Urup om at afstå fra indførsel i hans gods⁴⁷). Men når dette er fastslået, må det også tilføjes, at den enkelte herremands likviditetsvanskeligheder og gældsstiftelse af kautionisterne kunde og blev udnyttet som middel til godssamling. Rettertingets indskærpelse af partsansvarlighedsprincip- pet 1602 hindrede på ingen måde entreprenante herremænd i at trænge sig ind på naboers og slægtinges gods ved hjælp af forløfter.

Dette træk synes at være særdeles karakteristisk for de sydøst- skånske affærer og deres fyenske udløbere, som vi her har forfulgt, og det synes endda også at have generel gyldighed. Men de metoder, adelige på denne måde tog i anvendelse, havde ikke blot gyldighed for højadelen, selvom den i længden nok profiterede mest, hvad godskon- centrationen i sig selv kunde tyde på; Niels Galt og med ham adskil- lige standsfæller udenfor den højadelige kreds har ligeledes taget del i denne kamp om det adelige gods. Han kom ynkeligt til korte, og selv storgodsejere – som Børge Rosenkrans – bjærgede sig næppe uskadt igennem. Det er da i bedste fald symptomatisk, at viborgbispens *Niels*

Lauridsen Archtander i en ligprædiken 1609 kunde advare herremanden mod »at drage det ene hus til det andit oc legge den ene ager til den anden oc bruge vold met huer mands hus oc met huer mands arff, indtil der er icke mere rum, at de ene kunne besidde landet, ... thi Gud raaber it forskrekeligt vee offuer dem, som dette giøre, oc han er en heffnere offuer alt dette, som scriffthen vidner«⁴⁸). Viborgbispens manende bibelciterer var og forblev spildte Guds ord.

NOTER:

- 1) C. F. Bricka og S. M. Gjellerup, *Den danske Adel i det 16de og 17de Aarhundrede I*, 1874, s. 284. – Om pengemarkedet i Kiel, se R. Ehrenberg, *Das Zeitalter der Fugger*, 3. udg. I, s. 265 ff. 2) Jf. *Fortid og Nutid XXII*, 1965, s. 465–67. 3) *Sst.*, s. 458–61. 4) Kr. Erslev, *Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie i Kristian IV's Tid I*, 1883–85, s. 139 f. 5) RA. D.kanc. B 96. Ros-tjenestetaksationer på adelen 1574–1652, taksation 1609. – Det mindste kontingent, som stilles, synes at svare til 1/6 hest; går man ud fra, at de 11 'besiddelsesløse' herremænd maksimalt kunde svare til denne undergrænse, skulde de tilsammen stille to heste, hvilket ikke forskyder beregningen. 6) Jf. Kr. Erslev i *Da. Mag.* 5. r. I, s. 162; *Fortid og Nutid XXII*, s. 454. 7) Ths. B. Bang i *Hist. tidsskr. för Skåne-land VII*, 1917–21, s. 127 f., 133 ff.; Sv. Aa. Hansen, *Adelsvældens grundlag 1480–1720*, Kbh. 1964, s. 190 ff. 8) A. Thiset m. fl., *Stamtavler over danske Adels-slægter XI²*, s. 96 f. 9) Om Hans Speil, se Joh. Grundtvig, *Meddelelser fra Rentekammerarchivet 1871*, s. 107 ff.; Kr. Erslev, *Danmarks Len og Lensmænd 1513–1596*, Kbh. 1878, s. 6, 65, 68, 70, 118, 148; *Stamtavler over danske Adelsløgter IX*, s. 319 f. 10) *Sst.* IX, s. 320; Fr. Meidell, *Billeættens Historie II*: 1, 1893, s. 277 f. 11) RA. Frederik Quitzows privatarkiv II C. Omslagsregnskab 1600. 12) V. A. Secher, *Kongens rettertings domme I*, 1881–83, s. 269 f. 13) *Da. Mag.* 3. r. I, s. 191 f., 215; jf. J. L. A. Kolderup-Rosenvinge, *Udvalg af gamle danske Domme I*, s. 114. – Regreskrav mod de øvrige kautionister nævnes ikke. 14) *Sst.* II, s. 144; jf. forordn. 1616 4/7 og 1619 1/7 samt recessen 1643 II. 18 og 7, der synes at forudsætte denne retsopfattelse (Secher, *Corpus Constitutionum Daniæ III*, no. 430, 534; V, no. 143); jf. iøvrigt H. Matzen, *Dansk Retshistorie. Privatret II*, s. 230 ff. 15) Secher, *Rettertingsdomme II*, 1885–86, s. 475; jfr. s. 551 og I, s. 475, 479, 539. 16) *Da. Mag.* 3. r. I, s. 192, 216 f.; Secher, *Rettertingsdomme I*, s. 401, 590; II, s. 434, 453, 497; *Rigens ret og dele 1621* (CCD III, no. 609) I paragraf 15, 54–55. 17) Secher, *Rettertingsdomme I*, s. 334–37. 18) *Sst.* I, s. 335. 19) *Sst.* II, s. 224. – Ved en hæfter forstås en forlover, som stilles den, der overfor kreditor indestår for debtors gæld til sikkerhed for at hans forløfte ikke skal bringe ham skade; jf. Sechers ordforklaring *sst.* II, s. 637. 20) Secher, *Rettertingsdomme II*, s. 223 f. 21) *Sst.* II, s. 426. 22) Secher, *Rettertingsdomme II*, s. 432; jfr. Christian IV.s gældsregister 1605 i RA. D. kanc. B 211; Kanc. Brevb. 1609–15, s. 485 f. – Om Ryom-gårdsagen og Christoffer Rosenkrans, se Secher, *Rettertingsdomme II*, 166 f., 202 ff., 214, 221 f. og Troels-Lund i *Hist. tidsskr.* 4. r. III, s. 521 ff. – Om Børge Rosenkrans iøvrigt, se *Stamtavler over danske Adelsløgter VII*, s. 350. 23) *Da. Mag.* 4. r. IV, s. 40. 24) Jf. A. Heise i *Hist. tidsskr.* 5. r. VI, s. 604. 25) Jf. *Stamtavler over danske Adelsløgter IX*, s. 319 f.; K. Uldall i *Da. Slotte og Herregaarde 7*,

1965, s. 33 f.; Secher, Rettertingsdomme I, s. 206 f., 385 f., 561. Jf. også Mester Jacob Madsens visitatsbog udg. ved A. R. Idum, Odense 1929, s. 87. 26) Stamtavler over danske Adelslægter II, s. 226; jf. Esge Brocks dagbog 1604 30/12; Da. Samlinger 2. r. II, s. 272 med note 2. 27) Om slægtens data, se Stamtavler over danske Adelslægter III, s. 216 ff; om Lisbet Huitfeldts adelsgenealogiske arbejder, se Wm. Christensen i Personalhist. tidsskr. 7. r. IV, s. 4 ff. og 9. r. V, s. 1-14; om hendes forhold til Birgitte Gøye, G. L. Wad, Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gøye II, s. 40, 96, 117, 228 f., 251 ff. 28). Om Frederik Munk og hans broder Hans Munk til Visselbjerg, se Bue Kaae i Fra Ribe Amt XIII, s. 207-26; XV, s. 1-47 og 161-97. 29) Kanc. Breb. 1588-92, s. 249 f., 301 f. 30) Allerede 1590 måtte Niels Galt og hans broder Gjord Pedersen forsvare deres søster Anne Pedersdatter, Anders Bings enke mod et attentat fra hendes slægtninge mod det morgengavebrev, der sikrede hende den fulde besiddelse af ægteparrets besiddelser; ægteskabet havde været barnløst; Kolderup-Rosenvinge, Gamle danske Domme IV, s. 207 ff. Senere rettede også landsdommer Lauge Urne til Teltebjerg på sin hustrus vegne angreb mod »forleningsbrevet«; Secher, Rettertingsdomme I, s. 573 ff. - 1602 opsagde kongen fru Anne Galt et lån på 1.00 d., som Christoffer Pachs havde kautioneret for; RA. Rev. regnskaber. Kgl. omslagsregnskaber 1602-03; Kanc. Brevb. 1596-1602, s. 776. 31) UB Uppsala nr S 51, Jacob von Engeströms samlingar om Skånes historia I, gældsbreve 1587 29/9, 1588 7/2, 10/8 og 2/9; Secher, Rettertingsdomme II, s. 65 f. - Denne samling gældsbreve og privatbreve i universitetsbiblioteket i Uppsala hører formentlig til skiftet efter Gabriel Sparre (d. 1601). Jeg skylder bibliotekar, cand. mag. Harald Ilse tak for at have gjort mig opmærksom på denne brevgruppe; jf. også Wm. Christensen i Personalhist. tidsskr. 9. r. V, s. 1 f. 32) At lånene blev dyrere for Niels Galt beror på, at gæsteri, dagværkspenge og fordernøds hold her ikke medregnes i taksten; indregner man - som normalt var - disse poster, har han opnået 30-40 d. for hver pund kornskyld, han pantsatte. Til sammenligning kan anføres, at Frederik Lange betalte kronen 1.000 d. for hver læst (12 pund) kornskyld landgilde og vis indtægt for Søvdé, som han købte 1589; Kronens skøder I, s. 316 f.; Kanc. Brevb. 1584-88, s. 855 med note 1. 33) Lisbet Huitfeldt t. Lisbet Trolle 1593, 24/11 og til Gabriel Sparre u. d.; UB Uppsala nr. S 51. Blandt Gørvel Faddersdatters debitorer finder vi endnu 1605 Gabriel Sparre, Melchior Ulfstand og Arild Huitfeld; Kanc. Brevb. 1603-08, s. 83 f.; RA. Rentemesterregnskab 1605/06, fol. 252 r-v, 269 r-v. 34) Gældsbreve 1597 11/11, 1598 26/1 (?) og u. d.; UB Uppsala nr. S 51; RA. Rev. regnskaber, kgl. omslagsregnskaber 1600-03. 35) RA. Niels Pedersen Galts og Lisbet Huitfeldts privatarkiv. Udat. optegnelse (ca. 1602) om godsstrid med Hilleborg Lindenow. - Optegnelsen, der er konciperet med Lisbet Huitfeldts hånd, giver en sagsfremstilling, som synes at hvile på de relevante dokumenter, men som kun punktvis lader sig verificere; fremstillingen er åbenbart tendentios, og affæren indeholder stadig en del dunkle punkter. 36) Jf. ndfr. s. 22. 37) Secher, Rettertingsdomme I, s. 397 ff. 38) Sst. I, s. 406-08. 39) Sst. I, s. 436-38. - Samtidig søgte også Melchior Ulfstand at få andel i indførslen på Juelskov for en fælles kaution i Kiel, men måtte nøjes med kontant affindelse; sst. I, s. 462. 40) Secher, Rettertingsdomme I, s. 490. 41) Kanc. Brevb. 1596-1602, s. 777; Secher, Rettertingsdomme I, s. 504 f., 550 f., 585. 42) Sst. I, s. 491 ff.; II, s. 291 f., 499 f. - Også andre gældskrav kan konstateres, jf. stævninger 1604 5/11 og 1606 25/1; RA. D. kanc. B 140. Stævninger til kongens retterting, koncepter og ansøgninger; jf.

også Secher, Rettertingsdomme II, 65 f. 43) Secher, Rettertingsdomme II, s. 482, 524, 571; jf. s. 520 f. 44) Sst. II, s. 499 f. Jf. Christian IV.s gældsregister 1605 (RA. D. kanc. B 211), hvor Hans Lindenow skrives til Ingelstad; han optager ved denne lejlighed et lån på 1.000 d. hos kongen. 45) Sst. I, s. 462. 46) Da. Mag. 5. r. I, s. 179; jf. K. Uldall i Da. Slotte og Herregaarde 7, s. 33 f. 47) Jf. Sigvard Grubbes karakteristik af OveUrup, »assiduus in foro, thoro, non choro«; Da. Mag. 4. r. IV, s. 64. 48) Niels Lauridsen Archtander, Ligprædiken over Hans Lange til Bredning, 1610, bl. Cij^r.

GRENE AF OMSLAGSFORVALTER, RÅDMAND I HADERSLEV GOTTFRIEDT SCHRØDERS EFTERSLÆGT

AF OLAV CHRISTENSEN

Blandt kendte slægter, der har deres rod i Haderslev, er en slægt Schrøder, som er behandlet i litteraturen blandt andet af tidligere sognepræst i Fjelstrup Frederik Schrøder, men i øvrigt har kun ret få Haderslev-slægter vundet de slægtshistoriske forskeres interesse i modsætning til f. eks. Tønder-slægterne.

Den her omtalte slægt Schrøder har ikke anden påviselig tilknytning til ovennævnte end den, at de er indgiftet i hinanden. Selv om dens kendte levetid kun har været kort, har den i sine rækker talt mænd, som har haft en vis indflydelse i Haderslev bystyre, ligesom den er indgiftet i andre slægter, der også har indskrevet deres navne i byens historie.

Efterslægtstavlen giver et lille billede af, hvordan rådsaristokratiet også i Haderslev var indgiftet i hinanden, et forhold som flere steder har givet anledning til klage.

FØRSTE SLÆGTLED

1 *Gottfriedt Schrøder*, død Haderslev 3. februar 1635, begravet i Vor Frue kirke 11. februar, omtales som omslagsforvalter i Kiel 1605¹⁾ og 1618²⁾, kaldes 1616 borger og skriver³⁾, rådmænd i Haderslev før 1625⁴⁾, duellerede 28. august 1611 med en Skønebach⁵⁾, ved sin død 1631 skyldte borgmester i Odense Otte Knudsen Seeblad ham 652 rdl. for øksnetold⁶⁾.

Gift 1. gang med *Sophia Pentz*, død 1613⁷⁾.

Gift 2. gang 9. juni 1616⁸⁾ med *Abigael*⁹⁾ *Reiminch*, datter af apoteker i Kolding *Hermann Reiminch*¹⁰⁾ (død 1598) og *Margrethe Schumacher* (Skomagere, død 1635), hun gift 2. gang før 7. februar 1641¹¹⁾ med borgmesteren i Ringkøbing¹²⁾.

Syv børn: Andet slægtled, nr. 2–8.

ANDET SLÆGTLED

2 *Barbara Schrøder*, født Haderslev 16. december 1602, død Haderslev 1668¹³⁾.

Gift Haderslev 29. juli 1621 med *Oluf Willemsen Schumacher*, født Haderslev 11. april 1595, død Haderslev 19. april 1649, råds-vinskænk, deputeret borger og senere rådmand i Haderslev, søn af borgmester i Haderslev *Wilhelm Schumacher* (1563–1626) og *Marina Mecklenborg* (1560–1642).

- 3 *Anna Schrøder*, født Haderslev 30. august 1605, død Odense i barselseng 12. juni 1631.

Gift Haderslev 1624 med *Cordt Bockman*.

- 4 *Gertrut Schrøder*.

Gift Christiania 21. februar 1630 med *Christen Bang*.

- 5 *Gerdt Schrøder*, død Middelfart 21. marts 1630, blev 1616 sat i Sorø skole¹⁴).

- 6 *Katrin (Catharina) Schrøder*, født 1610, død 1659, begravet Haderslev Vor Frue kirke¹⁵).

Gift Haderslev 6. december 1634 med *Jørgen Hansen*, født 1593, død 1659, begravet Haderslev Vor Frue kirke¹⁵), foged på Ibstrup ladegård, 1629 husfoged på Haderslevhus¹⁶), fik 5. april 1630 kongebrev på Grågård i Vandling, Starup sogn, der tidligere havde været tillagt husfogederne på Haderslevhus, imod at de holdt tilsyn med kongens vildtbane, fiskeriet og skovene i Haderslevhus len, men som var nedbrudt af de kejserlige og stod aldeles øde. Jørgen Hansen fik gården med alt tilliggende uden afgift og tyngge, så længe han blev i kongens tjeneste og desuden samme løn som forgængerne, hvorimod han skulle lade gården genopbygge for egen bekostning, kongen gav ham dog så meget egetømmer, som var nødvendig til den nederste del af huset; når Jørgen Hansen blev forlovet fra kongens tjeneste, skulle han og hans arvinger beholde gården mod den sædvanlige årlige afgift og uden større tyngge end hidtil¹⁷). Han fik 18. april 1636 bestalling som fiskemester i Haderslevhus len og samtidig for tro og flittig tjeneste på ny stadfæstelse på Vandlinggård (Grågård), som han selv havde bygget, og Refkier fri for alle afgifter og kongelig tyngge¹⁸), og endelig fik han i 1639 bevilling på, at enghaven Schiøttis have i Erlev altid måtte ligge til Vandlinggård¹⁹). Skænkede 1637 sammen med Hans Pedersen, Olufskær, Starup kirke en alterkalk og disk og 1650 Branderup kirke en alterstage²⁰).

Foruden en søn, der døde i 1655 og blev begravet i Vor Frue kirke i Haderslev²¹), havde ægteparret mindst endnu et barn, sønnen *Gottfriedt Jørgensen Wandling*, født Vandlinggård 7. september 1636, død Vejle 17. mart. 1667, begravet Haderslev Vor Frue

kirke²²), student Haderslev 1653, immatrikuleret Helmstedt juni 1653, Wittenberg 23. maj 1656 og Strassbourg 20. maj 1657, dr. jur., Leiden 1661²³), fik 19. juli 1664 stadfæstelse på Vandlinggårds frihed for afgifter, men da hans hustru *Regina Schönbach*, døde 1669 og deres børn også døde, gik gården i arv til hustruens far, landkansler *Johan Christoph Schönbach*, der fik frihedsbrevet stadfæstet 21. september 1669²⁴).

7 *Sofie Schrøder*, død 1660²⁵).

Gift Haderslev 26. januar 1637 med *Carsten Schrøder*, død 1660²⁵), nævnes som deputeret borger i Haderslev i årene 1645 til 1657²⁶) og 1668 som tidligere oldermænd for de 16 mænd²⁷), søn af handelsmand og rådmand *Andreas (Anders) Jessen Schrøder* (død 1630) og *Anna Tanck*²⁸). I 1668 svor Warenbolt Schrøder, at *Gottfriedt Schrøder*, der ville lære tøndebinderhåndværket i det fremmede, var ægte søn af Carsten Schrøder og dennes hustru, Warenbolts søster, *Sofie Schrøder*²⁹), men i 1781 gjorde ingen krav på rådmand Jes Schrøders (død 1593) og Dorothea Jesses (død 1600) begravelse i Vor Frue kirke, der i 1659 havde tilhørt sønnesønnen Carsten Schrøder³⁰), og det kan vel derfor antages, at denne slægt Schrøder allerede da var uddød i Haderslev, selv om den levede videre andetsteds³¹).

8 *Warenbolt (Warmbolt) Schrøder*, levede 1668³²), var kirkeforstander og borger på Slotsgrunden.

Gift 1. gang Haderslev 22. maj 1638 med *Maria Schumacher*, datter af borgmester i Tønning *Wilhelm Schumacher* (1589–1646) og *Margrethe Andersen*.

Gift 2. gang med *Margaretha Bagger*, datter af provst i Kalundborg *Søren Bagger* (død 1694) og *Margrethe Schrøder*³³).

En søn. Tredje slægtled nr. 9.

TREDJE SLÆGTLED

9 *Gottfriedt Schrøder*, født Haderslev 1643, død Haderslev 25. juni 1719³⁴), herredsfoged i Haderslev herred 1668, amtsskriver i Åbenrå 1684, anden borgmester i Haderslev 9. december 1690, indsat 5. februar 1691, første borgmester 1693, afsat af kongen af visse årsager 11. februar 1707³⁵), han havde været indblandet i to stimænds flugt fra rådstuefængselet, idet de var blevet holdt skjult i hans hus på Torvet, nuværende nr. 4, tillige kirke- og hospitalsforstander 1692–1706, kirkeskriver i amtet, kongelig kom-

missær i Åbenrå by og amt 24. april til 15. august 1700³⁶), var 1717 en fattig mand, der »blev underholdt af sine«³⁷)

Gift med *Barbara*³⁸).

Tre døtre. Fjerde slægtled nr. 10–12³⁹).

FJERDE SLÆGTLED

10 *Anna Maria Schröder*.

Gift med *von Holys*, kaptajn på lensgodset Leisten i Mecklenburg⁴⁰).

11 En datter, der 1719 var gift med en oberstløjtnant⁴¹).

12 *Anna Margretha Schröder*⁴²), født 1672⁴³), død Haderslev 19. september 1736, begravet 25. september i Vor Frue kirke⁴⁴).

Gift Haderslev 11. december 1694⁴⁵) med *Jochim Soltwedel*, født Husum 28. august 1661, død Haderslev 28. december 1729⁴⁶), begravet 10. januar 1730⁴⁷), kom 13 år gammel i lære hos morbroderen, købmand og rådmænd i Haderslev *Peter Müller*, hos hvem han var i 10 år, hvorefter han opholdt sig i Hamborg, handelsmand, borger i Haderslev 11. november 1691, deputeret borger 13. november 1703, rådmænd 1715, valgt til borgmester 24. maj 1720, valget konfirmeret 28. juni, eden aflagt 19. juli⁴⁸), søn af købmand *Herman Soltwedel* og *Ingeborg Müller* (død Haderslev 9. februar 1721)⁴⁹).

Med *Anna Margretha Schröder* synes slægtens mandslinje at være forsvundet fra Haderslev, men *Gottfriedt Schrøders* efterslægt levede videre i hendes og borgmester *Jochim Soltwedels* 18 børn, 12 sønner og 6 døtre⁵⁰), for hvilke der dog kun findes oplysninger om 13. Femte slægtled nr. 13–25⁵¹).

FEMTE SLÆGTLED

13 *Hermann Gottfried Soltwedel*, født Haderslev 7. oktober 1695, død Haderslev 13. februar 1723⁵²), immatrikuleret Jena 13. juli 1715, kvartus ved latinskolen i Haderslev 1719, ugift.

14 *Jacob Soltwedel*, født Haderslev før 1700, død Haderslev 2. juli 1738⁵³).

Gift Haderslev 11. februar 1735⁵³) med *Sophia Catharina Syhling*, død Haderslev 15. juni 1750⁵³), datter af deputeret borger senere rådmænd *Samuel Syhling* (død 1730) og *Anna Margretha*; hun gift 2. gang Haderslev 17. juni 1740⁵³) med købmand og

- rådmand i Haderslev *Hans Rudolph Feddersen*, født Flensborg 9. juli 1717, begravet Haderslev 22. april 1762, søn af købmand i Flensborg *Peter Feddersen* (1664–1732) og *Lucie Syhling* (1674–1739), han gift 2. gang Flensborg o. 10. marts 1752⁵³) med *Catharina Meincke*, født Flensborg 8. juni 1718, død Flensborg 21. december 1793, datter af hospitalsforstander *Heinrich Meincke*⁵⁴).
Tre børn: Sjette slægtled I nr. 26–28.
- 15 Barn død Haderslev 13. november 1705⁵⁵.
- 16 *Ernst Soltwedel*, født Haderslev 1700 eller 1704, begravet Kalundborg 8. juni 1744 »i hans alders 40. år«, men i 1730⁵⁶) oplyses det, at han 18 år gammel kom til København den 22. april 1718, fik 26. januar 1729 bestalling som tolder i Kalundborg⁵⁷).
Gift med *Mette Maria Pouelsen*, født april 1709, begravet Kalundborg 7. juni 1734, datter af *Ole Pouelsen* (død før 1734) og *Maren Sørensdatter* i Fredericia⁵⁸).
Et barn: Sjette slægtled II nr. 29.
- 17 *Anna Maria Soltwedel*, født Haderslev 1705, begravet Kalundborg 23. december 1761 »i hendes alders 56. år«. Gift o. 1730 med borgmester i Kalundborg *Bernt Stub*, døbt Slagelse 1. juli 1688, begravet Kalundborg 11. januar 1762, søn af købmand i Slagelse *Anders Nielsen Stub* (død 1699) og *Maren Berntsdatter*⁵⁹).
- 18 *Jochim Soltwedel*, død før 1749, student Haderslev 1721, immatrikuleret Wittenberg 19. maj 1721 og senere i Jena, modtog i de tre år, han var hjemmefra, 1601 mark og 15 sk.⁶⁰).
- 19 *Barbara Soltwedel*, født Haderslev 1707, begravet Kalundborg 17. januar 1761 i hendes alders 53. år.
Gift Kalundborg 31. august 1742⁶¹) med overmåler, vejemester og overformynder *Niels Jørgensen Bache*, født 1687, begravet Kalundborg 5. september 1757, han gift 1. gang Kalundborg 2. oktober 1710 med enken *Birthe Olufsdatter*, død Kalundborg 19. august 1735, begravet 23. august⁶²).
- 20 *Ingeborg Margareth Soltwedel*, født Haderslev 1709, død Kalundborg 7. december 1749⁶³), begravet 13. december »i hendes alders 40. år«, havde ophold hos svogeren *Niels Bache*.
- 21 Barn død Haderslev 14. juni 1710⁶⁴.
- 22 Barn død Haderslev 21. august 1710⁶⁴.
- 23 *Peter Soltwedel* var 1730 umyndig⁶⁵), levede 1749 i Kiel⁶⁶).
- 24 *Elisabeth Maria Soltwedel*, død Haderslev 30. august 1736, ugift⁶⁷).
- 25 *Johann Gottfried Soltwedel*, født Haderslev 25. marts 1715, død

Heiligenhafen 30. maj 1770, immatrikuleret Kiel 15. april 1741, bysekretær i Heiligenhafen, 1753 tillige rådmand⁶⁸).

SJETTE SLÆGTLED

I

Jacob Soltwedels børn med Sophia Catharina Syhling (nr. 14).

26 *Anna Margaretha Soltwedel*, født Haderslev 1736, død Haderslev 24. april 1802.

Gift Haderslev 6. februar 1761 med *Jacob Raben*, født Haderslev 1724, død Haderslev 16. februar 1775, søn af hvidgarver *Hans Hansen Raben* og *Metta Jensen*, han gift 1. gang Haderslev 22. oktober 1756⁶⁹ med *Anna Margaretha*, tidligere gift *Raben*, begravet Haderslev 25. marts 1760.

Otte børn: Syvende slægtled nr. 30–37.

27 Et barn født 1737, død Haderslev 5. eller 30. juli 1739⁷⁰).

28 *Samuel Soltwedel*, døbt Haderslev 12. januar 1738, død Haderslev 5. eller 30. juli 1739⁷⁰).

II

Ernst Soltwedels barn med Mette Maria Poulsen (nr. 16).

29 Et barn begravet i Kalundborg sammen med moderen 7. juni 1734.

SYVENDE SLÆGTLED

30 *Anna Margaretha Raben*, døbt Haderslev 5. januar 1762, begravet Haderslev 17. april 1762.

31 *Jacob Raben*, døbt Haderslev 13. april 1763, begravet Haderslev 21. april 1763.

32 *Jacob Raben*, født Haderslev 12. februar 1765, død Haderslev 15. august 1767.

33 *Jacob Raben*, født Haderslev 14. september 1767.

34 *Hans Raben*, født Haderslev 22. april 1769.

35 *Christian Raben*, født Haderslev 8. januar 1771, død Haderslev 1. juli 1778.

36 *Sophia Catharina Raben*, født Haderslev 23. december 1772, død Haderslev 27. januar 1850.

Gift Haderslev 21. januar 1800 med købmand *Johan Simonsen*, født Haderslev 18. september 1764, død Haderslev 13. januar 1831, borger i Haderslev 22. februar 1800, deputeret borger 1802, råd-

mand 1806, kirkeforstander, søn af kniplingskræmmer *Simon Simonsen* og *Anna Sophia Walter*.

37 *Peter Feddersen Raben*, født Haderslev 3. juli 1775, død Haderslev 13. september 1823.

Gift med *Metta Christina Knudsen* fra Åstrup.

KILDER OG HENVISNINGER:

Olav Christensen: Genealogiske optegnelser fra 1600-årene. I Sjø MSkr 1960, s. 227, og Olav Christensen: Bidrag til Haderslev-slægten Schumachers genealogi. I Haderslev-Samfundets årsskrift 1959, s. 5–11. 1) A. Wetzel: Archiv der Stadt Cremppe. I Z Sch-H Gesch VII, 1877, tillæg, s. 47f. 2) J. Smith: Tolder Jonas Heinemark og hans arvinger. I Pers Hist T 11 V 204. 3) Åstrup kirkebog 9. juni 1616. 4) Haderslev rådstuearkiv. Acta XII A (Dok. 17. januar 1625). 5) Åstrup kirkebog. 6) Svend Larsen: Studier over det fynske rådsaristokrati I, Odense 1965, s. 100. 7) Findes ikke under slægten Pentz i Da Ad Årb 1925 og 1934. 8) Åstrup kirkebog. 9) Danmarks Kirker. Sønderjylland, s. 2906. 10) At Abigael var datter af apoteker Hermann Reiminch og Margrethe Schumacher bekræftes af Kancelliets Brevbøger 1635–36, s. 491, hvor det oplyses, at Johan Garman på sin hustrus vegne og Abigael, enke efter Gottfriedt Schrøder af Haderslev, hindredes i at få en arv, der var tilfaldet dem efter deres afdøde moder. Johan Garman var gift med Bodel, datter af apoteker Reiminch, jfr. Olav Christensen: Lidt om slægten Garman fra Haderslev. I Norsk Slegtshistorisk Tidsskrift bd. 17, s. 313f. 11) Se note 9. 12) Ringkøbing havde indtil 1682 to borgmestre, fra 1626 til sin død 29. november 1646 var Jens Olufsen borgmester og 1636 nævnes en Jens Nielsen, det må være én af disse to Abigael var gift med i 2. ægteskab. J. I. Bøgner: Bidrag til Ringkøbing Bys Historie. 1963, s. 18–22. 13) Danmarks Kirker. Sønderjylland, s. 166. 14) Kancelliets Brevbøger 1616–20, s. 16. 15) Haderslev Provstearkiv. Haderslev by 1585–1664. Fortegnelse over hvad der er betalt for begravelse i Haderslev kirke. 16) Kancelliets Brevbøger 1627–29, s. 719. 17) Kancelliets Brevbøger 1630–32, s. 128. 18) Kancelliets Brevbøger 1635–36, s. 491. 19) Kancelliets Brevbøger 1637–39, s. 712. 20) Danmarks Kirker. Sønderjylland, s. 427 og 856. 21) Se note 15. 22) Danmarks Kirker. Sønderjylland, s. 163–65 og 183. 23) Th. O. Achelis: Matrikel der schlewigschen Studenten 1517–1864, nr. 2517. 24) A. D. Jørgensen: To gamle herregårde på Haderslev Nes. I Sdj Årb 1893, s. 156. 25) Se note 15. 26) Haderslev rådstuearkiv. Skattelisterne og cod. 30, p. 257 (dokument 6. 10. 1654). 27) Retsprotokollen 11. februar 1668. 28) Sst. 28. april 1638. 29) Sst. 11. februar 1668. 30) Haderslev rådstuearkiv. Begråbnis-Matricul der St. Marien Kirche, 1781, s. 24. 31) Frederik Schrøder: Schrøder-slægten. 2. udg. 1937. 32) Se note 27. 33) Savnes hos Wiberg, men Frederik Algreen-Ussing: Efterretninger om Kallundborg. 1869, s. 143, nævner 1709 Margrethe Schrøders, sognepræsten hr. Søren Bagers enkes gave til de fattige 100 rdl. 34) Vor Frue kirkes regnskaber. 35) Retsprotokollen 1705–1709, p. 110. 36) Jonathan Smith: Slesvigske amtsforvaltere. Kbh. 1954, s. 58f. 37) Haderslev rådstuearkiv. Acta XVII B 3. Skattemandtallet 1717, s. 22. 38) Vor Frue kirkes regnskaber har 24. maj 1734 anført som død: Schrøders enke, men da skattemandtallet 1717, jfr. note 37, ikke anfører nogen hustru, kan der ikke være tale om Gottfriedt Schrøders enke, som meddelte

af J. Smith i Slesvigske Amtsforvaltere, 1954, s. 59. 39) Haderslev skifteprotokol I, 1716–32, s. 328. 40) Th. O. Achelis: Haderslev bys borgmestre. I PersHist T 9 V 138. 41) Se note 39. 42) Begräbnis-Matricul (se note 30) s. 18, anfører Anna Margretha Schrøder som eneste datter af borgmester Gottfriedt Schrøder. 43) Haderslev rådstuearkiv. Relationsprotokol 1730–38, cod. 41, s. 196. Hun anfører i et brev 1732 at gå i sit 60. år. 44) Vor Frue kirkes regnskaber. 45) Haderslev provste-arkiv. Haderslev by, ligprædikener: »anderen Dingstag in Advent«. 46) Sst. Vor Frue kirkes regnskaber har 29. december. 47) Åstrup kirkebog. 48) Retsprotokollen. 49) Vor Frue kirkes regnskaber. Th. O. Achelis kalder i PersHist T 9 V 139 faderen Joachim, det er farfaderens navn, og moderen Agathe, det er farmoderens navn. 50) Se note 45. 51) Begräbnis-Matricul (jfr. note 30) anfører s. 113–17 i et dokument fra 28. oktober 1738, at følgende syv da var i live: nr. 16, 17, 18, 19, 20, 23 og 25, og Kalundborg skifteprotokol 1731–68, p. 416, anfører den 16. december 1749, at følgende da endnu var i live: nr. 17, 19, 23 og 25 samt en datter af nr. 14. Der har desuden i Haderslev levet en kræmmer *Adolf Soltwedel* (kopskatte-mandtallet 1717, jfr. note 37), er det også en søn, er han død før 1738, desuden dør der den 4. juni 1747 (Vor Frue kirkes regnskaber) en mr. *Soltwedel*, som kan være identisk med nr. 18, der er død før 1749, og endelig var der i slutningen af 1600-tallet i Haderslev en skarpretter *Christopher Soltwedel*, men han hører næppe denne slægt til. 52) Se note 45. 53) Vor Frue kirkes regnskaber. 54) Elvius og Hiort Lorenzen: Danske Patriciske Slægter. 1. samling. Kbh. 1891, s. 122. Her angives Hans Rudolph Feddersens første hustru dog at hedde Sophie Catharina Lunding, født 1723, men det er ikke rigtig. Ganske vist nævnes hun som søster til Jacob Bertelsen Lunding, men det betinger ikke, at hun er en datter af købmand Jens Jacobsen Lunding, idet hun var datter af dennes hustrus første ægteskab og derfor kun halvsøster til J. B. Lunding. Hun kan heller ikke være født 1723, idet hun i så fald kun har været 12 år gammel ved sit første ægteskab. 55) Vor Frue kirkes regnskaber. 56) Haderslev retsprotokol. 57) Jeg skylder Kalundborg byhistoriske Arkiv tak for oplysninger om Ernst Soltwedel. 58) Kalundborg skifteprotokol 1731–68, p. 131f. 59) A. Halling: Meine Vorfahren. Bd. 2, Glückstadt 1905, s. 183–85. Ægteparret havde syv børn. 60) Haderslev rådstueprotokol 8. 11. 1731. 61) PersHist T 10 VI 284 har 27. august, det er troløvelsesdatoen. 62) Dødsdatoen fra Kalundborg skifteprotokol. Ægteparret havde syv børn, se T. Glahn i PersHist T 10 VI 284, jfr. 12 II 201. 63) Kalundborg købstads skifteprotokol. 64) Vor Frue kirkes regnskaber. 65) Haderslev rådstueprotokol p. 189f, 4. april 1730. 66) Kalundborg købstads skifteprotokol. 67) Vor Frue kirkes regnskaber. 68) Th. O. Achelis: Matrikel der schleswigschen Studenten 1517–1864. Nr. 5662. 69) Vor Frue kirkes regnskaber. 70) Sst.

HOLGER PAX' REJSEDAGBOG

AF VELLO HELK

I Karen Brahes Bibliotek i Odense findes under signaturen C. V. 7 et hidtil temmelig upåagtet håndskrift: »Rejsedagbog ført på en rejse i Europa i årene 1668–71«. Det har tidens foretrukne format for stambøger, tværoktaven. De første otte blade er ubeskrevne, derefter begynder på blad 9 rejseskildringen. Skriften er lille, fin og sirlig og kan læses uden besvær. Rejsen blev påbegyndt 5. juli 1668 og gik først til Nederlandene og Rhineggen, senere til Frankrig og Italien. Bogen slutter med ankomsten til Wien 22. maj 1671 på blad 36, hvorefter resten af bogen, som i alt består af 133 blade, er optaget af en latinsk ordliste med forklaringer på samme sprog.

Forfatteren har været en sprogkyndig mand, der skifter mellem dansk, tysk, fransk og italiensk. Han benytter sig fortrinsvis af opholdslandets sprog, men hvor han ikke magter dette, vender han tilbage til dansk. Mens han hurtigt skifter til fransk, tager det et halvt år, inden han føler sig sikker nok til at udtrykke sig skriftligt på italiensk.

Rejsebogen giver ikke mange holdepunkter for en identifikation af ejerens person. Der forekommer dog enkelte navne. De fleste vil blive fremdraget nedenfor, og kun et af dem har slægtskabsrelevans til ejeren, nemlig *Otte Bille*, der forekommer nogle gange, og to gange betegnes som forfatterens fætter. To af Bille-slægtens samtidige medlemmer bærer dette fornavn, nemlig *Otte Steensen Bille* til Billesbølle og hans navnefælle til Bangsbo. Adelsårbogens oplysninger er temmelig mangelfulde. Den førstnævnte blev allerede 1659 hofjunker, 1667 kammerherre og fire år senere amtmand på Koldinghus¹). Opmærksomheden samler sig derfor om hans frænde til Bangsbo, om hvem man ikke ved andet, end at han 1674 i Viborg blev dræbt af *Christoffer Gersdorff*²). Han havde en faster *Hilleborg*, der blev gift med *Christoffer Pax*³). I ægteskabet var der en søn *Holger*, hvis levnedsløb er nedfældet i den ligprædiken, som sognepræsten i Albæk og Vor *Jens Hansen Steinfeldt* holdt efter hans død 1698 og som blev trykt året efter⁴). Deri fortælles blandt andet om hans udenlandsrejser i årene

1668–73, og beretningen stemmer udmærket overens med rejsebogen i Karen Brahes bibliotek. Man fristes ligefrem til at tro, at præsten har haft rejseskildringen som kilde, men i så fald har han måske haft adgang til en anden, mere udførlig udgave, som er ført ud over 1671. Det er altså lykkedes at hente rejsebogens ejer ud fra de navnløse rækker.

Holger Pax tilhørte egentlig en gammel schlesisk adelsslægt, som havde forgrenet sig til Danmark. Den kom til landet med *Christian Festenberg* kaldet *Paschisch*, der efter flere års tro tjeneste hos Frederik II 1575 blev optaget i den danske adel. Han havde en søn *Mogens Pax* (1577–1642), der blev lensmand på Holbæk slot. Hans søn *Christoffer* var fader til *Holger*, der blev født på Eriksholm 18. april 1648. Da sønnen kun var et par år gammel, blev faderen dræbt af en student⁵). *Holger* blev først opdraget hjemme, men allerede tidligt sendte moderen ham til København, hvor han blev anbragt i huset hos en professor og fik undervisning af flere lærde mænd. Blandt dem fremhæver ligprædikenen *Jørgen Fog*, der 1659 blev sognepræst i Ribe⁶).

Da *Holgers* værge, morbroderen *Christoffer Bille*, var død og *Jørgen Juul* til Låge og Agersbøl trådte i hans sted, ansøgte hans myndling 1663 om at blive sin egen værge, og opnåede også kongens bevilgning. Dog måtte han ikke sælge gods uden sin værges samtykke⁷).

Efter at den unge mand havde gjort gode fremskridt såvel i de boglige videnskaber som i de adelige »exercitier« og lagt et godt grundlag for fremtiden, besluttede han for yderligere uddannelses skyld efter sin moders råd at foretage en udenlandsrejse⁸).

Ligprædikenens kortfattede rejseskildring vinder i kolorit og interesse, når der bliver tilsat detaljer fra den håndskrevne rejsebeskrivelse. Her er egne iagttagelser blandet med rejseførernes oplysninger, og her findes enkelte notitser om andre danske, mødt undervejs, som tjener til at kaste lys over danske udenlandsrejser o. 1670.

Rejsen begyndte 5. juli 1668 fra København med et skib, der skulle gå til Lübeck. På grund af konstant modvind var rejseselskabet nødt til efter 9 dage til søs at gå i land på Femern, hvorfra de fortsatte til Lübeck. Efter fem dages besigtigelse af byen fortsattes rejsen med fragtvogn til Hamburg, derfra til Bremen og videre via Emden, Groningen, Leeuwarden og Franeker til Harlingen, hvorfra den videre færd gik til vands til Amsterdam. De ankom 7. august og tog logi i »Princen aff Danmarck in de Wormstrat vertinden heder Marichen«. Efter ti dages forløb drog de til universitetet i Leyden, »hvor ieg for-

bleff med min Vetter Otto Bilde hos Madame Nordeich op Rappenbourg«. Der blev ikke tid til længere tids studeringer. Allerede 6. november fortsatte de begge til Haag, hvor hoffet residerede, og her havde de forbindelse med den danske udsending *Peder Charisius*. Derefter besøgte de flere nederlandske byer, således Delft, Rotterdam, Gorcum, Bois-le-Duc, og kom 12. november til Maastricht. Der mødte de flere af deres danske standsfæller, således *Ove Bille*, *Thomas Seefeld* og *Wulf Unger*. Vi har kun yderst sparsomme biografiske oplysninger om dem. Den første er vel den søn af *Rønnov Bille*, der var på Herlufsholm 1658, blev fænrik 1672 og døde ugift⁹). *Thomas Seefeld* var 1670 kornet ved rostjenesten og faldt i den skånske krig¹⁰). Den sidste, *Wulf Unger*, var søn af en indvandret østriger, *Hans Wulf Unger*, der 1634 i kraft af sit giftermål med en dansk adelsdame fik bevilling til at nyde danske adelige privilegier. Han var kornet 1671, deltog senere i den skånske krig og døde o. 1695¹¹).

Deres ophold i Maastricht hænger sandsynligvis sammen med en tilknytning til Maximilian Rosenkrantz' kompagni, hvor Holger Pax og antagelig også *Otte Bille* den 16. november meldte sig til tjeneste som frivillige.

Den omtalte *Maximilian Rosenkrantz* var sønnesøn af *Frederik Rosenkrantz* og *Rigborg Brockenhuus*. Hans far *Holger* var frugten af deres ulykkelige forbindelse. Selv om *Holger Rosenkrantz* 1624 blev optaget i den danske adel, foretrak han at blive i udlandet. Han levede i Nederlandene, hvor han også stiftede familie. Hans yngste søn *Maximilian* gik i sin faders fodspor og valgte den militære løbebane. Skønt han 1660 fik bestalling som dansk oberst, blev han knyttet til sin moders fædreland og havde her et kompagni, som åbenbart tiltrak adskillige danske udenlandsfarende. I 1672 vendte han dog tilbage til Danmark, hvor han faldt i den skånske krig¹²).

Holger Pax fortæller intet om sin tjeneste ved hans kompagni. Han beretter mest om de udflugter, han foretog i Maastrichts omegn og til Liège, hvor han blandt andet besøgte karmeliterklostret og jesuiterkollegiet.

Ligprædikenen oplyser om hans krigstjeneste, at han stod »for Gefridder i 13 Maaneder og imidlertid lod sig finde flittig og alart i alle Krigs Occasioner som en troe og standhaftig Soldat«¹³). Her stemmer præstens oplysninger ikke med rejsebogens og må utvivlsomt korrigeres. *Holger Pax* selv fortæller, at han allerede den 7. maj, altså efter knap et halvt års tjeneste, fik sit pas fra kompagniet og rejste videre til Aachen. Her beretter han om varme bade, om kobbermøller

og om besøg i domkirken med de mange relikvier, blandt andet Karl den Stores »Kopf und sein rechter arm in ein silberner schachtel vergült, welches wir haben küssen müssen«. Derefter rejste han gennem den herlige og skønne egn ved Jülich og kom 11. maj til Köln. Den 17. maj sejlede han videre og kom gennem Düsseldorf, Wesel og Arnhem til Vianen, hvorfra han rejste via Utrecht til Amsterdam og den 20. maj tog logi i »Bergen von Nordvegen op de Geldersche Kay bei Magnus Peitersen«.

Den 2. juni startede Pax rejsen til Frankrig. Den gik dels til lands, dels til vands over Delft, Rotterdam, Middelburg, Vlissingen til Sluys i Flandern og derfra langs kysten til Calais, idet han gjorde ophold i Ostende, Nieuport, som var den sidste fæstning med spansk besætning, og Dunkerque. I Calais skifter sproget i rejsebogen, som i Nederlandene har været overvejende dansk, til fransk. Den 13. juni rejste han fra Calais og ankom til Paris fem dage efter.

Om Paris-opholdet, som varede et halvt år, har Pax ikke mange oplysninger. Han logerede i forstaden St. Germain, først »chez Sieur Bassil, de la demeure chez Monsieur de Perche Maistre d'armes a la rue de Maturin«, efter 10. august »chez Mr. Dünou ... a la rue de S. Marguritte, a l'Empereur«. Han overværede under sit ophold en tropperevue, hvor også kongeparret var til stede, så den afdankede polske konge Johan Casimir, der samme år tog ophold i Frankrig, og den tyrkiske ambassadør og gjorde den sædvanlige udflugt til Versailles.

Kort før jul 1669 forlod han Paris og drog ad sin gamle rejserute til Calais og derfra til Ostende. Derfra besøgte han de vigtigste byer og fæstninger i de spanske Nederlande, deriblandt Brügge, Gent og Bruxelles, og også en række fæstninger, som Spanien havde måttet afstå til Frankrig 1668, deriblandt Douai og Arras. Efter denne rundtur tog han vejen mod sydøst og kom 30. januar til Reims. Derfra drog han til Dijon i Bourgogne, hvor han ankom 11. februar om aftenen. Her skiltes han fra sin fætter Otte Bille, der åbenbart har været hans rejsefælle gennem halvandet år. Otte Bille gik 14. februar til Italien, mens Pax fortsatte til Franche-Comté, som på dette tidspunkt var spansk, først til Dôle og derefter til Besançon. Han noterer, at der var »une belle Academie ou il vient beaucoup de estrangers, le Maistre de l'Academie s'appelle Mons. Ciccathi Itallien«. I Besançon boede Pax sammen med en række østrigske adelsmænd. Efter et par uger i byen drog han over Dôle, Chalon og Macon til Lyon, hvor han ankom 4. juli og tog logi »chez Mons. de la Brosse M. d'armes demeurant a

S. Bernard derriere la maison de Ville«.

Opholdet i Lyon varede et par måneder. I begyndelsen af september gjorde Pax sammen med en anden adelsmand og hans hovmester en uges udflugt til Grenoble og Vienne. Derefter tog hans rejsefæller på den store tur, mens Pax forblev i Lyon. Han synes at have aftalt med sin rejsefælle Otte Bille at vente på besked fra denne. Den 19. september kom også to danske – »Mr. Høg et son Gouverneur Mr. Dolmer« – der havde været i Rom og havde et brev til Pax fra hans fætter.

Hvem var de to danskere, der mødtes med Pax i Lyon? De kan have været *Iver Eriksen Høg*, den senere friherre, og hans præceptor *Søren Rasmussen Dolmer*, der i forsommeren 1669 blev immatrikuleret i Leipzig¹⁴). Den 3. november 1669 skrev to danskere, der betegnede sig som »M. Høg« og »M. S. Dolmard« i en tyskers stambog i Rom¹⁵). De er sikkert identiske med de to, som Pax mødte i Lyon. Den samme dag indskrev sig også prins *Jørgen*¹⁶), der ligeledes opholdt sig i Rom med sit følge, deriblandt hans hovmester professor *Christen Jensen Lodberg*, den senere biskop i Ribe. Han har forfattet en indgående rejseskildring, som udmærker sig ved stadig notering af navne på personer, som de var i kontakt med, dog efter tidens skik desværre uden fornavn. Under opholdet i Rom nævner Lodberg adskillige gange navnet Høg¹⁷). I denne forbindelse kan der også være tale om *Stygge Justesen Høg*, forhenværende landsdommer på Lolland og Falster. Efter sin afsked 1665 drog han til Norge, hvor han havde et forhold til sin svigerinde *Marie Grubbe*, som førte til hans landsforvisning. Det vides, at han derefter drog til Rom, hvor han gik over til katolicismen og fik tjeneste som maître d'hôtel hos en fyrstelig kardinal¹⁸). Han var dog næppe den rigtige omgangsfælle for den unge prins. Det kan snarere tænkes, at hans unge frænde Iver, der besøgte byen sammen med sin præceptor, benyttede lejligheden til at gøre prinsen sin opvarthning. Det er også muligvis ham, der 1671 blev immatrikuleret i Orléans, og ikke hans hårdt prøvede slægtning, som man hidtil har ment¹⁹).

Brevet, som Iver Høg havde med til Holger Pax, synes at have indeholdt en opfordring til at fortsætte rejsen til Italien. Efter endnu en uge i Lyon begyndte Pax den lange færd. På denne rejse fulgtes han med *Henrik Steensen*, søn af landsdommer Vincens Steensen til Steensgård. Den unge mand var allerede i 11-årsalderen page hos prins Christian. I 1665 – ti år senere – blev han kammerpage og 1669 hofjunker. Samme år rejste han til Nederlandene, England og

Frankrig, hvor han trådte i tjeneste ved kongens livregiment²⁰).

Henrik Steensen har også efterladt sig en rejsebeskrivelse²¹), som med hensyn til enkelthederne ikke står mål med Holger Pax' beretning, men dog giver et udmærket billede af rejseruten. Efter sin afsked fra kongens livregiment forlod han 10. september 1670 Paris med Italien som mål. Ni dage senere var han i Lyon, hvor han altså slog følge med Pax, der i øvrigt ikke nævnes i Steensens rejsebeskrivelse, som er yderst fattig på navne. Den kan kun tjene som kronologisk støtte. Med hensyn til enkelthederne bliver vi nødt til at vende tilbage til Pax' beretning som basis.

De danske rejsende rejste med en stedkendt person »Jan Baptista Messenger«, altså postmanden, der plejede at gå på ruten til Torino. Femtedagen efter afrejsen passerede de Mont Cenis og måtte da ride på mulæsler to mil, sommetider i stor livsfare. Efter mange strabadser kom de 2. oktober til Torino, men det blev ikke ret meget bedre, da de på deres fortsatte rejse skulle over Po-floden. Det havde regnet meget og strømmen var så stærk, at de måtte ligge stille to dage og vente på nogenlunde sikker overfart. Det næste rejsemål var Milano, hvor de opholdt sig fra 10. til 13. oktober. De havde stadig den samme rejsefører, der havde ledsaget dem fra Lyon, og han fulgte dem også videre til Pavia. Den 15. oktober kom rejseselskabet til Genova.

Fra Genova til Rom stemmer rejsebøgernes oplysninger ikke længere overens. Hvis man skal tro Steensen, havde han mere travlt. Allerede 18. oktober fik han rejselejlighed til Livorno, mens Pax i sin rejsebog oplyser, at han kom afsted dagen efter. Rejseskildringen fra Livorno til Firenze falder dog også i enkelthederne så meget sammen, hvis man ser bort fra den ene dags forspring, som Steensen bevarer, at det er nærliggende at gå ud fra, at en af parterne har taget fejl af datoerne, da de sad hjemme i Danmark og skulle skrive en beretning om deres udenlandsfærd. Hvem der har taget fejl, kan man naturligvis ikke sige, men her skal kun peges på, at det hos Steensen senere er muligt at påvise en tilsvarende afvigelse, hvor Pax har ret²²).

Begge rejsebøger er enige om, at rejsen fra Livorno, som foregik til vands, på grund af modvind kun skred langsomt frem. De var nødt til at gøre flere dages ufrivilligt ophold i Sestri di Levante, således at rejsen næsten tog en uge. Fra Livorno kørte rejseselskabet atter til vogns over land, først til Pisa, dernæst til Lucca og Pistoia. Elleve dage efter afrejsen fra Genova kom de til Firenze. Som nu stod også dengang byens kirker og kunstskatte øverst på besigtigelseslisten.

Ved afrejsen fra Firenze er afvigelsen mellem de to rejsebøger så

stor, at der er grund til at antage, at hvis Pax og Steensen ikke skiltes før, så skete det i hvert fald i Toskanas hovedstad. Ifølge sin rejsebog forlod Steensen byen allerede 2. november og ankom 7. november til Rom, hvor han kun blev to dage for derefter at fortsætte rejsen til Napoli. Pax gav sig bedre tid og fortsatte først 7. november med den ordinære forbindelse til Rom, over Siena, Acquapendente og Montefiascone, med ankomst 12. november. Han tog ophold først i »la ville de Londre« og senere »chez Mr. du Bois au courge«.

I Rom opholdt Pax sig i første omgang næsten fire måneder, men notaterne om opholdet er temmelig sparsomme. Den 20. januar foretog han sammen med en anden en fodvandring til Roms syv hovedkirker. Dagen efter holdt den spanske ambassadør Pedro d'Aragnon sit indtog, som bliver skildret med flere detaljer i lighed med en senere audiens hos paven. Ellers får vi kun at vide, at der var karneval, og at Pax den 3. marts havde den ære at kysse pavens fod. Den gamle pave, den over 80-årige Clemens X, forærede ham ved denne lejlighed »en guld oc en sølff Medaille hvor paa staar hans contrefei«.

Den 6. marts drog Pax videre til Napoli. Over Velletri og Capua nåede han rejsens mål fire dage efter, men han sukkede ved ankomsten: »Dette er en aff de vanskeligste reiser jeg har gjort«. Han var navnlig utilfreds med vejen, som var bygget af klipper og sten og tilmed farlig på grund af banditter. Man kan mærke, at Pax er blevet rystet, navnlig på sit legeme.

I Napoli var der meget at se, og det samme gjaldt omegnen. Pax aflagde 13. marts besøg på »Monte Vesuvio, som altid brender frem oc tilbage«. Den 17. marts tog han tilbage til Rom ad samme vej, som han var kommet, og besøgte undervejs Frascati. Han nåede tilbage lige betids før påskefestlighedernes begyndelse dagen før palmesøndag. Denne gang er han mere udførlig i sin beskrivelse af de ceremonier, han overværede, således hvordan paven på palmesøndag uddelte palmegrene og skærtorsdag vaskede fødderne af tolv pilgrimme samt af de forskellige processioner. Den 10. april var Pax i Tivoli, og dagen efter besøgte han Vatikanet, hvor han navnlig dvælede ved pavens bibliotek og nøje besigtigede enkelte udstillede pragtstykker, deriblandt en hebraisk bibel i folio og to egenhændige bøger af Luther. I øvrigt interesserede Pax sig også for pavens rustkammer. Om eftermiddagen samme dag besøgte han Engelsborg. Den 12. april overværede han, hvordan paven i Peterskirken kanoniserede fem helgener. Efter tilbagekomsten fra Napoli har Pax åbenbart atter fundet sammen med Steensen, der også var til stede ved helgenkåringen²³). De to næste

dage blev tilbragt dels på Capitolium, dels i katakomberne. Den 14. april rejste Pax og Steensen fra Rom og drog i hurtigt tempo over Spoleto, Foligno, Loreto, Ancona, Rimini – for blot at nævne nogle af de væsentligste stationer undervejs – til Bologna, en rejse på o. 290 mil, som blev tilbagelagt på ti dage.

Heller ikke i Bologna blev der tid til længere besigtigelse af byen. Allerede dagen efter fortsattes rejsen ad vandvejen over Ferrara til Venezia, hvortil de ankom 28. april. Her stod arsenalet i interessens midtpunkt. Efter en udflugt til Padova fortsattes rejsen den 10. maj mod nord, over Treviso, gennem Friuli mod de snedækkede bjerge i Kärnten. Den 16. maj var de i Villach og rejste derfra gennem Neustadt til Wien. Pax' rejsebog slutter den 22. maj 1671 med ankomsten til Wien, hvor han indlogerede sig i »Den gyldne Hjort«. Også på dette punkt korrigerer rejsebogen ligprædikenen, som oplyser, at han rejste til Wien 1672.

Desværre er der for resten af rejsen kun ligprædikenen at holde sig til. Mens Steensen ifølge sin rejseberetning efter et kort ophold satte kursen hjemad og snart var hjemme i Danmark, synes Pax ikke at have haft travlt. Hans ligprædiken oplyser, at han var i Wien i nogen tid og opholdt sig ved det kejserlige hof. Derpå rejste han til Leipzig, Wittenberg og Dresden og andre betydelige byer, hvor der var noget seværdigt. Efter godt fem års rejse kom han omsider hjem 1673²⁴).

Holger Pax' rejsebeskrivelse følger som regel vante stier, er fyldt med rejseførernes fortællinger om kirker og andre steder, hvor der var noget mærkværdigt at se, om mirakler og undergerninger, som knyttede sig til bestemte steder og genstande. I Nederlandene, Tyskland og til dels også i Frankrig og Italien er han meget interesseret i fæstningsanlæg. Navnlig i begyndelsen giver han som regel en indgående beskrivelse af arten af de fæstninger, han besøgte. Senere bliver beretningens ordlyd knappere. I Italien nøjes han for mange byers vedkommende med en henvisning til *Franz Schott*, der har udgivet en rejsehåndbog²⁵), som åbenbart har været den kilde, hvorfra Pax hentede hovedparten af sin forhåndsviden om Italien. Han angiver temmelig konsekvent altid, hvor han har haft logi i de forskellige byer, han besøgte, men han giver sig ikke af med en karakteristik af de mennesker, han kom i berøring med. Når han i Genova siger, at »den genuesiske qvindfolck en general ere de hesseligste udi gandske Italien«, synes det absolut ikke at være en viden baseret på egen erfaring – han var jo lige kommet til Italien – men snarere en opsnappet frase.

Desværre skriver han også yderst lidt om sine kontakter med andre danske, men de få oplysninger, han giver, er dog interessante nok til belysning af den danske adels udenlandsrejser mellem svenskekrigene og den skånske krig.

Heller ikke tidsbaggrunden er hans stærke side. Rejsebogen noterer enkelte episoder af vis politisk betydning, men sætter dem ikke ind i en større sammenhæng.

I modsætning til mange andre adelsmænd, der havde været på udenlandsrejser, trådte Pax efter hjemkomsten ikke i statens tjeneste. Ifølge ligprædikenen opholdt han sig nogen tid hos moderen. Efter et par år friede han til *Elisabeth*, datter af *Knud Bille* til Skjerrildgård og *Mette Gyldenstjerne*. Den 23. juni 1676 opnåede han bevilling på at ægte sin udkårne uanset de på mødrenes side var næstsøskende-børn²⁶), og deres bryllup stod på Ørumgård den 8. november 1676²⁷).

Ægteparret forvaltede derefter sine godser på Sjælland. I 1682 bortbyttede Pax Thorup og Eriksholm i Merløse herred til admiral *Niels Juel* mod Sæbygård i Dronninglund herred, hvor han derefter tog ophold. I ægteskabet blev med tiden født 6 børn, alle døtre, tre af dem døde som spæde²⁸).

I begyndelsen af 1690-erne begyndte Pax at skranke. Fra Sæbygård, hvortil han var flyttet, konsulterede han 1693 en læge i Hamburg, og året efter havde han et kurophold ved surbrøndene i Karlsbad. Det hjalp i nogen tid, men i foråret 1697 forværredes sygdommen atter. Pax rejste derfor til København for at søge hjælp hos kongens sachsiske livlæge *Georg Frank de Franckenau*, der efter en betydelig karriere i Tyskland som professor i Heidelberg og Wittenberg og sachsisk livlæge 1695 var trådt i dansk tjeneste²⁹). Det lykkedes ham at lindre Pax' lidelser, og tilsyneladende vel tilpas vendte patienten før Mikkelsdag tilbage til Sæbygård. Nogle uger før jul blev han atter utilpas. Denne gang tilkaldtes lægen *Niels Grimberg*, der praktiserede i Ålborg³⁰). Det var efterhånden tydeligt, at det lakkede mod enden. Sygdommen var meget pinefuld og havde karakter af stensmerter. Der blev sendt bud efter præsten, dog ikke efter den lokale sjælesørger fra Volstrup, med hvem Pax lå i stridigheder³¹), men efter hr. *Balthasar Jensen (Hals)* fra nabosognet Understed. Selv om denne præst var blevet afskediget 1695, virkede han åbenbart stadig som familien Pax' sjælesørger. Fruen lod tillige sende bud efter en tysk studiosus ved navn *Gottfried*, der navnlig havde lagt sig efter lægekunsten, og det lykkedes ham også at lindre smerterne noget, men døden lod sig ikke standse. Den 3. januar 1698 lukkede Holger Pax for stedse sine øjne,

kun knap 50 år gammel, som den sidste mand af sin slægts danske gren. Blandt dem, der var til stede ved hans dødsleje, nævnes i ligprædikenen *Christian Reedtz* med sin hustru *Ide Sophie Skeel* til Knuds-eje. De havde begge i øvrigt et dårligt rygte: manden var forfalden til drik og andre udsvævelser, og hustruen betegnes af sin samtid som en slet husholderske³²). Af andre nævnes byfoged *Christen Lauridsen Ruus* fra Sæby³³) og sognepræsten *Jens Andersen* (Sneebang) fra Understed med sin hustru³⁴). Han kom dog ikke til at holde ligprædikenen ved bisættelsen, som foregik den 25. januar, idet denne ære som allerede nævnt tilfaldt hans kollega i det andet nabosogn, *Jens Hansen Steenfeldt* i Albæk og Vor.

Måske har Pax været en stridbar person, der ikke kunne leve i fordragelighed med sin sognepræst. Det fremgår i hvert fald ikke af ligprædikenen, hvor tværtimod hans retfærdighedssans berømmes. Men man kan heller ikke forvente, at de negative sider bliver fremdraget i en ligprædiken. Til den sommetider lidt umådeholdne ros i teksten slutter sig en række svulstige ligvers, hvor en række mere eller mindre lærde folk i kunstfærdige latinske og danske strofer tilkendegiver deres beklagelse over den udmærkede mands bortgang. Blandt forfatterne møder vi foruden Steenfeldt selv den ovennævnte *Balthasar Hals* og hans efterfølger *Jens Andersen* i Understed, mag. *Peder Cappel*, sognepræst i Tølløse og Ågerup i Merløse herred, hvor familien Pax stadig ejede Bonderup, sognekapellanden *Christen Thomsen Hee* fra Sæby, *Niels Lauridsen Ruus*, en slægtning af byfogeden, der samme år blev hospitalspræst i Ålborg, men døde kort efter sin tiltræden³⁵), *Hans Ferslev*, hører ved Sæby skole, og *Jens Andersen Hals*³⁶).

I sit panegyriske digt kom Steenfeldt atter ind på Pax' udenlandsrejse. Det hedder om den afdøde, at »Hand Tydskland, Spanien, Italien og fleere, / Holland og Engeland med Lyst besaae ja mere, / Det gandske Franckeriig ja all Europæ Ort/Hand giennem reyste til Machometanske Port«³⁷). Forfatteren holder sig altså ikke til de personalhistoriske oplysninger, han selv giver nogle sider før, men lader rejsen gå helt til England, Spanien og Dardanellerne, en overdrivelse, som næppe kan betegnes digterisk. Men hvorom alting er, så har ligprædikenen givet os nøglen til identifikationen af Pax' rejsebeskrivelse, som hidtil har været anonym, og den samme metode kan muligvis anvendes på andre anonyme rejsebeskrivelser.

NOTER OG HENVISNINGER:

- 1) D. A. A. 1890, s. 81. 2) D. A. A. 1890, s. 80. 3) D. A. A. 1908, s. 349. 4) Den bærer den vidtløftige titel: »Dend Retfærdigis Siæle-Lyst i Livet/ At vandre for Herren/ Og Siæle-Trøst i Døden/ At hvile i Herren/ Af Esaïæ 57 v. 2. Der ved betænkt/ Den Vel-ædle og Vel-baarne nu Sl. Herre/ Holger Pachs/ Til Sæbygaard/ Bunderup/ og Steenshede/ Hvis Adelige Liig med tilbørlig Solennitet i en Høj-Adelig/ Anseelig og Fornemme Forsamling den 25. Januarii 1698 i Sæbyeegaards Kircke blef nedsat/ Hans Christelige Liv og Salige Død. Den Afdøde til Hæderlig Minde/ De Efterlevende til gudelig Trøst/ Efter Begiering/ I denne korte Liig-Prædicken sammenskrevet og forklaret af Jens Hanssøn Steenfelt/ Sogne-Præst til Albech och Voer Sogner«. 5) D. A. A. 1908, s. 349. 6) Om Fog, se B. Kornerup, Ribe Katedralskoles Historie I (1947), s. 440 f. 7) Rigsarkivet, Jyske Registre 14, f. 238 nr. 64-65 og indlæg til samme. Pax' supplik er dateret i Randers 15/4 1663 og kgl. bevilling blev givet 17/9. Allerede 16/11 s. å. ansøgte han sammen med sin værge om tilladelse til at sælge noget gods og fik bevilling 4/1 1664, se J. Reg. 14, f. 254 nr. 2 og indlæg til samme. 8) Ligpræd., s. 70 f. 9) D. A. A. 1890, s. 91. 10) D. A. A. 1914, s. 462. 11) D. A. A. 1927, s. 84. 12) D. B. L. (Bricka) XIV, s. 262. 13) Ligpræd., s. 71 f. 14) Personalh. Tidsskr. 14: IV, s. 142, sml. D. A. A. 1885, s. 38. 15) Hieronymus Muffels stambog i Germanisches Nationalmuseum, Nürnberg, Hs. 83944, bl. 95, 138. Forkortelsen »M.« skal sandsynligvis i hvert fald for den første vedkommende opløses som »Monsieur«; hos Dolmer kan den også betyde »Magister«. 17) Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 1058^b, 4°, s. 412 ff. Den originale rejse-dagbog i British Museum, Add. 12488. 18) D. B. L. (Bricka) VIII, s. 230 f. 19) Personalh. Tidsskr. B: IV, s. 167. »S« som forbogstav må i så fald være fejllæsning af »J«. 20) D. A. A. 1920, s. 503. 21) Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 2662, 4° (afskrift). 22) Helgenkåringen i april 1671 bliver hos Steensen dateret 11., mens Pax har den rigtige datering, nemlig den 12. 23) Se foreg. note, sml. L. v. Pastor, Geschichte der Päpste XIV: 1 (1929), s. 636 f. 24) Ligpræd., s. 74 f. 25) Franz Schott (Franciscus Schottus) fra Antwerpen udgav 1600 »Itinerarium Italiæ«, som senere udkom i flere, til dels udvidede og reviderede oplag, se L. Schudt, Italienreisen im 17. und 18. Jahrhundert (1959), s. 21 f. 26) Rigsarkivet, Jyske Reg. 16, f. 337 nr. 93. 27) Ligpræd., s. 75 f. 28) D. A. A. 1908, s. 351; Vendsyssel. Folk og Land IV (1912), s. 17. 29) K. Carøe, Den danske Lægestand I, s. 42 f. 30) Sammesteds, s. 49. 31) Nogle af Pax' tvistigheder med sine bønder og tillige med præster i Volstrup er skildret af Anton Jakobsen i: Vendsyssel. Folk og Land IV (1912), s. 17-51. Det kan tilføjes, at Pax fik 6/11 1694 med sin hustru og børn kgl. bevilling på frit valg med hensyn til kirke og præst, Rigsark., Jyske Reg. 19, f. 438 nr. 95. 32) D.A.A. 1894, s. 318 f. 33) Personalh. Tidsskr. 11: I, s. 220 f. 34) Ligpræd., s. 91. 35) Personalh. Tidsskr. 11: I, s. 216. 36) Den sidstnævnte er formodentlig den J.A.H., der 1694 blev student fra Ålborg og 1703 sognepræst i Tostруп. Fire af de nævnte ligvers findes blandt håndskrifterne i Karen Brahes Bibliotek (D II, 161 og 162). 37) Ligpræd., bl. li 4.

ORIENTERING

HVEM FORSKER HVAD 1970 udsendtes sidst i februar, og det lille skrift synes at have imødekommet et behov hos medlemmerne, idet antallet af spørgsmål var 30% større end i 1969 udgaven. Den forøgede interesse har bevirket, at oplaget er blevet sat op til 500 ekspl., men desværre er 1969 udgaven samtidig blevet udsolgt. Det større salg har givet mulighed for at forbedre typografien væsentligt, således at vi også kan være udseendet bekendt. Interesserede medlemmer, der ikke selv har bidraget til hæftet, kan erhverve det for kr. 5,00 ved henvendelse til sekretæren. Det kan iøvrigt tilføjes, at også Norsk Slekthistorisk Forening nu agter at udgive en Hvem forsker Hvad. Opmærksomheden skal i forbindelse med Hvem forsker Hvad henledes på, at Finn H. Blædel indsamler supplerende oplysninger om *jurister*, og at Gregers Hansen samler rettelser til Alfred Larsens *Lolland-Falsterske degne og skoleholdere*. De indsamlede oplysninger vil blive offentliggjort i Personalhistorisk Tidsskrift.

Som medlemmerne vil have bemærket, er vi fra 1970 gået over til at udsende fortegnelserne over DØDSFALD I DANMARK separat, hvorved gentagne ønsker fra medlemsside, især dog fra biblioteker, er blevet imødekommet. Medlemmerne vil således for fremtiden for deres kontingent modtage 3 årlige udsendelser: dødsfaldsfortegnelsen og de to halvbind af tidsskriftet.

Den store begivenhed i 1969 inden for genealogiens verden var afholdelsen af verdenskongressen i UTAH, hvori også repræsentanter for danske arkiver og samlinger deltog. Foredragene fra kongressen foreligger nu i stencilleret form, og redaktionen vil undersøge, om der er mulighed for at bringe et eller flere af disse foredrag i oversættelse i Personalhistorisk Tidsskrift.

Interessen for personalhistorie – og vel nok især for slægtshistorie – er i stadig vækst, hvilket giver sig glædelige udslag på vor medlemsliste, men også lokalt er man nu begyndt at oprette SLÆGTSHISTORISKE FORENINGER. Slægtshistorisk forening i Århus har tidligere været omtalt, og nu har en kreds i HERNING oprettet en tilsvarende forening med redaktør Jørgen Østergaard som formand. Foreningen er, ligesom den århusianske, en direkte følge af et slægtshistorisk aftenskolekursus.

På bogmarkedet er det værd at notere, at den med spænding imødesete nye udgave af Bjørn Ochsners *Fotografer i og fra Danmark indtil år 1900* nu foreligger. Redaktionen håber, at det vil være muligt at bringe en anmeldelse af dette vigtige værk til efteråret.

Red.

NOGLE BEMÆRKNINGER OM BORGMESTER PÅ CHRISTIANSHAVN HANS SØRENSEN (1607-1674)

AF F. HELLBORN

Hovedkilden til vor viden om borgmester på Christianshavn *Hans Sørensen*, der var 1ste rigsdagsmand for Christianshavn 1660, er Fr. Barfods af L. F. la Cour i 1925 udgivne værk »De borgerlige rigsdagsmænd 1660«. I koncentreret form kan det væld af enkeltheder, Fr. Barfod har samlet om Hans Sørensen, sammenfattes således:

Hans Sørensen boede i Strandgade ved Amagerbro (Knippelsbro) i den ejendom, som tidligere havde været Københavns toldbod. Den 9. august 1650 udstedes der skøde til ham og hans arvinger på en byggeplads, udvist og afmålt inden for fæstningen, i Ditmarskegade. Den 20. april 1656 sluttede Frederik III overenskomst med Hans Sørensen om vedligeholdelsen af de tre broer på Christianshavn: »Den store Amagerbro, den liden Bro over Rivieren og den Bro for Christianshavns Port«.

Den 15. oktober 1656 blev Hans Sørensen borgmester på Christianshavn, hvilket han var til 3. juli 1662; formentlig har han foruden været rådmand. 1657 deltog han sammen med sin svoger, storkøbmanden *Hans Pedersen Klein* i oprettelsen af sukkerrafinaderiet i Slotsholmsgade i København. Han var i det hele en meget virksom og betroet mand, der i øvrigt ofte var indviklet i processer om økonomiske mellemværender.

I 1660 var Hans Sørensen 1ste rigsdagsmand for Christianshavn, deltog i gejstlighedens og borgerstandens fællesandragender den 4. og 8. oktober 1660, tilsagdes til arvehyldningen og underskrev både håndfæstningens tilintetgørelse af 16. november 1660 og arveenevoldsakten af 10. januar 1661.

Allerede i 1659 blev Hans Sørensen imidlertid som medlem af Christianshavns magistrat indblandet i en affære i anledning af, at Frederik III havde kaldet Rasmus Byssing, præst for den tyske menighed på Christianshavn, til sognepræst ved den danske kirke. Sagen afstedkom en række klager bl. a. til kongen, men det endte med, at generalfiskalen Søren Kornerup i 1662 fik befaling til at tiltale de implicerede for »Forseelse mod Kongens Højhed«. Ved bytinget blev

de pågældende frikendt, men en derefter nedsat kommission dømte bl. a. borgmester Hans Sørensen »på Kongens Nåde og Unåde«. Hans Sørensen blev anbragt i Blåtårn og måtte afgå som borgmester, men fængslingen varede dog ikke ret længe, thi allerede i november 1662 menes han at have været på fri fod igen.

I slutningen af 1664 blev Hans Sørensen af kongen antaget som inspektør og havnemester. Han nævnes derefter i en række tvistigheder, der måtte bringes for højesteret – i et indlæg fra 11. juli 1671 klager han over, »hvorledes jeg fattige Undersaat paa saa langsommelig Tid er opholdet og med mine fem umyndige, moderløse Børn, blottet for vor ringe Levnedsmiddel er kommet i stor Gæld, Miskredit og fast i yderste Ruin«.

I slutningen af afsnittet om borgmester Hans Sørensen siger Fr. Barfod, at Hans Sørensen »altså endnu levede 5. juni 1673, men var død 1. maj 1674; nærmere kan vi ikke fastsætte tiden«. »Heller ikke hans hustrus navn kender vi; vi ved kun, at hun var en søster til H. P. Kleins første kone, og at hun må være død inden 11. juli 1671, vel endog inden 29. januar 1667«. Om børnene i ægteskabet siger Fr. Barfod, at »vi kender i øvrigt ingen af dem«, og til slut skriver han: »Vi kender aldeles intet enten til Hans Sørensens eller hendes slægt, deres forældre, fødselsår og fødested«.

Et nærmere studium af bl. a. »Personalhistorisk Tidsskrift«, herunder også af oplysninger, før Fr. Barfods værk omsider fremkom i 1925, viser nu, at det ikke er helt så lidt, man ved om Hans Sørensen og hans kone, som Barfod giver udtryk for.

Af »Uddrag af Kancelliets registranter ang. vielser, dåb og begravelse« fremgår, at der under bevillinger til begravelse om aftenen er anført: »1666, 3. August. Borgmester Hans Sørensens Hustru. S. T. 372«¹⁾. Tilsvarende findes under bevillinger til ligs flytning: »6. Maj 1674. Borgmester Hans Søffrenssøn af Christianshavn – fra Mariager hertil; at begraves i Holmens Kirke. S. R. 184 f«²⁾.

Det bedste fingerpeg om begge ægtefælles herkomst får man dog gennem følgende gravskrift, gengivet af Poul Bredo Grandjean i hans »Samlinger af gravskrifter fra Kjøbenhavns nedlagte kirkegårde indenfor de gamle volde«, hvor der under Holmens kirkegård³⁾ nævnes:

»Hans Sevrenssøn / Forrige Handels Mand oc Indvoner her / vdi Staden som hensof den *) / Er barnefødt i Jydland den 15de October 1607 / Mette Mogens Datter / er hensofved i Herren

*) Ikke udfyldt.

den 27 Jvl. 1666 / var barnefødt i Holbek den 16 Maj 1629 / Sampt bege dieris / æreelskende kiere Ectebørn oc arfvin / ger er dene Begravelse Sted til hørig / No. 14 / I tre Snese Aar som er (rul)dend / h(a)fr Løken sig ofte underliig w(en)d / oc paa sær Maade drefuit sinne (Sp)il / at Hustru oc Børn sate Lif(ued) til / Med Møye den suage alderne Mand / maa arbeide paa ny til Land oc Uand / Dog saaes af Fiendernis hastige Død / at Gvd vil vdredde I betrengte af Nød / «

Af de af Albert Fabritius meddelte »Arent Berntsens Familieoptegnelser« fremgår, at Metthe Hans Søffrensens var fadder til Arent Berntsens den 5. juli 1656 fødte søn Lauritz, og at Magdalena Hans P. Klens optræder som fadder ved den den 27. november 1658 fødte søn Lauritz' dåb.

Bremerholms kirkes kopibog over skøder og gravsteder 1647–1706 (fol. 20) udviser, »at 1674, den 23. juli er betalt 10 slettedaler ved Hans Sørensens Ligs nedsættelse«. Derimod indeholder Holmens kirkes bog over begravelser intet om ægtefællernes død i henholdsvis 1666 og 1674, og ej heller begravelsesprotokollen for kirken indeholder noget om gravstedets erhvervelse i 1666.

Oplysning om 4 af de i ægteskabet fødte børn får man i den artikel, som Poul Hennings skrev i »Personalthistorisk Tidsskrift« ganske kort tid efter fremkomsten af Fr. Barfods værk, nemlig »En Krabbe Gaades Løsning«⁵). Heraf fremgår nemlig, at ifølge skøde, dateret Christianshavn 5. marts 1687 skøder Mogens Hansen i København på egne og søskendes, nemlig Søren Hansen og Dorthe, salig Bastian Nielsens, vegne noget jordegods, som er tilfaldet dem efter deres salig fader, fordem borgmester på Christianshavn Hans Sørensen, til »min kjære Svoger« Hr. Jens Krabbe, præst i Kattrup. Præsten er identisk med sogneprest for Kattrup, Ørridslev og Tolstrup Jens Krabbe, der menes død som provst i Voer herred ca. 1698, og som var gift med Inger Hansdatter⁶). Hun giftede sig med efterfølgeren i embedet magister Søren Nielsen Glud og menes død omkr. 1722–23, da han gifter sig igen. Inger Hansdatter må altså være det fjerde af borgmester Hans Sørensens børn.

Hans Sørensens kone Mette Mogensdatter var – som det fremgår af den tidligere nævnte gravskrift – født den 16. maj 1629 i Holbæk. Da Holbæks ældste kirkebog begynder 1634, kan hendes dåb ikke bekræftes. Det fremgår imidlertid af skiftearkivalier for Holbæk⁷), at han var datter af borgmester i Holbæk Mogens Christensen og Dorete Lauridtzdatter. I et skifte efter faderen den 23. marts 1647 benævnes

han »afdøde borgmester«, og der nævnes flg. børn: Christen Mogenssen, Mette Mogensdatter, gift med Hans Sørensen i København og Magdalene Mogensdatter.

Der findes ikke skiftearkivalier gamle nok til, at man ad den vej kan få oplysning om borgmester Hans Sørensen. Man kunne forestille sig en forbindelse til egnen omkring Mariager (jfr. at han angives født i Jylland, og at han må være død omkring Mariager). Mariagers første kirkebog går dog ikke længere tilbage end 1683, ligesom skifteprotokoller og skøde- og panteprotokoller kun går tilbage til henholdsvis 1680 og 1695.

Foranstående bemærkninger må alene opfattes som et forsøg på at få lagt endnu nogle brikker på plads i det utrolig store væld af oplysninger, Fr. Barfod har samlet om borgmester Hans Sørensen, og som fylder over 12 sider i »De borgerlige rigsdagsmænd 1660«. Der er ingen tvivl om, at Hans Sørensen hører til de mest farverige og virksomme blandt de af Fr. Barfod biograferede rigsdagsmænd, og ved læsningen af hans værk får man lyst til at vide noget nærmere om Hans Sørensens herkomst. Når Hans Sørensen i 1662 i et indlæg under de tidligere nævnte retssager siger, »imidlertid den ene af os*) for billig Roligheds Skyld haver forladt Hus og Eje og indflyet paa fremmed Sted«, og når der i gravskriften tales om, at hans hustru og børn satte livet til, spørger man jo sig selv, hvilke yderligere oplysninger der kunne tilvejebringes til belysning af ægtefællernes liv og virke. De synes begge at have hørt til betydningsfulde kredse indenfor borgerskabet, datteren Inger Hansdatter blev giftet ind i præsteslægten Krabbe, og en søn i dette ægteskab, regimentskvartermester Hans Krabbe var gift med en datter af amtsforvalteren i Ålborg Peder Klein og Cathrine Ravn. Om nogen forbindelse til borgmester Hans Sørensens svoger Hans Pedersen Klein foreligger der dog mig bekendt ikke nærmere oplysninger.

*) Formentlig Hans Sørensen selv.

KILDER:

- 1) Persh. T. 6 række 3 bind (1912, s. 18).
 - 2) Smst. 6 række 5 bind (1914, s. 155).
 - 3) Smst. 5 række 1 bind (1904, s. 172)
 - 4) Smst. 12 række 2 bind (1947, s. 131).
 - 5) Smst. 8 række 6 bind (1927, s. 161 f).
 - 6) Smst. 7 række 1 bind (1916, s. 33).
- »Uddrag af Kancelliets Registranter ang. Vielser, Døb og Begravelser 1676-81«: Hr. Jens Krabbe og Inger Hansdatter – uden Trolovelse og Lysning. Sjællandske Registre 206, 16. juni 1679. 7) Holbæk by's skifteprotokol fol. 114.

EFTERLADTE OPTEGNELSER AF SOGNEPRÆST, DR. THEOL. ERNST V. KOLTHOFF

VED FINN H. BLÆDEL

Ernst Vilhelm Kolthoff er født 20. juli 1809 i Hamburg, St. Petri (som søn af tobaksspinder i Hamburg Matthias Anthon Kolthoff og hustru Sophia Albertine født Wahlberg)¹⁾, og død 9. februar 1890 på Frederiksberg, begravet Assistens kirkegård. Han blev gift 7. november 1837 i København, Vor Frue, med Johanne Marie Swane, født 8. september 1816 i København, Vor Frue (datter af varemægler Lars Swane 1790–1874 og hustru Julie Annette født Clausen 1795–1887) død 24. februar 1885 i København, Vor Frelses sogn, begravet Assistens kirkegård.

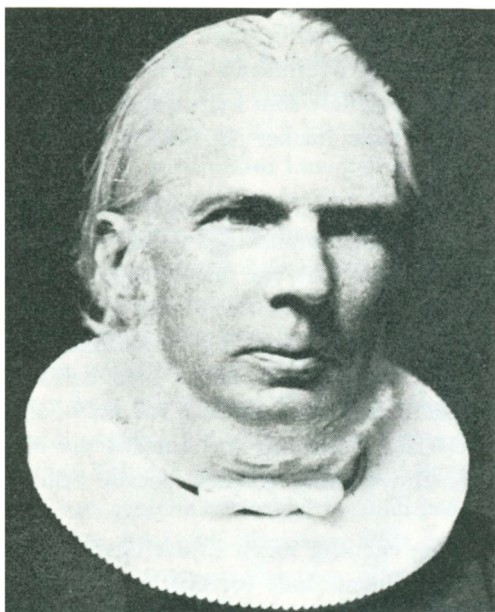
Efter et kort ophold i Holsten kom Kolthoff 6 år gammel med sine forældre til København og blev 1825 student, privat dimitteret af daværende adjunkt P. A. Plum (se note 23). Alumne på Valkendorfs kollegium fra 1826. I 1830 bestod han teologisk embedsexamen med udmærkelse og var derefter en tid lærer, først som kst. adjutant ved Sorø Akademi og fra 1831 til 1838 ved Det kgl. Landkadetakademi. 1834 vandt han den teologiske licentiatgrad for en afhandling om apostlen Johannes' forfatterskab til Apokalypsen («Apocalypsis, Joanni Apostolo vindicata», Kbhv. 1834) og samme år rejste han med understøttelse af det Winstrup-Resenske og det Rosenkrantzske stipendium samt fra Fonden ad usus publicos til Tyskland, hvor han især slog sig ned i Bonn, München og Berlin. Hjemkommen holdt han som privatdocent forelæsninger ved Københavns Universitet, indtil han i 1837 blev kaldet til 2. res. kapellan ved Frue kirke. 1841 foretog han en studierejse til Italien, Schweitz, Frankrig og Belgien. 1843 blev han 2. res. kapellan ved Holmens kirke og i 1845 res. kapellan ved Helligaandskirken. 1852 forsvarede Kolthoff for den teologiske doktorgrad en afhandling om de paulinske breves bidrag til skildringen af Jesu liv («Vita Jesu Christi a Paulo Apostolo adumbrata») og i 1856 udnævntes han til

sognepræst ved Helligaandskirken, hvorfra han tog sin afsked 1880. Kolthoff var interesseret i salmebogsarbejdet, og i 1844 foreslog han i Københavns gejstlige konvent, at der skulle nedsættes en salmebogs-kommission. Han deltog som medlem af denne i udarbejdelsen af det såkaldte »Prøvehæfte« 1845 og var senere medlem af den komite, der skulle udarbejde den ny salmebog og medudgiver af Roskilde konvents salmebog 1874. R. 1860, DM 1880.

Udgivet: Den christlige Daab, Prædiken. Kbh. 1841, Prædikener holdte i Frue Kirke. Kbh. 1842. Anden Samling. Kbh. 1843. Tredje (sidste) Samling. Kbh. 1844, Prædikener paa Søn- og Helligdage. Kbh. 1845, Sørgetale over Peter Johannes Spang den 20. Jan. 1846. Kbh. 1846, Det Sande og det Falske, Prædiken paa ottende Søndag efter Trinitatis. Kbh. 1847, Feltprædikener. Kbh. 1849, Johs. Kolthoff: Breve og Dagbøger. Kbh. 1872 samt bidrag i »Berliner Jahrbücher für wissenschaftliche Kritik«, i Schouws »Dansk Ugeskrift«, i »Theologisk Tidsskrift«, i »Nyt Theologisk Tidsskrift« og i »Acta Synodi Johanneæ« m. fl. Kolthoffs breve og dagbøger i Det kgl. bibliotek. Maleri af C. A. Jensen 1836.

Litteratur: Autobiografi i Universitetets indbydelsesskrift, 1852, Dansk biografisk Leksikon, Erslew II, side 50 og suppl. side 82–83, C. J. Brandt: Vore Danske Kirkesalmebøger, side 54 flg., F. E. Hundrup: Biographiske Efterretninger om Doctores theologiæ, side 90–91, Paul Nedergaard: Dansk præste- og sognehistorie, Lengnicks stamtavle over Niels Schierns descendens, Slægten Lund m. fl., Kbh. 1943.

Originalmanuskriptet til optegnelserne er gået tabt. Nærværende gengivelse skyldes en afskrift foretaget af Margrethe Marie Emilie Fryd, født Lund²). Optegnelserne, der slutter omkring 1836 – før Kolthoffs bryllup – må være skrevet i 2 tempi og påbegyndt 1853–54. Godt halvvejs henne i manuskriptet omtales nemlig »nuværende« provst Lautrup, men denne blev biskop i 1854. Længere fremme nævnes Otto Laub og Peter Kierkegaard som nuværende biskopper, hvad de udnævntes til henholdsvis 1854 og 1856, og endelig kan til dokumentation for manuskriptets datering anføres, at præsten Jens Paludan Müller, der omtales i slutningen af erindringerne, benævnes nuværende provst, hvad han blev i 1856.

Sognepræst dr. theol.
Ernst V. Kolthoff.
Fotografi ml. 1860 og 1880,
orig. på Det kgl. Bibl.

»Jeg er født den 20. juli 1809 i den frie Rigs- og Hansestad Hamborg. Mine Forældre boede paa den Tid ved Jungfernstieg³⁾, lige ved Alsteren. Min Fader, som efter i sin Fødeby Hamborg at have lært Sukkerraffinaderiet, havde gjort en Rejse til Sverrig, havde der, i Stockholm, gjort Bekendtskab med Sukkerhusmester Wahlbergs Familie, havde ægtet Datteren Sofie Albertine, og var saa efter nogen Tids Forløb i Begyndelsen af dette Aarhundrede vendt tilbage til Hamborg.

Ikke i Stand til at etablere sig i den Profession, han havde uddannet sig for, begyndte han efter sin Hjemkomst, for at ernære sin Familie, paa at fabrikere Cigarer. Efterhaanden udvidedes hans Fabrik og Handel, og paa den Tid, jeg blev født, maa jeg antage, at den var i betydelig Drift.

Min Faders Familieforbindelser i Hamborg var mange og ret anseelige. Min Bedstefader⁴⁾, som var Rebslagermester, havde flere Børn, Sønner og Døtre⁵⁾, og var besvogret med det ansete Handelshus Westphalen. Familietraditionerne viser hen til Slesvig som vor Slægts tidligere Hjemstavn, og Landsbyen Koltofte – mellem Flensborg, Kappeln

og Slesvig – stadfæster hvad jeg saaledes fra Barndommen af har hørt.

Min Fader, Matthias Anton – saa vidt jeg ved, den ældste af sine Søskende – var ikke blot en stærk og kraftig, men ogsaa en meget driftig, utrættelig og, efter sin Stand overmaade oplyst og dannet Mand. Min Moder har jeg altid hørt omtale som i sin Ungdom særdeles smuk; hendes lange pragtfulde Haar husker jeg tydeligt fra mine Barndomsdage.

Den lykkelige Eksistens, som min Fader efterhaanden havde arbejdet sig op til, undergik en væsentlig Forandring ved de Skæbner, som min Fødeby i de nærmest følgende Aar var underkastet⁶). Hamborg blev indlemmet i det franske Rige. Den Handel, som min Fader levede af, og som nu omfattede al Slags Tobak og beskæftigede en Mængde Arbejdere i hans Fabrik, kunde ikke bestaa med den nye Tingenes Ordning, thi Tobakkens Fabrikation og Salg var nu i Følge Decret af 29. Dec. 1810 et kejserligt Monopol, og saaledes saa min Fader pludselig ved en politisk Omvæltning sin hele sociale Stilling tilintetgjort.

Fra denne tidligere Tid har jeg egentlig ingen Erindringer – uden det skulde være om en elsket Hund, som døde for os, og som vi begravede under et Træ i Haven. Dog har jeg ofte hørt min Fader fortælle om de Dage, navnlig om hans Arbejdere. Iblandt disse var en Del Jøder, deres ejendommelige Skikke, deres Tefilm (Remme med Bønner) deres Faste, deres Paaskebrød og oliede Kager har jeg tit hørt omtale. Ogsaa Spaniere var paa den Tid med den franske Arme i Hamborg, deres Godmodighed og Villighed til at yde al Slags Hjælp i Huset blev ofte berømmet i Fortællingerne om hine Tider.

Da nu ved hin omtalte politiske Omvæltning min Fader pludselig blev kastet ud af sin hele Stilling, var hans Forlegenhed ikke ringe. Da viste der sig en ganske egen Udvej for ham. Det nye Regimente medførte Oprettelsen af visse nye Embeder. Blandt disse var ogsaa flere Politiassistenter (commissaires de police). Ved Familieforbindelser lykkedes det min Fader at blive udnævnt dertil. I megen kort Tid maatte han fuldende de dertil nødvendige Forstudier i det franske Sprog og i code de Napoleon. Praksis maatte efterhaanden supplere det manglende i hans teoretiske Dannelse.

Saaledes var min Fader paa en Gang ved Begivenhedernes mægtige Gang blevet ført ind i en ganske ny Livsstilling. Den var ham – i det mindste i Begyndelsen – vist ingenlunde behagelig. Det Forhold, han derved kom i til sine Medborgere, havde vistnok under en saadan Regering som Napoleons og hans Præfektors, ikke faa mislige Sider. Jeg

har imidlertid altid hørt min Fader omtale som en Mand, der ikke misbrugte sin, ingenlunde uanselige Stilling, men det laa i hans Karakter at være det, han var, med Liv og Sjæl, og det fejler vist ikke, at netop hans Tjenesteiver har foranlediget mangan for ham ubehagelig og siden uheldig Kollision med hamburgske tyske Interesser.

Ogsaa fra denne Tid har jeg kun ganske enkelte, drømmeagtige Erindringer. Jeg mindes kun ganske dunkelt Jungfernstieg, dens Promenader, Alsterens Vande. Det forekommer mig som en Drøm, at jeg hos en Konditor ved Siden af engang fik Kager af en fransk Officer, som maa have kendt min Fader. I Teatret kom jeg som lille Barn hyp-pigt, min Faders Stilling gav ham – og mig med – fri Adgang hver aften, enkelte frappante Scener foresvæver mig endnu fra den Tid. Tydeligst erindrer jeg et Par Vinterscener fra Belejrings Tid, en Juleaften, hvor vi efter tysk Skik fik rigelige Foræringer – og saa en Møllebrand, som fra hin Side Alsteren lyste over til os – et Genskin af den blodige Tid, der var indflettet i min Barndoms Historie.

Snart greb de offentlige Forhold paany ind i vort Familieliv. Hamborg blev atter tysk. Napoleon faldt, og det franske Rige trængtes igen tilbage til sine gamle Grænser. Hamborg havde lidt usigelig meget under det franske Herredømme, ved det franske Handelssystem, ved franske Generaler, tilsidst ved en langvarig Belejrings Trængsler. Det var naturligt, at Lænkerne sønderbrødes med Jubel. Forhadet var alt, hvad der havde staaet i Forbindelse med den franske Regering, og Folket selv gjorde sig til Talsmand for dette Had.

Min Fader var atter kommen ud af sin Stilling. Dertil kom, at hans Embedsvirksomhed havde fjernet ham fra hans Medborgere og endog for Øjeblikket udsatte ham for personlige Ubehageligheder. Han forlod derfor sin Fødeby og begav sig med sin Familie til de danske Stater.

Først levede vi i nogen Tid i Preetz. Jeg erindrer endnu dunkelt den dejlige Natur, som der optog os. Navnlig mindes jeg tydeligt en Spadseretur i Anledning af en Fugleskydning, og jeg tror næsten, at dersom jeg kom der igen, maatte jeg kunne genkende den Marksti, ad hvilken vi vandrede.

Fra Preetz flyttede mine Forældre til Kiel. Vi var flere Søskende, men foruden mig blev kun en yngre Broder, Louis Antoine⁷⁾, født i Foraaret 1812 i Hamborg, i Live. Som Barn var jeg svagelig, og jeg har ofte hørt fortælle, baade hvor tit min Fader maatte gaa op og ned ad Gulvet med mig for at dysse mig i Søvn, og at jeg i Kiel maatte søge Lægehjælp.

Jeg tror, det var i Kiel, jeg fik min første Skoleundervisning. Allerede tidlig kunde jeg læse paa egen Haand, og et Par af de Bøger jeg brugte i den Tid staar meget levende for mig. Vi boede i en stor Gaard med en smuk Have, som gik ud til en Aa. Det gjorde et stærkt Indtryk paa mig, da engang en noget ældre Dreng havde fanget en Gedde og slog den ihjel, fordi den, som han sagde mig, aad de smaa Fisk. Ogsaa fra Promenaden til Düsternbrock har jeg dunkle Minder, navnlig husker jeg, hvorledes jeg langt ude i Vandet kunde se de svømmende.

Heller ikke i Kiel blev mine Forældres Ophold af Varighed. Det faldt min Fader vanskeligt at forsørge sin Familie, og han besluttede sig nu til at begive sig med sin Familie til København.

Den 17. Okt. 1815 kom vi hertil, jeg var dengang lidt over 6 Aar. Jeg erindrer endnu ret godt Sørejsen. Det var med et Paketskib, som ogsaa førte andre Passagerer.

København var min Fader ikke aldeles fremmed, da han paa sin Rejse til Sverrig var kommet derigennem. Da han havde levet i Sverrig, og da min Moder var svensk, faldt Sproget os ikke saa vanskeligt, desuden var vel det tyske Sprog endnu noget mere i Brug end nu og blev et naturligt Baand mellem den fremmede og andre allerede bosatte tyske Familier.

Det var imidlertid vistnok et dristigt Skridt saaledes uden Forbindelser, uden bestemt Erhverv, uden Midler at kaste sig ind i et fremmed Land. Følgen blev ogsaa, at min Fader i en Række af Aar maatte kæmpe med trykkende Kaar. Han arbejdede med en sjælden Udholdenhed, nøjedes for sig med yderst lidt og gjorde alt, hvad der under saa vanskelige Forhold kunde gøres for sine Børn. Os elskede han overordentligt, hvert Fremskridt vi gjorde, var ham en usigelig Glæde, hans Ære og hans Stolthed, det faldt ham svært at nægte os noget, selv om det kostede ham selv nok saa stort et Offer.

Tænker jeg tilbage paa hin Tid, maa jeg dybt føle, at først en langt senere Tid lærte os ret at paaskønne, hvad der saaledes blev lidt og stridt for os. De Aar, i hvilke min tidlige Ungdom faldt, var jo i det hele vanskelige. Dertil kom, at det, min Fader beskæftigede sig med, og hvorved han alene skulde ernære sin Familie, nemlig Fabrikation af Cigarer, her i København, ikke, som i Hamborg var en fri Næringsvej, men en Laugsrettighed. I lang Tid kunde derfor min Fader ikke faa Tilladelse til offentlig at drive dette Erhverv. Nøden tvang ham imidlertid til dog at forsøge det. Men Følgen blev, at en Dag kom Oldemanden med Politiet, og alt blev forsejlet, alt konfiskeret.

Dette var et haardt Slag for min Fader, mangen anden vilde vist være gaaet til Grunde derved. Jeg erindrer meget tydeligt denne sørgelige Dag. Vi boede dengang i Pilestræde, tæt ved Østergade. Oldermannen, saa vidt jeg husker Siegumfeldt⁸), gjorde maaske nødigt, hvad der maatte gøres. Da jeg brast i Graad ved, hvad jeg saa, kom han hen til mig og vilde give mig Penge som jeg med Heftighed skød fra mig. Hvis jeg ikke tager Fejl, kom jeg mange Aar efter til som Præst at følge ham til Graven.

Det er mig egentlig ubegribeligt, at det kunde lykkes min Fader ved Laan og ved Kredit – tildels i Hamborg – igen at begynde sit Arbejde. Omsider lykkedes det ham at faa Tilladelse til denne Virksomhed. Jeg har ofte hørt ham fortælle, hvor vanskeligt det var ham, hvorledes han med sin indtrængende Udholdenhed atter og atter henvendte sig til den daværende Konseils-Præsident Kaas⁹), til det omsider naaedes. Nu var han vel sikret mod saadanne Katastrofer, som den nys nævnte, men hans Kaar var dog kun meget smaa, og kun hans Arbejdsomhed og Ufortrødenhed og Opofrelse gjorde det muligt at gøre for os, hvad der virkelig blev gjort.

Selv i sine fattigste Kaar glemte min Fader aldrig at sørge for vor Undervisning. Efter i nogen Tid at være blevet undervist af en Skolelærer Höpfner, som dengang holdt Skole, først i St. Kongensgade, siden i Gothersgade, kom jeg i Aarene 1818–1819 i den dengang blomstrende »Sct. Petri Realschule« paa Ulfeldtsplads¹⁰). Jeg havde megen Lærelyst, Undervisningen var vækkende, og snart blev jeg anset for en af Skolens flinkeste Disciple. Denne Skole gjorde en Epoke i mit Liv, der knyttede jeg mange Forbindelser, som jeg længere hen i Tiden igen fornyede, ja, jeg kan vel sige, at hele mit senere Liv i sine væsentligste Tilskikkelser viser tilbage til disse mine Skoleaar. Thi her i Skolen indlededes min Forbindelse med tvende unge Mænd, dengang mine Lærere, som hver fik en afgørende Indflydelse paa min Fremtid, nemlig Dr. med. Lewissamm¹¹) og Lic. theol. Pastor Emil Clausen¹²).

Min Forbindelse med den førstnævnte, Dr. Lewissamm, blev Anledningen til, at jeg kom til at studere. Denne Lærer nemlig, som underviste i Fransk, Regning og Matematik, havde fattet Kærlighed til mig, da jeg viste en mere end almindelig Lyst og Iver i hans Discipliner, og lod mig jævnlig komme hjem til sig for at føre mig videre ind i Algebraen og Matematikken. Siden begyndte han ogsaa at give mig den første Undervisning i Latin, aldeles gratis, af Velvilje mod mig og med Opmuntring til mig om at tænke paa Studering. Det hændte imidlertid, at han paa Skolen kom i Uenighed med Skolens Inspektør,

Dr. Sternhagen¹³), og denne, som ogsaa satte Pris paa mig som en flink Discipel i hans Fag – Historie og Tysk – og som havde faaet Nys om mine private Studier under Lewissamm, foreslog nu min Fader at lade mig – uden forhøjet Betaling – gaa ind i en studerende Klasse, som for nogen Tid siden var blevet forbunden med Realskolen. Dette skete, da ogsaa min Fader tænkte sig det som den bedste Forsørgelse for mig at gaa den studerende Vej.

Jeg havde dengang kun lært yderst lidt Latin, slet ikke Græsk, paa engang kom jeg nu ind i en Klasse, hvor mine Kammerater i disse Fag alle var langt videre. Mine litterære Hjælpemidler var yderst indskrænkede, endogsaa mit latinske Leksikon maatte jeg laane. Vejledning hjemme var der ikke at tænke paa. Med stor Anstrengelse maatte jeg arbejde mig frem, og noget hjalp det, at jeg i de andre Discipliner ikke var tilbage. Jeg maa endnu med Forundring tænke paa, hvor usigelig Umage det kostede mig at forberede mig til latinske Lektier, hvortil saa godt som hvert Ord skulde slaas efter.

Lidt efter lidt rykkede dog min Kundskab i Latin og Græsk frem. Klassen talte ikke mange Elever, jeg husker dem alle. Til de flinkeste hørte Mack – Peter Heinrich van Mack¹⁴), nu Dr. med. – og Neukirch¹⁵), som allerede dengang udmærkede sig ved sin Sprogsans. Desuden Orla Lehmann, som allerede dengang i Skolen begyndte sin journalistiske Virksomhed, og Bricka¹⁶), som nu er Læge. Mine andre Kammerater var Gustav Courlænder¹⁷), hvis Familie viste mig megen Interesse – Behrmann, en Søn af Archivarius Behrmann¹⁸), som en kort Tid ogsaa var Lærer ved Skolen – Frits Petit¹⁹), som senere kom til Sorø – og en Søn af Regeringsraad Sommer²⁰) i Vestindien, som allerede dengang tegnede til kun at blive en ustadig Gæst blandt Muserne.

Skolen havde i det hele en meget fri Karakter, og navnlig var vor Klasse meget begunstiget med Friheder. Dertil kom, at netop paa den Tid Skolens Inspektør og selve dens gejstlige Tilsynsmand Dr. Kochen²¹) var blevet indviklet i en yderst ubehagelig Proces, som endte med Sternhagens Entledigelse og Kochens Forflyttelse til Eutin. Derved udviklede der sig i denne Klasse, uagtet vi, i det mindste tildels var meget flittige og flinke, en vis Frihed endog i Forholdet mod Lærerne, som vistnok ikke sjældent gik over de rette Grænser.

Efter at jeg i halvandet Aar var blevet undervist i den studerende Klasse, hvis Hovedlærer i den første Tid var Kand. Strodtmann²²) – senere Lærer ved Flensborg Latinskole og derpaa Sognepræst i Haderslev – og efter hans Befordring Stud. P. A. Plum²³), maatte Klassen

paa Grund af Elevernes ringe Antal og Skolens Omordning i det hele ophæves. Disciplene spredtes til forskellige Sider. For mig syntes nu Udsigterne til at studere meget uvisse. Men det føjede sig saa, at en Privatundervisning, som lededes af mine forrige Lærere, P. A. Plum og Filologen Elberling²⁴), optog mig tillige med tvende af mine Skolekammerater, nemlig G. Courlænder og P. H. van Mack, min Deltagelse deri skyldtes vistnok væsentlig hine mine Læreres Velvilje. Thi min Fader faldt det alt mere og mere umuligt at udrede de nødvendige Udgifter, jeg var imidlertid blevet Lærerne kær paa Grund af den Flid, jeg udviste, og jeg tror ogsaa, at Courlænders Forældre dels af Velvilje mod mig, dels af Interesse for deres Søn, hvem de ønskede en flittig Kammerat, gjorde deres til, at mine Studeringer ikke afbrødes.

Undervisningstiden indskrænkedes imidlertid til det nødvendigeste, der blev gjort Regning paa Selvstudium og ikke ringe Anstrengelse fra min egen Side. Den Vejledning, jeg fra nu af fik, omfattede ikke synderlig mere end Latin og Græsk, næsten i alt andet maatte jeg selv dels vedligeholde, dels udvide mine Kundskaber, uagtet kun ringe Hjælpe midler, ofte endog kun laante, stod mig til Raadighed.

I Efteraaret 1824 blev jeg konfirmeret. Jeg blev forberedt af Pastor Valentiner²⁵) ved Sct. Petri Kirke. Denne Mand, den Gang meget ung, var for kort Tid siden i Adlers²⁶) Sted blevet Diakonus. Dr. Kochens Afgang blev Aarsagen til, at han i længere Tid fungerede som Sognepræst og saaledes ogsaa kom til at konfirmere mig. Han havde en meget elskværdig Personlighed, noget særdeles mildt og venligt. For mig fik han megen Interesse. Forberedelsen til Konfirmationen var indrettet saaledes, at han mundtlig forklarede os et Pensum, og saa skrev vi det hjemme, hvorpaa han fik det skrevne til Gennemsyn. Jeg har endnu disse Optegnelser, flere skrevne Hefter, – hvert Pensum gennemset af ham og karakteriseret med et »vorzüglich gut«. Jeg fulgte hans Foredrag, ogsaa hans Prædikener, med uformindsket Interesse og havde en temmelig Lethed i ret ordentlig at gengive det opfattede. Saaledes staar hin Forberedelsestid og ikke mindre selve Konfirmationen for mig som et kært og betydningsfuldt Minde.

Ved denne Konfirmationsforberedelse udvidedes ogsaa den Kreds af Familier, jeg kom i Berøring med. Navnlig var deriblandt Konfirmanderne en Julius Rose²⁷), Søn af en Landinspektør Rose, som jeg derved for en længere Tid nøjere blev knyttet til. Hans Fader vilde, at Sønnen skulde studere, og da dennes Lyst dertil ikke var synderlig stor, ønskede han, at jeg skulde være ham behjælpelig ved hans Lektier. Jeg var allerede saa vidt, at jeg nok kunde det, det var mig jo

ogsaa selv til nogen Nytte. Dertil kom, at min Omgang var yderst indskrænket, saa jeg satte Pris paa at komme i denne Familie, der foruden Forældrene og Sønnen bestod af en yngre Datter og ogsaa havde Slægtsskabs og Venskabsforbindelser i Byen. Næsten hver Aften tilbragte jeg der nogen Tid, dels hjælpende ved Læsningen, dels indlemmet i Familiens Underholdning og Adspredelser.

Saaledes henrandt det sidste Aar før Eksamen artium. Hjemme havde vi det meget trangt, jeg maatte læse og arbejde i den samme lille Stue, som tillige var min Faders Arbejdsstue og Butik, netop den sidste Sommer laa vi endog under Ombygning. Desto taknemmeligere maatte vi være for, at det lykkedes mig saa godt med min Eksamen. Jeg fik bedste Karakter med Udmærkelse.

Denne heldige Begyndelse af min akademiske Bane fik en ikke ringe Indflydelse paa min Fremtid. For mine Lærere var den en Ære og en Glæde, foruden Plum og Elberling maa jeg endnu nævne Heger²⁸), en Søn af den forrige Skuespiller Heger, dengang medicinsk Student, min Lærer i Historie og Geografi, for hvilke Videnskabsfag han havde stor Interesse. Kun nogle Aar ældre end jeg knyttede han sig til mig med en Vens Deltagelse, og lige til hans Død, som uventet indtraf en halv Snes Aar senere, bestod der mellem os et kammeratligt, venligt Forhold. Han var Plums Svoger, og ved begges Medvirkning fik jeg nu ogsaa snart Informationer. Iblandt Universitetets Professorer var det navnlig Konferensraad Engelstoft²⁹), som ved min Eksamens Udfald fattede Velvilje for mig, han skaffede mig snart nogle akademiske beneficia og vedblev i det hele altid at bevare Interesse for mig.

Kort efter jeg var blevet Student, fik jeg ogsaa Adgang til Studenterforeningen. Den havde vistnok dengang en glimrende Periode, og mig skænkede den mangen glad Time, Adspredelser og Kunstnydelser, jeg ellers kun havde lidt Lejlighed til. Der knyttedes ogsaa mangen Ungdomsforbindelse af varig Interesse.

Med stor Flid og Stadighed forberedte jeg mig til anden Eksamen og dens Udfald det følgende Aar var ikke mindre gunstigt, jeg fik Karakteren *laudabilis præ ceteris* – i alle Discipliner og var den første blandt »de indkaldte«. Derfor lykkedes det mig ogsaa allerede kort efter at blive alumnus paa Walkendorfs Kollegium i Sct. Pederstræde, hvor jeg altsaa boede i de Aar, jeg forberedte mig til Attestats. Saaledes lettedes nu for mig paa mange Maader mine Studeringer – medens desværre for min Fader Tiderne blev alt mere og mere vanskelige, og det var saa langt fra, at jeg kunde have noget synderligt Tilstød hjem-

mefra, at jeg oftere maatte være betænkt paa, efter fattig Evne at bidrage lidt til Hjemmets Fornødenheder.

Uagtet jeg nu straks fra Begyndelsen af med al Kraft tog fat paa det teologiske Studium, som jeg af virkelig Lyst bestemte mig til, saa indskrænkedes dog den Tid, jeg kunde anvende derpaa, overmaade meget ved den Undervisning, jeg maatte give. Uagtet jeg kun var 17 Aar gammel, havde Plum anbefalet mig til Grosserer Broberg som Lærer for hans Søn³⁰), der skulde dimitteres til Universitetet. Jeg læste 3 Timer daglig med Sønnen – nu Grosserer Christian Broberg – og Forberedelserne til disse Timer i Latin, Græsk og de andre Eksaminationsfag krævede ligeledes deres Tid. Foruden den Nytte jeg selv havde af en saa dannende Undervisning, skyldte jeg den tillige Adgangen til en vakker Familiekreds, hvor man med stor Venlighed og Godhed kom mig imøde, hvor fremmed jeg end dengang var for det selskabelige Liv i en højere Sfære. I flere Aar var jeg en hyppig Gæst i denne Kreds, som stod aaben for mange, og hvis dannende og velgørende Indflydelse jeg ikke skylder lidt.

Ogsaa ved mit Alumnat paa Kollegiet knyttedes naturligvis Forbindelser, navnlig med mine Kontubernaler, af hvilke tvende, Peter Rørdam³¹) og Frederik Hansen³²) nu begge Præster – hørte til mine nærmeste Venner.

Saaledes hengik mine akademiske Aar under Studier og andet Arbejde. Efter at min Privatundervisning hos Brobergs var ophørt ved Sønnens Dimission 1828, beskæftigede mine Informationer mig for største Delen i Skoler, navnlig Fru Surleau's Pigeskole og Efterslægtes Drengeskole, tvende Institutioner, der nød almindelig Tillid, saa det var mig en Ære i saa ung en Alder at blive betroet Lærerembedet i dem. Mod Slutningen af mine Studenteraar kom jeg ogsaa som Lærer i General (daværende Oberst) Rømers³³) Hus, hvor jeg i længere Tid daglig underviste den yngste Søn om Aftenen og saa ofte tilbragte den øvrige Tid i den elskværdigste Familiekreds.

Mit Undervisningsarbejde og de mig især derved tilbudte Adspredelser drog mig dog paa ingen Maade bort fra alvorligt Studium. Forelæsninger var jeg rigtignok meget hindret i at besøge, og kun ganske enkelte kan jeg siges at have hørt fuldstændigt. Des flittigere benyttede jeg den teologiske – tyske – Litteratur, laante andres skrevne Hefter og tyede derfor ogsaa i den sidste Tid til en teologisk Manuduktør, nuværende Provst Lautrup³⁴). Den noget anstrengende Læsning angreb tilsidst mit ikke stærke Syn, og i Sommeren 1829 maatte jeg i nogle Uger aldeles standse mine Studier. Dette foranledigede en Ferierejse til

Næstved, hvor en Universitetsven af mig, Posselt³⁵), havde Familie. Jeg besøgte Omegnen, Herlufsholm, Gaunø, Vordingborg og stiftede Bekendtskaber, som i længere Tid havde Interesse for mig. Navnlig viste den daværende Præst Petersen³⁶) i Næstved og hans Familie mig megen Velvilje.

Det varede imidlertid længe, inden mit Syn ret kom sig igen. Jeg maatte, saa godt det lod sig gøre, igen tage fat paa Informationer og Studeringer, og, uagtet jeg den sidste Vinter næsten intet turde læse ved Lys, indstillede jeg mig til Embedseksamen i Foraaret 1830, opmuntret dertil især ved det heldige Udfald, hvormed jeg allerede i længere Tid havde taget Del i Professor Clausens³⁷) teologiske Skriveøvelser. Jeg var mig imidlertid ingenlunde ret bevidst, hvorvidt jeg ogsaa var saa moden, som jeg ønskede og overraskedes ved efter endt skriftlig Eksamen at erfare, at mine Specimina var erklærede for de bedste og jeg designeret til egregie. Denne Udmærkelse blev mig ogsaa til Del ved Eksamen d. 24. Apr. 1830, og med stor Glæde og ydmyg Taknemmelighed kunde jeg nu se tilbage paa de svundne Aar.

Som Kandidat blev jeg endnu nogen Tid paa Walkendorfs Kollegium. Da jeg nu havde mere Tid at raade over, benyttede jeg atter Sommerferien efter Eksamen til en lille Udflugt. Jeg var nemlig blevet bekendt med en ung jysk Student, Meulengracht³⁸) fra Aarhus, og en Indbydelse fra ham bragte mig i Ferien til Jylland, hvor jeg tilbragte den meste Tid i hans gæstfri Families Kreds, i hans Faders Agent Meulengrachts Hus i Aarhus, hos hans Svoger Ritmester Fries³⁹) paa Lyngbygaard og i Lystture i Omegnen med min Ven og andre Comilitoner.

Jeg var endnu ikke 21 Aar gammel, da jeg blev teologisk kandidat. Min aandelige Retning var endnu noget ubestemt. Af Universitetets Professorer havde Clausen uden Tvivl mest Indflydelse paa mig, som han overhovedet hos alle stod i en overvejende Anseelse. Hans kirkelige Stridigheder havde kun forøget hans Popularitet i Almindelighed, og ved Universitetet var der ingen, som kunde gøre sig gældende lige overfor ham. Ogsaa det meste af min teologiske Lektüre havde omtrent samme Farve. Dog havde jeg ogsaa Interesse for en anden Form af Teologien. Sibbern holdt den Tid af og til teologiske Forelæsninger, som for mig havde meget tiltrækkende. Ogsaa Mynster og Grundtvig lod mig ikke upaavirket.

Efter at jeg nu havde absolveret min Eksamen, blev jeg grebet af en forunderlig Lyst til at søge en fast Embedsstilling. Der blev et Adjunktembede ledigt i Sorø, og, uagtet navnlig Clausen raadede mig

derfra og advarede mig mod at tænke mig denne Stilling i et alt for fængslende Lys, bestemte jeg mig dog til at søge og konstitueredes ogsaa straks, i Oktober 1830. Jeg forlod da København og drog til Sorø, hvor jeg vel blev modtaget med megen Velvilje af Direktør Estrup⁴⁰), Akademiets Professorer og mine Kolleger ved Skolen, men jeg erfarede snart, at jeg for ubetænksomt havde besluttet mig til denne Forandring, savnede altfor smerteligt min Familie, mine Venner, hele mit Liv i København, var ogsaa for ung og uerfaren til den temmelig vanskelige Opgave, Lærerne dengang havde i Sorø, var desuden ved min vedvarende Øjensvaghed hindret i at søge Trøst og Opmuntring i omfattende Studier, og bestemte mig derfor – til manges Forundring – allerede 14 Dage efter at jeg var kommet, til at opgive denne Stilling, inden jeg opnaaede nogen fast Ansættelse. Denne var nemlig kun blevet forsinket ved, at jeg først skulde naturaliseres, jeg kunde hver Dag se den i Møde og hastede derfor med at skrive til København om min forandrede Beslutning.

Mit Ønske blev taget tilfølg, dog saaledes, at jeg forblev i min Stilling som konstitueret Adjunkt til Kvartalets Slutning, Julen 1830. I de halvtredie Maaneder jeg saaledes opholdt mig i Sorø, boede jeg i en af Akademiets Bygninger, tæt ved Klosterporten. Landskabsmaler Harder⁴¹) boede samme Steds. Lektorerne ved Akademiet viste mig megen Forekommenhed og aabnede mig gæstfrit deres Hjem.

Ogsaa i Nærheden af Sorø gjorde jeg Besøg. Saaledes hos Pastor Bech⁴²), en Svigersøn af General Rømer, hvor jeg traf sammen med hans Nabo, Pastor Oxholm⁴³) og dennes Familie. I Sorø læste jeg ogsaa først flere af Goethes Skrifter, jeg endnu ikke var blevet bekendt med. Da Juleferien kom, forlod jeg Sorø i Selskab med Harder, som i Ferien besøgte København.

Jeg vendte tilbage til Hovedstaden, temmelig blottet for pekuniære Ressourcer og uden at have kunnet sikre mig de Informationer, jeg tidligere havde subsisteret ved. De første Maaneder lod mig derfor nok føle Vanskelighederne ved en saadan dobbelt Flytning i saa kort en Tid. Men allerede i Maj 1831 tilbød sig mig en anden Ansættelse. Det kgl. Landkadet-Akademi var nemlig blevet reorganiseret. Daværende Major Hansen⁴⁴) – senere Generalløjtnant – var Undervisningsinspektør for denne Anstalt. Han havde fra Borgerskolen skaffet Akademiet flere duelige Lærere og ifølge deres Anbefaling blev jeg opfordret til at søge Ansættelse der som Lærer i Tysk. Saaledes opnaaede jeg snart en endog bedre lønnet Stilling, end den jeg havde opgivet i Sorø og bevarede mig tillige den til fortsatte Studier fornødne Fritid, da mine

Timer paa Akademiet for mig ingen Forberedelse behøvede.

Til Foraaret 1834 havde jeg nu paa Akademiet daglig fire Undervisningstimer. Min kollega i samme Fag var nuværende Oberst Wörrishöffer⁴⁵), en særdeles omgængelig og elskværdig Mand.

I tre Somre boede jeg tæt udenfor Byen i den – dengang endnu udelte – Classens Have hos en Grosserer Røding⁴⁶. Denne noget sære Mand, tysk af Fødsel, var blevet opdraget paa Christiansfeld. Af Herrnhutsianismen havde han vel overvejende tilegnet sig den negative Side. Han levede temmelig isoleret. Dog bragte hans Forretningsforbindelse med Instrumentmager Marschall⁴⁷) ham i Berøring med flere, ogsaa fremmede Musikere, og jeg hørte saaledes flere Gange i hans Hus mere end almindelig smuk Musik.

Om Vinteren boede jeg i Byen. Jeg fortsatte mine teologiske Studier, manuducerede ogsaa adskillige yngre Teologer (deriblandt nuværende Provst Paludan-Müller⁴⁸), Pastor Thygesen⁴⁹) – Altona o. fl.) Især beskæftigede jeg mig med exegetiske Undersøgelser. Dog havde ogsaa Teologiens filosofiske Discipliner meget tiltrækkende for mig. Jeg hørte Sibberns interessante religions-filosofiske Forelæsninger og blev ogsaa noget bekendt med Hegel. Ligeledes omgikkes jeg i denne Periode meget med nuværende Dr. Pastor Zeuthen⁵⁰) og lededes ogsaa derved til et nærmere Bekendtskab med tysk Filosofi. Ogsaa Professor Poul Møllers⁵¹) Forelæsninger var mig i denne Henseende til Nytte.

Min Omgang fortsattes med tidligere Venner, navnlig nuværende Overlærer Prof. Clemens Funch⁵²) og nuværende Biskop Otto Laub⁵³) ligeledes med den Rømerske Familie, hvis elskværdige Kreds i de Aar blev forøget med en Niece, en ung Frøken Frederikke v. Staffeldt. Kort efter min Tilbagekomst fra Sorø var jeg ogsaa gaaet ind i Pastoralseminariet, hvis homiletiske og katechetiske Øvelser dengang endnu lededes af Stiftsprovst Clausen. Det traf sig saaledes, at jeg der mødtes med ældre Kandidater, som ikke unddrog sig den yngre. Saaledes mødtes jeg her med nuværende Biskop P. Kirkegaard⁵⁴), som ogsaa for en kort Tid Disputerselskabet Lycæum⁵⁵) bragte mig i nærmere Forbindelse med. Dette Selskab, der om Vinteren hver Onsdag aften samlede sine tolv Deltagere til latinske Samtaler og til et frugalt men muntert Maaltid, talte dengang foruden Kirkegaard og mig, Laub, Johansen, Zeuthen, Dr. med. Hansen, Dr. Nutzhorn, nuværende Minister Dr. jur. Casse, Prof. Clemens Funch o. a. blandt sine Medlemmer og var saaledes ikke vanslægtet fra en Fortid, i hvilken den havde samlet J. L. Heiberg, H. N. Clausen og deres jævnaldrende.

Men i Seminariet fornyede jeg ogsaa et Bekendtskab, som fik en

stor Indflydelse paa min Fremtid, nemlig daværende Kandidat Emil Clausen. Denne Søn af Stiftsprovsten havde for en Del Aar tilbage været min Lærer i Sct. Petri tyske Realskole. Han indbød mig til at besøge ham i hans Faders Hus, ligesom hans Broder, Prof. teol. H. N. Clausen alt tidligere havde aabnet mig sit Hjem. Og i denne elskværdige Familiekreds saa jeg da for første Gang i Julen 1832 den unge Pige, som siden blev min Hustru, Hanne Swane⁵⁶), en Datter af Varemægler L. Swane og Stiftsprovstens Datter Julie Clausen.

Det var især i Stiftsprovstens Hus, at jeg oftere traf sammen med den unge Pige, der meget snart fængslede mit Hjerte. Dog hengik der Aar, inden dette Forhold fik sin afgjorte Karakter. Ikke blot fordi jeg selv endnu fandt min Stilling for ubestemt til at jeg turde tilbyde hende min Haand, men ogsaa fordi hun endnu var saa ung, kun 16 Aar gammel. Desuden havde jeg endnu ikke Adgang til hendes Forældres Hus, og det var altsaa kun, naar hun med dem kom enten til sin Bedstefader eller til sin Onkel, at jeg kunde se hende.

Hos Prof. Clausen kom jeg i de Aar kun den Ugedags Aften, paa hvilken han plejede at modtage unge Kandidater, som han interesserede sig for.

Hos Stiftsprovsten kom jeg af og til Søndag Aften. Han havde alt i mange Aar været Enkemand. Frk. Julie Læssøe⁵⁷) forestod Huset – en Halvsøster til nu afdøde Oberst Læssøe, – hvis Børn alle var gift og bosiddende paa Kand. Clausen nær. Ved ham var jeg – som fortalt – introduceret i denne Familie, men hans Forhold til den øvrige Familie var netop i denne Tid noget forstemt. Grunden laa i de teologiske Differencer, der siden den Clausen-Grundtvigske Strid ogsaa havde gjort sig gældende i denne snævre Kreds og der fremkaldt mangan kendelig Dissonans. Emil Clausen nemlig, der tidligere mere havde fulgt samme Retning som hans ældre Broder, var efter en Udenlandsrejse kommet temmelig forandret tilbage hvad hans kirkelige Standpunkt angik. Maaske havde ogsaa en ulykkelig Kærlighed bidraget sit til at give hans Sind en tungsindigere, men ogsaa dybere Retning. I hans Familie vilde man navnlig tilskrive Neanders⁵⁸) Indflydelse den dem uvelkomne Forandring. Da nu i en Række af Aar den kirkelige Strid paa en følelig Maade greb ind i den Clausenske Families, baade Stiftsprovstens og Professorens, offentlige og private Forhold, kunde det næppe være andet, end at Emil Clausens Retning, der bragte ham og hans forlovede – den smukke, men meget stille Frøken Storm⁵⁹) – til at holde sig til Grundtvigs Prædikener og ikke kunde sympatisere med de Ytringer og Domme, der i den Clausenske Familie hørtes om

Grundtvig og Lindberg⁶⁰) – det kunde næppe være andet, at denne fra de andres saa afvigende Retning maatte bringe noget forstemmende og forstyrrende ind i det inderlige og smukke Familieliv, der ellers forenede den hele Slægt.

Det var Emil Clausen kært, at han hos mig sporede en om ikke samstemmende, saa dog en ham mere tiltalende, en sig til hans mere nærmende Retning. Det glædede ham, at Mynsters Prædikener, at Tholucks⁶¹) Skrifter drog mig til sig. Dog var der dengang endnu en vis Tilbageholdenhed i vort gensidige Forhold, og vi mødtes heller ikke ofte nok, til at den kunde forsvinde«.

NOTER:

- 1) Tobaksspinder i Hamburg, fra 1816 tobaksfabrikant i København Matthias Anthon Kolthoff * 17/9 1771 i Hamburg, St. Petri † 12/12 1846 i Kbhvn., Helligånds sogn, gift 6/9 1801 i Stockholm, Maria Kirke Sophia Albertine Wahlberg (datter af sukkerhusmester, senere klædesfabrikant i Stockholm Gustaf Frederik W. og Anna Brita Tafvelin) * 17/4 1782 i Stockholm, Maria Magdalene förs. † 18/4 1827 i Kbhvn., Alm. Hospital. 2) Kolthoffs datterdatter, se nærmere nævnte stamtavle over slægten Lund m. fl. 3) Kolthoff og hans kone flyttede i 1808 fra Gänsemarkt Ecke til Jungfernstieg 25, hvor familien boede, indtil den i 1814 via Holsten rejste til Danmark. 4) Rebslagermester i Hamburg Hans Jürgen Kolthoff * 13/10 1739 i Hamburg, St. Petri † 19/3 1816 i Hamburg, St. Jacobi, gift 13/6 1770 i Hamburg, St. Michaëlis kirke Magdalene Lasemann (datter af skolebestyrer ved St. Michaëlis skole i Hamburg Johan Berend L. og Maria Ilsabe Franck) * 20/10 1744 i Hamburg, St. Michaëlis † 9/11 1790 i Hamburg, St. Jacobi. 5) Foruden Matthias Anthon, Maria Magdalena * 21/3 1773, Christopher Heinrich * 21/8 1775, Johann Christopher døbt 10/9 1777, Elisabeth Johanna døbt 27/5 1779, Magdalene Johanne Henriette * 7/3 1781 og Maria Dortha Wilhelmina * 13/11 1784, alle født i Hamburg og døbt i St. Petri. 6) I slaget ved Jena 14/10 1806 sejrede Napoleon over den preussiske hær, og Hamburg blev besat af franskmændene. 1810 indlemmedes byen i Frankrig, og foruden franske embedsmænd indsattes nogle af byens indbyggere som told- og politifunktionærer. Disse embeder blev bl. a. søgt af en del forretningsfolk, hvem kontinentalspærringen havde slået ud. Mange af disse mennesker kom naturligvis i modsætningsforhold til deres landsmænd og forlod Hamburg, da den ved Napoleons fald i 1814 blev fri. 7) Louis Antoine Kolthoff * 26/3 1812 i Hamburg, St. Petri. 8) Tobaksfabrikant Christian Antonsen Siegumfeldt valgtes til oldermænd i tobaksspinderlavet den 2/11 1812. Han døde 21/7 1831 i København, St. Petri sogn. På dette tidspunkt var Kolthoff endnu ikke præst, så her er tale om en huskefejl. 9) Frederik Julius Kaas (1758–1827). Udnævnt til Gehejme-Statsminister 1814. 10) St. Petri-Knaben-Realschule blev åbnet oktober 1818 på Ulfeldtsplads (Gråbrødretorv 8). Herom og om den senere i erindringerne omtalte strid mellem nogle af skolens lærere kan henvises til Louis Bobé: Die deutsche St. Petri Gemeinde zu Kopenhagen. København 1925. 11) Formentlig fejl for Arnold Lewestamm (1803–84). Læge, dr. med. 1824. 12) Emil Theodor Clausen (1802–51), sognepræst til Boeslunde. Søn af stiftsprovst,

dr. theol. Henrik Georg C. og Sophie Magdalene Schiern, og yngre broder til bl. a. Julie Anette C. gift Swane (Kollhoffs svigermoder) og til Henrik Nicolai C., se i øvrigt noterne 37 og 59. 13) Johan Peter Sternhagen, leder af St. Petri-Realskule 1818–24. 14) Peter Heinrich Carl v. Maack (1806–73), dr. med. et chir. 15) Hertz Simon Neukirch, cand. philos., orientalist i København. 16) Frederik Vilhelm Theodor Bricka (1809–79), overlæge. 17) Johan Gustav Georg Courlænder (1809–64), overlæge. 18) Hans Heinrich (Hein) Behrmann (1776–1836), adjunkt, arkivar. Hans søn, som var Kolthoffs klassekammerat, må enten være Heinrich Christian Behrmann (1806–50), litterat og regnskabsfører, eller Johan Carl Jacob Behrmann, der blev født 1808 i Roskilde, men hvis senere skæbne det ikke er lykkedes at opklare. 19) Frederik (Frits) Carl Petit (1809–54), litterat og sprog lærer i København og Hamburg. 20) Georg Martin Andreas Sommer, institutbestyrer i Viborg, søn af surnummerær regeringsråd i den dansk-vestindiske regering 1830, Frantz Sommer (1777–1833). 21) Albrecht Heinrich Mathias Kochen (1776–1849), sognepræst ved St. Petri kirke i København 1816–24, derefter præst i Eutin. 22) Johann Sigismund Strodtmann (1797–1888) lærer ved St. Petri-Realskule 1821–23, lærer i Flensborg 1826, præst i Haderslev 1840. 23) Peter Andreas Plum (1797–1880), præst. Se også note 28. 24) Carl Wilhelm Elberling (1800–70), filolog, skolemand. 25) Christian August Valentiner (1798–1864), ord. kateket ved St. Petri Kirke 1824–28. 26) Georg Josias Stephan Adler (1792–1852), ord. kateket ved St. Petri kirke 1817–24. 27) Edvard Julius Theodor Rose (1809–72), præst og lærer, søn af landinspektør Jacob Julius Kalisch R. og Ingeborg Hjorth. 28) Hans Christian Heger (1806–46), søn af kgl. skuespiller Jens Stephen H. og Ellen (Eline) Marie Smidth. Hans søster Anna Louise Heger (1799–1833) blev 12/5 1826 gift i Slotskirken i Kbhvn. med P. A. Plum, jfr. note 23. 29) Laurits (Lars) Engelstoft (1774–1851), historiker, professor, konferensråd 1836. 30) Christian August Broberg (1811–86), søn af grosserer Christian Mortensen B. og Anna Cosine Edsleff. Optaget som kompagnon i faderens forretning 1835. 31) Peter Rørdam (1806–83), præst i Lyngby fra 1856. 32) Frederik Andreas Hansen (1807–90), præst. 33) Carl Ludvig Wilhelm Rømer (1769–1857), officer, oberst 1816, generalmajor 1834. 34) Jørgen Hjort Laurrup (1798–1856), præst, biskop over Lolland Falsters stift 1854. 35) Henrik Posselt (1807–70), provst, søn af læge i Næstved Henrik Abraham P. 36) Morten Henrik Petersen (1780–1834), præst i Herlufsholm og ved Sct. Peters kirke i Næstved. 37) Henrik Nicolai Clausen (1793–1877), teolog og politiker, professor ved Københavns Universitet 1821–74. Se også note 12. 38) Harboe Meulengracht (1804–55), assistent i Nationalbanken, søn af agent og grosserer i Århus, ejer af Århus mølle Harboe M. (1767–1853) og Maren Schmidt (1769–1844). 39) Johannes Fries (1797–1877), ritmester, senere hofjægermester. Købte 1826 Lyngbygård i Hasle herred. Gift med Dorothea Sofie Meulengracht (1797–1881). 40) Hector Frederik Janson Estrup (1794–1846), historiker, direktør for Sorø Akademi 1831–37. 41) Hans (Johannes) Georg Smith Harder (1792–1873), landskabsmaler, tegnelærer ved Sorø Akademi fra 1822–62 med fribolig. 42) Johan Philip Hunæus Beck (1788–1865), præst i Ørslev 1818–40, gift med Angélique Sophie Marie Rømer, datter af generalmajor R., jfr. note 33. 43) Jørgen Nicolai Oxholm (1784–1849), præst i Sønderup. 44) Christian Frederik Hansen (1788–1873), officer, undervisningsdirektør ved Landkadetkorpset 1831, generalløjtnant 1849. 45) Johann Andreas Philipp Ferdinand Wørisshøffer (1804–92), lærer i tysk ved Landkadet-Akademiet 1842–59, oberstløjtnant 1853. 46) Grosserer Siegfred Mi-

chael Røding havde iflg. Vejviseren sommerbolig »Østerbro 126 ved Clasens Hauge«. 47) Andreas Marschall (1783–1842), pianofortefabrikant. 48) Jens Paludan Müller (1813–99), sognepræst i Thisted 1855, provst 1856. 49) Thyge Thygesen (1810–77), præst i Altona 1848. 50) Frederik Ludvig Bang Zeuthen (1805–74), præst, dr. phil. 1854. 51) Poul Martin Møller (1794–1838), digter og filosof. Ombyttede i 1831 sit norske professorat i filosofi med et tilsvarende i København. 52) Casper Gerhard Clemens Funch (1807–93), lærer ved Landkadet-Akademiet 1835, professor, overlærer i Århus. 53) Hardenach Otto Conrad Laub (1805–82), præst, biskop over Viborg stift 1854. 54) Peter Christian Kierkegaard (1805–88), præst, biskop over Ålborg stift 1856. 55) Om selskabet Lycæum, der blev stiftet 1813, kan henvises til »Museum. Tidsskrift for Historie og Geografi.« 1893 bd. II pag. 330–44. 56) Johanne Marie Swane se indledningen. 57) Julie Camilla Læssøe (1801–81). Datter af grosserer, senere toldinspektør Niels Frederik L. og 1. hustru Anne Johanne Neergaard, medens halvbroderen oberst Werner Hans Frederik Abrahamsson L. (1811–50), var en søn af 2. ægteskab med Margrethe Juliane Signe Abrahamsson. 58) August Neander (1789–1850), tysk kirkehistoriker, professor i Berlin. 59) Maria Elisa Jensine Petrine Storm (1810–35), datter af major Hans Tvede S. og Franciska Margrethe Hjerring. Gift 1833 med E. Th. Clausen, se note 12. 60) Jacob Christian Lindberg (1797–1857), præst. 61) F. A. G. Tholuck (1799–1857), tysk evangelisk teolog, professor i Halle.

DANSKAR SOM UTVANDRAT TILL KAPPROVINSEN FRÅN SLUTET AV 1600-TALET TILL BÖRJAN AV 1800-TALET

AV KURT G. TRÄGÅRDH

För dem som bland sina anfäder har någon som utvandrat till Kapprovinserna från slutet av 1600-talet till början av 1800-talet, är boken »Geslacht-Register der oude Kaapsche Familien av Christoffel Coetzee de Villier, del 1-3, tryckt i Kapstaden 1893-94, en ovärderlig källa. Härifrån upptages 1142 olika familjer som bodde i Kapprovinserna under nämnda tid. Denna bok omarbetades helt och utgavs i ny upplaga år 1966 av doktor C. Pama i Kapstaden. I förordet till doktor Pamas bok framgår att 50 % av Kapprovinsens familjer kom från Holland, 27 % från Tyskland, 17,5 % från Frankrike och 5,5 % från andra länder. Bland dessa kan nämnas Amerika, Belgien, Corsika, Danmark, Danzig, England, Estland, Finland, Island, Java, Lichtenstein, Mauritius, Norge, Polen, Portugal, Ryssland, Schweiz, Sicilien, Skottland och Sverige. De flesta av familjerna är endast redovisade fram till början av 1800-talet, då det av utrymmesskäl varit omöjligt att göra kompletta genealogier fram till våra dagar. Av släkten Jacobs finns nämligen i dag 75000 personer, av släkten Botha 69500, av släkten van Wyk 63000, av släkten van der Merve 60000 osv. Av utrymmesskäl har också i en familj ingifta personer endast upptagits med sitt för- och efternamn. Vederbörandes födelsedatum kan man endast få om den familjen återfinns i boken. Artiklar om svenskar och norrmän som utvandrat till Kapprovinserna har införas i Släkt och hävd nr. 3 1968 respektive Norsk slektshistorisk tidskrift, bind XXII, hefte 2 1969. Från Danmark till Kapprovinserna utvandrade följande personer.

1. *Tøger Abo* från Köpenhamn, gift 1781 12/2 med Maria van der Spuy, dpt 1758 22/10, dotter till Johannes Cornelis van der Spuy och hans 1:o hustru Magdalena de Waal. (se nr. 12). Inga barn antecknade.

2. *Nelis Michiel Back* från Köpenhamn, gift 1810 8/8 med Anna Everdina van Koppen, dpt 1794 28/9, dotter till Marthinus Adriaan van Koppen och hans hustru Cornelia Snyman. Inga barn antecknade.

3. *Jan Andries Becker* från Köpenhamn, gift 1799 23/6 med Maria Christina Mulder, dpt 1774 1/4, dotter till Jan Theunis Mulder från

Orlinghausen i grevskapet Lippe, borgare i Swellendam i Kapprovinsen och hans hustru Sibella Lombard. Fem söner och en dotter.

4. *Christiaan Andries Biesel* från Köpenhamn, gift 1716 26/7 med Aletta de Nys, dpt 1699 31/5 i hennes 1:o gifte, (gift 2:o 1734 13/6 med Jan Jurgen Hauk från Kleeberg i dennes 2:o gifte, kom till Sydafrika 1723, soldat, borgare 1734, död 1743, två söner och en dotter, (gift 1:o med Geesje Boeselmans, död 1731 11/4 i Amsterdam), gift 3:o 1750 3/5 med Gerrit Ryndert de Vos från Hoorn), dotter till Jan de Nys från Düsseldorf, borgare i Kapstaden och hans hustru Lysbeth Fockese Roda. Nio barn och tre barnbarn.

5. *Johan Christian Bresler* från Köpenhamn, kom till Sydafrika 1760, gift 1760 7/9 med Cornelia (Neeltje) van Os, dpt 1721 2/2, i hennes 2:o gifte (gift 1:o 1742 18/3 med Johannes Mostert, dpt 1716 8/3, son till Ernst Mostert och hans hustru Sophia Cloete. I sitt 1:o gifte hade Cornelia 10 barn), dotter till Jacobus Casparus van Os från Rotterdam och hans hustru Jannetje Grison. Två barn, sju barnbarn.

6. *Hermanus Claasen* från Köpenhamn, gift 1:o 1768 10/7 med Johanna (Jannetje) van Wyk, dpt 1754 14/4, halvsyster till Johanna Catharina van Wyk, (se nr 40) och dotter till Willem van Wyk, borgare i Drakenstein och hans 2:o hustru Hendrina Monk. Gift 2:o 1786 15/1 med Sara Maria Sticker, dpt 1762 4/7, dotter till Wilhelm Sticker från Hamm och hans hustru Dorothea från Batavia. Sex barn i 1:o giftet och fem barn i 2:o giftet.

7. *Lourens Cornelissen* från Köpenhamn, gift 1755 26/10 med Johanna Goosen, dpt 1737 6/1, dotter till Cornelis Goosen och hans hustru Wilhelmina Hendrina Berkman. 12 barn och åtta barnbarn.

8. *Johannes David Griesel (Grootschel)* från Köpenhamn, gift 1760 11/5 med Anna Maria Jacoba Peltzer (Pelser), dpt 1745 13/6, dotter till Abraham Peltzer och hans hustru Engela Catharina Zaaiman. Nio barn och åtta barnbarn.

9. *Andries Grové* från Viborg, gift 1721 26/1 med Anna Nel, dpt troligen 1704, dotter till Etienne Nel och hans hustru Marie Madelaine Marais. Tre generationer med 47 efterlevande.

10. *Johan Hendrik Haste*, kapten från Köpenhamn, gift 1780 9/4 med Maria Magdalena le Fèvre, dpt 1758 19/3, dotter till Jacobus Alexander le Fèvre, och hans hustru Christina Jacoba de Wet. Inga barn antecknade.

11. *Jacob Michiel Helbeck* från Aalborg, gift med Christina Scheepers, dpt 1722 5/12 i hennes 4:o gifte (gift 1:o 1743 2/6(7) med Dirk Minnie, död före 1752 9/1, från Paderborn, ankom till Sydafrika 1741,

soldat i Holländska Ostindiska kompaniet, borgare 1748, sex barn, sex barnbarn; gift 2:o 1752 9/1 med Johannes du Buis, dpt 1731 1/1, borgare i Swellendam i Kapprovinsen, död 1769, son till Jean du Buis och hans hustru Elsie Hofman, fem barn, 23 barnbarn; gift 3:o 1770 27/5 med Jacob Senechal, dpt omkring 1735, son till David Senechal, borgare i Drakenstein och hans hustru Maria Bruère, inga barn antecknade) dotter till Coenrad Scheepers från Gelderland och hans 2:o hustru Maria Botha. Inga barn antecknade.

12. *Diederik van Holsten* från Köpenhamn (utvandrade åter till Europa), gift 1783 14/3 med Elisabeth van der Spuy, dpt 1760 27/7, dotter till Johannes Cornelis van der Spuy och hans 1:o hustru Magdalena de Waal (se nr. 1). Inga barn antecknade.

13. *Matthias Jansen* från Flensburg, gift 1:o 1800 2/2 med Margaretha Elisabeth Borstelmann, dotter till Heinrich Borstelmann från Bremen och hans hustru Sara Pieterse från Kapstaden. Gift 2:o 1802 5/2 med Johanna Elisabeth Felix, dotter till Engelbrecht Felix i dennes 2:o gifte, från Middelburg i Zeeland och Rosina Davids från Kapstaden, (gift 1:o 1785 12/6 med Leendert Gyzendorp från Schiedam, kirurg, en son). En dotter i 1:o giftet.

14. *Albert Andreas Jerff* från Köpenhamn, gift 1715 6/10 med Catharina Marquard, dpt 1682 25/12 i hennes 3:o gifte (gift 1:o 1705 28/7 med Christiaan Spoor; gift 2:o 1709 1/12 med Jan Calmer från Amsterdam), dotter till Tobias Marquard, borgare i Kapstaden, utvandrade 1686 till Batavia, och hans hustru Catharina van den Berg, änka efter Jacob Rosendaal. Inga barn antecknade.

15. *Cornelis Knoetzen (Knoetze)* från Fyn, gift före 1672 7/5 med Dirkje Helm(es), dpt 1682 18/1 i Sydafrika, dotter till Hans Helm från Holland och hans hustru Geertruy Willemse. Fyra generationer med 27 efterkommande.

16. *Thomas Knoetzen* från »Frosuun« på Fyn, ankom 1769 till Sydafrika, gift 1775 25/6 med Maria Jacoba Grundlingh, dpt 1751 26/12, dotter till Jan Christiaan Grundlingh från Görlitz, borgare i Stellenbosch i Kapprovinsen och hans hustru Jacoba van der Heyde. Åtta barn, sex barnbarn.

17. *Pieter Loen* från Horsens på Jylland, gift med Anna Johanna Bosch, dpt 1753 10/3, dotter till Salomon Bosch från Nürnberg och hans 1:o hustru Elisabeth de Nys. Inga barn antecknade.

18. *Georg Nielson Lond* från Helsingör, gift 1803 24/7 med Margaretha Elisabeth Slabbert, dpt 1785 15/5, dotter till Dirk Slabbert och hans 1:o hustru Johanna Jacoba van Aarde. Sex döttrar, en son.

19. *Cornelis (Neels) Hendrik Luck* från Danmark, gift 1803 18/9 med Eva Johanna Fritz från Kapstaden. Tre söner, fyra döttrar.

20. *Ulrich Mosseur (Moscher)* från Köpenhamn, gift 1771 26/5 med Catharina Maria Hoffman, dpt 1753 11/11 i hennes 1:o gifte (gift 2:o 1788 25/5 med Willem Adolph Ackerman från Arnhem), dotter till Johan Bernhard Hoffman och hans 1:o hustru Catharina Elisabeth Roux. Två döttrar.

21. *Jurgen Hans Neuman* från Sønderborg, kom till Sydafrika 1769, matros, senare skollärare, borgare 1776, död 1779 2/6 i Paarl i Kapprovinsen, gift 1772 23/2 med Maria Magdalene Pretorius, dpt 1753 16/12, dotter till Jacobus Pretorius, borgare i Stellenbosch i Kapprovinsen och hans hustru Johanna Christina van den Berg. Fyra barn, fem barnbarn.

22. *Andreas Eschilt Oust* från Köpenhamn, gift 1809 14/5 med Hermina Roode, dpt 1780 11/7, dotter till Johannes Christiaan Roode, borgare i Drakenstein och hans hustru Hester Aletta Luttig. Inga barn antecknade.

23. *Erasmus Jurgen Passen (Paass)*, f. i Danmark, gift före 1797 12/3 med Hester Magdalena Potgieter, dpt 1763 2/10 i hennes 2:o gifte, (gift 1:o 1794 20/7 med Johan Daniel Stephan från Altluszheim, ankom 1770 till Sydafrika, kapten, död 1796, fyra barn födda innan giftermålet, fyra barnbarn), dotter till Johannes Potgieter, borgare i Swellendam i Kapprovinsen och hans hustru Aletta van Rooyen. En dotter.

24. *Christian Pas* från Köpenhamn, gift 1734 9/5 med Maria Radyn, dpt 1716 30/7, i hennes 1:o gifte, (gift 2:o 1747 25/6 med Lambert Fick, dpt 1722 11/10, borgare i Stellenbosch, död 1791 31/3 i hans 1:o gifte (gift 2:o 1781 22/7 med Elisabeth Eiland i hennes 2:o gifte, (gift 1:o 1747 10/12 med Willem Dempers, dpt 1723 22/8, borgare i Drakenstein, son till Willem Dempers och Elisabeth Brunt)), son till Anthonie Fick och Maria van der Schelden), dotter till Jurgen Radyn och hans hustru Maria Malherbe. Tre generationer med 20 efterlevande.

25. *Barthald Pietersen (Barthel Pieters)* från Randers, borgare i Swellendam i Kapprovinsen, gift 1761 29/3 med Anna Christina Minnie, dpt 1743 2/7, dotter till Dirk Minnie från Paderborn, som 1741 kom till Sydafrika i Holländska Ostindiska kompaniets tjänst och hans hustru Christina Scheepers. Tre generationer med 32 efterlevande.

26. *Hans Pietersen* från Köpenhamn, gift 1810 18/11 med Elisabeth Barbara Pietersen. En dotter.

27. *Christian Rabe* från Köpenhamn, kom till Sydafrika 1723 i Holländska Ostindiska kompaniets tjänst, gift 1730 2/4 med Johanna Lens, dpt 1702 21/10, dotter till Pieter Lens från Vlissingen och hans hustru Margaretha Blawpaard från Amsterdam. Fyra generationer med 21 efterlevande är redovisade.

28. *Mathilde Elisabeth Raffard* från Köpenhamn, död i Stellenbosch i KapprovinSEN 1858 22/10, gift 1844 13/5 i Köpenhamn med Cornelis Smuts, f 1818 29/9, med. doktor, död 1899 3/12 i Stellenbosch, i hans 1:o gifte (gift 2:o med Johanna Maria Frederika Reitz, f 1841 15/3, dotter till Gysbert Jan Carel Reitz, notarie i Kapstaden och hans 2:o hustru Hester Susana Joubert), son till Johannes Adriaan Smuts, fredsdomarenotarie och hans 1:o hustru Margaretha Hendrika Cruywagen. En son.

29. *Johannes Thomas Roodewald* från Köpenhamn, borgare i Drakenstein, gift 1766 12/10 med Regina Barbara van Billion, dpt 1729 21/8, i hennes 2:o gifte, (gift 1:o 1748 15/9 med Sebastian Wolfaart från Boxberg, nio barn), dotter till Bernhardus Billion från Overis i Brabant och hans 1:o hustru Maria Walters. En dotter, en son.

30. *Andries Godlieb Schoonbee (Schoombee)* från Koningsdal, kom till Sydafrika 1765, borgare i Stellenbosch i KapprovinSEN, gift 1785 15/9 med Johanna Sophia Villion (Viljoen), dpt 1764 16/12, dotter till Johannes Villion och hans hustru Anna Cornelia Venter. Sju barn, två barnbarn.

31. *Marthinus Lourens Smidt (Smit)* från Aalborg, gift 1:o 1763 8/5 med Engela van den Burg, dpt 1736 2/9, dotter till Roelof van den Burg från sGravenhage och hans hustru Catharina Erasmus. Gift 2:o 1765 7/4 med Maria Elisabeth Erasmus, dpt 1740 2/7, dotter till Lourens Erasmus, borgare i Drakenstein och hans hustru Martha Pienaar. Gift 3:o 1784 18/4 med Elisabeth Catharina de Bruyn, dpt 1751 9/8, dotter till Pieter de Bruyn, borgare i Drakenstein och hans hustru Margaretha de Villiers. Gift 4:o 1788 13/7 med Anna Catharina Volschenk, dpt 1740 3/1, i hennes 3:o gifte, (gift 1:o 1768 20/8 med Jan (Johannes) van der Wat, dpt 1729 7/8, son till Hendrik van der Wat och hans hustru Margaretha Niemand; gift 2:o 1776 18/8 med Gysbert Verwey, dpt 1734 24/10, i dennes 2:o gifte, (gift 1:o 1765 22/9 med Hermina Booyesen, dpt 1739 17/5, dotter till Gervit Booyesen, borgare i Drakenstein och hans hustru Johanna Durand), son till Gysbert Verwey och hans hustru Maria van Nek), dotter till Evert Volschenk från Fredrikshald i Norge och hans hustru Sara van Graan.

10 barn och 13 barnbarn.

32. *Hermanus Visser* från Köpenhamn, gift 1815 8/10 med *Adriana Visser*, dpt 1786 16/4, dotter till *Floris Visser* och hans hustru *Huibrecht van Dyk*. Inga barn antecknade.

33. *Johan Daniel Weilbach* från Köpenhamn, f. 1786, död 1859, gift med *Petronella van Rensburg*. Fyra döttrar och en son.

34. *Christiaan Erasmus Wentzel (Wensel)* från Köpenhamn, gift 1780 5/11 med *Maria Verwey*, dpt 1759 21/1, hennes 1:o gifte, (gift 2:o 1798 1/7 med *Jacobus van den Berg* från Utrecht i dennes 2:o gifte, kirurg i Holländska Ostindiska kompaniet, (gift 1:o 1776 2/6 i Kapstaden med *Elisabeth Kamp*, dpt 1759 24/5, dotter till *Jacob Kamp* från Amsterdam och hans hustru *Elisabeth Arendse*)), dotter till *Dirk Verwey* och hans hustru *Susanna Francina van Aarde*. Sex söner och fyra döttrar.

35. *Sievert Jacobus Wiid* från Köpenhamn, kom till Sydafrika 1752, gift 1758 10/12 med *Aletta Lasya Greyling*, dpt 1742 4/11, dotter till *Jan Greyling* från Linz i Sachsen, murare, borgare i Stellenbosch i Kapprovinsen och hans 2:o hustru *Jacomina Pelzer*. 13 barn och 12 barnbarn.

36. *Johan Frederik Wilhelmine* från Köpenhamn, gift 1800 21/12 med *Anna Magdalena Badenhorst*, dpt 1782 24/3, dotter till *Casper Hendrik Badenhorst*, borgare i Stellenbosch i Kapprovinsen och hans 2:o hustru *Anna Magdalena du Plessis*. En son.

37. *Pieter Wium (Vion, Wion)* från Viborg, gift 1725 12/8 med *Anna de Hasse*, dotter till *Guillaume de Hasse* och hans hustru *Catharina Durier*. Fyra generationer med 81 efterlevande.

38. *Henry Wright* från Helsingör, gift 1819 31/10 med *Maria Martha Rothman*, dpt 1795 4/10, dotter till *Sebastian Rothman* från Keulen, skräddare i Swellendam i Kapprovinsen och hans 2:o hustru *Elisabeth Catharina Wotky*. Inga barn antecknade.

39. *Conrad Christian Wunder* från Köpenhamn, gift efter 1823 med *Hester Christina Smit*, dpt 1772 30/8, i hennes 2:o gifte, (gift 1:o med *Johan Hendrik Bischoff* från Bürgeln i Hessen, ankom 1796 till Sydafrika, soldat, slaktare 1787, död i Graaff-Reinet i Kapprovinsen 1823, två söner och tre döttrar), dotter till *Andries Adriaan Smit* och hans hustru *Anna Maria Botma*. Inga barn antecknade.

40. *Pieter Andries Christiaan Wydeman* från Köpenhamn, borgare i Stellenbosch i Kapprovinsen, gift 1750 3/5 med *Johanna Catharina van Wyk*, dpt 1735 16/1, halvsyster till *Johanna van Wyk* (se nr 6) och dotter till *Willem van Wyk*, borgare i Drakenstein och hans 1:o

hustru Johanna Catharina Campher. Tre generationer med 29 efterlevande.

41. *Carel Godlieb Wydeman* från Köpenhamn, gift 1803 30/1 med Maria Christina Muller. Inga barn antecknade.

42. *Godfried Christiaan Ziederman (Zietzmann)* från Odense, gift 1:o 1756 7/11 med Margaretha Cornelia van Graan, dpt 1741 8/1, dotter till Jacobus van Graan och hans 1:o hustru Adriana Groenedyk. Gift 2:o 1767 18/10 med sin 1:o hustrus kusin Wilhelmina Barendina Langeveld, dpt 1749 29/6 i hennes 1:o gifte, (gift 2:o med Martinus Veeris från Kirchordene), dotter till Jacobus Langeveld och hans 1:o hustru Barendina van Graan. Tre generationer med 26 efterlevande.

SMÅ MEDDELELSER

EN GÅDEFULD TYCHO BRAHE FORSKER

Magister Malthe er ret mysteriøs. Man ved ikke engang om Malthe er fornavn eller efternavn. Han nævnes to gange af samtidige, første gang 1745 af Oluf Bang og så 1746 af Jacob Langebek. Oluf Bangs samlinger indeholder den første biografi af Tycho Brahe på dansk, og Bang viser kendskab til magister Malthe ved at skrive således:

»Meget andet som vedligeholder Tyges Berømmelse vil jeg gaae forbie og til Slutning allene anføre det Dedications Vers som Mag. Malte haver sat foran det korte Indhold af Tyge Brahes Historie, som han til Frøiken Karen Brahe haver i Dansk oversat af Petr. Gassendo og lyder samme af Manuscripto saaledes ...«¹). Så gengiver han digtet men skriver ikke et ord videre om magister Malthe.

Derfor er det forbavsende at Jacob Langebek meddeler i Danske Magazin næste år: »Endnu haver en Præst navnlig Mag. Malthe, til Tieneste for den berømte Frøken Karen Brahe og andre sine ustuderede Landsmænd, gjort et Udtog og en Oversættelse af Gassendo og Resenio om Tyge Brahe, hvilken nyligen med mange Tilleg er forbedret af Mr. *Oluf Bang* og indført i hans Danske Samlinger«²). Bang og Langebek er enige om at en magister ved navn Malthe havde oversat Pierre Gassendis³) latinske biografi af Tycho Brahe til dansk til tjeneste for Karen Brahe til Østrupgård. Langebek føjer Peder Hansen Resens⁴) dokumentssamling til oversættelsen, kalder magisteren for præst, og siger at Oluf Bang havde trykt oversættelsen. Oluf Bang tier nemlig stille om dette sidste lille spørgsmål. Han indrømmer kun til indførelsen af magister Malthes dedikationsvers i sine samlinger. Gassendis nutidige oversætter Wilhelm Norlind synes heller ikke at bekræfte Langebeks fremstilling at magister Malthes oversættelse blev trykt hos Oluf Bang. Han er nok klar over at Weistriz⁵) har oversat Bangs tychoniske samlinger til tysk, men han siger ikke et ord om at Bangs samlinger indeholder en oversættelse af Gassendi⁶). »Någon tryckt övers. (af Gassendis biografi) existerar, så vitt känt är, icke,« skriver Norlind. »I Karen Brahes bibliotek i Odense lär finnas en dansk övers. i manuskript, men det har icke varit mig möjligt att få verifierad denna uppgift«⁷).

Men det var alligevel ikke Jacob Langebek der tog fejl. Sammenligning af Oluf Bangs biografi linie for linie med Gassendis latinske biografi viser hurtigt at Bang bygger på en dansk oversættelse af Gassendi. Bangs første kapitel er intet mere en Gassendis første bog i oversættelse, dog forkortet gennem udeladelse af Gassendis tekniske astronomiske diskussioner (den slags ting var nok ikke af interesse til jomfru Karen Brahe). Oluf Bangs første kapitel er med andre ord, som Langebek sagde om magister Malthes oversættelse, »et udtog og en oversættelse af Gassendo.« Efter det første kapitel indblander Oluf Bang temmelig meget fra andre

kilder, Resen m. m. Det har dén virkning at sætninger og paragrafer fra Gassendi bliver nærmest gemt i det hele og taber deres oprindelige sammenhæng selv om de endnu er med. Altså, magister Malthes dansk oversættelse af Gassendi, som man så længe troede var forsvundet, har i virkeligheden stået på tryk siden 1757 hos Oluf Bang.

Men hvem var den gådefulde magister egentlig? Spørgsmålet er ikke let at give svar på. Hverken Wiberg⁸⁾, Arends⁹⁾ eller Bloch¹⁰⁾ nævner en præst med efternavn Malthe. Kataloget over håndskriftsamlingen i Karen Brahes bibliotek indeholder ingen biografi af Tycho Brahe¹¹⁾.

Karen Brahes bibliotek indeholder ét manuskript som kunne tænkes at kaste lidt lys på problemet. Det er et nytårsdigt fra 1734 tilegnet jomfru Karen Brahe, »Min Høygunstige Patronesse«, og undertegnet »deris Welbyrdigheds ydmygste og Ringe Tienner, M. Larsøn«¹²⁾. Digtet er slet¹³⁾ og øser af datidens smigrende ydmyghed, men vi læser det som historie og ikke poesi. Det slutter med følgende vers:

»Gud Fryde Eders Siæl For Hver een dag ieg Hafver
I Eders rige brød opbaaret runde gafver;
I Himlens ære Stand, Gud gifve Eder Løn,
Ønskes ydmygeligst af Malthe Lauritzøn.«

Ved årsskiftet 1734–35 nyder altså Malthe Larsøn (Lauritzøn) jomfru Karen Brahes beskyttelse på Østrupgård. Det kan være han tjente sit brød i biblioteket, bl. a. ved at oversætte Gassendis biografi og andre kilder angående jomfru Karens verdensberømte slægtning. Problemet er at han ellers er aldeles ukendt og nævnes hverken af Wiberg eller i Friis Petersens efterladte kartoteker over studenter fra denne periode.¹⁴⁾ Med andre ord er der ingen tegn på at Malthe Larsøn (Lauritzøn) var præst eller magister.

Imidlertid boede der en anden Malthe i Jylland godt et slægtled tidligere som var begge dele. Det var præsten i Øster Snede 1692–1707, magister Malthe Jørgensen Junghans (d. 1708), som Wiberg kalder »lærd; især stærk i de orientalske Sprog; besad et stort Bibliotek.«¹⁵⁾ Dengang han var præst i Øster Snede boede den unge Karen Brahe hos sin fader på Engelsholm, så de var omtrent naboer.¹⁶⁾ Malthe Jørgensen Junghans' tjenesteforhold til jomfru Karen Brahe kan ikke dokumenteres men er bestemt ikke usandsynlig, og han er den eneste kendte præst og magister Malthe fra hendes tid.¹⁷⁾ Mon ikke han er Gassendis oversætter?

Oversætteren magister Malthe, hvem nu han var, skulle snart få sin ære. Det var nemlig ham som stod bag ved den første biografi af Tycho Brahe på dansk, og dette var sagtens ingen ringe tjeneste.

NOTER:

1) Oluf Bang: Samling af Adskillige Nyttige og Opbyggelige Materier saa vel Gamle som Nye. V. Stykke, sider 558–59. 2) Danske Magazin, 1746, II side 162 note (d). 3) Petri Gassendi Tychonis Brahei, Equitis Dani, Astronomorum Coryphæi Vita. Paris 1654 og Haag 1655, også i Gassendi Opera Omnia, Lyons 1658 og Firenze 1728. 4) Inscriptiones Hafnienses Latinæ Danicæ et Germanicæ una cum inscriptionibus Amagriensibus, Uraniburgicis et Stellæburgicis nec non duabis epistolis Tychonis Brahe et Sophiæ Brahe. 1668. 5) Lebensbeschreibung des berühmten und gelehrten Dänischen Sternsehers Tycho v. Brahes Aus der Dänischen

Sprache in die Deutsche übersetzt, von Philander von der Weistritz. København og Leipzig, 1756. 6) Wilhelm Norlind: Tycho Brahe Mannen och Verket. Efter Gas-sendi översatt med kommentar. Lund 1951. Sider 352–53. 7) Ibid. side XV. 8) S. V. Wiberg: En Almindelig Dansk Præstehistorie. I–IV. 1870–73, genoptrykt 1960. 9) Otto Fr. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten fra Reformation til 1864. I–III. 1932. 10) Jørgen Carstens Bloch: Den Fyenske Geistligheds Historie fra Reformatio-nen indtil nærværende Tid. Odense 1787–90. 11) Anne Riising: »Håndskriftsam-lingen«, Katalog over Karen Brahes Bibliotek i Landsarkivet for Fyn. 1956. 12) Ibid. side 115, D II 57. 13) F. eks. andet vers: »Ded Nytt ded overgaar ald Werdslig Høy Forstand / At Christus Livet Faar i Jomfru uden Mand.« Han indrømmer selv i femte vers: »Jeg er ej vandt her til med verse Kram at gange ...« 14) Jeg er hr. arkivar Hans H. Worsøe skyldig for sidstnævnte oplysning. 15) Wiberg, II side 417. Jvfr. H. Ehrencron-Müller: Forfatterlexikon omfattende Danmark, Norge og Island indtil 1814, IX (1932) side 300. Sønnen Jørgen Malthesen Junghans nævnes som oversætter i ibid. IV (1927) side 340. 16) Ifølge Jørgen Brahes jordebog tilhørte Lindved og Holtum i Ø. Snedes nabosogn Sindbjærg Engelsholms gods i Karen Brahes farfars tid, se manuskriptet Anne Riising side 112, D II 33. 17) Om hans forbindelse til andre adelige kredse se Chr. V. Bruun: Bibliotheca Danica, III (1896) spalte 1429. Fornavnet Malthe er yderst sjældent hos Wiberg, se register: Bech, Engelsted, Junghans, Radier, Sonesen. Jeg er hr. arkivar Hans H. Worsøe taknemmelig for at have henledt min opmærksomhed på Malthe Jørgensen Junghans samt for vigtige oplysninger om ham.

JOHN ROBERT CHRISTIANSON
professor, Iowa

ANMELDELSER

Heinz F. Friederichs: *How to find my German Ancestors and Relatives*. Verlag Degener & Co. Neustadt 1969. 16 s. DM 2,00.

Forlaget Degener & Co. i Neustadt a.d. Aisch har specialiseret sig i at udgive litteratur om genealogi, og som et led i dets bestræbelser på at skabe gode hjælpemidler udsendes ovennævnte lille hæfte i 1969 med særlig henblik på at hjælpe efterkommere af tyske emigranter til Amerika, men der er naturligvis intet i vejen for at andre, der har ahner i Tyskland, kan have glæde af vejledningen som en første hjælp og orientering. For amerikanerne vil den kortfattede gennemgang af Tysklands historie, som indleder hæftet, formentlig være nyttig, men den er så elementær, at de fleste herhjemme i forvejen vil kende disse ting. Derimod kan det ganske vist meget grove oversigtskort over de ældre tyske småstater sikkert være til god nytte, ligesom oplysningerne om forholdet mellem kirkebøger og borgerlig registrering, om jødernes særlige forhold og om det tyske arkivvæsen. Sin særlige værdi får hæftet imidlertid ved at indeholde lister over såvel landsarkiver som byarkiver i både DDR og Vesttyskland og over genealogiske foreninger i Vesttyskland. Som en særlig service bringer forlaget på omslaget en fortegnelse over en række genealogiske tidsskrifter, samleværker og hjælpemidler.

Det vil være naturligt i forbindelse med »How to find my German Ancestors« at nævne en anden lille publikation fra samme forlag, nemlig den i 1967 udsendte »Ergänzung zum Taschenbuch für Familiengeschichtsforschung«. Taschenbuch für Familiengeschichtsforschung, der er grundlagt af Friederich Wecken, er udsendt i syvende og foreløbig sidste udgave i 1951 i bearbejdelse af dr. phil. Johannes Krause. Tillægget, der kan erhverves for DM 0,75, består af adresselister – ajourført til 1967 – over biblioteker, arkiver og genealogiske foreninger og supplerer på udmærket vis »How to find my German Ancestor«s fortegnelser, idet oplysningerne dels er fyldigere og dels også omfatter Østrig samt, hvad angår foreningerne, Nederlandene og Schweiz. Der er særlig grund til at gøre opmærksom på én adresse, nemlig *Zentralstelle für deutsche Personen- und Familiengeschichte*, Dehnhardtstrasse 32, D-6000 Frankfurt a. Main 50, hvorfra man vil kunne få yderligere oplysninger og henvisninger. Desværre er det tilsvarende østtyske kontor ikke kommet med, da det først er oprettet 1. 8. 1967, men dets adresse er: *Zentralstelle für Genealogie*, Georgi-Dimitroff Platz 1, Leipzig, DDR. Dette kontor er underlagt DDRs statslige arkivforvaltning og forener i sig den østtyske del af Zentralstelle für deutsche Personen- und Familiengeschichte, Ahnenstammkartei des deutschen Volkes og Gesamtkatalog deutscher Leichenpredigten und Personalschriftensammlungen, hvoraf sidstnævnte tidligere havde hjemme i Dresden.

HANS H. WORSØE

J. Elklit: *Folketællingen 1845. Metodiske problemer ved databehandling af et folketællingsmateriale*. Forskningsrapport fra Sociologisk afdeling, Institut for statskundskab, Århus Universitet. Århus 1969. Bd. I, 278 pp., bd. II. Bilag. (Upagineret).

Folketællingerne er efter kirkebøgerne formentlig den kilde, der benyttes mest af genealogerne. En særlig interesse knytter sig til de folketællinger, der indeholder oplysning om personernes fødested, idet man gennem dette sættes i stand til at søge tilbage til disse personers forældre. Der har hidtil kun foreligget meget sparsomme oplysninger om de forskellige folketællingers kildeværdi, men i det her foreliggende arbejde behandles folketællingen 1845 (den første med fødestedsangivelse) meget grundigt ud fra et kildekritisk og en lang række andre synspunkter.

Arbejdet er fremkommet som en besvarelse af Århus Universitets prisopgave i historie for året 1968. Forfatteren tildeltes guldmedalje for sin besvarelse. Der indleveredes kun denne ene besvarelse. Opgaven havde følgende ordlyd: »Der ønskes en undersøgelse af de metodiske problemer ved anvendelsen af moderne databehandling til en genanalyse af det bevarede materiale fra en af de danske folketællinger i det 19. århundrede«. (Genanalyse betyder her re-analyse og ikke en analyse af gener (= arveanlæg), således som en biologisk uddannet læser kan forledes til at tro). Det er værd at gøre opmærksom på det samarbejde, der her er foregået mellem historie og samfundsforskning. Opgaven er udgået fra det humanistiske fakultet og bedømt af professorerne i historie, men den anvendte metodik hviler på de i samfundsvidenskaberne brugte metoder (stikprøveudvælgelse m.m.), og bogen er udgivet af Institut for statskundskab under det juridisk-økonomiske fakultet ved Århus Universitet.

Efter en indledning om anvendelsen af den kvantitative metode i historieforskningen redegør forfatteren for sit valg af folketællingen fra 1845 som grundlag for sin undersøgelse. Valget begrundes ud fra et ønske om at undersøge befolkningen på et tidspunkt, der ligger forud for industrialiseringen. Desuden har indførelsen af oplysningen om fødestedet været af betydning for valget, idet man herved kunne undersøge de indre vandringer.

Forfatteren beskriver indgående den normative ramme for folketællingen, dvs. de love, forordninger og instrukser, der udstedtes i forbindelse med folketællingen. Det viste sig, at reglerne angående tællingskemaernes udfyldelse tilsyneladende ikke var bevaret, idet de hverken fandtes på Danmarks Statistik eller på Det kongelige Bibliotek, men det er lykkedes forfatteren at opspore eksemplarer af disse regler i Stadsarkivet i København og i Landsarkivet for Nørrejylland. De findes nu let tilgængelige som bilag I, II og III i værkets bind II.

Folketællingen fra 1845 er bevaret næsten komplet. Da forfatteren begyndte sit arbejde, manglede der dog tællingslister fra i alt seks sogne. Også her har forfatteren gjort et fund, idet han har fundet tællingslisterne fra to af de manglende sogne, nemlig Øster Ulslev og Gedsted sogne i Maribo amt i de to sognes præstearkiv i Landsarkivet for Sjælland. (De endnu manglende fire sogne er Lejrskov og Jordrup sogne i Ribe amt og Husby og Sønder Nissum sogne i Ringkøbing amt).

En række afvigelser mellem de forskellige inddelinger af landet af administrativ karakter (gejstlig, jurisdiktionel m.m.), som forfatteren har måttet tage hensyn til i sit arbejde, og som også er af interesse for personal- og lokalhistorikere, er i overskuelig form opstillet i bilag VI (bind II). Da det var skolelærerne, der skulle varetage det praktiske arbejde med udfyldning af tællingskemaerne, og da grænserne

for skoledistrikter og sogne ikke altid faldt sammen, skete det, at personer blev henregnet til forkerte sogne. Eksempler herpå nævnes i bd. I, p. 58. Kendskab til dette forhold vil også være af betydning ved genealogiske undersøgelser.

Selv om tællingslisterne er bevaret så fuldstændigt som beskrevet, rejser spørgsmålet sig alligevel, om alle, der skulle tælles, virkelig er blevet talt, eller om nogle er talt to gange. Det første kan være meget vanskeligt at afgøre, men flere eksempler på dobbelttælling er fundet, f. eks. af patienterne på Almindeligt Hospital i København, der er talt med både under hospitalet og under deres bopæl. Det forhold at der i landet som helhed fandtes flere gifte mænd end kvinder, kunne give mistanke om, at nogle personer var talt med to gange. Et forbløffende overskud af gifte mænd fandtes i Stege, men dette viste sig hurtigt at skyldes, at disse mænd p.t. var indsat i Møens tugt- og forbedringshus. En mere almen forklaring på det nævnte forhold har man bl. a. søgt i, at nogle gifte mænd er talt med både på deres arbejdssted og på deres bopæl. Hvis lodsens på Kyholm, Morten Clemmensen, har efterkommere i dag, der beskæftiger sig med genealogi, vil det måske være af interesse for dem at vide, at han er talt med to gange, nemlig dels på Kyholm, dels hos konen, der boede i Besser sogn (Samsø).

Af forfatterens stikprøve på ca. 2700 personer (se nedenfor) har han kontrolleret rigtigheden af aldersangivelserne i folketællingen ved gennemgang af kirkebøgerne. Hans nedslående konklusion er, at mere end 25 % har opgivet ukorrekt alder. Anmelderen ser dog lidt lysere på situationen, idet tallene i tabel II.2 (p. 65) også kan fremstilles på den måde, at 74 % havde opgivet korrekt alder, og yderligere 21 % kun et år for meget eller for lidt, og at ikke mindre end 99 % havde angivet deres alder korrekt eller kun 1-2 år over eller under den korrekte alder. Efter anmelderens mening er dette en meget høj grad af nøjagtighed, idet det betyder, at der er 99 % chance for at finde en person i kirkebøgerne inden for et interval på to år på hver side af det tidspunkt, der kan beregnes på grundlag af folketællingens aldersangivelse, forudsat at fødestedet er rigtigt opgivet. Nøjagtigheden af fødestedsangivelserne er kontrolleret for 354 af stikprøvens personer ved undersøgelse i kirkebøgerne. Hos 82 % fandtes fødestedet at være rigtigt, og hos seks procent var det ikke muligt at sikre identiteten mellem folketællingens og kirkebøgenes personer. Fødestedet var altså ukorrekt angivet hos ca. 12 % (København 22 %, Jylland 8 %).

Efter at forfatteren har konstateret, at materialet er velbevaret, og at det trods visse mangler i nøjagtigheden af de givne oplysninger alligevel skønnes egnet til fortsatte undersøgelser, går han over til at beskrive udvælgelsen af en stikprøve af folketællingen. De mange overvejelser i denne forbindelse vil ikke blive omtalt nærmere her. Da opgaven ifølge sin ordlyd drejer sig om de metodiske problemer ved databehandling af et folketællingsmateriale, er det klart, at det er disse, der i særlig grad behandles i bogen, men undersøgelsen har dog også givet en række andre resultater, af hvilke nogle vil blive refereret i det følgende.

Stikprøven omfatter to promille af befolkningen eller i alt 2695 personer. Prøven er udtaget således, at der ved to gennemgange af hele folketællingen fra to tilfældigt valgte udgangspunkter er udvalgt hver 1000. person. Herefter påvises det detaljeret, hvorledes denne stikprøve er repræsentativ på en række punkter for hele befolkningen i 1845, og at det derfor må være tilladeligt at drage slutninger ud fra stikprøven også på andre punkter. Hele materialet er kodet og overført til huikort, og det har derefter været muligt at foretage en meget grundig statistisk analyse af

folketællingens oplysninger om personerne i stikprøven.

Der er især to områder, som forfatteren har undersøgt nærmere, nemlig de indre vandringer og husstandsstrukturen.

Angivelsen af fødested kan give oplysninger om befolkningens vandringer. Bogens kapitel V angives at være den første samlede redegørelse for dette emne i Danmark. Forfatteren har undersøgt sammenhængen mellem fødested og opholdssted på tællingstidspunktet, og resultaterne findes i tabel V.1. For Københavns mandlige befolkning i 1845 fandtes følgende (tallene i parentes angiver de tilsvarende tal for kvinder): 55 % (72 %) var også født i København, 20 % (13 %) var født i landdistrikter på øerne, 10 % (1 %) i landdistrikter i Jylland, 5 % (7 %) i købstæder på øerne og 0 % (4 %) i købstæder i Jylland. I købstæderne var 55–61 % af mændene (60–66 % af kvinderne) født i købstæder inden for samme område (dvs. øerne henholdsvis Jylland), men kun nogle ganske få (mænd 0–3 %, kvinder 3–4 %) var vandret fra købstæder på øerne til købstæder i Jylland eller omvendt. Af købstædernes mandlige befolkning var 24 % og af den kvindelige 26 % født i landdistrikter inden for samme område. I landdistrikterne boede 94–97 % af mændene og 95–96 % af kvinderne inden for de områder, hvor de var født.

Den største bevægelse er altså påvist for Københavns og købstædernes befolkning, men den er næppe så stor, som det sædvanligt antages. Indvandringen til København synes ikke at have været større end til købstæderne, så hovedstaden har ikke i årene forud for 1845 haft den store tiltrækningskraft på folk. Det mest overraskende er vel nok, at 72 % af de kvinder, der i 1845 boede i København, også var født der. Det fremgår også af tallene, at Lillebælt var et vigtigt skel med hensyn til befolkningens vandringer.

Vandringernes længde er nærmere undersøgt i tabel V.3 (p. 228). Det fremgår bl. a., at godt 60 % af beboerne i øernes og Jyllands landsogne i 1845 boede i det sogn, hvor de var født, ca. 15 % var født i sogne eller købstæder, der grænsede til tællingssognet, og yderligere ca. 15 % var født inden for det amt, hvor tællingssognet var beliggende. Kun 7–8 % var født uden for det amt, hvor de boede. I købstæderne var 49–50 % af befolkningen født i samme købstad, som de var bosat i, 2–9 % i tilstødende sogne og yderligere 16 % inden for samme amt, mens 23–30 % var født »udenamts«. I København fandtes 64 % (55 % mænd og 72 % kvinder) indfødte og 31 % »udenamts«, mens kun 3 % var fra selve Københavns amt.

Folketællingen giver kun oplysning om, at en vandring er foregået, men siger intet om tidspunktet, eller om vandringen foregik en gang for alle, eller om den er sket etapevis. Et rigt materiale til mere detaljerede undersøgelser af denne art inden for mindre landområder i første halvdel af det 19. århundrede findes i kirkebøgernes til- og afgangslister og i lægdsrullerne, men dette kildemateriale er hidtil ikke forsøgt udnyttet til dette formål.

Husstandssammensætningen har haft forfatterens særlige interesse. Den traditionelle opfattelse af fortidens familiestruktur som en »storfamilie«, hvor flere slægtled levede, boede og arbejdede sammen, har givet anledning til megen følelsesbetonet debat om lykkelige tider, der nu var svundet. Alene tidligere tiders lave gennemsnitsalder i forbindelse med den høje alder ved indgåelse af ægteskab skulle nok kunne give mistanke om, at det ikke i almindelighed forholdt sig som antaget, men videnskabelige undersøgelser har hidtil manglet.

Forfatteren har indgående undersøgt husstandsstrukturen i de husstande, hvortil stikprøvens personer hørte. Der er i udstrakt grad gjort brug af undersøgelser i

kirkebøgerne for nærmere at belyse de forskellige husstandsmedlemmers indbyrdes familiemæssige relationer, hvor disse ikke umiddelbart fremgik af tællingslisterne, men kunne formodes af andre grunde. I ca. $\frac{3}{4}$ af de tilfælde, hvor kirkebøgerne toges til hjælp, var det muligt at af- eller bekræfte det formodede slægtskabsforhold, mens det i de øvrige tilfælde forblev uoplyst.

Af stikprøvens personer boede 98 % i private husstande, mens kun 2 % levede i fælleshusholdninger (hospitaller, kaserner m.m.). Det hyppigste var en husstandsstørrelse på fem medlemmer. I de undersøgte husstande fandtes en generation i 9 %, to generationer i 77 % og tre generationer i kun 10 %. De sidste 4 % var uoplyst. I 64 % af tregenerationsfamilierne bestod familien af et ægtepar og dets børn samt en enlig person, som var en af forældrene til en af ægtefællerne, og kun i 16 % bestod ældste generation af et ægtepar. Resten bestod af andre kombinationer. Det kan således herefter næppe betvivles, at de tidligere forestillinger om hyppigheden af tregenerationsfamilier har været overdrevne.

I bedømmelsen af opgaven udtaler bedømmelsesudvalget (Årsberetning 1968–69. Århus Universitet. Århus 1969, pp. 320–322) »at de talstørrelser, forfatteren når frem til, har værdi, selv om de kun bekræfter tidligere almindeligt antagne synspunkter«, men det indrømmes dog, »at disse underbygges på en måde, som det ikke før er sket«. Efter anmelderens mening er det netop forfatterens fortjeneste, at han *med tal* har søgt at bevise rigtigheden af synspunkter, der tidligere kun var »almindeligt antagne«. Den form for dokumentation, der hidtil har været dominerende i historisk forskning har i alt for høj grad kun bestået i en eksemplifikation. Den er her erstattet af en kvantifikation. I bogen er en række statistiske metoder bragt i anvendelse, f. eks. er forskellen mellem fundne talstørrelser bedømt ved en χ^2 -test for at undersøge, om den påviste forskel er statistisk signifikant. Det er formentlig første gang i dansk historisk forskning, at en så dybtgående statistisk analyse er taget i brug.

Kvantitative metoder er de eneste, der har ført til brugbare resultater i andre videnskaber. Nu synes de også at være nået til de humanistiske fag. Det vil i fremtiden blive sværere at være historiker, men det vil blive nødvendigt for enhver historiker at tage sådanne metoder i anvendelse, hvis historien også i fremtiden skal betragtes som en videnskab.

K. ALBERTSEN

Eli Ansteinsson: Teater i Norge. Dansk scenekunst 1813–1863. Kristianssand. Arendal. Stavanger. Universitetsforlaget. 1968.

Eli Ansteinssons bog om teatret i Norge har ikke for intet undertitlen »Dansk scenekunst 1813–1863. Kristianssand. Arendal. Stavanger«. Hovedemnet for bogen er de omreisende danske teaterselskaber i disse og andre sørlandske byer. I slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet var det blevet mode for de dannede klasser at spille diletantkomedie, hvad der førte til oprettelsen af dramatiske selskaber, hvis medlemmer så godt som udelukkende tilhørte byernes pænere borgerskab. I Norge blev der stiftet dramatiske selskaber Christiania 1780, Christianssand 1787, Bergen 1794, Arendal 1797, Drammen 1800, Trondhjem 1803, Frederikshald 1813 og endelig i Stavanger 1823. Flere steder lod de dramatiske selskaber opføre teaterbygninger, smukkeste af dem alle den i Arendal, der stod endnu i vort århundrede. Men da interessen for selv at spille efterhånden ebbede ud hos

de dramatiske selskabers egne medlemmer, blev det i vid udstrækning de professionelle omreisende danske teatergrupper, der lejede teatre og lokaler. I modsætning til de dramatiske selskaber, der kun havde spillet for en begrænset kreds af byens befolkning, var der offentlig adgang til de danske skuespilleres forestillinger, naturligvis mod betaling.

Eli Ansteinsson har gennemarbejdet et meget stort arkivmateriale, hvoraf de bevarede protokoller m.m. fra de dramatiske selskaber udgør en væsentlig del. Det er derfor både de dramatiske selskabers egne forestillinger og de professionelle danske trupper, der er belyst. Hun har ikke skyet nogen anstrengelse for at finde frem til, hvilke aktører, der var knyttet til de forskellige selskaber, repertoirets beskaffenhed og rollernes fordeling. Bogen giver et nuanceret billede af de omreisende skuespilleres vilkår, både på scenen og udenfor. Som man kan vente, var det i økonomisk henseende ingen dans på roser at spille teater i provinsen. Skuespillerne måtte i reglen supplere deres sparsomme gager med ekstraindtægter, ikke blot ved undervisning i nærliggende fag som dans og fægtning, men også i skrivning, regning, tegning og »fruentimmerarbejde«. Når alle muligheder for at tjene penge ved at spille teater syntes opbrugt, måtte de være indstillet på at ernære sig ved andre erhverv, barbering og hårklipning, ja enkelte af de kvindelige medlemmer lod endog avertere med, at de modtog Randers handsker til vask og reparation.

Mellem det væld af kendte og hidtil ukendte skuespillere, som passerer revue over bogens sider, fæstner man sig særlig ved nogle skæbner, bl. a. det talentfulde ægtepar *P. L. Bigum* og *Dorothea Bigum*. Han døde kun 28 år gammel alene og syg på rejse fra Norge til København i et gæstgiveri i Stathelle. Først efter nogen tid nåede budskabet om dødsfaldet hustruen og den øvrige trup. I nogle sæson'er forsøgte hun at føre truppen, eller resterne af den, videre, men opgav og blev senere medlem af forskellige andre omreisende selskaber. Ægteparret Bigum har mange efterkommere i Norge, alle i borgerlige, agtværdige erhverv. Da fru Bigum som 90-årig døde i 1890, efter i mange år at have boet hos familie i Drammen, havde efterslægten ganske »glemt« hendes profession gennem en menneskealder, og vidste kun, at hun oprindeligt var kommet til Norge som danselærerinde og havde været gift med postmester (!) Bigum. En af de ejendommeligste og farverigeste personer blandt de farende folk var *J. P. Miller*. Han var en begavet charlatan med visse forbindelser til den litterære og fornemme verden i København og Stockholm. Forfatterinden formoder, at han har været model for Ibsen til Ulrik Brendel i Rosmersholm. Miller var ikke selv meget aktiv som skuespiller, men ledede i flere år sammen med *Julius Olsen* en teatertrup, der med vekslende held rejste i Danmark og Norge. Julius Olsen var i øvrigt leder af den første danske teatertrup, der kom til Norge i foråret 1826. I mange år – de sidste sammen med *J. P. Miller* – var Olsens skiftende ensembler faste gæster på de sørlandske scener. Men efterhånden, ikke mindst efter at samarbejdet med Miller var etableret, blev hans reputation så ringe, at intet dramatisk selskab ønskede at udleje en teatersal til denne trup. Den betydeligste sceneiske personlighed inden for provinsteatret gennem årtier var uden tvivl fru *Emma Cortes*, der foruden selv at være en dygtig skuespillerinde, var den første, som arbejdede systematisk med instruktion og uddannelse af unge talenter. Hun var gift med *Thomas Cortes*, hvis selskab i 1850'erne og 1860'erne var det førende i provinsen og af en hidtil ukendt kvalitet, både m.h.t. repertoire og udførelse. Det er bemærkelsesværdigt, at Cortes allerede i 1857 spillede »Gildet på Solhoug« af Ibsen, og at han i de følgende år opførte de nye dra-

maer af Ibsen og Bjørnson umiddelbart efter, at de havde haft premiere i Christiania. En særlig trist skæbne ramte en af hans talentfulde unge skuespillerinder, *Thora Sørensen*, som en aften under en fremkaldelse kom for nær et lys eller en lampe og et øjeblik efter stod som en levende fakkel på scenen. Hendes forbrændinger var så alvorlige, at hun døde få dage efter.

Det er trods forfatterindens mange oplysninger vanskeligt at få et indtryk af forestillingernes kunstneriske niveau. Enkelte skuespillere som fru Cortes og *Adelina Werligh*, »provinsens fru Heiberg«, har sikkert været på højde på deres kolleger i København. Mange skuespillere reklamerede iøvrigt med, at de var udgået fra Det kgl. Teaters elevskole, en sandhed med modifikationer. Det var kun ganske få, der havde nået at stå på den københavnske scene. Det var imidlertid næppe mange af teatergængerne i de norske (og danske) provinsbyer, der kendte andet til scenekunsten, end hvad de omreisende selskaber kunne byde på, og man har indtrykket af, at det skulle være meget ringe, førend publikum helt svigtede. Man skulle have ventet, at der samtidig med udviklingen af teaterkunsten i Norge, ville opstå en teaterkritik. Det var dog kun få norske skribenter, der tog sig på at omtale forestillingerne. Forfatterinden har i flere tilfælde været i stand til at komme bag om kritikken og afsløret, at den sjældent hvilede på et helt sagligt grundlag. Kampen for eksistensen mellem de rivaliserende teaterselskaber førtes også som avispolemik. Blid var kritikken langt fra. *Mad. Christiani* har næppe følt det som »et forsøg på en human kritik« (sådan kaldte anmelderen sit indlæg), når hun i Vestlandske Tidende kunne læse, at hendes »figur var særdeles skikket til billetudsalg, naturligvis fordi hun, hvor indgangsdøren er smallest, kan stoppe for dem, som ikke har løst billet«.

For teater- og litteraturhistorikere er den repertoireliste, Eli Ansteinsson bringer over de værker, der blev opført på de norske scener i det tidsrum, hendes fremstilling dækker, særdeles værdifuld. Det er forbløffende at konstatere, hvor hurtigt de omreisende selskaber var i stand til at præsentere nyhederne fra Det kgl. Teater. Det var stort set de samme stykker, der gik over scenen i Norge som i Danmark, selv om der omkring midten af århundredet spores en meget forståelig tendens til at spille norsk dramatik, også af andre end af Ibsen og Bjørnson. Den nære kontakt med teaterforholdene i København – det var almindeligt, at lederne af selskaberne årligt tog til den danske hovedstad for at få fornyelser både til repertoire og personale – førte også med sig, at da man omkring midten af århundredet på Det kgl. Teater begyndte at lægge spillestilen om, således at hovedvægten ikke længere blev lagt på de deklamatoriske solopræstationer og monologer, men på dialogen og samspillet mellem aktørerne i overensstemmelse med de nye idealer inden for europæisk teater, trængte den nye spille måde omtrent på samme tid igennem hos de danske skuespillere i provinsen. Denne udvikling i retning af en mere realistisk spillestil blev yderligere motiveret ved, at belysningsforholdene ændredes totalt i teaterlokalerne, da gasblussene fortrængte de gamle olielamper, der kun havde været i stand til at belyse den forreste del af scenen. Fra nu af kunne hele scenen ligge fuldt oplyst, og kravet til dekorationer og skuespillere måtte blive et andet.

Baggrunden for de danske teaterselskabers virke i Norge var selvfølgelig den helt elementære, at de dækkede et behov for skuespil, som ingen norskfødte eller -talende endnu var i stand til at tilfredsstille. Trods den danske oprindelse og det danske sprog følte de danske aktører ikke som udlændinge. Den nationale

sprogstrid, som så småt var begyndt at sætte gemytterne i kog i Christiania, påvirkede ikke modtagelsen af de danske trupper i de sørlandske byer i den periode, afhandlingen skildrer. Intet tyder heller på, at der var nogen sproglig barriere, der skulle overvindes, hverken for skuespillerne eller for publikum. Det er hævet over enhver tvivl, at hvor ujævnt niveau'et end kan have været, både hvad angår repertoire, dekorationer, kostymer og sceniske præstationer, så har disse omrejsende danske teaterselskaber været et væsentlig led i kulturformidlingen og folkeoplysningens tjeneste, og »ej blot til lyst«.

Eli Ansteinsson's værk er en omhyggelig, redelig og detaljeret analyse af teaterforholdene på de norske provinsscener og delvis også i Christiania. Hendes fremstilling rummer et væld af supplerende personalhistoriske oplysninger om mange af de skuespillere, der i forvejen er kendt fra Robert Neiiendams og Gunnar Sandfelds arbejder, samtidig med, at det bringer nyt om hidtil ukendte tjenere i Thalias templer. Bogens styrke, dens detaljerighed, er også dens svaghed, og læsningen tynges ofte af helt unødvendige og irrelevante oplysninger. Dertil kommer, at dispositionen ikke altid er lige heldig, og at fremstillingen virker springende. Man forstår godt, at forfatterinden har været fristet til at meddele alt, hvad hun véd om sit emne. Det ville sikkert have været en fordel, om hun havde udeladt mange uvæsentlige enkeltheder og ladet flere afsnit omredigere. Endelig kunne man måske have ventet, at de danske teaterselskabers indsats var blevet sat ind i en bredere kulturhistorisk sammenhæng, end tilfældet er. Når disse indvendinger er gjort, må man imidlertid konstatere, at Eli Ansteinsson har bragt den teaterhistoriske forskning et godt stykke videre, og at man bag fremstillingen hele tiden fornemmer forfatterindens dybt engagerede holdning til sit stof, et engagement, der givetvis udspringer af, at hun selv af profession er skuespillerinde og af egen erfaring, omend fra en langt senere tid, kender til de betingelser, provinsens teaterliv udfolder sig under. Gang på gang afsløres i vurderinger og kommentarer, at forfatterinden har hørt til de udøvende skuespilleres kreds. Hele værket bærer i høj grad vidnesbyrd om hendes videnskabelige kompetence, og det er fuldt forståeligt, at det er udkommet på universitetsforlaget. Havde hun haft mulighed for at rette de skævheder, der notorisk skæmmer bogen, burde denne lærde afhandling have gjort hende fortjent til en doktorgrad.

KIRSTEN-ELIZABETH HØGSBRO.

Aage Dahl: Ejdersted Provstis Præstehistorie til 1864. Bidrag til den sydslesvigske Gejstligheds Historie og Genealogi I. Normanns Forlag, Odense 1969. 120 s.

Til den gejstlige personalhistorie er trykt adskillige bidrag, siden J. C. L. Lengnick i 1858 udgav »Personalhistoriske Bidrag vedkommende Danmarks og Norges Geistlighed«. Grundlæggende i så henseende var S. V. Wibergs »Personalhistoriske, statistiske og genealogiske Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie« (1870–1871, med register 1873 og supplement 1879) med fortsættelser af S. Elvius for tiden 1869–1884 og M. Groshennig og Th. Hauch-Fausbøll for tiden 1884–1911. For tiden efter 1850 er der ydet bidrag af Paul Nedergaard i hans »Personalhistoriske, sognehistoriske og statistiske bidrag til en dansk præste- og sognehistorie« og den af samme redigerede »Kirkelig Haandbog«, som udkom hvert 4. år i tiden 1923–1967. For hertugdømmerne, der ikke omfattes af de nævnte værker (»de 8 sogne« og enklaverne undtaget og efter 1920 Nordslesvig) foreligger Otto Fr. Arends' »Gejstligheden i Slesvig og Holsten fra Reformationen til 1864« (1932),

der dog i sit anlæg blot er et register over præsterne. Nødvendigheden af en revision af Wibergs præstehistorie har givet anledning til flere arbejder. Her skal blot nævnes Erhard Qvistgaards »Præstehustruer, der helt eller delvis mangler i Wibergs Præstehistorie« (1934) og H. H. Fussings bidrag til dansk præstehistorie i Kirkehistoriske Samlinger 6. rk. II og Personalhistorisk Tidsskrift 10. rk. V – 11. rk. V. En særlig indsats og et betydeligt arbejde med en revision og videreførelse af Wibergs præstehistorie er gjort af den flittige præst Aage Dahl. Han begyndte i 1923, da han var sognepræst i Egen på Als, at arbejde med den danske præstehistorie; dette arbejde blev fortsat, efter at han 1935 var blevet forflyttet til Klosterkirken i Horsens, kun afbrudt af hans deltagelse i modstandsbevægelsen og ophold i tysk fængsel under krigen. Dette arbejde fortsætter, efter at han 1963 gik af på grund af alder og nu bor som emeritus i Virum.

Pastor Dahl har samlet et meget stort materiale om præsterne inden for Danmarks nuværende grænser samt i Sydslesvig til 1864, på Færøerne og Grønland, de tidligere danske kolonier, danske udlandspræster, feltpræster og skibspræster, missionsnærer og sekretærer med teologisk uddannelse. Allerede 1926 udkom »Kegnæs Sogns Præstehistorie« som prøvetryk og i Sønderborg Statsskoles årsskrift »Sønderborg gamle Latinskoles og dens Læreres Historie« (det kan diskuteres, om denne hører med til præstehistorien). I »Præstehistoriske Samlinger«, som pastor Dahl redigerede fra 1929 til dets ophør 1940 som følge af den tyske besættelse og de stigende trykkeomkostninger, offentliggjorde han »Sønderjyllands Bispehistorie« (1931), »Haderslev Bys Præstehistorie« (1933) og »Haderslev Herreds Præstehistorie« (1934). Desuden begyndte pastor Dahl udgivelsen af en almindelig dansk præstehistorie, ordnet alfabetisk efter pastorater ligesom Wiberg; den standsede dog ved side 80, da den var nået til Åle-Linnerup. Senere er offentliggjort »Bornholms Præstehistorie« i »Bornholmske Samlinger« 1961 og »Odense Købstads og Herreds Præstehistorie« i »Fynske Årbøger«; af sidstnævnte er hidtil trykt 96 sider.

I de sidste 20 år har pastor Dahl gennemgået Sydslesvigs kirkebøger og forberedt udgivelsen af en præstehistorie for Sydslesvig. Deraf er hidtil offentliggjort »Helgolands Præstehistorie til 1814« (som kronikker i »Flensborg Avis«) og »Femerns Præstehistorie til 1864« (Personalhistorisk Tidsskrift 14. rk. VI 73–106). Nu foreligger som 1. bind af en samlet fremstilling af Sydslesvigs præstehistorie indtil 1864 »Ejdersted Provstis Præstehistorie til 1864«. Da den nye danske præstehistorie, som er under forberedelse, ikke medtager Sydslesvig, må det hilses med glæde, at pastor Dahl har påtaget sig den opgave at udgive dette tidligere danske områdes præstehistorie. En sådan er ikke tidligere udgivet. Foruden i Arends' ovennævnte værk findes oplysninger i H. N. A. Jensens og J. M. Michlers »kirkelige statistikker«, O. H. Mollers skrifter og »Schriften des Vereins für Schleswig-Holsteinische Kirchengeschichte«; for Ejdersted provst Marcus Detlev Voss' »Nachrichten von den Pröpsten und Predigern in Eiderstedt«, udgivet af provst Friedrich Feddersen 1853. Dette materiale er spredt og ofte ufuldstændigt og unøjagtigt, så pastor Dahl har her udført et pionerarbejde. Arbejdet er vanskeliggjort ved, at det vigtigste materiale, kirkebøgerne, ikke er samlet på ét sted, som det er tilfældet i de danske landsarkiver, men må søges 10 forskellige steder, nemlig i provstiarkiverne i Garding, Rendsborg, Burg på Femern, Eckernförde, Husum, Læk, Flensborg, Sørup, Kappel og Slesvig. Hundredvis af breve har måttet skrives, især til præsterne i Sydslesvig og Holsten, og forespørgsler til arkiverne i Hamburg, Lübeck, Bremen, Altona, Schwerin og Rostock.

I det foreliggende 1. bind af Sydslesvigs præstehistorie er det lykkedes pastor Dahl at fremdrage et meget stort personalhistorisk og genealogisk materiale til belysning af Ejdersteds præstehistorie. Stoffet er overskueligt sat op, og der bringes biografier af et meget stort antal gejstlige. I de fleste tilfælde er der ikke meget at sige om de enkelte præster, men der er nogle, som der godt kunne stå noget mere om. F. eks. ville det være interessant at vide, hvor mange af Ejdersteds præster, der i 1849 protesterede mod bestyrelseskommissionen. Det vides, at den ovennævnte provst Feddersen gjorde det og som følge deraf blev afskediget efter Treårskrigen. Ligeledes vil det være af interesse at få at vide, hvor mange præster der har været litterært aktive. S. 63 er nævnt provst Voss i Gardings ovennævnte efterretninger om provster og præster i Ejdersted, der ganske vist først blev udgivet 38 år efter hans død, men hans »Von den Stallern und den besonderen Gesetzen und Freiheiten der drei Lande Eiderstedt, Everschop und Utholm« i »Schleswigsche Provinzialberichte« 1790 kunne også være nævnt, ligesom også provst Feddersens meget fortjenstfulde »Beschreibung der Landschaft Eiderstedt« (1853) kunne være nævnt samt P. W. Christensens oversættelse af Irenæus (1854) på s. 18. Sidstnævnte er interessant, fordi han i lange tider var den eneste danske præst, der havde virket i Tønning. Der skulle gå 83 år, inden der atter kom en dansk præst der. Det kan ikke ses af forordet, om pastor Dahl har benyttet materiale i landsarkivet på Gottorp. I generalsuperintendentens arkiv må der kunne findes en del materiale til præstehistorien, f. eks. i visitatsberetningerne. At diakon i Garding Jens Momsen (eller Mommsen, s. 66) var fader til historikeren Theodor Momsen, der blev født i Garding 1817, fortjente også at nævnes.

Over for et værk som det foreliggende er det let at komme med kritik, da et sådant arbejde altid vil være behæftet med fejl, og der vil altid være huller, som det vil være vanskeligt at udfylde, især for tiden før 1700. Dette forklejner på ingen måde det arbejde, som her er præsteret. Pastor Dahls flittige arbejde med personalhistorien, især den gejstlige, fortjener den største anerkendelse, og man kan kun ønske, at han må få held til at fortsætte udgivelsen af den sydslesvigske præstehistorie, på hvilken dette værk er en god begyndelse.

HENNING HEILESEN

S. Otto Brenner: Nachkommen Gorm des Alten. I. – XVI. Generation. Mit Wappen von Jan Raneke. Silberburg-Verlag, Stuttgart 1965. XV + 477 s. Indbundet 200 DM.

Man kan af og til læse i en avis, at nu har man opdaget, at gårdejer N. N. nedstammer i »lige linje« fra Gorm den Gamle, og at det er så og så sjældent og navnlig meget fornemt. Folk, der kender lidt til slægtsforskning, ved, at der ikke er noget særligt fornemt ved *det*, og særlig sjælden er denne nedstamning fra Gorm den Gamle nu heller ikke. For hver generation, man kan føre sine forfædre tilbage, fordobles ahnetallet, det vil sige, at det 8-dobles for hvert hundrede år. Et menneske, der er født omkring år 1900 havde altså på Gorms tid omkring 1.000 millioner forfædre. På grund af ahnesammenfald er det reelle tal selvfølgelig langt mindre, men dog stort nok til at en enkelt konge i denne vrimmel af forfædre ikke er særlig overraskende. Man får nemt den tanke, at en meget væsentlig del af den danske befolkning, samt en mængde svenskere og nordtyskere, nedstammer fra Gorm den Gamle. Det gør de givetvis også, og der er forbløffende mange tilfælde, hvor man vitterligt kan udrede de spegede slægtslinjer. Noget andet er, at et sådant

genealogisk arbejde ofte indgår en blakket forbindelse med en honnet ambition. Ligesom mange amerikanere gerne vil føre deres slægt tilbage til »pilgrimsfædrene« og englændere sætter pris på at nedstamme fra de normanner, der kom »over« med Vilhelm Erobreren, således vil mange danskere gerne være ætlinge af Gorm den Gamle. Det er nu engang fint at nedstamme fra konger og kejsere, selv om det unægtelig indebærer, at det er gået tilbage for familien.

På denne baggrund er det med noget blandede følelser og med megen spænding, man åbner en bog, der gør rede for Gorm den Gamles efterkommere i 16 led – ialt over 3200 personer. Lad det være sagt med det samme, de blandede følelser afløses af respekt for det store arbejde, der er ydet og glæde over det meget, bogen giver. Spændingen taber sig imidlertid ikke under læsningen, det er på mange måder – måske også flere end forfatteren har tænkt sig – en meget fascinerende bog.

Men først lidt om bogens indhold. Efter en kortfattet indledning og forkortelsesliste følger hoveddelen, selve efterslægtstavlen, der er på 237 store sider. Den er opstillet generationsvis, og alle dens personer er nummereret fortløbende fra nr. 1, stamfaderen, til nr. 3063, Richardis von der Asseburg, som levede 1323. Inden for hver generation er de enkelte søskendekuld nummereret med romertal og forsynet med forældrenes navne som overskrift. Ved den af forældrene, der nedstammer fra Gorm, er tillige angivet løbenummer. Hvor begge forældrene hører til Gorms ætlinge, er der desværre kun angivet løbenummer ved den ene. For hver person gives ganske kortfattede data, oplysning om ægtefælle og dennes forældre, samt om børn med henvisning til generation, romertalsnummer og løbenummer. Et kort uddrag kan illustrere systemet:

5. GENERATION

I.

 Cyda Svendsdatters von Dänemark Sohn mit Eirik Håkonsson Jarl

 (s. Nr. 26)

33 HÅKON EIRIKSSON, J. in Norwegen, * (998), † (1030); ∞ (1029) Gunhild (Burislawsdatter von Wenden), s. Nr. 30 [∞ II. (1031) Harald Thorkilsen Jarl, †† 1042]. Tochter: 6. Generation I, Nr. 43.

Som det ses, er det et meget overskueligt system, der er anvendt. De enkelte søskendeflokkede holdes samlet, sammenhængen mellem forældre og børn er ikke brudt, og det er meget nemt at bevæge sig både frem og tilbage i værket. Løbenumrene giver ikke det helt nøjagtige tal for efterkommerne. Under arbejdet med bogen er enkelte numre udgået, mens andre personer er føjet ind. I visse tilfælde er disse personer og deres efterkommere anbragt under kildehenvisningerne, men i så fald med en henvisning fra teksten.

Løbenumrene har endnu en funktion, idet de mange kildehenvisninger og noter er samlet for hver person under dennes løbenummer. Også dette system er overskueligt, men det er kildeforkortelserne desværre ikke. De er nemlig efter udenlandsk mønster koft ned til nogle få bogstaver, som i reglen ikke er umiddelbart gennemskuelige. HGA henviser således til Gerd Heinrich: Die Grafen von Arnstein. Her er altså anvendt bogstaver fra forfatternavn og titel, i andre tilfælde bruges kun bogstaver fra titlen. Man kan beklage systemet, men når man ser, at henvis-

ningerne fylder nær ved 80 sider, forstår man, at pladshensyn har gjort det naturligt. Listen over de anvendte og forkortede værker er iøvrigt imponerende stor, næppe mange biblioteker i verden rummer alle disse bøger.

Efter henvisningerne følger 50 siders tillæg, dels en oversigt over »Das Eriksche und Sverkersche Geschlecht«, dels en række oversigtstavler over Gorms efterkommere ordnet efter forekomsten af forskellige fornavne: Erik, Filip, Karl osv. Selv om bogen er skrevet på tysk, indeholder den en række danske (nordiske) standsbetegnelser og stednavne m.m., som ikke er særligt oplysende for udlændinge. Forfatteren har derfor på 11 sider givet nogle »Erläuterungen zu Standesbezeichnungen, Fachausdrücken, nordischen Ortsangaben, Orden und Klöstern u.s.w.«. Ideen er udmærket, men forklaringerne er nok i flere tilfælde så kortfattede, at de bliver misvisende. Det er for eksempel ikke tilstrækkeligt at definere Sønderjylland som den danske betegnelse for *Nordschleswig*. Endelig afsluttes bogen af et 100 sider stort, dobbeltspaltet personregister. Det er vist en uløselig opgave at lave et system, der både konsekvent og praktisk kan indordne fyrstelige personer, personer med patronymika, personer med slægtsnavne og endelig personer om hvem man kun kender fornavn i én lang alfabetisk række. Dette register synes imidlertid at fungere udmærket i praksis. Men hvorfor er de fleste medlemmer af slægten Eberstein anbragt under Everstein og kun nogle få under Eberstein – en henvisning havde i hvert fald været praktisk.

Afgørende for et værk som det foreliggende bliver imidlertid ikke dets ydre fortrin, men om indholdet kan stå for kritik, eller som jeg hellere vil udtrykke det: i hvor høj grad det kan stå for en rimelig kritik. Først må man gøre sig klart, hvor vanskeligt det overhovedet er at drive genealogiske studier for den periode, der her er tale om, nemlig tiden fra 900-tallets slutning til hen mod år 1400. For mange, mange af bogens godt 3200 personer gælder, at de kunne gøres til genstand for en større genealogisk undersøgelse, hvor man vender og drejer de sparsomme kilder og søger at inddrage heraldiske argumenter, navneskik, godshistorie og meget mere i undersøgelsen. Man må gøre sig klart, at skulle et sådant forskningsprogram være gennemført på det foreliggende emne, ja så var bogen ganske simpelt aldrig blevet skrevet. Det erkender forfatteren i sit forord, hvor han skriver, at det ikke har været muligt at gennemprøve alle angivelser eller at foretage nye og omfattende undersøgelser, men at bogen i sin helhed er udtryk for forskningens nuværende stade. Man må være taknemmelig for, at forfatteren har valgt dette standpunkt, selv om han derved udsætter sig for kritik vedrørende en lang række detaljer. For selvfølgelig optræder ikke alle 3200 »efterkommere« med lige god ret i bogen. Adskillige skal nok slettes og måske skal andre føjes ind i deres sted, det anfægter imidlertid ikke værdien af forfatterens arbejde, som efter min bedste overbevisning er et sobert udtryk for, hvad vi i dag mener at vide om Gorm den Gamles efterkommere gennem 16 generationer.

Det udelukker selvfølgelig ikke, at jeg hist og her har fundet grund til undren. Mest betænkeligt er det måske, at forfatteren for *Hvide-ættens* (og andre sjællandske stormandsslægters) vedkommende i meget høj grad bygger på stamtavlerne i *Scriptores Rerum Danicarum*. Dette værk udkom mellem 1782 og 1828, og det er nok tvivlsomt, i hvor høj grad dets stamtavler kan stå for en nærmere kritik. Mig bekendt er der imidlertid ikke foretaget nogen samlet vurdering af dette problem, men de afsnit af bogen, der går tilbage til oplysningerne i SRD, vil sikkert være sårbare overfor en nøjere granskning. Det er iøvrigt ubegribeligt, at Hvideslægten

endnu ikke har fristet en historiker til indgående behandling.

De kilder, forfatteren bygger på, synes ellers at være af en mere solid art. Henvisningernes antal er gennemgående stort og vist i det hele tilfredsstillende. Det virker dog mærkeligt, at der under *Thrugot Ulfson* (nr. 66) er henvist til Kong Valdemars Jordebog (II 550), og Thrugot er da heller ikke nævnt det pågældende sted. Det sker også, at kilderne presses lovlig hårdt. I note 98 hedder det – med en henvisning til broderlisten i Valdemars Jordebog – at Valdemar den Store sandsynligvis har haft en søn *Erik*. »Aakjær meint mit Grund, dass es sich um den Grafen Erik handelt, der Veng Kloster in Opsyssel grundete«. Slår man efter i jordebogsudgaven vil man se, at Aakjær er knap så sikker på eksistensen af denne kongesøn, han mener, at det »muligvis« er den greve osv. Forfatteren er iøvrigt ikke karrig med spørgsmålstegn, der angiver, at han er i tvivl om et slægtskabsforhold. Måske kunne der være grund til at anbringe endnu et par spørgsmålstegn, for eksempel ved *Absalon* og *Strange Andersen Ulfeldt*. De angives uden reservation som hellsøskende, og brødre var de også ifølge et samtidigt dokument. De førte imidlertid hver sit våben, så de har måske kun været halvbrødre med fælles mor.

I en meget kendt afhandling af C. M. Munthe: *Vore fælles ahner*, i Norsk Personalhistorisk Tidsskrift III s. 261ff. og 438ff. (1926) vises det, at tusinder af norske og danske nedstammer fra den sagnomspundne fru *Johanne Andersdatter Panter til Asdal*. Gennem hendes farmor, *Johanne Andersdatter Eberstein*, går der en linje tilbage til kongeslægten. I dette arbejde savner man Johanne Andersdatter Eberstein, der skulle have stået som søster til nr. 1157. Det synes ikke at fremgå af noterne hvorfor hun er udeladt, men det er givetvis med rette, da hun snarere hørte til slægten Stenbrikke end Eberstein. Det er altså med god ret, at hendes efterkommere ikke figurerer i dette stamtavleværk.

Blandt grev Jakob af Hallands børn optræder en »vermutl. Tochter« *Eufemia* gift med *Henning Podebusk*. Denne overraskende forbindelse strider mod Adelsårbogens oplysninger, men også her har forfatteren ret. Sin oplysning har han hentet i et herhjemme lidet kendt tidsskrift: *Monatsblätter der Gesellschaft für pommersche Geschichte und Altertumskunde* fra 1937. Iøvrigt kan man nu godt stryge forfatterens forsigtige forbehold, jævnfør C. A. Christensen i *Historisk Tidsskrift* 12. r. 1. bd. 1966 s. 652 ff.

Når man går i gang med en kontrol af et værk som det foreliggende, er det naturligt at sammenholde dets oplysninger med Adelsårbogens stamtavler. Man vil da finde en mængde uoverensstemmelser, og når man går nærmere ind på sagen, viser det sig, at forfatterens nye oplysninger i mange tilfælde skyldes, at han flittigt har benyttet Adelsårbogens egne rettelser. Men også de rettelser der inddirekte fremgår af årbogens nyeste stamtavler – og som man altså ikke uden videre kan slå op i registret – har forfatteren et godt hold på. Og dertil er han, som vist ovenfor, godt orienteret i litteraturen. Denne fortrinlige udnyttelse af Adelsårbogens materiale viser imidlertid, at der nu på tryk foreligger så mange rettelser og tilføjelser, at årbogens redaktion burde overveje at genudgive de ældste og mest summariske af stamtavlerne i revideret udgave. Men indtil dette sker, vil man ofte kunne have udbytte af at supplere de adelige stamtavler ved opslag i *Brenner*.

Ved udnyttelsen af oplysninger i *Gorm den Gamles* efterkommere må man imidlertid bestandig være vagtsom. Middelaldergenealogi er og bliver et farligt område, og her må ingen tages for autoritet. Som eksempel kan jeg anføre forfatterens behandling af forbindelsen mellem hertugerne af Halland og greverne af Ravens-

berg. Side 275 gives en stamtavle over Ravensberglægten, og som søn af grev Ludvig I anføres *Johan* (død senest 1265). Han skulle være gift med *Inger Jakobsdatter Galen*, der siden blev gift med *Konrad af Regenstein*. Dette kan af flere grunde ikke være rigtigt, og forfatteren har sikkert ladet sig vildlede af, at registret til *Diplomatarium Danicum* kalder Johan for en Ravensberg. Det fremgår af dokumentet fra 1265, at den pågældende hed Johan Johansen – oftest kaldt *Jon Jonsen* – og så langt fra at være gift med Inger Jakobsdatter var han hendes brodersøn, og nævnt som sådan i hendes testamente. Grunden til forvirringen er, at hans mor *Adelheid* først var gift med *Jon Jakobsen Galen* og siden med grev *Ludvig af Ravensberg*, og derved blev Jon Jonsen halvbror til greverne af Ravensberg. En tilsvarende forvirring er opstået omkring hans søster *Cæcilie*, der var gift første gang med grev *Niels af Nørrehalland* og anden gang med Anders Olufsen Glug. I første ægteskab havde hun børnene *Niels* og *Jakob*. Brenner nævner desuden *Jutta*, der imidlertid var Erik Plovpenningss datter, og *Anders, Adelheid* og *Cæcilie*, som imidlertid var børn af 2. ægteskab med *Anders Glug*. Numrene 460, 461 og 463 må altså udgå af Gorms efterkommere ligesom nr. 463's børn, nr. 769–71. Iøvrigt var *Cæcilie Glug* ikke gift med *Niels Thorstensen Hak*, men med *David Thorstensen*. Argumentationen for disse forhold er givet af Gunnar Lunau i afhandlingen: Huset Nørrehalland i Meddelelser fra dansk-skånsk Forening IV, 1956, s. 7 ff. Brenner synes at kende dette lille hefte, men har desværre ikke udnyttet dets oplysninger. Det er kedeligt, at Lunaus afhandling er gemt et sted, hvor den åbenbart let overses. Den indeholder nemlig væsentlige oplysninger og er iøvrigt noget af en perle.

Efterslægtstavlen er prydet med en lang række våbener, anbragt ud for de forskellige familiegrene. Tegningerne er udført af Jan Raneke og er i heraldisk og kunstnerisk henseende aldeles glimrende. Desværre indeholder noteafsnittet ingen oplysninger om våbenerne, og heller ikke nogen form for dokumentation. Som denne del af værket fremtræder, kan den næppe opfattes som andet end et dekorativt, endda et meget dekorativt, element. Man kan ikke i alle tilfælde tage tegningerne som udtryk for at den person tegningen er anbragt ved, nu også har ført det pågældende våben. Til de eksempler herpå, som er nævnt i *Heraldisk Tidsskrift*, bd. 2, s. 133 f., kan føjes, at den sønderjyske hertugslægt vist konsekvent forsynes med kongeslægtsens 3 løver i stedet for sine egne 2 løver (for eksempel s. 35, 58 og 93). Der er formentlig tale om en simpel forveksling, når slægten *Hviding* s. 69 og 111 har fået slægten Hvitings våben.

Som nævnt indledningsvis, er det spændende at fordybe sig i bogen. En så omfattende efterslægtstavle frister unægtelig til at stille demografiske spørgsmål om såvel slægters som personers liv og skæbne. Det er i denne forbindelse meget væsentligt, at der i princippet er tale om en fuldstændig efterslægtstavle – altså ikke blot efterkommerne på mandssiden, men også kvindernes efterslægt. Man må håbe, at dette princip i stigende grad vil vinde indpas i den genealogiske litteratur. Forfatteren har ikke prøvet at anskue sit materiale ud fra demografiske synsvinkler, og jeg skal derfor prøve at skitsere nogle af de spørgsmål, der melder sig.

I løbet af de 16 generationer, der her er fulgt, er slægten vokset fra én person (Gorm) til 16. generations cirka 900 personer. Man kunne umiddelbart vente, at denne talmæssige forøgelse var sket nogenlunde jævnt i løbet af de cirka 400 år, der er tale om, men det er ikke tilfældet. 3. generation består af 18 personer, men i de næste 7 generationer svinger tallet op og ned, og i 10. generation er der endnu kun 46 personer. Derefter tager udviklingen fart, og 13. generation er på 396 per-

soner, men i de følgende generationer stiger tallet ikke helt så eksplosivt. Har nu 10.-12. generation været specielt frugtbar, eller er der andre forhold, der spiller ind? Det tallene afspejler er formentlig, at netop i det tidsrum hvor de stiger så voldsomt, 1200-årene, forøges også antallet af kilder, og derved får man bedre mulighed for at »holde styr« på alle slægtens medlemmer. Men dermed følger formentlig også, at efterslægtstavlen ca. 3200 personer må være et minimumstal. Navnlig i løbet af de første 9 generationer må der have været flere efterkommere, kildematerialet har blot ikke levet os oplysninger om dem. Det er navnlig pigerne, det går ud over, i 11. generation kendes således 65 drenge, men kun 46 piger. Hvis man generation for generation foretog en optælling af, hvor mange piger og drenge der blev født, og hvor mange der var gift og ugift, kunne man måske ved et forsigtigt skøn få en fornemmelse af, hvornår kilderne begynder at give nogenlunde gode oplysninger. Samtidig ville man også kunne få et begreb om, hvor stor efterslægten faktisk har været. En sådan talmæssig behandling vil kun blive meget omtrentlig, men i al sin ufuldstændighed alligevel sikkert af stor interesse. Desuden vil man som nævnt få noget at vide om kildematerialets repræsentative værdi. Selv om det altså er et hullet og ufuldstændigt stof, der står til rådighed, vil det dog kunne bruges til adskilligt. Man vil kunne studere kongeslægtens og stormændenes »ægteskabspolitik«, hvilke slægter og hvilke kredse har de giftet sig ind i, i hvor høj grad er der tale om indgifte i familien, og hvilke lande har man hentet sine ægtefæller fra eller er blevet giftet bort til? Det virker således umiddelbart overraskende, at 16. generation er spredt med 558 personer i Tyskland, 119 i Danmark, 124 i Sverige, 26 i Norge og 57 i andre lande, herunder Italien, Cypren og Polen. Det ville være en lokkende opgave at studere slægtslinjernes sociale op- og nedstigen set i et geografisk og kronologisk perspektiv og med inddragelse af de demografiske faktorer – fødsel, vielse og død – som kan hentes i kilderne. Bogen vil også være velegnet til at give oplysning om tidens navneskik.

Endnu et spørgsmål, som det vil være naturligt at stille er, om denne efterslægtstavle kan belyse det gamle problem om slægters, dvs. mandslinjernes, uddøen. Kun ét eksempel skal nævnes. 7. generation bestod af 16 personer, 4 kvinder og 12 mænd. Betragter man nu hver af disse mænd som stamfader for en slægt og følger linjerne i 3 generationer, bliver resultatet: efter 1 generation er 4 linjer uddøde (på mandssiden), efter 2 generationer 6 linjer og i 10. generation er kun 1 af de 12 linjer tilbage. Den overlevende gren var *Knud Lavards* »slægt«, der efter disse 3 generationer bestod af 8 personer. Iøvrigt nedstammede Knud Lavard ikke selv på mandssiden fra Gorm den Gamle. Den sidste mandlige ætling af Gorm var *Hardeknud*, der døde 1040, men som den foreliggende bog viser, har Gorms efterslægt ikke savnet livskraft, skønt den altså »uddøde« allerede i 5. generation.

KNUD PRANGE.

Fundats for Caspar Peter Bügels familiestiftelse og stamtavle over Caspar Peter Bügels efterkommere. 4. udg. ved Albert Fabritius. Kbh. 1966. 145 s. ill.

Grosserer C. P. Bügel fik 1815 kgl. konfirmation på oprettelsen af familiefideicomisset Ringsted Kloster, og ved hundredårsjubelæet udsendtes *J. V. Christensen: Ringsted Kloster og det Bügelske Fideikommis*, som bl. a. indeholdt en stamtavle over Bügels descendenter, udarbejdet af *Th. Hauch-Fausbøll*. I henhold til lensafsløsningsloven overgik fideicommisset 1927 til fri ejendom og midlerne overførtes til

den nyoprettede *Caspar Peter Bøgels Familiestiftelse*. Til støtte for dennes administration udsendtes 1928 en ny udgave af legatstamtavlen, ligeledes ved Hauch-Fausbøll, medens 3. udgave (1949) og 4. udgave (1966) er udarbejdet af *Albert Fabritius*.

Stamtavlen, der omfatter samtlige C. P. Bøgels efterkommere, giver et bredt udsnit af den danske befolkning inden for alle klasser. Nødvendigheden af regelmæssige nyudgaver fremgår tydeligt af omfanget, idet antallet af de til legatet adkomstberettigede er vokset med ca. 50 pct. i løbet af de 17 år, der er gået mellem 3. og 4. udgave.

SVEN HOUMØLLER

Jens Jelsbak og Harald Møller: Jens Larsen og Ane Kjerstine Jensdatter. Deres forfædre og efterslægt. Jelsbakslægten, dupl. 1960, 68 s. Harald Møller: Lidt om Rasmus Andersen og Johanne Hansen, deres forfædre og børn, dupl. 1960, 20 s. Samme: Lidt om Svenning Jensen og Kirsten Marie Jørgensdatter, deres forfædre og børn, dupl. 1960, 10 s. Samme: Lidt om Niels Holst Bendixen og Ane Sørensdatter, deres forfædre og børn, dupl. 1960, 10 s. Samme: Lidt om Niels Svenningesen og Mette Nielsdatter Bendixen samt deres efterslægt, dupl. 1967, 15 s.

I sidste årgang af dette tidsskrift omtales CF-korpschef Harald Møllers tillæg til slægtsbogen om *Carl August Petersen og hustru*, hvoraf der i øvrigt er kommet en ny udgave 1969. Det har derefter vist sig, at denne flittige slægtshistoriker har en større produktion bag sig, hvorpå titlerne gengives i overskriften. Dette viser, hvor vanskeligt det er, at registrere, hvad der kommer af dupliserede slægtsbøger, og der er grund til at minde om Sv. Houmøllers opfordring om at give meddelelse om sådanne til ham.

Alle Harald Møllers bøger er dupliserede arbejder med tilknytning til forfatterens egen eller hans hustrus slægt. Ved anvendelse af elektrostencils har det været muligt at medtage billeder, og det hele kan gøres for en meget overkommelig pris – ca. 5 kr. pr. stk. ved oplag på 1–200. Ved at dele materialet op i afgrænsede enheder og lade disse duplikere efterhånden skulle de fleste slægtsforskere kunne få mulighed for at få en stor del af deres samlinger mangfoldiggjort og derved nyttiggjort for andre. Eksemplet her viser, hvorledes det kan lade sig gøre rent teknisk.

De omtalte arbejder er nærmest kombinationer af ane- og efterslægtstavler uden dog at være slægtskabstavler. Nummereringssystemerne synes ikke at være helt letgennemskuelige, og især forekommer det anmelderen upraktisk, at anetavlerne nummereres med de ældste led som laveste nummer. Blot et enkelt heldigt fund vil vælte hele systemet, og da man har fortræffelige og udbredte nummereringssystemer til anetavler, kunne man lige så godt anvende dem.

Hvad angår den ydre fremtræden, synes man især ved »Jelsbakslægten« at have fundet et praktisk og nydeligt format, således at denne fremtræder mere »bogagtig« end de øvrige hæfter.

HANS H. WORSØE

Preben Krarup: Hans Christensen Juhl til Hjerndrupgaard og hustru Jacobine Jepsen, hendes slægt samt deres fem børn og andre efterkommere. 40 s. Maribo 1969.

Anledningen til udsendelsen af denne slægtsbog, som udkom 12. dec. 1969, er 125 årsdagen for Hans Christensen Juhls ægteskab med *Jacobine Jepsen fra Medstedgaard*

i Haderslev herred. Som titlen angiver, er det foruden ægteparrets efterslægt hustruens slægt, der behandles, idet forfatteren, cand. jur. Preben Krarup, allerede i 1946 i Stamtavle over familien Juhl behandlede Hans Christensen Juhls slægt.

En sådan kombination af ahnetavle og efterslægtstavle er efterhånden ved at være en hyppig foreteelse inden for den genealogiske litteratur, uden at man endnu har lagt sig fast på noget bestemt navn til disse bøger. Heller ikke i den faglige terminologi synes der at være nogen betegnelse, der kan siges at være dækkende. Da det imidlertid er praktisk med faste betegnelser, vil den, der skriver disse linjer, gerne foreslå, at det meget misbrugte og hidtil temmelig hjemløse ord *slægtsbog* knæsættes som betegnelse for den genealogiske beskrivelse af en søskendefloks forslægt og efterslægt.

Det kan diskuteres, hvorledes en slægtsbog bedst kan opstilles. I det her foreliggende tilfælde, hvor der altså ikke er tale om nogen fuldstændig slægtsbog, da den fædrene forslægt mangler, er i første afsnit anvendt en nummerering afledt af ahnebrøken og i andet afsnit indrykningssystemet. Herved undgår man ganske vist den nærliggende fare for anvendelse af samme numre til flere personer, men til gengæld skal man have arbejdet en del med stoffet, før det forekommer overskueligt. Et par oversigtstavler hjælper dog godt på vej.

HANS H. WORSØE

Ole Wivel: Martin A. Hansen I: Fra barndommen til krigens år (1967), II: Fra krigens år til døden (1969). 440 s. + 400 s. Tegninger af Sven Havsteen-Mikkelsen. Gyldendal.

Det er sjældent, at en forfatter af større litteraturhistoriske værker i dag tør sætte digterens person i centrum og ud fra en indgående skildring af hans liv belyse de enkelte digterværkers tilblivelse og indhold. Det er ikke moderne at anvende denne metode. Ole Wivel har imidlertid i sin store to binds monografi over Martin A. Hansen haft mod til at gå imod strømmen og er på mange punkter nået frem til en ny og dybere forståelse af omdiskuterede problemer inden for Martin A. Hansens forfatterskab. For den, der fremover vil beskæftige sig alvorligt med Martin A. Hansens liv og digtning, vil Ole Wivels bog være uomgængelig, selv om der næppe kan være tvivl om, at den diskussion, der allerede er i gang om flere af bogens teser, endnu en tid vil bølge frem og tilbage og vel også rokke ved flere af disse, især fra værkets anden del. Det er imidlertid ikke her stedet at tage disse problemer op til debat, hvorimod det forekommer rimeligt at gøre rede for den betydning, forfatteren tillægger Martin A. Hansens slægtsarv. Nogle enkelte generelle bemærkninger om hele værket skal dog først tjene til en almen orientering.

Hovedkilden til fremstillingen har været Martin A. Hansens egne udførlige dagbøger. Denne kilde er suppleret med samtaler med forfatterens mor og søskende. Også Martin A. Hansens omfattende korrespondance har stået til disposition. Dertil kommer så, at Ole Wivel selv siden 1947 havde haft nær kontakt med Martin A. Hansen. Dette har betydet så meget, at han har ladet deres første møde danne skel mellem de to bind, og det personlige stof præger i høj grad andet bind, måske i for høj grad. Første bind fører frem til Martin A. Hansens krise i anledning af medansvaret for stikkerlikvideringerne under krigen, andet bind viser, hvorledes han ud fra forståelsen af traditionens betydning finder ny mulighed for kunstnerisk skaben i det åndshistoriske værk *Orm og Tyr*. Dette bind fører frem til

hans død 1955. Undervejs skildres en lang række af Martin A. Hansens værker, deres personlige baggrund og de åndelige brydninger, der var forbundet med deres tilblivelse. Det biografiske element fremhæves jævnlige og er yderligere understreget ved en række gengivelser af fotografier dels af Martin A. Hansen selv, dels af personer og steder, der har spillet en rolle for forfatterskabet. En række af disse fremragende billeder er optaget af forfatteren Thorkild Hansen.

Det er helt naturligt, at de slægtshistoriske skildringer og vurderingen af familiearvens betydning for Martin A. Hansen hovedsagelig findes i første bind, men også i andet peges der flere gange tilbage, karakteristisk nok især i omtalen af Martin A. Hansens allersidste tid. Slægtsarven, hjemstavnen og barndommens oplevelser er tre temaer, der atter og atter slås an, og fra at omfatte den egentlige snævre slægt udvides begrebet slægtsarv til at omfatte hele folkets kulturelle bevidsthed tilbage gennem historien, således som det finder sit mest storslåede udtryk i Orm og Tyr.

Allerede i første kapitel omtales dualismen i Martin A. Hansens sind, arven fra den fædrene og mødrene slægt: Stevnssind og Skovbosind. Skildringen tager sit udgangspunkt i landskabet på Stevns og i myten om Ellekongens tog, begge dele motiver der gang på gang fremtræder i digtningen. Trykkevælde å danner grænse mellem Stevns herred i øst og Bjæverskov herred i vest – fra Stevns stammede Martin A. Hansens fars slægt, fra Bjæverskov herred hans mors, og åen er af Martin A. Hansen selv blevet brugt som det første billede på splittelsen i hans sind, som han også selv tillagde så stor betydning.

Faderen, *Hans Peter Hansen*, var født 10. 6. 1878 i Strøby og døde i 1945. Selv har Martin A. Hansen kaldt ham »den bedste og ældste mand, jeg har kendt«. Han og hans slægt personificerede det nordiske retssyn, tingbøndernes ældgamle frihed. Vi møder faderen i flere af fortællingerne og også hans søstre, de episke kvinder, kender vi bl. a. fra Tanker i en Skorsten. Fasteren *Marie* og hendes mand, *Jens Jensen*, er uforglemmeligt skildret i Dobbeltportræt i karvskåren Ramme, og samme Jens Jensen er forbilledet for Jonatan Smed i Jonatans Rejse. Farfaderen, *Jens Hansen*, der var født 1833 i Varpelev og gift med *Inger Larsen* fra Lergården i samme sogn, døde i 1914, og kun i enkelte erindringsglimt lever han i sønnesønnens fortællinger. Dette strejfer noget meget centralt, nemlig ættesynet, hvor Ole Wivels definition fortjener at citeres. Han skriver: »Ættesynet var andet og mere end genealogisk interesse. Ætten var ikke identisk med slægten, som jo teoretisk falder i uendeligt mange led, slægt bag slægt ned i de mørke århundreder. Og de ældre slægtled interesserede ikke den klassiske bondeerindring, som var livsnær og realistisk. De episke kvinders opmærksomhed og hukommelse omfattede, ligesom deres mundtlige overleveringer, kun to generationer før deres egen og to efter. »Det er netop så meget,« siger Martin A. Hansen, »som et menneskes inderlige medleven kan nå.« Selv var de som repræsentanter for den ældste levende generation ættens centrum. Opmærksomheden var stærkest bagud ...« (I. p. 35–36). I samklang hermed noterede Martin A. Hansen engang i dagbogen: »Far kender ikke navnet på sin oldefar«. Temaet er behandlet i det lille essay Ætten. Selv overholdt han dog ikke denne lov, idet hans eget centrum kan være forskudt, så det er blevet identisk med fastrenes. Dette gælder, når han skildrer sin oldefar, farmoderens far *Lars Christensen*, der som lansener havde været med i Frankrig 1807–14. Han var gift tre gange, og om ham handler to af de fineste slægtsfortællinger Hjemkomsten og Jacobs Kvinder, begge i samlingen Efterslæt. Slægtens bevidsthed kan også hos

Martin A. Hansen, som omtalt ovenfor i forbindelse med Orm og Tyr, være udvidet til at omfatte den samlede kulturarv.

Martin A. Hansens mor, *Karen Christine Mariane Hansen*, var født på den anden side af åen, i Valløby 20. 9. 1885, hvor hendes far *Mathias Mathiesen* var brændesaver. Han var født i 1849 og døde, fattig og fordrunken i 1904; mormoderen *Karen Hansen* levede til 1927. Både morfaderen og dennes far, *Mathies Nielsen Lindholt* eller *Brix*, skal have været begavede men tilpasningsvanskelige og på kant med samfundet. De repræsenterede for Martin A. Hansen det fremmedelement, djævelskab og digterevene, der med det mødrene blod var opblandet i faderens bondeslægt fra Stevns: »Jeg selv er tvefødt, to sinds blod ruller i mig« skrev han i et utrykt digt fra 1932. Også personer fra denne slægt møder vi i digtningen. Om brændesaverens ældste søn står der blot i Valløby kirkebog: »12 år gammel. Død efter misbrug af alkohol« – det er den skæbne, der er genfortalt i Høstgildet, og som Martin A. Hansen selv forklarer i Midsommerkrans. I fortællingen *Den Retfærdige* fra samlingen *Konkylien* fortælles historien om en håndværker og kunstners selvødelæggelse og ødelæggelse af sine nærmestes liv – det er morfaderen, der er forbillede for motivet og mange træk ligger nært op ad virkeligheden.

Fra Martin A. Hansens sidste tid har Ole Wivel udnyttet hospitalsdagbogen, hvori en række udkast findes til nye fortællinger. Også her føres vi tilbage til barndomsegnen og slægtsmodsatningerne i en skildring af en sensommernat ved Tryggevælde å, og til familietraditionerne i en fortælling »Slægten« om lanseneren Lars Christensen. Til det sidste har disse temaer været aktuelle for Martin A. Hansen.

Blandt de mange andre aspekter, som her er ladet uomtalt, har det været væsentligt for forfatteren at drage disse elementer frem, og for den, der interesserer sig for samspillet mellem den kunstneriske skabelsesproces på den ene side, fortællertradition og slægtsarv på den anden, vil der være meget stof til eftertanke.

En enkelt anke kan måske tillades til slut, vel ikke helt uberettiget, da forfatteren selv lægger vægt på det konkret biografiske: personregistre er helt utilstrækkelige. F. eks. nævnes Martin A. Hansens far i personregisteret kun de gange, hvor hans fulde navn forekommer i teksten, og ikke, når han blot omtales som Martin A. Hansens far. Der gemmer sig meget mere stof om hans betydning for sønnen, end det fremgår af de seks henvisninger i registeret til første bind, også i andet bind, hvor han slet ikke figurerer i registeret.

HANS H. WORSØE

Grethe Heltberg: Erindringer. Pige fra provinsen. 157 s. – En jomfru fra Jylland. 133 s. 1969. Wøldike.

Forfatterinden fru Grethe Heltberg er lærerdatter fra Horsens; første bind af sine erindringer kalder hun *Pige fra provinsen*. Det går helt tilbage til hendes tidlige barndom (omkring 1914, da hun er tre år), og fortællingen føres ned til den dag, da hun som student rejser til København for at indstille sig til rigsdagens årlige optagelsesprøve til stenografkorpsen. Den nydelige bog er helt koncentreret om skildringen af et barns opvækst og en voksen piges første ungdom. Barnets fantasier er forløbere for den unge piges digterdrømme, bordskuffen gemmer hendes første poesier. Hun har hele tiden følt sig som en ener, vil bort fra det hjemlige

milieu, på bogens sidste sider siger hun barndomsbyen det endelige farvel. Ved siden af hovedpersonen og hendes indre udvikling spiller omgivelserne, milieuet en beskednere rolle. Tydeligst tegner forældrenes skikkelser sig – den kedelige, doktrinære far og den livsvarme, milde, altid flittige og altid glade mor; lidt hører vi også om skolekammerater og veninder, og fjordbyen tegner sig som baggrund for den spinkle handling. Persongalleriet er ikke stort og begivenhederne kun få: en venindes tidlige død, et besøg i hovedstaden, den 17-årige i overhængende livsfare, da hun på hjemvejen fra en travetur er ved at bukke under i en frygtelig snestorm, men findes og reddes af en forbikørende bilist. Alligevel – skønt hovedsagen er den smukke indgående og overbevisende selvschildring, har de mange småtræk om livet i en middelstor provinsby i årene 1914–1929 afgjort kulturhistorisk interesse.

– Fortsættelsen: *En jomfru fra Jylland* står mål med begyndelsen. Provinspigen kommer nu til København, klarer med bravur optagelsesprøven og begynder en ny tilværelse som stenografassistent. Vi følger hende så i de vanskelige år omkring 1930 indtil brylluppet 15. oktober 1934 med cand. mag., senere lektor Niels Heltberg. Hele vejen støttes læserens tidsfornemmelse ved en markering af vigtige punkter i den bevægede politiske udvikling med dens krisestemning og den gryende, foruroligende nazisme. Alt dog set fra stenografbordet, rigsdagsmændene kun tegnet med få streger. Optakten til 1940 fornemmes allerede i et par gådefulde tyske typer, som forfatterinden møder. Meget fyldigt er det indtryk, man får af selve stenografens daglige tilværelse. Det er et emne, der næppe er behandlet mange gange tidligere i memoirelitteraturen. Her er gode portrætter af to karakteristiske ledere, C. C. Clausen og C. G. Casse. En god gammel kending fra talrige erindringsbøger er derimod provinsstudentens pensionattilværelse i hovedstaden. Den er udmærket levende skildret, elskværdigt, uden den dystre bitterhed, man så ofte møder. Stenografassistenten lægger de videre universitetsstudier, men ikke sine digterdrømme på hylden. Hun afleverer sit første romanmanuskript hos Gyldendal, men må nøjes med et par venlige ord i konsulentens bedømmelse, og hun får optaget digte i Viggo F. Møllers *Vild Hvede*. Men mest indtagende i *En jomfru fra Jylland* er som i første bind selvportrættet af den kloge, selvstændige og så fornuftige unge pige, der heldigt undgår alle fristelser og farer, og som da også til sidst møder den rette, den udkårne. Trods de hårde tider er tonen lys og idyllisk. Meget stærkt virker derfor det smukke slutningskapitel, hvor Grethe Heltberg bevæget ser sig tilbage, gør sit livs resultater op og mindes sine døde – de er borte nu, næsten alle, der har fået nyt liv i disse på begivenheder så fattige, men digterisk fine og menneskeligt så indtagende erindringer.

H. TOPSØE-JENSEN.

Aage Marcus: Den lange vej. Erindringer. Gyldendal. 205 sider. 45 kr.

Den godt 80 årige bibliotekar, der i 43 år – hvoraf 30 som chef – levede en væsentlig del af sin tilværelse i Kunstakademiets bibliotek, er selv klar over, at han har haft en privilegeret tilværelse. Opvokset i et beskyttet Bredgade-milieu med en slægtsbaggrund, med mulighed for at bruge studenterårene og ungdomstiden til at finde sit ståsted og prøve sine kræfter, og manddomsår, hvor hans interesser blev hans virkefelt, og hvor han kom i forbindelse med mennesker, med hvem han kulturelt og åndeligt havde et fællesskab. Han siger selv, at han i sine erindringer har

fremdraget »træk fra et levnedsløb, der i personlig henseende har været meget begunstiget, mens den periode, det omfatter, har været over al måde tragisk«.

Erindringerne er – nok bevidst – noget upersonlige, selv de dramatiske begivenheder under besættelsen med flugten til Sverige skildres nøgternt og udramatisk. Der er mere tale om en rapport fra dansk og delvis europæisk kulturliv i perioden fra den første verdenskrigs begyndelse til den andens slutning. Og da Aage Marcus hele tiden havde orkesterplads, har han kendt alle de mennesker, der tegnede dansk kulturliv. Navnefortegnelsen er derfor imponerende ved sin kvalitet. En anden sag er det, at forfatteren uden skade kunne have undladt at nævne en del personer, som han ikke ønsker eller ikke kan fortælle noget om. F. eks. er det ganske overflødigt at oplyse læserne om navnene på alle beboerne (ganske vist kun 9 familier) i den gade, hvor forfatteren boede en årrække. Et kapitel af bogen er helliget *Johs. V. Jensen*, forfatterens mangeårige, nære ven, medens *Jacob Paludan*, med hvem Marcus fortæller, at han har flere interesser tilfælles, end med nogen anden, mærkeligt nok kun omtales på 1/2 side. Det er iøvrigt karakteristisk, at den elskværdige og kultiverede Aage Marcus har kunnet føle sig åndsbeslægtet med og være ven med så mange og så forskellige. Efter at have læst erindringerne undrer man sig over, om Aage Marcus overhovedet har haft en eneste uven.

FINN H. BLÆDEL.

H. G. Olrik: Erindringsbilleder. Nyt nordisk Forlag. 174 sider. 34,80 kr.

Denne artikel-samling, der med en enkelt – men væsentlig – undtagelse består af optryk, virker utroligt fortidig. Optegnelserne er skrevet i et korrekt, men svært læseligt sprog, og begivenhederne og menneskene er vurderet med værdimål, som nok allerede var forladt, da artiklerne blev skrevet. Men da forfatteren var en kyn- dig historisk skolet mand og en god iagttager, er der alligevel bidrag, som man kan glæde sig over at se bevaret. Dette gælder f. eks. portrætter af Olriks onkel, gehejmekonferensråd *Mathias Hans Rosenørn*, rektor ved Sorø Akademi *Bartholomæus Hoff* og overpræsident *Valdemar Oldenburg*, Olriks første chef efter bestået embedseksamen. I artiklen om denne sidste havde udgiveren gjort sin bedstefader en tjeneste ved at have strøget konfrontationen mellem den daværende overpræsident og hans efterfølger, borgmester *Jens Jensen* (»Jensen er valgt«), der for H. G. Olrik viser »et billede, som ikke krævede nogen forklarende tekst, på begreberne gammel og ny tid, over- og underklasse, patricier og plebejer«.

Den i sin dom over mennesker ellers så elskværdige og urbane ældre gentleman afslører bl. a. i bidraget om sine studenterkammerater og i portrættet af borgmester *J. S. Schørring*, der blev Olriks chef i de små 2 år, hvor han var byfogedfuldmægtig og byrådssekretær i Varde, at han også kunne være bidsk. Og hermed er vi nået til bogens mest værdifulde afsnit, et hidtil utrykt manuskript fra Olriks efterladte papirer i Det kgl. Bibliotek. Det er tiden i Varde, der her er skildret med et lune og en rigdom af kulturhistoriske oplysninger, som man læser med stor glæde.

FINN H. BLÆDEL.

Jens Otto Krag: Ung mand fra trediverne. 206 sider. Gyldendal. Kr. 37,50.

Enhver, der er interesseret i sin samtids såvel indenrigs- som udenrigspolitiske spørgsmål, åbner *Jens Otto Krags* erindringer med forventninger. Når så forfatteren og anmelderen samtidig er jævnaldrende – hvad vel er sjældent for erindrings-

værker – og altså har oplevet de skildrede begivenheder på samme alderstrin, står det klart, hvor afgørende for vurderingen det er, hvilke øjne der ser, selv om det naturligvis gælder i mindre grad, jo længere tilbage i tiden begivenhederne ligger.

Den meget flittige politiker, der nok fra de unge dage har haft sit mål og taget sit sigte – da han påbegynder det statsvidenskabelige studie, stabler han bøgerne op på sit arbejdsbord og æder sig systematisk igennem dem, »ikke en linie blev forladt, før den var forstået; jeg var vagtsom, dette her skulle lykkes« – har taget et frikvarter fra den politiske gerning, for at fortælle om sit liv indtil den dag, da politik blev hans erhverv. Erindringerens første bind slutter med det for socialdemokratiet katastrofale folketingsvalg i 1945, hvor 18 mandater og dermed regeringsmagten gik tabt. For at modvirke den good-will kommunisterne havde vundet på grund af deres aktive medvirken i frihedskampen og for at tage brodden af den kommunistiske agitation, havde ledende socialdemokrater udarbejdet et program, der var langt mere socialistisk end partiets politik. Dette program »Fremtidens Danmark«, som Krag havde et væsentligt medansvar for, skræmte mange socialdemokratiske vælgere, og partiet kom til at lide tab både »til højre og til venstre«. Når Krag i bogen spørger sig selv, om det var programmets skyld, at valget blev så dårligt for partiet, er svaret ikke så enkelt, som det korte nej, Krag formulerer.

Sin barndom skildrer Krag, der iøvrigt på et eller andet tidspunkt har tabt et »h« – i hvert fald viser et billede i bogen af faderens tobaksforretning i Randers, at denne stavede sit navn Kragh – som overordentlig fattig. Det virker lidt krampagtigt, når han mange steder skriver om, hvordan det kneb med pengene, når man sammenholder udtalelserne med de gengivne fotografier af en velklædt familie, der foruden lejligheden i byen har kolonihave og som hver søndag går i biografen og derfra hjem til middagsmaden, der »varierer efter årstiden. Stegt høne og rødgrød med mælk. Duften fra stægegryden hører søndagen til.« Javel, læseren bedes bemærke sig, at der var mælk til rødgrøden, ikke fløde, og at der kun er steg i gryden om søndagen. Men det var jo ikke noget usædvanligt i Danmark i kriseårene i 30'erne, og hele skildringen af familiens daglige liv motiverer ikke – således som forfatterne tydeligt ønsker, at det skal se ud – den konsekvens, at husets søn meldte sig under marxismens fane. Det fremgår også af erindringerne, at Krags vej til socialismen gik via religionen. I den kristelige ungdomsbevægelse mødte han den kristne tros krav og fordømmelser og drog den hårde konsekvens, at denne religion måtte føre til en fordømmelse af en samfundsorden med social ulighed, arbejdsløshed og krig. »Kristendommen, overført til jordisk plan, måtte føre lige ind i socialismen«.

Medens erindringerne mange steder virker noget upersonlige og summariske, er afsnittet om studentertiden og årene på Regensen skildret med en charmerende umiddelbarhed og glæde. Her får personerne liv og stemningerne sanses. Studenten lever med i kammeratskabet og i samtiden. Studierne sluger ikke hele hans dag. Ejendommeligt iøvrigt – at den politisk vågne Jens Otto Krag tilsyneladende aldrig satte sine ben i Studentereforeningen i sin studietid. Disse år var dog ellers en af den nu hendøende forenings gyldne tider, hvor de politiske fraktioner havde indflydelse, og hvor selv fremtrædende personligheder inden for kulturelt og politisk liv betragtede det som en ære at få tilbudt foreningens talerstol.

Kapitlerne efter embedseksamen beherskes af et afsnit om »Fremtidens Danmark«. Om arbejdet i valutacentralen og i direktoratet for vareforsyning får læserne ikke stort at vide. Måske hænger det sammen med, at nationalekonomien, som

årene gik, »blev forlenet med en voksende grad af kedsommelighed« for den unge cand. polit.

At personskildringen er lidt kortfattet skal ikke bebrejdes forfatteren. Mange af de skildrede lever endnu. Men de døde kunne man nok ønske sig noget mere nuancerede portrætter af. Partifællernes svagheder glemmes, medens der ikke er mange venlige ord om anderledes tænkende. »Glem ikke, hvor Kaj Munk stod – eller at ledende konservative politikere drog til Nürnberg for at studere noget, de troede kunne omsættes til dansk og blive deres egen eventyrlige chance«. Retfærdigvis skal det anføres, at da Krag afslører, at han var blandt de studenter, der ved en opførelse af Kaj Munks Hamlet-version på Betty Nansen teatret, protesterede fra balkonen, slutter beretningen herom med en unkladelse af en vurdering af stykket af »respekt for digterens heroiske livsafslutning«. Men hele den fløj af konservative politikere, der nedkæmpede farlige tendenser i den konservative ungdomsbevægelse, nævnes ikke, medens K. U. ganske manisk nedvurderes.

»At gå højt oppe ved bjergtinden ad en smal sti med dalen under sig kilometerlangt nede, og uden at have noget at holde i, er en ganske betagende oplevelse. For en forhenværende statsminister ville den måske ikke virke slet så ukendt og enestående, som den gjorde for studenten«. Læserne af 1. bind af Krags erindringer kan i håbet om, at han vil skildre sit politiske liv med samme frigjorthed, som den hvormed han har fortalt om sin studentertid, glæde sig til en fortsættelse.

FINN H. BLÆDEL.

Gunnar Sandfeld: Dreng i Holte. Udg. af Historisk-topografisk selskab for Sølle-rød kommune. 1969. 160 sider. Kr. 39,60.

»Selv et geni ville vist være ude af stand til at motivere en lovprisning af Holte, specielt det centrale. Enhver har været der og næppe følt sig stemt til andet end et skuldertræk. Der skal jo ligge noget langs med Kongevejen, og her blev det altså Holte. Det eneste åndshistoriske jeg er i stand til at mindes, er Strindberg, der for en stund forøgede sine lidelser ved at bosætte sig i Holte«. Således skrev Jacob Paludan i 1941 i en kronik i Nationaltidende, genoptrykt i »Landluft« (1944), og forfatteren til den her omtalte bog er enig med Paludan i, at det i 1941 var en ganske rammende karakteristik, men i de første ca. 20 år af dette århundrede, hvor Sandfeld levede sine drenge- og ungdomsår her, var endnu noget tilbage af den gamle landlige idyl.

Når man selv har »ligget på landet« i Holte i tiden inden idyllen helt var veget for kravene til trafik o. a., kalder Sandfelds bog mange erindringer frem. »Vi Holtebørn i gamle dage ville meget have os frabedt at blive kaldt Københavnerne. Københavnerne, det var sådan nogen, der ikke engang kunne tage Geels bakke på cykel, selv om de stod op på pedalerne«, skriver forfatteren. Såvidt anmelderen husker, kunne jeg dengang i slutningen af 20'erne let klare bakken siddende i sadlen, men det var ikke nok til at blive anerkendt af de fastboende. Også i den sparsomme biograf, som Sandfeld fortæller om, så man genoplever en biograftur her, var der standsforskel. Der var rækker, som den lokale ungdom ikke accepterede udenbyes gæster på.

Det er en overordentlig præcis og fornøjelig beretning om Holte, som Søllerød historisk-topografisk selskab her har givet sine medlemmer, og den stedkendte fortaber sig ofte i erindringen om egne oplevelser i den skildrede egn. Derudover

rummer bogen et yderst værdifuldt kapitel om Kaj Munks tid som vikar på Holte højere almenskole. Hør blot forfatterens skildring af førsteindtrykket af den ny lærer. »Frem over den stive knækflip ludede et smalt hoved med stridt hår, som faldt i tjavser ned over tinding og pande og stod i uredt hvirvel bagud. Det billige »Stangtøj« hang løst om hans magre ranglede skikkelse. Den runde ryg fik den åbentstående jakke til at stumpe op bag til i halvmånefacon og over det flade bryst buklede vesten sig som en harmonika, og endte i et par strittende snipper i mødet med et par benklæder, som aldrig havde set et pressejern«. De, der har kendt den voksne Kaj Munk, konstaterer, at billedet af den 21-årige vikars ydre ikke ændrede sig, og på samme måde havde den unge lærer den utrolige evne til at fastholde sine tilhøreres opmærksomhed, som den hvormed dramatikerens og præstens senere holdt sin »menighed« fangen.

Det er ikke blot lokalhistorie, men også kulturhistorie lektor Sandfeld har givet sine læsere med denne bog.

FINN H. BLÆDEL.

DØDSFALD I DANMARK I AARET 1968

MEDDELT AF
NIELS FRIIS

TILLÆG TIL PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT
90. AARGANG
(15. RÆKKE, FJERDE BIND)
1970

KØBENHAVN
DET BERLINGSKE BOGTRYKKERI
1970

DØDSFALD I DANMARK I AARET 1968

MEDELT AF
NIELS FRIIS

TILLÆG TIL PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT
90. AARGANG
(15. RÆKKE, FJERDE BIND)
1970

KØBENHAVN
DET BERLINGSKE BOGTRYKKERI
1970

DØDSFALD I DANMARK I AARET 1968

MEDDELT AF NIELS FRIIS

De vigtigste af de i nedenstaaende Liste over Dødsfald i Danmark i Aaret 1968 anvendte Forkortelser er følgende:

B. = Barn, Br. = Broder, D. = Datter, E. = Enke, F. = Fader, g. m. = gift med, H. = Hustru, M. = Moder, S. = Søn, Sst. = Søster; bgr. = begravet, o. = offentliggjort, MB. = Medlem af Borgerrepræsentationen (i Provinsen: Byraadet), MF. = Medlem af Folketinget, MSH. = Medlem af Sjø- og Handelsretten, tjg. = tjenstgørende, * = forhenværende, afskediget, ikke tjenstgørende; FS = Frederiksberg Skifteret, KS = Københavns Skifteret, Ge.S. = Gentofte Skifteret osv. Hvor den afdødes Hjemsted ikke er angivet, er dette Storkøbenhavn (København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner).

Iøvrigt henvises til Forordet til Fortegnelsen over Dødsfald i Danmark i Aaret 1944, Pershist Tidsskrift 66. Aargang, 11. Række, 6. Bind, Tillæg.

- Aabye-Hansen, Henning, 28.11.
Aagaard, Crista, Løgstør, 25.2.
— Elisabeth, 2.9.
— Helene, Provstinde, 15.9.
— Lilly Julie, 13.4.
Aagesen, Mime, o. 8.6.
Aalling, Kathlen Bjørndal, Tandlæge, 16.6.
Aarestrup, P., Kass., MB.*, Viborg, 21.8.
Aarslev, Inger, f. Hemmings, KS 11.7.
Aarslev-Jensen, G., Dir., Nykøbing F., 21.8.
Aarøe, Vilhelmine, 7.9.
Aasted, Magda F., 11.8.
Aastrup, Alvida, 22.6.
Abel, Holger E., Kirketjener, KS 24.4.
Abildgaard, Emil, 10.7.
— Per, Direktionssekretær, 24.8.
Abildtrup, Anton, Red., Ringsted, 31.7.
Abramowitz, Cilla, 12.5.
— Gabriel, 4.8.
Adeler, Olga, Baronesse, Forf., 31.1.
Adolph, Emmie, f. Bruun, 25.4.
— F. T., Eksp.sekr., cand. jur., 11.6.
Adser, Erik, Politiaass., 14.8.
Aebeloe, Jens P., Murerm., Graasten, o. 24.10.
Agerschou, Agnes, mag. art., 12.8.
Agerskov, Ameli, f. Johnsson, 11.1.
Agersted, Camilla, 6.6.
— Ejler, 12.12.
Agger, H. C., Overlærer, 1.3.
Aggerbeck, C. R., Afdelingsleder, 21.12.
— Rich. Chr., Litograf, KS 24.6.
Aggerholm, Grethe, 14.11.
Ahl, Ingeborg, 8.12.
Ahlefeldt-Laurvig, Fritz, Greve, 29.8.
Ahlefeldt-Laurvigen, Hakon W., Greve, Forpagter, 9.2.
Ahlgren, Inger, o. 6.4.
— Sv., 28.2.
Ahm, Jens E. H., Frugthandler, 26.12.
Ahrenkiel, Georg, 22.12.
Ahrnung, J. O. R., Lektor, dr. phil., Roskilde, 21.5.
Albech, Cathrine, Frk., 1.1.
Albeck, Ole, Helsingør, 12.2.
Albertsen, R. L., Direktør, Orlogskaptajn, 3.2.
Albertus, Inger, f. Nielsen, 13.5.
Albertz, Elisabeth, 25.9.
Albinus, Carin, KS 16.9.
Albrecht, Emil A., Montør, KS 14.8.
— Lilli Emilie, f. Neilsen, 28.12.
Alexander, Edm., 6.3.
— Margit E., f. Bech, 7.12.
Algreen-Ussing, Helge, Civilingeniør, 10.5.
Allert, Hans Jørgen, Viceskoleinspektør, 27.10.
Allerup, Maren K., KS 19.11.
Alnor, Christian, Hedehusene, 3.12.
Alstrup, Børge, Taxavognmand, 11.1.
Alsøe, Oscar, Ingeniør, cand. polyt., 23.12.
Altenburg, Conr. H., stud. mag., KS 27.8.
Altschuler, Liba, KS 4.6.
Ambeck, Betty, 9.3.
Amdi, Louise, 11.7.

- Amsinck, Peter, 4.12.
 Amtsbiller, Birtha S., f. Jensen, KS 2.1.
 Ancher-Jensen, Gunhild, 31.1.
 Anderberg, Holger, 6.10.
 Andersen, Aa. Hartvig, Red., 27.2.
 — A. V., Kontorchef, o. 28.8.
 — Alfr., Bankbest., 6.4.
 — Arthur, Landsdommer*, 23.3.
 — Ax. J. J., Afd.ing.*, 10.12.
 — Carl, Kunstmaler, 29.1.
 — Conrad, Gross., Kolding, 23.4.
 — E. Højland, Fagf.næstform., 2.8.
 — Ejvin, Docent, Violinist, Organist, 18.10.
 — Evald, Red., o. 25.9.
 — Grethe Ein., E.e. Rektor, 26.2.
 — H. C., Dir.*, 10.6.
 — Harry, Dir., Odense, 14.6.
 — Henry, Musikforlægg., 12.5.
 — J. H., Bankdir.*, Horsens, 4.4.
 — Johannes, Læge, Ringkøbing, 18.5.
 — K. M., Landbr.kons., Roskilde, 17.2.
 — Magnus, Købm., Randers, 10.4.
 — Martin, Gdr. Henstok Østergaard, 8.7.
 — N. Schack, Bankdir., Haderslev, o. 21.3.
 — Sv. Aa. Mosegaard, Godsejer, Løjtved, 4.7.
 — Th. Hjorth, Generalkonsul, Barcelona, 20.12.
 Andersen-Høyer, Max, Gross., 8.4.
 Andkjær, Ove, Direktør, 13.6.
 Andkær, Hedevig, 18.4.
 Andreassen, A. C. Holger, Dir., 9.6.
 — H., Konsulent, Hadsten, o. 14.5.
 — Svend Wind, Civiling., Skovlunde, 9.5.
 — Thorvald, Dir., Vicekons., Kolding, 28.7.
 Andres, Chr. Emil, Kapt.* i USA Navy, 12.12.
 Angebauer, Hedevig, f. Frørup, 9.8.
 Anthon, G. C., Intendant, Kmjkr., 26.7.
 Ardén, Elna, 14.9.
 Arendal, Theodor S., Marstal, o. 27.8.
 Arens, A., Sparekassedirektør, Grindsted, 17.3.
 Arffmann, Marie, 1.3.
 Arn, Kaj, Driftsleder, Civiling., 20.12.
 Arffmann, Marie, 1.3.
 Arndal, Poul, Læge, 1.9.
 Arnefelt, Ella, Skoleinspektør, 16.11.
 Arnholtz, Ax. St. Fotograf, KS 28.6.
 — Inger, 20.1.
 Arntzen, Torben, Overretssagfører, 24.12.
 Arum, O. A. R., Toldforvalter*, Fr.værk, 13.2.
 — Reinholdt, Politimester*, Humlebæk, 13.2.
 Arvedsen, Frederik, Politidyr læge, Esbjerg, O 15.11.
 Arvig, Karl, Postmester, Glostrup, 2.5.
 Askegaard, Erik, Forstander, Svendborg, 9.9.
 Askgaard, Gudrun, f. Koch, M.: Overlæge, 23.1.
 Astrup, Halvor, Sektionsingeniør, o. 10.12.
 Atley, Peter, 17.1.
 Auken, Kirsten, Dr. med., 21.1.
 Averbhoff, Mary, 27.12.
 Avlastenok, Poul, 2.4.
 Baastrup, O. I., Forstander*, 6.12.
 — Olaf, Direktør, Nr. Sundby, o. 30.3.
 Bach, Elly, Danselærerinde, Viby J, o. 14.2.
 — Georg Joh., Fotohandler, 20.12.
 — Karen Vibeke, f. Parm, 10.5.
 — Minna, f. Dahl, 24.6.
 Bache, Kurt G., 16.2.
 Bacher, Hilda, M. f. Petersen, St. Magleby, 19.1.
 Bachausen, Henry A. A., Maler, Ge. S. 4.11.
 Bachmann, Jens, Baadformand, Fisker, Hammelev, 4.1.
 — K., Direktør, Tønder, o. 27.7.
 — Niels A., Arbejdsmand, KS 22.7.
 — Petra, 27.3.
 — Signe, E., f. Hansen, 4.4.
 Backer, Nina, f. Wegge, 20.8.
 Baden, Theodor, 19.5.
 Bagge, Carl, Forsøgsleder, Odense, 20.7.
 — Margr., 26.9.
 Bagger, Chr., Stationsforstander, 23.6.
 — Hans, F. A., 4.11.
 — Martine, 12.10.
 — Otto, Manufakturhandler, 20.4.
 Baggesen, Orla Kjærulf, Skuespiller, 2.5.
 Bagner, Elna, 20.9.
 Bak, Ole E., Stud. med., 10.9.
 — Reinar, Kioskejer, 27.6.
 Bakander, Oktavia N., f. Friis LTS, 25.5.
 Bakke, Orla, Vicedirektør, 7.4.
 Balle, Arthur, Tjener, 11.4.
 — Kr., Gaardejer, Karup Mark, o. 30.1.
 Balling, Kirsten, 23.3.
 Balschmidt, Lucine, 29.10.
 Balslev, Elly S., Sygepl., VS 30.4.
 Baltzer, Christina, 22.11.
 Banck, Christian, 22.6.
 Bandholtz, Jenny, 15.8.

- Karl, Taxavognmand, 7.7.
 Bang, Anna O., f. Hansen, FS 6.9.
 — Agnete, Overassistent, 21.3.
 — Anine, Oberstinde, 5.1.
 — Carla, 23.11.
 — Dagny, Vilhelmine, f. Zoega, 19.1.
 — Fridtjof, Dr. med., 27.11.
 — Ingrid Margr., 18.8.
 — Ivar, Gaardejer, 14.10.
 — Jette, f. Gribsø, 28.4.
 — Poul, Tømrmester, Ålborg, 30.4.
 — Niels Chr., Struer, 30.7.
 — Yrsa, Mag. art. 13.7.
 — Torkild, 20.12.
 Bang-Sørensen, Martha, Nivaa, 19.7.
 Bantz, Emilie Louise, f. Jørgensen, GS 14.10.
 Bardeleben, Ax., 14.5.
 Barding, S. Aa., Dir., Farver, 15.2.
 Bardram, Eli, f. Engholm, 20.3.
 Baré, Johan E., Snedkermester, 5.1.
 Barfod, Børge, Professor, Åbo, 2.10.
 Barfoed, Elna, 30.9.
 — Gustav, Ingeniør, Hørsholm, 24.2.
 — Poul Tang, Tømrmester, 26.3.
 Barfred, Ella, 14.2.
 — Harry, 11.1.
 Bargum, Marie, f. Jensen, 23.11.
 Barnkob, Niels, Maskinchef, 20.12.
 Barritt, Harry, Hovmester, 10.12.
 Barslund, Pita, Rungsted Kyst, 21.1.
 Bartholdy, J. Marie, f. Boserup, 25.1.
 — Louise, f. Beck, 9.7.
 Basse, Axel, Bassist, 20.6.
 — Bjarne R., 24.7.
 — Eiler, Fabrikarbejder KS 3.1.
 — Johanne, 27.8.
 Bastrup, Emil F., Typograf, KS 3.5.
 Bauch, Felix, 4.7.
 Bauer, Joh., Prmlt. (S) 25.10.
 Baumgarten, Kurt, Grafiker, 28.5.
 Baun, C. R., Sognepræst, Smidstrup, 31.1.
 — Margrethe, f. Limschou, 20.4.
 Bay, Chr. Gaardejer, Langeland, 22.2.
 — Kirsten, Husholdningslærerinde, Værløse, 8.6.
 — Vilhelm Chr., Overassistent*, KS 24.1.
 — Vilhelm, Toldkasserer, 1.6.
 — Wilhelm Smidt, tidl. Rolykkegd., 4.3.
 — Viola, f. Olsen, 24.11.
 Bayer, Ernst, 21.4.
 — Grethe, f. Gulleb, 8.5.
 Baylund, Erhard, Overintendant, 21.2.
 Bech, Carl Joh., Kloakmester, KS 22.10.
 — Chr. T. E., Snedker*, FS 26.12.
 — Ella Sophie, f. Sørensen, FB 5.1.
 — Emanuel, Fabrikant*, KS 13.5.
 — Hans Poul, Møbelpolstrer*, KS 2.1.
 — Jens, Proprietær, Rise-Hjarup, 18.1.
 — Jens Fr. Vesby, Maskinarbejder, 25.4.
 — Kaj Har. Em., Ball. S. 2.1.
 — Karen, Hamborg, 27.8.
 — Karl Vesty, Bogtrykker, KS 8.7.
 Bech-Petersen, F., Ekspeditionssekr.*, o. 20.8.
 Becher, Rob. Georg, KS 6.2.
 Bechmann, Karin D., KS 4.11.
 Beck, A. H., Tømrmester, 19.11.
 — Ax. Lundgaard, o. 11.2.
 — Fritz A., Vognmand, 23.4.
 — Gustav N., Maskinarbejder, KS 8.7.
 — Kim, 13.9.
 — Marie, 9.1.
 — Niels Ladegaard, Proprietær, Vellinghøj, o. 4.9.
 — Robert, Tømmer, 7.10.
 — Sigrid Rømer, Musikpæd., 21.9.
 Becker, Helga Cristina, 17.11.
 — J. G., Kaptajn, Kammerjunker, 30.1.
 — Signe, Sangpæd., Aarhus, 30.11.
 Beenfeldt, Ellen, f. Rasmussen, KS 29.1.
 — R., Dyrepasser*, KS 13.4.
 Beermann, E., Skræddermester, Taars, o. 27.1.
 Behnke, B., Kontorchef, 30.11.
 Behrend, Helga, f. Otterstrøm, 22.8.
 — Ingrid Oline, f. Nielsen, FS 16.12.
 Behrendt, Ingrid, 11.12.
 Behrens, Sigfred, Maskinassistent, o. 28.6.
 Beitzel, Ch. Chr., 12.3.
 Bejlegaard, Ane Sofie, 1.3.
 Bekkevold, Jutta, 29.11.
 Bell, Vivi, 28.10., M.: Ole.
 Bellingham, Gurli, 2.3.
 Benda, Dagmar, 3.12.
 Bendix, Margr., f. Larsen, FS 11.12.
 — E. Petersen, Grosserer, Skabohuse, 17.2.
 Bendixen, Elisabeth, 27.2.
 Bendixsen, Anne, fru Redaktør, Herning, o. 28.2.
 Bendsen, Bendt, Scenemester, Marslev, 15.12.
 Bendtzen, Lars M. H., Amtsfuldmægtig, KS 18.7.
 Bendz, Viggo, Direktør, 13.5.
 Bengtsson, Ellen Agnete, Forstander, o. 10.2.
 Benn, Viggo, 20.3.
 Benneshølle, Herm. F., Direktør, o. 28.1.
 Bennike, Helga M. K. K., KS 3.7.
 — Kirsten, o. 8.6.
 — Torbjørn, Ingeniør, 7.5.

- Benthien, Valborg, 23.10.
 Benzin, Hermann, o. 21.2.
 Berg, Carl, Borgm., Skagen, 6.4.
 — Georg Vilh. Henning, Maler. Ge.S. 4.3.
 — Ove. Ekspeditionssekretær, 19.4.
 Bergemann, Thyra, 12.11.
 Berggreen, Ella, f. Rathje Krantz, 2.11.
 Berggren, Kaj Dindler, Grosserer, 22.9.
 Berglund, Niels E., 30.1.
 Bergmann, Andr. Chr., Papirfabrik., KS 30.7.
 — Anna Elvira, 14.11.
 — Carla, f. Andersen, KS 3.10.
 Bergsten, Rob. N., Direktør, USA, o. 3.5.
 Bergstrøm, Karna, 4.7.
 Bergsøe, Flemming, Kunstmaler, 28.11.
 — Kirsten Holm, f. Hjorth, 6.4.
 Berlin, Bodil, 20.8.
 — Ingrid, 15.6.
 Bernbom, Ingrid K., f. Danielsen, KS 2.8.
 Bernhardt, Rigmor, 30.8.
 Bernstorff-Gyldensteen, Erik, Kammerherre, Hofjægermester, Lensgreve, Sandagergaard, 6.10.
 Berthold, C. A., 24.12.
 Betak, Kristina, 3.11.
 Bethge, Alexandra Sosina, 13.8.
 Bethien, Hans Vilh., 29.9.
 Beyer, Alb. E., 27.2.
 — Ella Elisabeth, f. Schultz, KS 6.2.
 — S. A., Læge, Thyregod, 16.6.
 Beyerholm, Johanna Gerda S., f. Eckardt, 18.11.
 Biehe, Paula Emma, Forfatterinde, Risskov, 4.1.
 Bierrings, Else, 12.6.
 Bihlet, Drost, Direktør, Assens, 13.8.
 Biilmann, Marie Elise, 13.8.
 Bille, Inge, KS 29.1.
 — Inger Marie, f. Hansen, 6.12.
 — Kai, 1.6.
 — Pia, Steen, 10.9.
 Bille-Brahe, Lillie, Baronesse, f. le Maire, Korsør, 3.2.
 Billesbølle, Agnete, 15.2.
 Billsten, Frida A., Frue, 27.1.
 Einderup, Gyda, 1.7.
 — Lydia, f. Hamalainen, 4.8.
 Bindslev, Lis, Bibliotekar*, 15.10.
 Binggell, Ernst, Fabrikant, Nyborg, 16.6.
 Birch, Alvida, Frue, 28.11.
 — Bertha, 1.1.
 — Dagm. Elise Løvenskiold, f. Berg, o. 24.8.
 — Ingeborg, f. Nielsen, KS 15.1.
 — Kristine B., KS 2.1.
 Birger, Birthe, Assistent, o. 22.12.
 Bisgaard, Helge, Cand. mag., 8.12.
 — Niels, Inspektør, KS 16.2.
 Bistrup, Evelyn, o. 19.4.
 Bitsch, Anna, 23.4.
 Bitsch-Lavridsen, Asger, 21.4.
 Bjarnholt-Thomsen, H. B., Kontorchef, 1.3.
 Bjelke, Aage, Overassistent, KS 20.10.
 Bjerg, N. N., Stationsforstander*, Rindum, o. 28.2.
 Bjernum, Carl B., 5.3.
 Bjerre, Anna-Marie, 21.9.
 — Bodil, f. Sander, 22.3.
 — Maren, f. Jørgensen, Gauerslund, 28.1.
 — Vibeke, f. Munch, 27.4.
 Bjerregaard, Charlotte Am., KS 14.2.
 — Erly, f. Kreler, 13.2.
 — Søren, Administrator*, Aarhus, o. 16.2.
 Bjerrehuus, Niels Rud, 23.2.
 Bjerrum, Emma K., f. Westergaard, 1.8.
 — Oluf, Tandlæge, dr. med., 14.9.
 Bjørck, Xenia Angelica, 20.10.
 Bjørke, Svend, Oberst, 11.11.
 Bjørklund, Karl, Maskinarbejder, 15.4.
 Bjørn, Eørgje P., Snedkermester, KS 22.7.
 Bjørneboe, Har. Ludv., Kustode, KS 28.5.
 Bjørnholt-Schou, Maja, 20.8.
 Blaase, Elly M., f. Hansen, KS 17.1.
 Blad, Erik W., Tandlæge, 1.8.
 Blangsted, Augusta, Lyngby, 6.1.
 — Jørgine, 13.2.
 Blankensteiner, Kaj, Bankfuldmægtig*, 30.4.
 Banner, Allan, Overingeniør, KS 27.9.
 Blicher, Emil, Museumsleder, Rebild, o. 8.6.
 — Henry R., Lokomotivfører, KS 3.5.
 Blichfeldt, Betty, 16.9.
 Bloch, Bodil, Læge, Fru, Ringsted, 19.6.
 — Ellen, f. Methling, 3.12.
 — Emma Karen P., f. Petersen, KS 30.8.
 — Fanny, Forretningsindehaver, KS 25.5.
 — Mary, f. Olsen, 21.11.
 — (de Tournee), Rigmor, 14.11.
 — Verner, Læge, KS 30.12.
 Blok, Petra, Enke, 10.1.
 Blom, Henrik A. M., 2.5.
 — Ingeborg, o. 4.3.
 — Kaj, Sporvejsfunktionær, 9.1.
 Blom-Hansen, Birthe, 2.2.
 Blomsterberg, Anna, 14.11.
 Blum, Astrid, 26.8.
 Blume-Knudsen, Aage, Grosserer, 27.6.

- Blödnikow, Jac, o. 23.11.
 Blæhr, Albert, KS 18.12.
 Boas-Christensen, Asger, 23.6.
 Bock, Agda Christine, Overassistent, 8.12.
 — Claus Heinr., 19.9.
 — Heinz-Erich, 5.7.
 Bockhoff, Kirsten M., Hørsholm, 22.1.
 Bodelsen, E., Civilingeniør, Svendborg, o. 29.12.
 Bodholt, Magdalene, FS 8.7.
 Bodnin, Rosa, 10.11.
 Boeg, N. V., Landsdommer*, 2.10.
 Boers, Helga, E.e. Dyrh., o. 21.1.
 Boermann, Andr. Th., Kunstmaler, KS 14.10.
 Boesen, Ebbe Fr. Zoega, Grosserer, 19.6.
 Boesgaard, Birgitte, Læge, 27.12.
 Bogh, Ejner, Lærer*, Lillerød, 10.4.
 Boheman, Torsten, Redaktør, 21.4.
 Bohn, C. V. S. Borgmester* og Toldforvalter* i Ærøskøbing, 17.6.
 — Ingeborg, 24.1.
 Bohr, Henrik Laub, Arkitekt, 5.9.
 Böhse, Ove, Overlærer*, KS 26.1.
 Boisen, Anna M., f. Kath, 5.8.
 — Ilta, f. Helsingius, Fil. mag., 28.7.
 Boje, Gerda, E. e. Apoteker, 31.8.
 — Jørgen, Skindhandl., Randers, 24.9.
 — Sig., Ekspeditionssekretær, o. 29.4.
 Bojsen, Ida T., Politiassistent*, 5.1.
 Bolbjerg, Einer, Bygningskonstruktør, 8.6.
 Bolbrøe, K. Grosserer*, Fru, 12.11.
 Boldsen, Thyra, Billedhugger, Californien, 22.9.
 Bolgers, Louis, 25.1.
 Bolius, Christine, 20.7.
 Boll, H. H., Fabrikant, o. 29.1.
 Bolwig, Erling, Sognepræst, Ørting F., 21.5.
 Bom, Sv., Skibsmægler, o. 9.10.
 Bømholt, Bjørn, 13.10.
 Bonde, Anker Michael, KS 16.5.
 — Harry, 22.9.
 — Holger, 17.1.
 — Inger S., f. Engermann, 20.2.
 — Jens Jeh., MA.*, Gaardejer, Størring, o. 16.12.
 — Jes Jørgen, Revisor, 16.6.
 — Robert, Bagermester, o. 6.11.
 Bondesen, Viggo, Apoteker, 19.5.
 Bondorf, Volmer, Sognepræst*, 21.11.
 Bonnevie, Nanna, 14.8.
 Bonnichsen, I. C. Elster, Skoleinspektør*, Borgerepræsentant*, Dr. phil., 3.1.
 — Martha, 3.10.
 Borberg, Knud, Læge, 21.11.
 Borch, Johanna, Overlærer, 28.12.
 — Knud W., Red., Aarhus, 14.6.
 — Ninna Rose, f. Lassen, 19.11.
 — Thore, 4.4.
 Borg, Niels Chr., Grosserer.
 — Vald., Baadfører*, KS 13.11.
 Borgen, Dagmar, 31.10.
 Borgquist, Gustav, 25.11.
 Borgsmidt-Hansen, Kaj, Fængselsinspektør, 15.7.
 Borre, Ernst, Elektroingeniør, 9.12.
 — Peder Rønne, Gaardejer, Sandbjerg, 22.2.
 Borregaard, Ernst, 25.2.
 Borring, Anna K., f. Andersen, KS 14.3.
 — Johanne Anna, f. Johansen, KS 9.2.
 Borbye, Holger, 23.8.
 Borum, Viggo, Odense, 17.8.
 Borup, Asta, f. Reinwald, 29.9.
 — Inger, Sygeplejerske, 20.12.
 — Martin, 6.8.
 Boserup, Emma K., Postassistent*, 12.3.
 — Käthy, 20.10.
 — Hartvig, Godsejer, Saltofte, o. 24.4.
 Boss, Hans Chr., Arkitekt, 3.9.
 Bossen, Hans Th., Slagteridirektør, Graasten, 6.12.
 Bossov, Curt, Arkitekt, MAA, 18.12.
 Bottelet, Erik Rye, 23.3.
 Bov, C. Hansen, Fabrikant, Møgeltønder, o. 30.11.
 Bowmann, Ida, E., f. Glück, 26.8.
 Boye, Gerda, f. Møller, Glxs.S., 2.9.
 Brahe, Ejnar, Forvalter, 15.9.
 Bramsaa, Helga M., 3.5.
 Bramsen, Betty, L. M., 29.12.
 — Inger, 4.1.
 Brandenburg, Lauritz, KS 21.2.
 Brandi, Clara, 3.6.
 — Esther, f. Houlberg, 11.9.
 — Jens Chr., Autosadelmagerm., 20.2.
 — Kis, 28.10.
 Brandstrup, Kirstine, f. Olsen, Vedbæk, 9.10.
 — Margit, 18.12.
 Brandt, Aase Frederikke, f. Hansen, 14.4.
 — Carla, 18.6.
 — Einar Fønss, Iseknr., Nykøbing Mors, 7.11.
 — Ella, 24.10.
 — Frithiof, Professor, Dr. phil. 20.10.
 — H. V., 23.4., M.: Astrid.
 — Johanne, 16.4.
 — Leif Gerd, Grønthandler, Ka. S., 25.4.
 Brasch-Møller, Olga M., 6.12.
 Brasen, Anna, 24.10.
 Brask, Emma, f. Brincker, 8.2.

- Jenny, 14.6.
 — Karl, Godsejer, Haraldsmark, Spørring, 23.3.
 Bratved, Carl, 29.7.
 Brauer, Margr., f. Rasmussen, KS 29.1.
 Braun, Dagmar Elisabeth, KS 18.12.
 — Sofie, f. Axelsen, 16.6.
 Brechling, Sven, Overlæge, o. 30.10.
 Bredahl, Carl Volmer, Tegner, KS 13.5.
 — Helge W., Maskinmester, 22.6.
 — Kirstine, 4.6.
 Bredlund, R. S., Insp., o. 30.4.
 Bredstrup, H. Chr. P., Lektor*, 22.6.
 Brehm, Karen, f. Munck, 14.11.
 Breinholt, Elsie, f. Christiansen, 31.3.
 Breit, Mogens, Overpolitibetjent, 23.5.
 Breitscheid, Tony, 9.8.
 Bremer, Bruno O., 29.1.
 — Carlos, Redaktør, B. Aires, 26.6.
 Bremmer, Gorm, Overretssagfører, Direktør, Konsul, Aalborg, 1.1.
 Brendstrup, Rigmor, f. Borgen, 20.11.
 Brenneche, Nanna, o. 8.8.
 Bresemann, Robert L. Hegswill, New York, 18.3.
 Breson, Leo, Læge, KS 5.12.
 Bressendorf, Alb., 11.11.
 Bressendorff, Emilie M., 25.12.
 Bretting, Aage, Professor, 2.7.
 Breuning, Grethe Alice, f. Simoni, 11.7.
 — Sv. Gerson, 28.8.
 Brink, Aage, 27.5.
 — Anna, 10.3.
 Brinker, Dagmar, f. Rye, 17.1.
 Brinkmann, Minna, f. Lohmann, 25.6.
 — Wilhelm, Grosserer, 12.8.
 Brion, Dagmar, 25.4.
 Brix, Ellen, 10.11.
 — Poul Gustav, 22.6.
 — Oluf Torchelsen, 18.12.
 Brixen, Lykke, f. Schönbech, 16.3.
 Brixtofte, Christine A., KS 19.6.
 Bro, Anna, Præstø, 3.2.
 — Ernst, Ingeniør, 16.5.
 Broby, A., Telegrafingeniør*, Aarhus, 11.5.
 Brochmann, Ellen, f. Nuschky, 18.11.
 Brockmann, Ella, f. Wirth, 31.3.
 Broe, Benedicte, 21.1.
 — Otto, 18.3.
 Broegaard, Valborg, 3.5.
 Brogaard, Sig. Gaardejer, Dongshøjrup, 26.2.
 Brok, Hans Harald, Dir., Sønderborg, 30.7.
 Brolykke, Else, f. Haug, 9.9.
 Brown, Olga L., f. Brown, 17.5.
 Brudager, S. V. E., 12.3.
 Bruhn, Christian, Grosserer, Virum, 1.2.
 — Ditlev N., Direktør*, 16.1.
 — Hulda M., f. Nielsen, 4.6.
 — Karen Laurine, f. Christens, 25.7.
 — Ole, Kriminalassistent, o. 19.4.
 — Sten Orla, Kgl. Translatør, 25.10.
 Bruhns, Martha, f. Brochmann, 13.5.
 Brummé, Ella, 11.12.
 Brun, Marie, f. Mundt, 6.2.
 — Sten Orla, Kgl. Translatør, Ge.S. 4.11.
 Brunchmann, Signe, 13.11.
 Brusck, Erik, 22.7.
 Bruselius, Oscar Th., KS 7.3.
 Bruskin, Boris, Civilingeniør, 21.8.
 Bruun, A. W., Direktør*, 28.3.
 — Agnes, f. Mørup, 25.5.
 — Anni Lissie, f. Jensen, KS 1.4.
 — Børje, o. 8.1.
 — Carl B. Z., Salgschef, 28.7.
 — Carl Martin, Fiskehandler, 23.3.
 — E. V., Læge, Skælskør, 18.4.
 — Elva Elise, f. Bøger, Montrice, KS 15.1.
 — Eva, 25.4.
 — Hakon Gundorf, 8.12.
 — Hans Chr., Anlægsgartner, KS 25.1.
 — Henry E., Maskinfører, KS 24.7.
 — Ida Alfrida H., 2.8.
 — Maja, 19.3.
 — Marie, f. Mundt, Taarnby, o. 16.2.
 — Niels, Dommer*, Ribe, 9.12.
 — Niels Kr., Trykker*, KS 18.9.
 — Poul Erik, KS 19.7.
 — Poul Frode, 7.6.
 — Sofie Juel, 22.12.
 — Valborg, 12.5.
 Bruun de Neergaard, Willy, 22.7.
 Bruunsgaard, Inger K., Kastrup, 26.1.
 Bruusgaard, Holger, Kgl. Kammer-sanger, 22.1.
 — Inger, 15.1.
 Brügge, Christine M., f. Olsen, 2.7.
 Bryldt, Ax. Martin, Guldsmed, KS 8.3.
 — Holger, Cand. jur., 24.2.
 Brünniche-Olsen, Edith, 9.3.
 Brøndberg, Knud Georg, Kontorchef, Ge.S. 1.7.
 — Marie, Enke, 6.4.
 Brøndum, Gerda, 27.10.
 Brøndum-Nielsen, A., Overlærer*, KS 16.1.
 Brønnum, A. E., f. Tholle, 15.7.
 Brøns, Alfrida, 9.6.
 Brøsch, Helmuth R., KS 4.3.
 Brøste, Nadja, KS 2.1.
 Buch, Aks. Th. V., Snedker, KS 26.9.
 — Anna Elisabeth, KS 10.6.
 — Jens P., Slagtermester, Randers, o. 8.2.
 — Nanna E., Korsør, 10.5.

- Buchholzer, Joh. Osc., Detailhandler*,
Ro.S. 6.2.
- Buchmann, Niels P., Antikvitetshandl.,
Ballerup, 17.7.
- Buchtrup, P., Kons.Fabr., Randers,
o. 30.7.
- Buchwald, Charlotte P., f. Herlem,
M.: Hans U. 2.4.
- Budde-Lund, G. T., Overretssagfører*,
12.9.
- Budtz, Hans Egede, Skuespiller, 29.6.
- Eue, Hertha K., f. Persson, FS 27.11.
- Buhelt, Birgitte, Haandarbejds-
inspektør, 30.8.
- Buhl, Hans Peder, 17.9.
— M. P., Materielm., 19.12.
- Bundgaard, Caja, 28.9.
— Carl, Prokurist, 21.8.
— Herta Sofie, f. Dahl, FS 16.4.
- Bune, George, 1.10.
- Bunkenberg, Sylvia, KS 20.8.
- Burcharth, Jenny, 8.2.
- Burgedahl, E. C., Salgsassistent, Ge.S.
11.3.
- Burgmann, Asger, 5.12.
- Burmeister, Gerh. E., Lagerarbejder,
KS 2.8.
— Karen B., f. Møller, KS 17.12.
- Busch, Anna, Kinamissionær, 13.8.
— Bitten, f. Bischoff, 13.10.
— Hans Ole, Telefonmester, KS 5.11.
- Busch-Petersen, Else M., Longelse, 15.6.
- Buschmann, Peter, 10.7.
- Busk, Anna, f. Schack, 28.12.
— Jens, Overbanemester*, MF*, 12.11.
— Tyge, Typograf, 4.8.
- Bustrup, Ane Christine, 25.12.
- Buus, Margrethe, 21.2.
- Bührmann, Henrik, Fabrikant, 8.1.
- Bülow, Adam Otto, 14.11.
- v. Bülow, Hertha, f. v. Holstein-
Rathlou, 20.4.
- Bülow, Inger M., Teknisk Tegner,
19.11.
- v. Bülow, Olga, 20.3.
— Peter Ulrich, Advokatfuldmægtig,
9.6.
- Bülow, Poul Laur., Svejser, KS 13.5.
- Byrialsen, Chr., Gdr., Farsø, 18.8.
- Bæhr, Egon, Antikvitetshandler, 10.6.
- Bæk, Elisabeth, f. Theill, 16.1.
- Bækhøj, Kv., Tolst, 5.8.
- Bæksted, Anders, Museumsinsp.,
Dr. phil., 18.6.
- Bäncke, Doris, f. Møldrup, 30.12.
- Bøcher, Bent, Civilingeniør, 8.11.
- Bøckel, Herm., o. 30.11.
— Jenny, o. 30.11.
- Böckel, Herm. Emil, Bogbinder, KS
25.11.
- Bøe, Arthur, Faktor, 12.5.
- Bøggild, Kamma, 23.2.
- Bøgh, Birgit, f. Bredstrup, 9.11.
— Else Elisabeth, f. Jensen, KS 2.8.
- Bøhling-Petersen, Willy, 19.3.
- Bøhm, Em. L. C., 27.1.
— Yrsa G. R., f. Christensen, 27.1.
— Emilie L. C., 2.1.
- Bønding-Petersen, Gustav C., Valgm-
præst*, Vildbjerg, 5.9.
- Børglum, Charles, Portner, 23.2.
- Børresen, E. P. V., Forrf.*, 21.2.
- Børsting, Fanny, 12.1.
- Børup, Asta, 7.10.
- Bøttger, Alvida, 14.3.
— Karla F., f. Aarup, KS 30.10.
- Bøytler, Magna, 2.1.
- Calundann, Nielsine M., f. Nielsen, KS
1.11.
- Campbell, Inge, f. Blaamann, 23.7.
- Carl, Henning, Advokat, Tappernøje,
o. 22.12.
- Carlquist, Marie, f. Schwenn, Lund,
22.5.
- Carlson, Aase, Tandlæge, 6.5.
— Carl, Dir., 30.12.
— Carl G. V., Dansemester, 31.8.
— Th., Maskinchef*, 5.5.
- Carlsson, Harry, Kunstmaler, 23.4.
- Carstens, Inger, 10.12.
- Carstensen, Marie A., f. Michelsen,
28.4.
- Carøe, Meta, f. Jespersen, 8.10.
- Casmose, Amanda, 13.8.
- Casse, Ernst Alfred, 15.11.
- Cassias, Ludvine Margr., f. Ludvigsen,
14.9.
- Castenschiold, A. F. H., Hofjæger-
mester, cand. polit., Borreby, 10.3.
- Castenskiold, Poul Klixbüll, Redaktør,
KS 2.8.
- Cederholm, Aase K., KS 17.7.
- Chabert, Erica W., 1.8.
- Chadbourne, John Martin, Mønster-
tegner, 21.5.
- Chaillet, Agnes S., f. Strand, Aarhus,
9.4.
- Choleva, Socher, o. 11.9.
- Christensen, A. Veng, Direktør,
Lektor, 3.11.
— Alb. K., Grosserer, 3.5.
— Alf., Direktør, 5.3.
— Chr., Købmand, Vejle, 16.5.
— E. H., Oberst, 29.10.
— Chr. E., Dir., 26.2.
— Estrid, Billedhugger, Zürich,
o. 1.12.

- Erik Dahl, Direktør, Nykøbing Mors, o. 28.5.
- L. Brahe, Direktør, cand. phil. 20.4.
- Niels P., Skibsf.*, 29.1.
- Peter Helge, Overtopograf, 26.9.
- Peter M., Kontorchef, 18.1.
- Rob. Jean, Afdelingsingeniør, 17.10.
- Sig., Vicekonsul, Herning, o. 29.5.
- Sv. Erik, Direktør, Ortved, 3.12.
- Christensen-Dalsgaard, E., Overlæge*, 21.5.
- Christiani, Fanny J. F., f. Behrendt, 2.1.
- Christiansen, Axel, Oberstløjtnant, Svendborg, 6.6.
- Johanne Ostenfeld, Læge, Dr. med. 22.7.
- K. L. M. B., Postmester*, Hjørring, o. 4.9.
- V., Tigr.best., Aarhus, 6.6
- Christierson, Tønne, Konsul, 24.6.
- Christoffersen, C. G., Sognefoged, Gaardejer, Jerslev, o. 6.10.
- Herm., Borgmester, Direktør, Korsør, o. 3.3.
- N. C., Snedkermester, 25.1.
- Christophersen, V. H., Politiaassistent*, 1.1.
- Claesson, Emmy, f. Lysberg, 7.11.
- Jørgen K., 3.4.
- Clante, Agathe Marie, Ekspedient, KS 24.1.
- Clark, Alex, Tunghørepædagog, 22.2.
- Classen-Smith, Hj., 7.2.
- Clausager, Anders, Toldinspektør, cand. polit. 19.6.
- Clausen, Emil, Direktør, 23.1.
- Fr. Vilh., Lektor, Randers, o. 14.8.
- Niels, Dir., Minneapolis, 16.2.
- Clement, Jack, 19.9.
- Cordts, Eva Johanne, 22.8.
- Corell, Bro, Instrumentmager, 27.1.
- Clausen, Niels, Direktør, Florida, o. 18.2.
- Colding, Juhl C. S., f. Røhl, FS 22.3.
- Collstrup, Julie A. M., FS o. 24.6.
- Cortes, Carl Emil, Kaptajn, 10.12.
- de la Cour, Gudrun Barfoed, Dornonville, KS 21.5.
- — — Gunnar Skafte D., Cypressegaarden, Saxkøbing, 18.12.
- — — Martha, Dornonville, 12.6.
- la Cour, Maria M., Overlærer*, 3.9.
- Cowan, Aase, 22.6.
- Cramer, Andreas, Købmand, Roskilde, 16.4.
- Creutz, Hilma D., f. Bredahl, GS 26.2.
- de Crévecoeur, E. Briand, Kontreadmiral, Humlebæk, 2.7.
- Crillesen, Clemmensen, Gaardejer, Abilsminde, 23.1.
- Crone, Thora E., f. Neergaard-Møller, 24.1.
- Cupello, Tonny, 10.8.
- Curth, J. C. I., Grosserer, 6.5.
- Cwarzko, Jan H., 1.2.
- Czissar, Feren, Tandtekniker, 4.4.
- Dahl, Aksel, Fuldmægtig, 2.10.
- Anders, Arbejdsmand, KS 2.1.
- Cecilie E. C., Frk., 4.10.
- Chr. Georg, 20.9.
- Ellen Elisabeth, KS 22.2.
- Elly Margr., f. Andersen, KS 21.11.
- Erna, 13.3.
- Georg Chr., Bager, o. 28.9.
- Gunnar Ax., Kontorassistent, 9.9.
- Inger, Fru, Taastrup, o. 1.2.
- J. P., Købmand, Haderslev, Frb. 22.2.
- Peder J., Cigarmager, KS 16.1.
- Rosa E. C., f. Helner, 28.12.
- Torsten, Professor, Aarhus, 10.6.
- Dahlerup, Emilie K., 21.3.
- Kirsten, f. Ægidius, 19.1.
- Dahlstrøm, Erik Gustav, Ingeniør, 8.7.
- Peter, 16.9.
- Dalager, Alfred, Fabrikant, 8.9.
- Dalberg, C., Overretssagfører, 1.1.
- Dalgaard, Tage, 28.5.
- Dalgaard-Knudsen, J., Landsretssagfører, Museumsforstander, Borgmester*, Ringkøbing, 22.1.
- Dalgas, Ingeborg, 7.4.
- P. Vinding, Tømmermester, Grindsted, o. 31.12.
- Dall, Lorentz B., Revisor, KS 5.1.
- Dalshof, Erik O., Luftfartsinspektør, o. 17.12.
- Dam, Inger Elise, f. Kragh, 17.5.
- Knud, 3.6.
- Kr. Nyboe, Direktør, 4.3.
- Maria Margr. Jull, f. Frost, 19.1.
- Ole Ankjer, Faglærer, 10.10.
- Oscar, Gaardejer, Mammen, 12.11.
- Peter Mohr, Lagmand, Tveraa, Fæørerne, 8.11.
- Holger, Fuldmægtig*, FS 26.7.
- Dambmann, Preben, 11.2.
- Dambæk, Claus, Civiling., Lissabon, 4.4.
- Damgaard, Anne K. Wang, KS 2.12.
- Chr., Viceskoleinsp. 7.5.
- Knud, Premierløjtnant, Berider, 24.3.
- Damkjær, Hanne M., KS 2.9.
- Damm, Andr. L., Pølsemaker, KS 17.12.
- Johanne, f. Jahn, KS 12.3.
- Kai, 13.4.
- Kaj V. Alex, Arbejdsmand, KS 21.5.
- Danbjørg, Johan, Lærer, Lagtingsmand, Færøerne, o. 25.7.

- Danielsen, Aksel, Bogtrykker, 1.5.
 Danneskiold-Samsøe, Palle, Kontorchef, Greve, 24.11.
 Darboe, A. J. L., Direktør, 20.4.
 Darre, L., Kaptajn, (S), 16.3.
 Daubenmerkl, Viggo Mich. Joh. S., KS 7.5.
 Daugaard, Alfr. Ernst, 1.7.
 — Inger, C., f. Fleischer, 5.8.
 — Kaj J. E., Skibsværftsarbejder, KS 2.9.
 Davidoff, Else, f. Nørregaard-Larsen, KS 15.3.
 Deane, Alice Ella, 9.4.
 Debois, Fr. Chr. J., Fabrikant, 9.5.
 Degn, Alice Ella, 9.4.
 — Olga Constance, f. Eriksen, 19.5.
 Degner, Frits W., Overbetj.*, 14.3.
 — Poul Wilcke, Overlærer*, 16.6.
 Dehli, Kurt, Espergærde, 12.11.
 Dehn-Jensen, Esther, o. 18.4.
 Deichmann, Ellen A., 2.3.
 — Ida, S., f. Andresen, Ge.S., 22.1.
 — Vald., Elektriker, KS 21.11.
 Dela, Andreas, 1.7.
 Deleuran, Rob., 16.3. H.: Camilla.
 — Thorvald, Malermester, 24.4.
 Delfs, Ingeborg, 15.5.
 Demkjær, Th., Toldforv.*, Fredericia, 2.7.
 Dencker, Oscar, Manufakturhandler, Esbjerg, 31.5.
 Dettlof, Poul, Apoteker, Taarbæk, 24.7.
 Dichmann, Henning Emil, KS 24.10.
 — Knud O., Repræsentant*, KS 13.2.
 Diderichsen, Ellund, f. Kræfting, Gilleleje, 28.2.
 Didriksen, Jens, Læge, Højbjerg, o. 18.10.
 Dieck, Chester, Artist, o. 8.9.
 Diederich, Ellen, Kontorchef*, KS 29.11.
 Diepeveen, Signe, f. Rosenstand, 5.6.
 Dietrich, Clara Sylvia, f. Petersen, KS 2.4.
 Dige-Petersen, Oluf, Læge, o. 12.4.
 Dinesen, Ella, f. Kryger, 22.4.
 — Gerda, f. Lange, 20.12.
 Dissing, Mikkell, Srfm.*, Fjallerup, o. 2.5.
 Dithmer, Joh. P., Bryggeridirektør, Næstved, 25.9.
 Ditlevsen, Otto, Kapelmester, 18.11.
 Dixen-Sørensen, E., Bogtrykker, Slagelse, o. 29.7.
 Djørup, Oda, Frisørmester, 12.4.
 Dodt, Thyra, 18.7.
 Dohm, Elise, 4.8.
 — Karen Winther, Væverske*, 9.7.
 Dombrowski, F. P. Oscar, Hvidovre S. 29.1.
 Dons, Olaf, Forstander, Odense, o. 19.7.
 Dorch, Poul Fr. A. F., KS 26.1.
 Dorph, Magda, Sproglærer, 9.3.
 Dorph-Jensen, Doris, f. Mortensen, 22.1.
 Dragehjelm, Anna M. C., FS 31.1.
 Drefeld, Gerh., 11.8.
 Dreier, Tage, 21.2.
 Drenck, Carl, Fabr., 24.10.
 Drescher, Anna, f. v. Aspern, KS 29.5.
 Dresler, Oluf, Bankdirektør*, Sundby, Lolland, 21.1.
 Drewes, Knud Bock, Vingrosserer*, 3.9.
 Dreyer, Anna Sophie Nath., KS 14.11.
 — Carl Th., Filminstruktør, 20.3.
 — Ch., Grosserer, 9.2.
 — Clara, f. Rhedin, 23.7.
 — Edwin, Fliseopsætter, 4.11.
 — Fr. Hjøge, 24.10.
 — Sophie, f. Aagaard, 13.11.
 Dræbye, Harriet, 29.1.
 Duchwaider, Anna E., f. Andersen, 15.5.
 Duckert, Ax. D., 28.3.
 — Knud, Chauffør, FS 6.5.
 Due, Janus Jensen, Postpakmester, 3.10.
 — Jens, Entreprenør, 23.6.
 — Jørgen Rs., Restauratør, KS 24.7.
 — Karen, 28.3.
 — Katrine, 24.4.
 — Mathilde H. K., f. Buch, GS 29.4.
 Duelund, Ernst N. B., Politiaffsistent*, 8.1.
 Dupont, Aage, 3.6.
 — Alfr., Musiker, KS 5.12.
 — Gunn. Ulbeck, 1.3.
 Duurloo, Axelia M., Ge.S. 29.1.
 Duzaine-Hansen, André, Fabrikant, 14.12.
 Dybeck, Erik, 24.4.
 Dybvang, Jens P., KS 7.3.
 Dyhr, Per Kaj, Kemiingeniør, KS 8.1.
 — Thorkild V., 29.12.
 Dyhre, Viggo Stuhr, Tandlæge, Aalborg, 4.11.
 Dynesen, Knud, Forstander, Aalborg, o. 21.2.
 Dünweber, Jensine Cathr., Fabrikarbejderske, Ka.S. 23.8.
 Dyrholm, Aage, Organist*, Hobro, o. 17.7.
 Dyring, Hedvig, 21.1.
 Dziadula, Anna L., KS 27.3.
 Døcker, Gerhard, Bankfuldmægtig, 21.6.
 — Ida, 30.6.

- Dørge, K. Ch. Orlando, Plasticfabr., Ly.T.S. 19.8.
— Poul, 25.10.
- Døring, Karen, 7.11.
- Eckert, Emil, KS 11.11.
- Edelberg, Ove, Konditor*, 12.1.
- Edelmann, Charles, Typograf, 11.6.
- Edinger, P. Fog, Overretssagfører, Translatør, 22.10.
- Ege, Kai, 19.11.
- Egeberg, Paul Carstensen, 12.4.
- Egebjerg, K., Redaktionschef, Thisted, o. 26.4.
— Niels, Luftkaptajn, o. 14.3.
- Egeblad, Jens Otto, 12.9.
- Egerod, Oluf, Skoleinspektør, 11.2.
- Eggers, Harriet Juliane M., KS 8.4.
- Ehlers, Alfr., Valdhornist, 29.3.
— Martha, f. Christiansen, 7.1.
— Osc. Henr., Fabrikant, KS 23.1.
— Will. Joach. Chr., Malersvend*, 26.6.
- Ehrenreich, Ane Birgitte, o. 17.5.
- Eiby, Ida, 4.6.
- Eibye, Eline A. G., 12.5.
- Eich, Olga Linneman, o. 15.12.
- Eichenfals, Carl J., Mejeriejer, 9.3.
- Eichier, Aurelia, 23.12.
- Eichwald, Henry, Radiotelegrafist, 10.7.
- Eichhoff, Aage, Helsingør, o. 30.8.
- Eickhoff, J. W. H., Ambassadør*, 28.10.
- Eiersted, Erik, Grosserer, 9.7.
- Eigtved, Viggo, Direktør, o. 3.11.
- Eilersgaard, Svend, Redaktør, Svendborg, 28.9.
- Eistrup, Hjarnar J. P., 22.6.
— Knud, 17.12.
- Ekberg, Grethe, 25.9.
- Ekstrøm, Gustaf B., Dragør, 14.1.
- Elbek, Birte, Stud. mag., KS 28.5.
- Elkjær, Sigurd, Forfatter, 7.12.
- Ellebye, Johannes, Fabrikant, cand. jur., 9.2.
- Ellegaard, Sv. Aa., Postkontrollør, Rø.S. 16.10.
- Ellehøj, Estrid, f. Jensen, Læge, 26.11.
- Ellemann, Sara, 25.10.
- Ellert, Anna, f. Neergaard, KS 19.10.
- Ellevang, Johs., Overlærer, 11.2.
- Elliott, John Olfert, 30.11.
- Ellmann, Fr. A., Stabsofficiant, KS 4.7.
- Ellyton, Nelly, 8.1.
- Elmgreen, Paula, Oberstinde, 18.10.
- Elmquist, Charlotte, f. Elmquist, 15.6.
— Ebba, 4.6.
- Elmer, Karen-Margr., f. Hansen, KS 1.5.
- Elverdam, A. P. A., Politiass.*, Fakse, 23.4.
- Elvers, Elisabeth, 20.6.
- Elving, Aage, 24.10.
- Engberg, Holger Læssøe, Skovejer, Marienhøj, 1.10.
— Maja Stina, f. Billig, 23.12.
- Engelhardt, Arnold, 4.12.
- Engell, Emil, Afdelingsarkitekt, 22.5.
- Engels, Margr. Carla, Ka.S. 17.5.
- Engelsen, Hans Chr., Rektor*, Cand. theol., Birkerød, 20.12.
- Enger, Emma E., f. Arp, 19.1.
- Enghusen, Irma, 14.10.
- Engmann, Harald R., Kunstmaler, 2.12.
- Engmose, Peter F., Arkitekt, 2.4.
- Engom, Camilla, 23.9.
- Engstrøm, Grethe L., 21.10.
— Gunnar, 26.12.
- Enoch, Johs. Wilh., Musiker, 14.1.
- Enroos, Hansine, 17.5.
- Erck, J. Th. H., Sognepræst, Borup, o. 3.12.
- Eriksen, Fanny, M.: Folketingsmand, Redaktør, Aarhus, o. 16.5.
— Ole Peder, Overoff.*, Berider, 13.2.
— P., Overbetj.*, Aarhus, 25.9.
— Peter, Landsretssagfører, Aalestrup, o. 16.8.
- Ernst, Alfrida, Sekretær, Odense, 19.3.
— Chr., Malermester, o. 28.2.
— Else Marie, f. Lund, 11.9.
— Preben og Bo Jan, Goderup, 26.8.
- Errboe, Johs., Fiskeriejer, Lysbroholm, o. 14.2.
- Esbak, Fl. Rye, Arkitekt, 9.8.
- Esbensen, Hans, Arkitekt, 14.4.
- Esmarch, Ole, Dr. med., 2.8.
- Eugenius, Sara, o. 22.1.
- Ewald, Helga, f. Rützebeck, 18.6.
— Poul, 28.12.
- Evers, Hugo, Generalkonsul, Grosserer, Fabrikant, 12.5.
- Evers, Marie, 31.3.
- Evert, Ella, 21.8.
- v. Eyben, Werner, Kontorchef*, 21.2.
- Eyrich, Alb., KS 31.1.
- Faaborg-Andersen, Harriet A., 6.1.
- Faber, Alma, f. Schou, S. Helge, 13.1.
— Emilie, f. Møllmann. Aabenraa, 31.7.
— Gudrun, f. Faber, 16.4.
- Faber, Jakob, Maskininspektør*, 15.3.
— Maria C., f. Schov, Ge.S. 22.1.
— Minna, 2.6.
— Olaf H., Grosserer, 1.12.
- Fabild, Edm., Solocellist, Arhus, o. 2.9.
- Fabricius, Anna, Skovsgaard, 13.12.
— Anna Christine, FS 22.7.
— Helene, 31.12.
— Signe Boberg, 8.1.
- Fabricius-Bjerre, Lars, stud. med., 20.9.
- Fabricius-Møller, Johannes, Overkirurg, dr. med., Arhus, 31.5.

- Fagerstrøm, Eva, 27.11.
 Falbe-Hansen, Viggo, Overretssagfører, 29.7.
 Falck, Birthe, f. Toftner, 21.12.
 Falk, Johs., Civilingeniør, cand. oecon., 20.9.
 Falkencrone, Dayly, 10.2.
 Falkentorp, Georg Ernst, Overingeniør*, KS 13.5.
 Falvig, Ax., Redaktør*, o. 5.4.
 Fangel, Hans Chr., Ingeniør, 10.5.
 Fasterholt, A., Gaardejer, Faster, o. 20.1.
 Fatum, Inger Meta, f. Nielsen, 15.3.
 Faursholt, Georg, Civilingeniør, 9.3.
 Federspiel, Ingrid, f. Busck-Nielsen, 4.7.
 Fehmerling, Elvira P. M., KS 30.12.
 — Villy Chr., KS 24.4.
 Fehr, Anton, Autoforhandler, Nyborg, o. 3.5.
 Feigh, Laura, 15.6.
 Feilberg, Axel, 3.10.
 Følbert, Harry, Kapelm., KS 29.3.
 Fenger, Douglas I., Skibsmægler, Præstø, 27.12.
 — Niels Viggo, Forr.f., 9.8.
 Fensager, O., Landsretssagfører, 9.9.
 Fentz, Jacob, Bogh., 19.4.
 Ferdinandsen, Aa. H. F., Direktør, 1.3.
 Ferdinandsen, Peter, 4.11.
 Fich, Emma C. M. S., Ge.S. 28.10.
 — Vibe, 7.8.
 Figgé, Fr. V., Cykelhandl., KS 8.7.
 Fink, Hans O., Snedkerm., Hørning, 5.2.
 Finné, Rosa S., f. Finné, 2.2.
 Finsen, Th., Kordegn ved Kbhs. Domkirke, o. 13.7.
 Fischer, Adam, Billedhugger, 18.1.
 — Albert, Ktch., Aarhus, o. 3.1.
 — Anette, f. Madsen, KS 2.1.
 — Berta, f. Berthelsen, 20.3.
 — Christian, Fyrbøder*, KS 4.4.
 — Elisabeth Sofie, f. Brandt, KS 22.2.
 — Emil, 8.12.
 — Hans Carl Vald., Snedkermester, Ge.S. 7.1.
 — Henrik, 29.7.
 — Holger Friis, Dir., Viborg, 14.1.
 — Karen Bente, f. Wulff, Lidingö, 18.3.
 — Laura, f. Thiel, 19.1.
 — Margr., Taarnby, 28.8.
 — Mimmi E., f. Jønsson, 7.8.
 — Oline, f. Olsen, Taarnby, S. 6.9.
 — Olivia S., KS 12.2.
 — P. O., Maskinvedker*, FS 15.3.
 — Salomon Bernh., Skrædder, KS 11.12.
 — Viggo, Repr., 27.12.
 — Villy E. K., Forv., Taarnby S. 13.12.
 Fjeldborg, Anna Marie, 19.6.
 Fjordbank, Emil Rikkart, 23.10.
 Flachs, Isak M., 13.3.
 Flaubaum, Menicka, 23.2.
 Fledelius, Iris, 1.4.
 Fleischer, Otto, Tandlæge, dr. dent., Aarhus, 16.11.
 Flensborg, Vald., 8.1.
 Flensted-Jensen, Kirsten, f. Thomsen, 12.6.
 Fleron, Margrethe, f. Petersen, Nyborg, o. 2.3.
 — Ruth, 5.7.
 — S. Wedel, 5.11.
 Flindt, Ane K., f. Jensen, KS 13.2.
 — Orla H., Arbm., KS 2.10.
 — Willy P. J. P., FS 8.3.
 Flint, Peter, L.T.S. 6.7.
 Flinthøj, Lars P., Maler, 16.1.
 Flodin, Edith, 9.8.
 Floor, Dagmar L., 24.11.
 Florander, T., Skibsmaskinm., Kaptajn, o. 21.10.
 Flygenring, Holg. Otto, Arbm.*, KS 29.5.
 Flæbe, Andr. P. J., Skuesp., KS 31.7.
 Fløystrup, Marie, 18.8.
 Fobian, Georg P., Maskinarb., KS 29.8.
 — Rosa, 5.4.
 Foersom, Olga, 21.12.
 Foga, Dora Caroline, f. Lauritzen, 5.1.
 Fogelberg, Mogens, 12.2.
 Fogh, Aage, Konsulent, Statsrevisor, MF*, Roskilde, 20.7.
 — Bernh., Købm., Skive, 6.8.
 — Carl, Gartn.komm., 19.10.
 — Margr., f. Slomann, 30.4.
 Foght, Bertha, f. Carstensen, KS 24.9.
 — Marie, 30.8.
 Fogtmann, Niels, Greve Str., 30.9.
 Foldberg, Kirsten, 16.12.
 Folkmann, Niels Ejn. Gylling, Jyderup, 16.10.
 Fón, Sverri, Landsbibliotekar, Thors-havn, 14.8.
 Fønnesbech, Henning, Spks.fuldm., 21.1.
 Fontenay, V. le Sage de, Fuldm., cand. jur., 25.9.
 Forman, Asger, Dir., Civiling., Aalborg, 7.5.
 Forné, Chr. Andr., Murerm., 17.10.
 Forsberg, Gunnar, Læge, Frørup, 27.6.
 Forssling, Einer, 9.12.
 Fosmark, Hans, Red., Køge, o. 24.1.
 Fraenkel, Harris, Autoforh., 11.4.
 Franck, Anna J., f. Kalhauge, 16.4.
 — Christiane Elmine, KS 12.1.
 — Laura J., FS 24.7.

- Frandsen, B. Hougaard, Konditor, Aarhus, o. 12.12.
 — Johs., Medicinaldir.*, dr. med., 9.9.
 Frank, Niels, Afd.ch.*, 13.4.
 — Viggo, 21.5.
 Franke, J., Slagterm., Odense, o. 16.2.
 Franta, Arne, 28.1.
 Frantzen, Palle, 10.5.
 Fredborg, R., Trafikinsp.*, Herning, 26.8.
 o'Fredericks, Alice, Filminstruktør, Fru, 18.2.
 Frederiksen, Carl, Arkitekt, Lyngby, 21.5.
 — H. C., Stationsforst.*, Dageløkke, 19.5.
 — Olav, Organist, Slagelse, 16.10.
 — Poul, Dir., Ruds Vedby, o. 20.11.
 Freund, Olga Thyra, 7.9.
 Frey, Ida, 3.8.
 Friborg, Marie, 22.6.
 Friedmann, M. H., Repr., 9.4.
 Frigast, Ernst, Dir., Ing., 29.11.
 Friis, Børge, Skomager, 29.6.
 — Inger C., f. Rasmussen, KS 29.5.
 — Karen, 21.2.
 — Maren S., f. Jensen, FS 15.5.
 — Peter, Srfm.*, Gdr., Abild, o. 13.6.
 — Peter Arnold, Tlsf., KS 4.3.
 Friis-Nielsen, Ole Vilh., 5.9.
 Frisch, Julie Jensigne, Direktrice, FS 17.1.
 Frisch-Jensen, Knud, Ktch., Hillerød, 27.1.
 Fritzbøgger, Anna, 10.10.
 Froberg, Axel, 19.9.
 — Valborg, 6.2.
 From, Ellen, 13.2.
 — H. N. G., Oberstløjtn., 5.7.
 Frost, Jenny M., f. Klein, 12.2.
 — Waldemar H., Herlev S. 2.1.
 Frydendahl, Oline, 4.10.
 Früstück, Ane Mar., Syerske, KS 5.3.
 Frøkjær-Jensen, M. C., Sognepræst* i Tikøb, o. 9.2.
 Frølund, Karen, 19.10.
 Frøsig, Mary, 11.11.
 — Victor, 13.4.
 Fuchs, Josef, Grosserer, 23.3.
 Fugl, Aase Valb., f. Münster, Ge.S. 7.12.
 — Ingeb., Chr. Margr., Ge.S. 7.1.
 Fuglede, Sofie, Laura, f. Jørgensen, KS 10.12.
 Fuglsang, Edith M., f. Eiler, KS 5.2.
 Fuhrmann, Otto, Bogbinderm., 23.1.
 Fullerton, John, Kinamissionær, 29.2.
 — Martha Ronager, Kinamissionær, 25.10.
 Funch, Otto J., Postb., KS 15.2.
 Funch-Thomsen, Inge, 21.4.
 Funck, Edith E. C., Sygepl., KS 4.7.
 Funder, Hans Henrik, 9.4.
 Fusager, Johanne, 10.8.
 Fyhr, Jens, Købm.*, 1.4.
 Fürbringer, Paul, 16.4.
 — Ragnh., 23.7.
 Færgeman, Poul M., Overlæge, dr. med., Aarhus, o. 13.1.
 Fæster, Nielsine, 26.9.
 Føns, Niels, Skolebest., Hammel, 6.11.
 Gad, Agnete, f. Winge, 31.7.
 — P. J., Gdr., Ravsted, o. 27.2.
 Gade, A. Stfst.*, Bogense, o. 28.7.
 — Elisabeth Irene (Bitten), 6.10.
 Gaden, Hans H., Insp., Skanderborg, o. 28.2.
 Gahrn, Carl, 16.6.
 Gai, Poul Verner P., Arkitekt, 30.5.
 Gaihede, Sv. W., Major, 26.6.
 Gall, Thorv. P., Arbm., KS 30.8.
 Gamburg, Fanny G., 3.5.
 Gammeltoft, Lizzie, f. Hvalsøe, 23.10.
 Garde, P. H., Gross., 14.10.
 — Poul, Sognepræst*, 10.3.
 — Rigmor, Komm., 5.3.
 Gasmann, Paula, Mogenstrup, 26.6.
 Gatzwiller, Knud, Journ., Forf., 6.1.
 Gay, Anna, f. Christensen, o. 8.2.
 — Vitus Paul, Magister, 17.3.
 Gedde, Camma, 23.12.
 Geermann, Elisabeth, Math., FS 5.8.
 Geerters, Sidse, 17.6.
 Geisler, Sv. Aa., FS 19.11.
 Gellert, Ida, 8.11.
 Gelsted, Otto, Forf., Journ., 22.12.
 Genefke, Thora, f. Meyer-Johansen, 21.7.
 Gercke, Ant. M., KS 8.5.
 Gerhardt, H. C., Havne- og Slusem., Hvide Sande, 4.4.
 — Ludv. Chr., 6.4.
 Gemark, Henry, Dir., Stockholm, o. 6.2.
 Germundsson, G., Trafikinsp., Odense, o. 9.10.
 Gersmann, O. M., Skomagerm., 23.10.
 Gideon, Bent, 23.7.
 de Gier, Emil T. V., Chauff., KS 24.6.
 Giersing, Alf, Oberst, Kammerherre, Daurup pr. Jyderup, 21.9.
 Giese, Alma, 8.10.
 — Heinrich M. C., Tjener, 15.11.
 — Otto, Chauff., 13.3.
 Gildsig, Magda, 13.1.
 Gille, Agnete, 9.6.
 Gimlinge, Ax., Kursusforst., 27.1.
 — Elisabeth, f. Gimlinge, KS 13.6.

- Ginge, Else K. R., 26.10.
 Gjødesen, Gudrun, f. Lorentzen, 17.4.
 Gjaldbæk, Kr., Tandlæge, cand. pharm., Aarhus, 20.4.
 Gjerløv, Frode, Overlærer*, 13.8.
 Gjørup, Chr., stud. med., Ge.S. 23.9.
 Glad, Sigrid, f. Stryhn, 28.4.
 Glader, Kåthe Juhl, KS 23.4.
 Glasmann, Bertha, 18.8.
 Gleerup, Marie C., 25.10.
 Glerie, Gudrun, o. 19.11.
 Gliese, Carl, Bankass.*, 22.2.
 Glud, Palle Ivar, 12.2.
 Gluud, Leopold F., 21.1.
 Glück, Louis, Gross., 29.1.
 Gløde, Fritz, Direktør, 8.7.
 Goetz, Georg, Oversætter, Ball.S. 17.7.
 Goldin, Bertha, Rest. g. Lund Poulsen, 1.2.
 Goldschmidt, Israel Jos., Journ.*, KS 23.4.
 — Jul., 22.4.
 Golmer, J. P., Musiker, Holbæk, o. 9.8.
 Gorm-Rasmussen, Knud Aage, Tømresvend, KS 9.9.
 Gosch, Malli (Amalie M), f. Nissen, 29.8.
 Gossmann, Emilie, 17.2.
 Goth, Elfride, KS 9.2.
 Gotthardt, Alex, Tjener*, 1.1.
 — L., Fabr., o. 15.10.
 Gottlieb, Arne, Tobakshandler*, 16.5.
 — Rigmor K., f. Andersen, 17.4.
 Gottschalk-Hansen, Niels, Sognepræst, 6.10.
 Gottschalk-Olsen, Herluf, Keramiker, 1.1.
 Gottschau, Anna, f. Schröder, 1.9.
 Gouttman, Else, f. Mencke, o. 22.6.
 Gowertz-Jensen, E., f. Mønster, 19.2.
 Graack, Børge, Frisør., 4.12.
 Graae, Poul Henning W., 25.8.
 Grabau, Karl, Forf., cand. pharm., o. 26.9.
 Gradman, Gudrun, 20.10.
 Grage, Hj., 22.4.
 Gram, Gunn. Rob., FS 18.12.
 — Nanna, 7.3.
 — Rosa, f. Gelardi, 2.4.
 Gram, P. A. Rosenkilde, Arkitekt, Bygningsinsp.*, 3.12.
 Gramberg, Ella, Skævinge, 4.1.
 Granberg, Ingrid, 4.1.
 Grandjean, Will, 14.1.
 Granzow, Ernst, Dir., 5.11.
 Grau, Ella, 1.11.
 — Marguerite, 1.11.
 Green, Jens Pertou Nissen, Murer*, Ge.S. 2.12.
 Gleisby, Esther, 3.9.
 Greisen, Georg J., Ktch.*, Dragør, 20.4.
 — Hansa, 30.3.
 Grell, C. M., Sognepræst*, Malling, o. 1.6.
 Grenaae, Kurt, Fenrik i Flv., 10.2.
 Greve, Dagmar, 23.12.
 Grevy, Emmerly, 2.10.
 Griis, Ove, Læge, 23.7.
 Grosman, Karla, 21.10.
 Gross, Ida Gertrud, KS 24.12.
 — Mar., f. Wimmer, 14.3.
 Grost, Gerda, Kværndrup, 3.3.
 Groteclæes, Rob., Pater, 25.10.
 Groth, Elfrida, 9.2.
 — Ernst, 19.12.
 — Hedvig Marie, Overlærer, 9.11.
 — Ingeborg, Birkerød, 21.9.
 Grouleff, Hans E., 24.8.
 — Harry, Buellton, Californien, 11.3.
 Grubbe, Markvard, Ktch.*, 16.6.
 Gruhl, Kurt Alb., 14.11.
 Grundtmann, Catharine Charl., 17.11.
 Grunberg, Alexander, Overass., KS 11.6.
 Grundahl, Georg Andr., Kioskejer, KS 20.5.
 Grut, Margit, f. Torsell, Sverige, 1.2.
 Grün, Lauritz, Gross., 2.9.
 Grünbaum, Ebba, f. Iversen, o. 30.3.
 Grøn-Persson, J. O., Dir., Hasseris, 21.4.
 Grønbech, Sophie Kath., f. Olsen, KS 27.2.
 — Sven, 28.12.
 Grønbjerg, Helene, 30.10.
 Grønquist, Sofia, f. Augustdottir, 12.2.
 Grønvold, Olga, 22.1.
 Gudmand-Høyer, Th., f. Holm, 11.4.
 Guldbeck, Aage, 28.7.
 Guldbeck, Anna M., f. Carlsen, KS 8.8.
 Guldberg, Erland G., 13.6.
 — Lydia B., f. Henriksen, KS 5.11.
 — Valborg, 4.11.
 Guldberg-Pedersen, Ulla, 24.9.
 Guldbrandt, Hulda, 28.5.
 Guldhammer, C. A. S., Baadform., Lild. Str., 9.2.
 Guldmann, Knud, Ktch., 4.4.
 Guldstrøm, Karen, 20.2.
 Gullach, Aage, Repr.*, 2.3.
 Gullaksen, Sv. Ax., Forst., Aalborg, o. 12.1.
 Gulmann, F., Læge, Eskilstrup, 17.3.
 Gundel, Elvira P., 18.3.
 Gunst, Joh., Kunstmaler, 24.9.
 Gustavson, Harald, Dir., 21.8.
 Gutmann, Hedvig, f. Rothschild, KS 30.7.
 Gyldendal, Inge V., 8.3.
 Gyldenkrone, Aase Merete, Hofdame*, Baronesse, 16.5.

- Gylling, Edith, 25.4.
 Gümoes, C. W., Telefoning., 12.10.
 Gärtner, Alfred, Direktionssekr. i ØK, Konsul, cand. jur., 15.7.
 — Paul Kurd, Maskinarb.*, KS 27.8.
 Gøtsche, Andrea, 26.7.
 Gøttsche, Anna, 20.3.
 — W. Ing., Thailand, o. 20.6.
 Gøtz, Laura Jensigne, 23.8.
 Götze, Ane E., f. Mind, KS 1.8.
- Haaber, C. V. N., Overass., FS 19.1.
 Haack, Knud A. J., Ge.S. 11.3.
 Haackel, Anna, f. Mielche, 11.12.
 Haar, Anna Margr., 7.10.
 Haas, Karen M., Ge.S. 8.1.
 — Leopold, o. 20.5.
 Haastrup, Helga, f. Olufsen, 27.2.
 — Juliane, 1.12.
 Haensch, Aa. Knud Max, 28.5.
 Haferbier, Terese, f. Vollhausen, KS 21.11.
 Hagemann, Else, f. Kierulff-Rosenthal, o. 16.8.
 — Kr., 5.3.
 Hagen, Karen A., Malerinde, o. 8.3.
 — Knud, Fabr.*, 17.2.
 — Martha, f. Levin, 13.6.
 — Poul Henn., Kunstm., 21.6.
 Hahnemann, Amalie, 9.8.
 — Victor, Ass. Overlæge*, Vordingb., 5.8.
 Halberg, Ella, 16.6.
 — Sofie, 10.11.
 Halby, Ella, Herning, o. 7.8.
 Hald, Axel, Tapets., Dekorator, 7.7.
 — Sofus Hermann, Skræderm., 23.8.
 Halkjær, Louise, 31.3.
 Hall-Nørregaard, Helene, 21.6.
 Hallas, Ellinor, 10.9.
 Hallbäck, Ellen M., 21.1.
 Hallin, Karen M., 8.1.
 Halling, A. Frey, Papirh., 26.2.
 — Ellen Helga, f. Wasmann, 22.7.
 Halse, Egon, Danseinstr., 15.6.
 Hamalainen, Emma A., 4.8.
 Hamburger, Martin, 14.5.
 Hammargren, Gust. W., 21.8.
 Hammer, Hans Henn., 24.6.
 — Poul, Landinsp., 16.9.
 — Thyra, f. Top, M. Overlæge, Aalborg, 25.3.
 Hammerich, Anna M., 17.8.
 Hammersholt, Henrik, 14.4.
 Hammersøe, J. M., Landsretssagfører, Borgm.*, Ringkøbing, o. 24.10.
 Handberg, Ejnar, 23.9.
 — Marie, 15.2.
 Handest, Preben, 21.10.
- Haugaard, P. N., Boghandl., Fr.havn, 29.4.
 Hannemann, Charl. Am., f. Nielsen, KS 27.8.
 Hannestad, Halvor, Lillehammer, 12.12.
 Hansen, Bjarne Hjorth, Civiling., 24.11.
 — Carl, M. A.*, Faurholt, 8.1.
 — Carl Joh., Gross., 22.8.
 — Carl Ljungman, cand. pharm., 13.7.
 — Chr. Albert, Dir., 23.9.
 — Chr. Algreen, Sagf., cand. jur., Assens, 2.5.
 — E. Baltzer, Handelsgartner, o. 3.1.
 — Ernst, Maler, Grafiker, 8.5.
 — Felix J. I., Kapt., 7.12.
 — Filip, Dommer*, Svendborg, 6.1.
 — Georg, Overing., cand. polyt., o. 19.11.
 — Günther, Teaterhist., Dr., o. 31.7.
 — H. A., Propr., Gravendal, Ærø, 1.2.
 — H. J., Statsmeteorolog, mag. scient., 25.1.
 — Hans, MA*, Hostrupskov, o. 16.9.
 — Hans, Civiling., 30.7.
 — Hans Erik, Dir., 22.6.
 — Hans Fr., Violoncellist, 5.9.
 — Hans J., Sognefoged, Udlejre, 24.6.
 — Hans Lausten, Apoteker, Haderslev, 31.10.
 — Hans Lorents, Gdr., Ubberud, 25.9.
 — Helge, Kriminalass., Odense, o. 7.2.
 — Ivar, Direktør*, o. 14.3.
 — J. A., Forstander*, 22.8.
 — J. C., MA*, Poliitiass., Jullerup, 11.10.
 — J. Neergaard, Forpagter, Gisselfeld, 16.11.
 — J. Martin, Sognepræst*, Sønderb., o. 23.1.
 — J. Philip, Kredsdyrlæge, Hjallesø, 22.5.
 — Johs., Politikommiss., Rønne, 27.9.
 — Johs. Lindskov, Forfatter, 31.7.
 — Johs. Tolver, Civiling., 11.5.
 — Jul., Sognefoged, Sdr. Bjerger, 5.8.
 — Kai, Direktør*, o. 31.7.
 — Knud, Gross., Skibsreder, 15.3.
 — Ludvig, Landsretssagf., Skive, o. 18.5.
 — Niels P., Sognepræst*, Lærer*, Gudme, o. 29.6.
 — O. Bjerreman, Gdr., Lokalhist., Barrit, o. 14.4.
 — Oskar, Forf., Journ., 24.5.
 — P. Mahnkopf, Soc.insp., cand. jur., Slagelse, o. 14.9.
 — Peder, Redaktør, mag. art., o. 14.4.
 — Poul Flemming, Civiling., 5.12.
 — Poul, Bogtr., Aalborg, o. 24.10.
 — Rina, Tandlæge, 21.7.

- Søren Eoe, Student, 14.3.
 — V Th., Kriminalkomm., 8.11.
 Hansen-Nord, Anna Johanne, 26.9.
 Harboe, Gerda, 28.12, M.: Viggo.
 — Kaj, Maskinarb., 29.11
 Harder, Poul C., Købm., Branddir.,
 Assens, 18.9.
 Harknes, Bent, Styrmænd, 25.11.
 Harmens, Elsebet, 1.9.
 Harms, Edith, 28.4.
 Harmsen, Doris, Fabr., Aarhus, o. 11.11.
 Harrel, Inger Marie, f. Haas, 17.1.
 Hartelius, Alma, 13.7.
 Hartmann, Alma P. M., Damefris.*,
 Spøll. S. 18.3.
 — Kai, o. 16.6.
 — Kaj Helweg, Fabr. FS 19.6.
 — Karla K., Ge. S. 8.1.
 — M., Trafikm.*, 29.2.
 — Mary J., f. Sørensen, 18.12.
 — Viola, 3.10.
 Hartung, Elvira B., f. Johansen, 10.12.
 Hartz, Fr. Vilh., 5.11.
 — Frida, Malmø, 26.9.
 — Harry A., Salgschef, 8.12.
 — Helga, Värnamo, 27.12.
 — Vibeke Nieuwenhuis, Prov., cand.
 pharm. KS 4.10.
 Hasbach, Karen H., 19.2.
 Haslund, Elisab. L., f. Kragh, 24.4.
 — Emma, f. Foght, 21.4.
 Hasselgaard, Melita, 12.4.
 Hassenteufel, Carla, f. de Lony, 26.12.
 Hasseris, Ingeb., Boghold., 24.11.
 Hassing, Edith, Kunstmaler, 7.1.
 Hastrup, Agnete, 8.11.
 — Birthe M., Boghold, Rø. S. 30.12.
 Hatt, Erik A., Disp., 28.6.
 Hauch, Iska Bodil, f. Sander, 22.3.
 Hauerbach, Jens Chr., Fredensborg,
 10.11.
 Hauerslev, Emilie, 25.12.
 — Kirstine, 26.7.
 Haugaard, N. P., Boghandl., Frederiks-
 havn, o. 1.5.
 Haugbølle, Hj., Bagerm., o. 20.4.
 Hauge, Ingeborg O., f. Hauge, KS 5.8.
 Haundrup, Carl R., Lab. forst.*,
 Grindsted, o. 6.6.
 Haus, Filip, Oversergent, 10.2.
 Have, Ellen, Østervang, 8.1.
 Hechmann, Erik, Stadsskoleinsp.,
 Værløse, 9.7.
 — Kristine, KS 21.2.
 Hedegaard, Anna M., 17.6.
 — Gudrun, Journ., 24.12.
 Hedemann, Cecilie, f. Hansen, Dalby
 v. Kolding, E. e. Sognepr., o. 14.2.
 — Erik, Ekspsek., cand. polit, 31.5.
 — Kathrine, f. Petersen, 23.1.
 Hedemark, Anna M., f. Thomsen, 6.6.
 Hedin, Anders, Form., o. 20.11.
 Hedenwall, Marie, 11.12.
 Hee, Emma O., f. Petersen, KS 12.7.
 Hegelund, Ella, 16.10.
 — Oscar, Stfst.*, Dybvad, FS 27.1.
 Hegner, Louis A., Kontrabassist, Kgl.
 Kapelmus.*, 7.9.
 — Paul Ivar, Salgsinsp., KS 15.2.
 — Sara, 18.5.
 Heiberg, Alma, Dr., Musikskribent,
 20.8.
 — Ellen, 23.9.
 Heide, Niels, 15.10.
 Heidemann, Aage, Spv.funk.*, KS 2.9.
 — Ebba A., f. Nielsen, KS 6.8.
 — Ella, f. Wennberg, 29.10.
 — Gerda, 3.5.
 — Lily, f. Pedersen, 27.2.
 Heilesen, Bent, Landbrugskons., 29.6.
 Heiligstadt, Chr., Bager, KS 25.3.
 Heilmann, Emmy, 19.12.
 — Karen M., f. Smith, 26.4.
 Heimann, Carl, Dir., London, o. 13.11.
 Hein, Charlotte, o. 10.3.
 — Ebba M., f. Hein, KS 13.3.
 — Gerd, Skuesp., M. Piet, 3.11.
 — John Wagner, Arbm., KS 8.4.
 Heindorff, Mathilde, f. Hübner, 22.1.
 Heinrich, Edith, 2.9.
 Heintze, Traugott O. C., KS 27.5.
 Heinze, Johan, Fiskehandl., 24.6.
 — Otto, Frisør m.*, 27.5.
 Heise, Louise Anette, 9.11.
 Heitmann, Fr. E., Urm., KS 1.10.
 Helgason, Jón., Islandsk Købmand,
 Gross. 4.1.
 Hellberg, Niels Johs., Lektor*, KS 12.9.
 Hellemann, Oluf, 15.10.
 Hellenberg, Else Magda, f. Bredstrup,
 KS 4.3.
 Hellenor, Wilh., o. 16.4.
 Hellerie, Poul, 3.9.
 Helmer, Anna, 29.11.
 — Ax., Skibsf.*, 2.12.
 Helmig, E. J. O., Valgmenigheds-
 præst*, Aarhus, o. 11.1.
 Helms, H. J., Sognepræst*, Haderslev,
 o. 23.12.
 — Hjørdis, f. Olafsen, 5.9.
 Helvang, Kai, Gross. 30.5.
 Helweg-Mikkelsen, Ove, Ing., 13.6.
 Hemmingsen, Erik, Civiling., 23.4.
 Hempel, Ingeborg, f. Knipschildt, 16.4.
 Henckel, Astrid, 22.8.
 — Mich. Gotlos, o. 14.5.
 Hendellowitz, Lipko, Gross. 4.2.
 — Regine, 24.12.
 Hendrichsen, Margr. Kl.lott. koll. 5.9.

- Hendriksen, Poul, Sekr., Rev., Odense, 12.10.
- Hendrup, Aage, Havnedir. i Kbh., cand. jur., 2.6.
- Henning, Elva, Oversygepl., 6.4.
- Henningsen, Ib Suldrup, Civiling., 3.10.
- Henricksen, Hans-Aage, Læge, Glostrup, 19.12.
- Henriksen, Hans L., Kaptl. (S) 5.2.
- Helge, Bankdir., Kolding, o. 3.12.
- Karl Marius, Postm., Hobro, 31.8.
- Peter, Advokat, 16.12.
- Herand, Viktoria, o. 25.6.
- Herbert, Nancy Agnes, KS 8.5.
- v. Herbst, Elisabeth, f. Wagener, Barse, 5.6.
- Kjeld, 7.6.
- Herfelt, Niels, Urm., 5.3.
- Herløv, Johs. Ferd. Aug. C., FS 8.1.
- Hermann, Tage, Lektor, Dr. phil, 12.3.
- Hermansen, Knud Schack, Rev., 30.7.
- Herold, Martha, f. Lauritzen, 15.7.
- Herschend, Cay, Gross., 26.12.
- Herstad, Lis, f. Fribert, 7.12.
- Hertel, Astrid M., f. Clausen, 30.3.
- Ax. Th., 17.11.
- Niels, Dir., Civiling., 18.12.
- Hertz, Anna, 21.1.
- Axel, o. 27.2.
- Erik Nøhr, Hosp.portør, KS 2.7.
- H. C., Dir., Frederiksværk, 20.12.
- Johan, Hofjuveler, 2.1.
- Julie, f. Katstrup, 3.5.
- Povl, Dr. med., o. 16.12.
- Ragnhild A. Deichmann, M.: Ord., Kbh., 19.11.
- Valborg, Tibirke Bakker, 13.8.
- Hesselaa, Peder, Red., Forf., Tersløsegaard, o. 14.3.
- Hesselberg, Carl K., Forr.sører, Ge. S. 4.6.
- Ellen, 8.9.
- Martin, Sagf., Hillerød, 12.8.
- Hessellund, Ole, 22.7.
- Hestehave, Ellen, 26.6.
- Hey, Nanna, f. Steenbach, 2.5.
- Hildebrandt, Willy, 5.8.
- Hildegunde, Louise, 20.2.
- Hillemann, P. W., Arbejds., FS 3.7.
- Hillers, Bertha S., 30.3.
- Hilligsøe, P., Kunsthandl., 7.7.
- Hillmann, Edm., 14.12.
- Oskar, 14.12.
- Hinchely, Kathr., KS 16.4.
- Hindberg, Marie, 3.2.
- Hinrichsen, Constance, 9.6.
- Hinsch, Carl August, 4.12.
- Kristine Marie, 27.5.
- Hintz, Holger, Ing., Cand. polyt., Odense, o. 8.11.
- Hiort, Titte, f. de Neergaard, 2.10.
- Hirsch, Sigrid R., 31.3.
- Hjerpsted, Rigmor E., f. Wandel, 28.2.
- Hjerrild, Martha A., 19.7.
- Hjerting, Poul, Ing.*, Middelfart, 15.3.
- Hjort, Ebba, f. Sinding, 27.7.
- Johan, Smedem., 27.3.
- Margrethe, Afd.sygepl., Avnstrup, 11.1.
- Nis, Gdr., Sognefoged, Hjerndrup, 10.8.
- Hjorth, Agnes Roberta, Ge. S. 30.10.
- Agnes, Ringkøbing, 4.8.
- Erik Marcus Hvass, Ge. S. 18.3.
- Gerda, 24.2.
- Joh. Laur., KS 1.4.
- Kaj, Bogtr., o. 8.8.
- Laurine, 2.10.
- Peter Sode, 25.9.
- Rs. P., Strandfoged, Starholm, 8.3.
- Hjortshøj, V., Assurandør, 11.3.
- Hjuler, Elliot, Arkitekt, 1.5.
- Hjælmhof, E. E., Skrædder, KS 14.10.
- Hochheim, Edg. V., Kryolitarb., 7.7.
- Hoelgaard, Valb., 5.1.
- Hoff, Anne Margr., 28.7.
- Holger, Overlæge, 14.7.
- Inger, Porc.mal., 15.1.
- Hoffmann, Aage V., Maskinarb., KS 19.2.
- Agnete, f. Malling, 10.5.
- Henriette M., KS 22.7.
- Hilma, Propr., Louisehøj, 8.7.
- Ingeb., f. Christensen, 19.2.
- Marie, f. Groth, 21.7.
- Raben, o. 8.1.
- Sv., Prok., 5.1.
- Sv., Dir., Mjølby, 11.5.
- Theodor, 11.12.
- Hoffmeyer, Camilio, Tapetsm., 30.4.
- Rob. E. A., Karetm. KS 24.6.
- Ruth, 22.6.
- Hofmann, Arthur, Malerm., 15.12.
- Hogrebe-Nielsen, K. V., Apoteker*, Aars, o. 14.4.
- Holbeck, Agnes E., f. Holbeck, KS 22.8.
- L. H. O., Bagerm.*, Hv. S. 17.8.
- Poul, Læge, 15.8.
- Holbek, Emily H., f. Boissevan, Strond, England, 26.1.
- Holberg, C. L., Tømrerm., Glejbjerg, 15.2.
- Holck, Ellen Agnete, Kammerherrende, Randers, 24.2.
- Poul, Elektroing., Cand. polyt., 31.8.
- Povl, Amtmand*, Kmhr., Randers, 30.8.
- Mogens, Lensbaron, Holckenhavn, 23.8.
- v. Holck, Walter Fr. C., Ing.*, 24.3.

- Hollender, Marie, 7.8.
 Holleris, Niels N., 11.5.
 Holm, Aage V., Tjener, 24.1.
 — Adda, 7.11.
 — Agnes, Landsretssagf., 18.3.
 — Ant., Obtj.*, 15.12.
 — Asta Betty K., f. Nielsen, 30.11.
 — August, Murerm., 3.5.
 — Axel, 30.9.
 — Benne Vendelbo, 23.11.
 — Bodil Monna, f. Wandall, 23.10.
 — Børge, Sadelm., Ge. S. 5.2.
 — Carl Benny, Slagteriarb., 22.2.
 — Carl Wilh. Helge, 13.6.
 — Edit, 8.7.
 — Ejler, 18.4.
 — Ellen Kirstine, 18.8.
 — Emil, 28.3.
 — Erna, 3.4.
 — Eva T. L., f. Marcovicova, 18.6.
 — Gerda, 17.10.
 — Gerda J., 20.2.
 — Gunnar, Arkitekt, 9.8.
 — Hans Laur., Fuldm.*, 18.3.
 — Harry Otto, 28.11.
 — Helga, f. Holm, 18.11.
 — Helga K., f. Christensen, Ge. S. 30.12.
 — Hulda J. A., f. Galten, KS 12.9.
 — Jenny A., f. Hartmann, KS 14.3.
 — Joh. Petrine, f. Nicolajsen, KS 29.11.
 — Jørgen, Murerm., Toreby, o. 24.2.
 — Karin, Journ., 25.7.
 — Kirsten M., 17.8.
 — Ludv. Alb., Mek.*, KS 21.8.
 — Magda, 8.1.
 — Mary, 14.3.
 — Mary, f. Holm, KS 25.1.
 — P. C., Sognef., Gdr., Sønderhaa, 18.5.
 — P. Chr., Adv., 13.4.
 — Rich. Jul., Jord- og Betonarb., KS 22.7.
 — Sigrid M., f. Kofoed-Hansen, Haderslev, 12.6.
 — Viggo, Havneass., 22.10.
 Holmberg, Carl Vilh., Værkf.* v. Orlogsværftet, 23.11.
 — Elisabeth M., KS 1.5.
 — Johanne E. A., f. Zinglersen, Ge. S. 26.9.
 Holmdorf, Aks. Holm, Red., 29.6.
 Holme, H. J. H., Murerm., Toreby, 22.2.
 — Sv., Sparekassedir.*, Roskilde, 14.6.
 Holmegaard, Hagb., Afd.leder., 27.12.
 Holmgaard, Thora, 27.3.
 Holmsted, Olaf, Ktch.*, 13.9.
 Holmstrup, Sv., Opfinder, S. Francisco, o. 29.1.
 Holst, Aage E., Boghandl.*, Aarhus, 20.10.
 — Alfr. Jul., Snedkerm.*, 24.2.
 — Chr., Arkitekt, 25.5.
 — Ella Slyngborg, 10.6.
 — Else Hartmann, 6.10.
 — Erna Henrika, KS 2.2.
 — Knud Adolf, Repr.*, KS 8.5.
 — Petra M., f. Johansen, 6.1.
 — R. S. Hansen, Boghold.*, 8.4.
 — Uffe, Ing., cand. polyt., 25.4.
 Holst-Christensen, Sv., 26.8.
 Holstein, Børge F., KS 18.11.
 — Johanne, 5.12.
 — Johs. C., Arbm., KS 9.12.
 — Margr., 15.1.
 v. Holstein, Sigrid, 12.6.
 Holstein-Holsteinborg, Anna M., FS 17.1.
 v. Holstein-Rathlou, V. Rentier, Odder, o. 14.4.
 Holsøe, Sven, Skibsmægler, 23.7.
 — Torkil, Professor, o. 30.4.
 Holten, Aage, 6.3.
 Holtse, A. P. J., Sognef., Gdr., Bandholm, 15.7.
 Holweg, Grethe, 24.12.
 Honnens, Oluf Andr., KS 9.8.
 Honoré, Johs., Vognm., Fredericia, o. 26.2.
 — Jutta, 13.2.
 — Oda E., f. Schwartz, KS 18.1.
 — Olga E., f. Sørensen, KS 16.1.
 — Sonja H. le Fevre, f. Nielsen, 17.7.
 Hoppe, Erik, Kunstmaler, 21.5.
 — Gerda Raun, f. Byberg, 1.9.
 Hoppensach, Knud H., Overass. KS 22.1.
 Horn, Franz, Kat. Præst, Aalborg, o. 3.7.
 — Ingvar F., Overbetj., 16.2.
 Hornum, Olga, 28.10.
 Hornung, Olga M., 28.3.
 Horst, Kurt Leif, KS 12.12.
 Hostrup, Alb. Marius, 26.2.
 — Birthe Mathilde, Ge.S. 25.11.
 Hougaard, Aksel, Skovløber, 30.11.
 — Petra M., 30.1.
 Houghs, Willy, cand. pharm., 3.1.
 Houmann, Mary H. B., KS 23.7.
 Houmøller, Petra, f. Meinholt, 20.12.
 Houvenaeghel, Ella, 27.10.
 Hovaldt, Erik, Oboist, 24.2.
 Hovendal, Poul W., 26.3.
 Hovgaard, Marie, 11.11.
 Huld, Emilie Sofie, f. Liebmann, 28.11.
 Hundrup, Carl R., Lab.forst., KS 30.5.
 Hune, Anders, Kunstm., Frejlev, o. 31.5.
 Hunter, Sv. M., Fabr., 18.10.
 Husen, Kai, Civiling., 4.8.
 Husfelt, Jørgen, 28.5.
 Husher, M. O. K., Overfyrb., 18.10.

- Hutters, Gerda M., 19.11.
 — Marie, f. Siegler, 21.3.
 Huusfeldt, H. J., Skibsf., Thurø, 24.11.
 Hvalkof, Erik, Kapt., Bornholm, 10.1.
 Hvass, Simon, 18.1.
 Hvenegaard, Hans, Tømrerm., 18.1.
 — Poul M., Civiling., 20.9.
 Hvid, Gudrun, 14.12.
 Hvid-Jacobsen, Gunnar, Translatør,
 Eksp.sekr., 10.2.
 Hvidberg, Kathleen, f. Drury Brewer,
 Ballerup, 24.7.
 Hvidegaard, Thea, Diakonisse, Holste-
 bro, 20.9.
 Hye-Knudsen, Sophie Jakobsen, f.
 Bjerre, Husejerske, tidl. g. Hoff-
 mann, L.T.S. 15.1.
 Hüllemann, Poul, 28.6.
 Hüsig, Wilh., 25.5.
 Hüttel, Anna, 1.5.
 Hyttel, Børge S., Overing., 17.4.
 Høeg, Emmy, 17.12.
 — Kaj Ostenfeld, 20.3.
 — O. B., Tlgr.kontr., 18.8.
 — Rigmor R., f. Jansen, 4.2.
 Høeg-Petersen, Anna, 6.5.
 Høegh, Anna Elisa, f. Christensen,
 KS 11.11.
 — Emil F. F., Kørselsforv., L.T.S. 23.3.
 — Therese Charl. Cramer, KS 13.5.
 Høegh-Hansen, Ernst, Rest., 24.7.
 Høegh-Guldberg, Paula, 16.11.
 Høegh-Petersen, Anna C., f. Nielsen,
 FS 8.5.
 Høfft, Knud, Sekr.*, 29.11.
 Høgbjerg, Johs., Dir., Esbjerg, 2.4.
 Høgdal, Anna, 4.5.
 — Anna, 20.9.
 — A. E. J., Apoteker*, Fuglebjerg,
 29.11.
 Høgh, Christian, Gross., 9.12.
 Høgsted, Har. Hjalmar, 6.11.
 Høgstrøm, N. P., Forst.*, cand. theol.,
 16.11.
 Høier, Clara, f. Schrøder, 2.2.
 — Magdalene N., f. Nielsen, KS 29.7.
 Høimark, Joh. Ludv., 29.1.
 Høj, Arne, Assur., 5.5.
 — Dagny, 27.5.
 Højgaard, Joh., f. Andersen, KS 14.3.
 Højgaard, Knud, Civiling., Ørumgaard,
 4.9.
 Høpfner, Hak. R., Autosadelm., KS
 14.5.
 Høryk, Bodil, 29.6.
 Høst, Børge, Lrs., Nr. Sundby, 8.3.
 — Vagn Abildgaard, 4.3.
 Høy, Egon, 15.1.
 — Klara, 3.5.
 — P. A., Biografdir., Kolding, o. 8.6.
 Høyberg, Tora, 9.11.
 Høybye, Agnes Marie, f. Mathiasen,
 1.7.
 — Emma L., 6.5.
 Høye, Elsa Rosa, f. Sparwath, 9.12.
 Høyer, Agnes Karen, f. Nielsen, 11.1.
 — Erik, Gartner, Greve, 17.5.
 — Johanne, 14.8.
 — Knud, Ing., 1.6.
 — Kirsten Dagny, 11.12.
 — Marie A., Ball.S. 17.7.
 — Poul, Manuf.handl., 3.12.
 — Sv., 16.4.
 Høytrup, Ebba, Violinistinde, 4.12.
 — Hansine M., KS 30.8.
 Høxbro, A. F., Stfst., Tønder, o. 9.5.
 Høøck, Elin Gertrud, 27.3.
 Høök, Fr. C., 14.11.
 Håkansson, E. G. V., Postkontr.*,
 Viborg, 11.6.
 Ibsen, E. Kaas, Dir., Randers, o. 25.9.
 — Inger K., 23.12.
 — Inga Norrn, 27.7.
 Ihle, Christine M., f. Petersen, KS
 14.11.
 Ihle, Christine M., f. Petersen, KS
 14.11.
 Illum, Aage, 13.1.
 — Anton, Værkm.*, 25.1.
 — Helfrida, 26.12.
 Ilsøe, Peter, Rektor, 5.2.
 Imm, Ellen A., 30.4.
 Ingerslev, Poul, Eksp.sekr., KS 15.5.
 — T. G. H., Resid. Kapellan, Odense,
 10.10.
 Ipsen, Karen, f. Svarre, KS 2.9.
 Isager, Anette, f. Hansen, KS 29.7.
 Isen, Jens P., Forst.*, Nr. Broby, 7.4.
 Ishøy, Marx, Arkitekt, 29.7.
 Iversen, J. Chr., Bygm., Hjortkær,
 o. 19.4.
 — Iver P., Maskinm., Grønlandsfarer,
 18.1.
 Jacobi, Connie Hasling, f. Thomsen,
 FS 7.2.
 Jacobsen, Agnes, Solodans., 24.2.
 — Børge Blume, Dir., 29.6.
 — C., Dylr., Ebberup, o. 8.6.
 — Esther Hanne B., f. Einertsen, E. E.
 Ors., 30.8.
 — Finn, Dir., 18.5.
 — P., Bankdir., Haderslev, o. 6.8.
 — Svend O. E., Pastor emer., Slaglille,
 19.11.
 — Vidar, Vandv.best., Holbæk, 29.1.
 Jahn, Elisabeth, 12.2.
 — Otto, Tandl., 10.10.

- Jahnke, Peter B. L., Bogbinderm., 25.3.
 Jakobsen, J., Arkitekt, Hjørring,
 o. 18.10.
 — Jakob Fr., Amtslæge, dr. med.,
 Vejle, 4.10.
 — Jens, Kons., MA, Hammel, o. 24.2.
 — J. K., Politiaass., Skjern, 4.2.
 Jall, Edith, 7.1.
 Janniche, Sv., 2.7.
 Jans, Aksel Agerlin, 29.6.
 Jansen, P. Kastoft, Dir., 25.3.
 Jantzen, Hans Bülow, 9.4.
 Jantzen-Holst, Orla, Gross., 18.11.
 Jappe, Magna S., 19.7.
 — Nanna, 13.8.
 Jaster, Dagmar, 13.3.
 Jeberg, E. M. L., Ing., 30.9.
 Jegstrup, Jens P., 28.12.
 Jensen, Aage C., Dir.* Ing., 26.5.
 — Agnes, f. Muderspach, KS 9.7.
 — Aks., Fabr., Odense, o. 23.8.
 — Arthur, Afd.chef. og H. Elfrida,
 3.—4.1.
 — Børge Klint, KS 22.4.
 — C. A., Prmlt. (S), 6.2.
 — Chr. Fage, Espergærde, 23.9.
 — Daniel, Fabr., Maskinofficiant*,
 o. 20.3.
 — Ellen, Musikl., 4.9.
 — Else M., Statsaut. Mus.pæd., 11.10.
 — Emmy, cand. pharm., 31.7.
 — Ernst, Civiling., 12.8.
 — Frode, Gross., 13.7.
 — Henn. L., Læge, Esbjerg, o. 26.9.
 — Inger Marie, Musikl., Roskilde, 12.8.
 — Ivan Charles, Tandl., Ge.S. 9.4.
 — Jens A., Læge, Agerbæk, o. 22.2.
 — J. C., Tandl., 17.4.
 — Jørgen H., Borgm.*, Fabr.,
 Hjørring, o. 4.6.
 — Jørgen M., Pastor emer., Løsning,
 o. 5.11.
 — Karen, Malerinde, 20.10.
 — Mich. Helmer, Tandl., 7.3.
 — Mogens, Viceborgm.*, Tønder,
 o. 30.1.
 — Niels Chr., Mag. scient., o. 7.8.
 — Ove, Sparekassedir., Viborg, 18.9.
 — P. L., Sognepræst*, 29.2.
 — S. S. Tideman, Vanf. kons., o. 13.6.
 — Paul, Skovrider*, Nonneholt, 15.6.
 — Poul Thagaard, Overing., 29.4.
 — Theodor, Gross., 16.11.
 — Ths., Dyrslæge, Taastrup, 13.5.
 — Thorv. Oluf, Viceskoleinsp., 14.7.
 — Wilfred, Ktch., cand. jur., 26.5.
 Jensen-Sønderup, J. T., Gdr., Søn-
 derup., o. 19.9.
 Jentzsch, W., Post- og Tlgr. kontroll.,
 14.7.
 Jeppesen, Jens P., Husm., Biersted,
 27.9.
 Jepsen, Flemm., Journ., 1.4.
 — Leif, Flyverløjtn., KS 7.8.
 — Ove, Nationalbankdir.*, 23.7.
 Jerndal, Th., Godseksp.*, Aabenraa,
 o. 9.1.
 Jersin, Margrethe, 29.4.
 Jespersen, Ellen, f. Mazanti Andersen,
 11.6.
 — Kaj, Rejseleder, Musikpæd., 31.3.
 Jespersen, Martha Kerrn, M: Ing.,
 cand. polyt., 15.1.
 Jessen, K. Tange, Dyrsl., Aarhus,
 o. 29.12.
 — P. J., Pastor emer., Rindsholm,
 o. 15.5.
 Jochens, Carl, Faktor, 10.10.
 Joench, Christiane H., f. Wincke, FS
 29.7.
 Joensen, Hjalmar, Dir., Fabrikejer,
 17.7.
 Johannsen, Erik W., Læge, dr. med.,
 17.9.
 Johansen, Ernst, Red., 13.11.
 — N. O., Skoleinsp., Næstved, o. 8.5.
 — Thorkild, Læge, o. 12.9.
 Johnsen, Marie Vesterholm, Odder,
 o. 13.6.
 Johnsrud, Dagny, Fuldm., 8.2.
 Jonassen, Aksel, Købm., Holbæk, 30.4.
 — Hilma, Operasangerinde, o. 25.11.
 Jordan, Ellinor Joan, Rekl.tegnerne,
 14.7.
 Juel, Peder, Løjtn., Dortheslyst, 6.2.
 — Petra, 27.4.
 Juhl, Charles, Propr.*, Ørbakke, 25.6.
 — I. S., Rangerform., 27.1.
 — Johs., Apot.*, 22.2.
 — Laura, 2.3.
 — Lilli, 24.6.
 — Peter, Overtjener*, 17.12.
 — Vald., Dir.*, Fredericia, 25.11.
 Juhlin, Gunnar, Arkt., 5.9.
 Juliusen, Jens Chr., Borgm.*, Horsens,
 6.3.
 Junker, Marie, 4.4.
 — Gudrun, 8.7.
 — Johs., Skomagern., Fjeldsted, 27.10.
 — Jutta, 5.3.
 — Mimi Hagerup, 18.3.
 Jungsbøll, Else, f. Nøhr, 12.6.
 Just, Erling, Montør, 6.2.
 Justesen, Peter, Dir., 26.2.
 Jusjong, V. D., Kapt.*, 7.4.
 Just, Eva, f. Jouhanneau, 11.11.
 Juul, Frida, 2.4.
 — Otto, 20.11.
 — Selma, 15.7.
 Juul-Dam, Erik, Dir., Haderslev, 14.12.

- Juul-Møller, Emilie, 14.9.
 Juulmann, Povl, Malerm., 15.4.
 Jächel, Elna Margr., o. 17.5.
 Jæger, Elna, 15.12.
 — Sonja, 22.6.
 Jäger, Johan, 12.3.
 Jöhnck, Christel, 28.7.
 Jørgensen, A. A., Vagtm., 17.6.
 — Børge, Hovedkass., 13.8.
 — C. A., Prof., dr. phil., 14.2.
 — C. P., Bankdir., Kjellerup, 17.2.
 — Ein., LRS., Randers, 5.2.
 — Harald, Civiling., Rødovre, 14.10.
 — I. C., Overarkivar, 19.8.
 — Ingrid Elisabeth, Overforst.*, Vejle, 12.1.
 — Juul, Gdr., MF*, Nr. Aaby, 14.12.
 — Jørgen A., Bankdir.*, 25.1.
 — Jørgen, Forsikr.dir., 20.3.
 — Jørgen E., Tandl., 8.3.
 — Vald., Restauratør, Grønhøj, 2.11.
- Kaaber, Ein. H., Opsynsm., Ge.S. 4.11.
 Kaae, Georg, Styr., 10.10.
 Kaalund-Jørgensen, Otto, Læge, dr. med., 3.6.
 Kaarød, Margr., f. Carlberg, 10.5.
 Kaas, Emilie Johanne, 30.10.
 Kaastrup-Olesen, Ebba, f. Pouplier, 1.11.
 Kabell, Ejnar Høegh, Kørel.*, Næstved, 23.10.
 Kahlen, Emmy, 1.9.
 Kahn, Fritz, Forf., Munkerup, 26.1.
 Kahr, Grethe, 3.4.
 Kallan, Frants A. K., Hovm.*, KS 1.10.
 Kallehaug, Vald. P., Slagt.arb., KS 22.1.
 Kalmeyer, Frida, 22.6.
 Kammersgaard, Kj. H., Maskinchef, 19.2.
 Kampff, Oswald, Rest., 24.5.
 Kampmann, Poul Joh. Rehling, 4.2.
 Kampp, Inger M., f. Behrents, 5.3.
 Kann, Chr., Salgschef, Odense, FBS 7.2.
 — Ein. E., Maler* v. DSB, 19.1.
 — Ragnhild, 25.6.
 Kant, Lauritz, Lrs., o. 22.9.
 — Misse, 1.4.
 Karbo, T. A., Genealog, Viborg, 20.12.
 Karsten, E., Lrs., Risskov, 14.7.
 Kartman, Joh. Vilh., Snedkerm.*, KS 28.6.
 Karup, Marie Mathilde, Fuldm., Ge.S. 15.5.
 Kåstberg, Kirsten, 21.8.
 Kastrup, Morten Fr., 6.3.
 — Peter, Fuldm., 1.4.
- Kåubeck, August, Sølvvarefabr., 21.1.
 Kauffeldt, Benny, Læge, Fru, Nørresundby, o. 6.2.
 — Bortha, 22.5.
 Kaufmann, Andrea Joh., f. Fich, 18.5.
 — Carl Chr., Malersv.*, KS 5.4.
 — Marie, f. Sørensen, 3.11.
 — Olavia J., f. Hansen, KS 20.2.
 Kaulbach, Fridtjof H. R., KS 16.9.
 Kaule, Victoria A., f. Kappelgaard, Ge.S. 2.7.
 Kay, Hulda J., f. Flyckt, 10.3.
 Kayser, Alba, Forst.* v. KTAS, Linköping, 12.8.
 — C. V., Dir., Ing., cand. polyt., 22.9.
 — Karen, Mus.pæd., 23.5.
 Kehler, Per, Lrs., Thorshavn, o. 25.4.
 Kehlet, Kamma, Frk., 4.10.
 Keiding, Mogens, 8.4.
 Kejser, Edith, f. Pino, 21.10.
 — Keld, 13.3.
 Keller, Gunild E., 24.12.
 Kellner, Valborg, Salgskon., 30.5.
 Kelstrup, Holger, Købm., Kolding, 19.5.
 — Odele Høgsbro, Pastorinde, 2.7.
 Kemp, Ida Marie, Lektor, 14.4.
 — Skjold, 15.3.
 Kesby, Gudrun, M: Poul, 11.6.
 Kessner, Gustav Joh., Gross., 29.1.
 Ketting, Theodora, 27.5.
 Khyssell, Marie, 13.10.
 Kiander, Ax. W., 15.8.
 Kidde, O. K., Oberst, 24.8.
 Kiefer, Vilh., 16.10.
 Kiel, Ole, Blikkenslv., KS 28.5.
 Kier, Kamma, 14.5.
 Kierulf, Sigrid, Næstved, 30.1.
 — Trein, 13.2.
 Kierulff, Elvira Rasmine, FS 22.7.
 — Gerda, f. Koppel, Civiling., M: Otto, 27.12.
 — Jørgen V., Los Angeles, 16.4.
 — Jens Chr., Gross., cand. pharm., 15.8.
 Kietz, Wilh., Varde, 24.12.
 Kihl, Bertil, Spec.arb., KS 25.3.
 Kilde, Louise Frederikke, f. Kirchert, KS 3.4.
 Kildsgaard, Ingerlise, f. Terndrup, 10.12.
 Kilsgaard, Sophie, 30.1.
 Kindt, A., Civiling., Viby J., o. 23.1.
 — Svend, Skovrider, V. Egede, o. 16.8.
 Kinebich, Hanne M., Hvidovre, S. o. 6.1.
 Kinnimond, Arth. Bonde, 16.9.
 Kipp, Emil, 23.1.
 Kirchheiner, Ella Ingeb., 2.7.
 — Lis L., f. Hansen, 8.3.
 — T., Købmand, o. 4.7.
 Kirk, Vilh., Møbelarkitekt, 28.1.

- Kirkebæk, J. C., Magasinass.*, 4.6.
 Kirkegaard, Ejnar B., Rekl.kons., 15.3.
 — Lilly H., KS 8.5.
 — M., Kvægtorvsinsp., Landbr.kand.,
 o. 19.12.
 — Olaf, Boghandl., 11.8.
 — Tage, Organist, Aabyhøj, o. 24.11.
 Kirkelund-Jensen, E., Amtslign.insp.,
 cand. jur., Svendborg, 24.10.
 Kirketerp, Alma, 4.9.
 Kirstein, Rob., Kassekontr.*, Ge.S. 6.2.
 Kistrup, Hans, Arkivar, cand. mag.,
 Viborg, 26.10.
 Kiær, Joh. Marie, f. Mührmann,
 o. 12.9.
 Kjederquist, Math., 2.3.
 Kjelbjerg, Niels R., Boghandl.*, FS
 17.7.
 Kjeldgaard, P. P., Gdr., Nr. Rind, 10.8.
 Kjeldsen, Melchior, Murerm., Askild-
 strup pr. Randers, 30.8.
 Kjeldgaard, Kjel Br., cand. jur., 27.5.
 Kjeltoft, Aage, Typ., 3.9.
 Kjer, Jes, MA*, Fogderup pr. Tønder,
 o. 10.10.
 Kjer-Petersen, Margr., 8.1.
 Kjersgaard, Anna Inge, 30.12.
 Kjersgaard-Hansen, Ella, 26.12.
 Kjerulf, Aage E. B., Trykk.arb., 12.10.
 Kjær, Anders Chr., Snedker*, KS 12.3.
 — Anna, 26.6.
 — Bodil, 19.12.
 — Ellen, 21.3.
 — Henrik, 1.2.
 — Henry, 21.10.
 — Ida Marie, o. 8.9.
 — Ingeb., f. Høyberg, 2.5.
 — Kay, Arkitekt, 22.3.
 — Martha S., Tekn. Assistent, 3.7.
 — Mogens A., Ex. Tandtekn., Haslev,
 26.1.
 — Thora, f. Mahnfeld, E.e. Ap., 4.3.
 — Vilfred, Komponist, o. 11.5.
 Kjærgaard, Knud Lyhne, FS 12.6.
 Kjærsgaard, Børge, Kontorbud, KS
 22.10.
 Klamroth, Kirsten, f. Faber, 21.8.
 Kleimann, Agnes K. J., f. Orth, FS 7.2.
 Klein, Augusta Emilie, f. Lustrup,
 13.12.
 — C., Forsikr.dir., 29.7.
 — Henry, Kunstmaler, Faarevejle,
 9.10.
 — Julie, f. Nielsen, o. 3.1.
 — Werner, Politibetjent, 26.1.
 Kleinert, Albert, Dir., 16.4.
 Klem, Niels Harald, Civiling., 15.9.
 — Margr., E.e. Civiling., 5.6.
 Klemm, Karl, Slagterm., 15.9.
 Klingert, Rita, 14.8.
 Klinkworth, Elli Groth, f. Pedersen,
 7.9.
 Klintford, Christine, 9.4.
 Klintø, Poul, Apotek., o. 19.4.
 Klitgaard, Mogens, Fabr., Hjørring,
 o. 13.3.
 Kloppenborg-Nim, Maria, f. Kloppen-
 borg, 13.10.
 Kloss, Anna Elsa, 13.6.
 Klubien, Jørgen, Tolddir.*, 10.6.
 Klüwer, Emmely, f. Schjødt, 22.3.
 Klæbel, Christine, f. Rasmussen, 3.4.
 Kløcker, Kr., Jord- og Betonarb., Ka.S.
 28.12.
 Knagh, Maren S., 5.12.
 Knehn, Carl Norm., Fabr., 16.5.
 Knoche, Heinz D., 28.12.
 Knop, Max Kurt E., Trykk.arb., 24.8.
 Knudsen, A. E., Maskinfabr., Ing., Nr.
 Sundby, o. 22.6.
 — A. Skov, Ing. i Fyrdiv., 3.5.
 — Ebba, f. Købke, 28.5.
 — Hans, Overlæge, 31.5.
 — Jens Chr., Provisor, Svendborg,
 12.5.
 — Niels, Fiskeeksp., Hørnbæk, o. 29.4.
 — Johs., Hotelejer*, Hjørring, 5.10.
 — N. P., Dyrk., Kjellerup, o. 3.1.
 — Sven V., Dir., cand. mag., 1.3.
 Knudstorp, P. Ditlev, Gymn.lær.*,
 Hjørring, o. 10.1.
 Knuth, Ellen, Grevinde, Helsingør,
 E. e. Kapt., 17.9.
 Knutsson-Hall, Else A. H., KS 15.7.
 Knøfler, Esther Ellen M., KS 29.10.
 Koch, Agnes, 20.10.
 — Anna, 31.12.
 — Helga, 9.9.
 — Jørgen, Ing., cand. polyt., 23.4.
 — Karl, cand. merc., 4.2.
 — Olivia, 19.6.
 — Victor Emil, 8.1.
 Kock, Carl, Rev., Ge.S. 5.2.
 Koefoed, Alfrida, 30.9.
 — Karin Sigrid, 9.2.
 Kofod, Aa. Børge, 22.8.
 Kofod, Annie C. F. B., Massøse*, 3.8.
 — Borghild, f. Leth-Steenen, 30.4.
 — Else Agergaard, KS 5.2.
 — Jens, Red., Rødovre, 14.3.
 — Ove Jørgen, Elektroing., 2.3.
 — Povl, 3.9.
 — Sophie, 28.8.
 Kohl, Hedevig Henr., 12.5.
 Koksang, Sv., Dir., Odense, 26.7.
 Kolbjørn, Niels, Bankfuldm., 2.11.
 Kondrup, Anna, 3.11.
 — Karen M., Herl., 20.5.
 Kongsbak, Jacob, Gross., 30.12.
 Kongshaug, Nina, f. Garde, 25.11.

- Konow, Karen, f. Jantzen, 21.3.
 Konradi, Olav E. H., Lektor, Struer og
 H. Anna, Struer, 24.6 i Ø.Tyskland.
 Koors, Niels, Dir., Ly.Taa.S. 6.1.
 — Gunde M., o. 12.3.
 Kornerup-Bang, Ingrid, Greve Strand,
 20.1.
 Kotzebue, Rigmor, 24.7.
 Kou, J. N., Postm.*, Sakskøbing, 4.11.
 Kozlowski, Wiktorja, 30.12.
 Krabbe, Kr., Urm., KS 2.1.
 Kraft, Hans, 21.1.
 — Hans P., Chauff., KS 24.1.
 Krag, Ane A. N., f. Schulz, KS 2.8.
 — Anna, E.e. Dr. phil., O.K., 1.8.
 — Carla, f. Jespersen, 8.4.
 — Frans Rosenstjerne, Tobakshndl.*,
 Ge.S. 4.3.
 Krag-Christensen, Andrea, 12.4.
 Krag-Hansen, Emil, Provisor, 3.6.
 Krag-Olsen, H., Forp., Vonsild v. Kol-
 ding., 14.3.
 Kragh, Clara, 9.4.
 — Dagm. Charl., f. Clausen, KS 17.5.
 — Ellen, f. Olivierius, 13.8.
 — Hilda, 9.12.
 — Kristine, 25.3.
 — Marius, Arkitekt, Aalborg, o. 19.1.
 — Rigm., Bridgelærer, Aarhus, o. 7.9.
 — V. N. S. C., Oberstl., Skælskør,
 o. 22.10.
 Kragh-Müller, Edna G., Ge.S. 21.10.
 Krantz, Klara R. H., f. Nielsen, Sygepl.,
 Søll.S. 22.4.
 Krarup, Anna, Struer, E.e. Red, 27.1.
 — Ellen, f. Jensen, KS 23.12.
 — Esther, 2.5.
 — Marie, 29.4.
 — Niels H., Civiling., 1.7.
 — Vibeke, f. Valentiner-Branth, 7.12.
 Krasilnikoff, Mogens, Læge, 21.2.
 Krause, Carl, Inkass., 2.9.
 — Gerda, f. Lange, KS 10.1.
 Krebs, Constance, Komm.kass.*,
 Holbæk, 23.6.
 Kreipke, Alexander, 24.4.
 Kreutzfeldt, B., Propr., Dybvad,
 o. 13.2.
 — Else Tove D., f. Markusen, KS 7.5.
 — Helmuth A. K., Tjener, KS 25.6.
 Krighaar, Karen, 24.3.
 Kristensen, Erik Dahl, Dir., Civiling.,
 Nykøbing M., 24.5.
 — Karl, Statsaut. rev., 19.10.
 Kristiansen, P. V., Lrs., Graasten,
 o. 8.11.
 — Sv. Aa., Dir., Vejle, 4.10.
 Krog, Ingebj., f. Tulinins, 20.2.
 — Lis, f. Rattleff, 30.10.
 Krogh, Aksel R., Skriftstøber, KS 19.2.
 — Anders S., Form.*, KS 17.7.
 — Ane M. K., Ge.S. 28.10.
 — Chr. Rasmus Hald., KS 27.11.
 — Erik, Insp., 24.9.
 — Johanna, 11.10.
 — Karen M., Sygepl., 31.7.
 — M. F. T., Stadsskoleinsp., Nørre-
 sundby, o. 1.9.
 — Marie, 20.10.
 — T. E., Toldkontr., Frederikshavn,
 o. 15.8.
 — Tove Elisabeth, 1.3.
 Krogh-Jensen, Georg, Stadsbibl.*, Dr.
 phil., Vesløs, 23.10.
 Krohn, Mariane, 12.8.
 Kromann, Poul, 23.7.
 — Otto, Propr., Bjørnemose, 9.10.
 — V., Bankbest., Nysted, o. 3.1.
 Kronika, Aage, 28.7.
 Kronmann, Asger, 1.4.
 Krougart, Ellen E., 9.1.
 Kruschov, Ellinor R., f. Seirsen, Ge.S.
 26.1.
 Kruckenbergt, Ketty, 20.6.
 Krum-Hansen, Rigmor, o. 14.3.
 Kruse, Hans Aa. Vilh., 9.12.
 — Holger J., 15.6.
 Kryger, Aage, Dir., Ge.S. 1.7.
 — Agnes F. M., f. Møller, 6.12.
 — Anna E., 28.9.
 Krüger, Georg, Arbm., KS 5.4.
 — Jørgen, 17.12.
 — Rudolf, 11.11.
 Krysiak, Marianne, f. Ruby, Rø.S. 18.3.
 Krøjgaard, J., Txt.fabr., Herning,
 o. 3.2.
 Krøll, Marie, 5.9.
 Krøyer, Anna M., f. Petersen, KS 20.3.
 Kucewitsky, Anna, Tobakshndl., KS
 6.8.
 Kuhlmann, A. C. G., Nattevagt*, KS
 1.5.
 Kuhn, Camilla, 10.4.
 Kunkel, Bent, 6.11.
 Kurt, Hans, Skuespiller, 19.10.
 Kühl, Tage Bernh., Overlærer, 14.1.
 Kühle, Harald v. d. Aa., Apoteker,
 Taarnby, 26.8.
 Kyndal, Anna Math., 2.11.
 — Hilda, 4.1.
 — Magda, E.e. Spr., 3.5.
 Kyst, Peder, Pastor emer., Harridslev,
 6.4.
 Kyster, Poul, Værkm., 18.11.
 Küttemann, Vilh., KS 23.4.
 Kærbæk, Peter A., Keramik, 13.6.
 Kærn, Margr., Fru, 6.3.
 Kæstel, Arne Rahbek, Rev., 31.3.
 Køhler, Else Margr., f. Koefoed, KS 3.4.
 — Frieda, 28.10.

- Holger Walther L. C., KS 25.6.
 — Ingolf, 14.7.
 — Allan, 14.7.
 — Marytha, 19.5.
 — Th., Slagterm., 1.4.
 Kølle, Elna, 16.1.
 Kønig, Chr. Alb., 30.4.
 Kønig, Egon, 28.9.
 Kønig, Helge Iman., Brygg.arb., KS 20.12.
 — Vilh., Vagtm., 18.12.
 Kønigsfeldt, Dora, f. Schiøtz, 25.1.
 Køster, Anna, 26.1.
- Laage-Thomsen, Ingeb., Børnehav-
 lærerinde*, 18.2.
 Ladefoged, Jens A., Snedkerm., Selde,
 22.3.
 Lafrentz, Wilh., 2.2.
 Lai, Vill, Gdr., Hobro, FBS., 22.2.
 Laier, Anders P., 10.6.
 Lakjær, Theodor, Gartner, 3.5.
 Lamberth, Tom Karlstedt, RøS., 16.10.
 Landt, Povl, Afd.chef, 4.5.
 Langberg, Henry, Montør, 3.10.
 Lange, Aa. Langkilde, Virum, Ing., 29.6.
 — Axel, 21.8.
 — Carl Chr., 20.9.
 — Carl Ulf, 25.7.
 — Ejnar, Ørelæge, Aarhus, o. 7.12.
 — Ernst H., Repr., 15.8.
 — Hans M., Dir., Svendborg, 17.7.
 — John, Musiker, 15.11.
 Lange-Nielsen, Sig., Tandlege, 13.4.
 Langermann, Harry, Fabr., 12.9.
 — Jørgen, 20.4.
 — Gertrud, 20.4.
 Langhoff, Petra S. H., f. Hansen, 29.5.
 Langhorn, Else, 5.10.
 Langhorne, Benedicte, 5.2.
 Langkilde, Christian, 10.12.
 Langkjær, Benny M., f. Ramberg, 28.8.
 — Joh. L., 28.2
 Langseth, Harriet Elisabeth, Prof.inde,
 17.9.
 Langwalt, Chr. F., Man.handl.*,
 Sønderborg, o. 13.10.
 Lapuchoff, Paula, f. Weiergang, 20.2.
 Larsen, A. E., Lektor, 24.8.
 — A.P., Gdr., Raadsted, 4.3.
 — A. V. A., Telegrafkontr., o. 15.1.
 — Anders P., Sognef.*, Radsted, 4.3.
 — Bent Arne, Seniorsgt. i Flyvev., 10.2.
 — Bernh., Lokalhist., Bibl., Ikast,
 o. 5.11.
 — Carl Joh., Hotelejer, Vejle, 8.7.
 — Frits, Højskoleforst., Hillerød,
 o. 13.12.
 — H. Chr., 17.11.
- Hans, Kapelm., Aarhus, o. 17.4.
 — Hans Frede, Vid.ass., Ge.S. 22.1.
 — Henry Rob., Orlogskapt.*, 13.6.
 — Johs., Forst., MF*, ML*, Tune, 12.11.
 — K. P., Sognepræst, Lumby, o. 28.11.
 — Lars, Godseksp.*, Køge.
 — Ludvig, Korpsofficiant, 8.2.
 — Niels, LRS., Fr.havn, 23.3.
 — Oscar, Overfartsleder, Skibsf.,
 Helsingør, 31.1.
 — Poul L. A., Biodir., Gedser, o. 29.8.
 — Sv., Stfst., Svendborg, o. 22.9.
 — Th., Gdr., Ulstrup, 8.4.
 — Vilhelm, Dir., Næstved, 21.8.
 Larsen-Ledet, A., Konsulent, Grenaa,
 o. 26.9.
 Lasalle, Ferd., Tlgr.best.*, 25.10.
 Lassen, Elisabeth, f. Gad, 21.4.
 — Frida, Ass., Overlæge, Frk., Ribe,
 o. 23.3.
 — Gerda, f. Holm, 4.6.
 — J. A., Apoteker, Svendborg, o. 5.11.
 — Poul, Kontrolch.*, cand. jur., Vær-
 løsegaard, 7.12.
 Lau-Petersen, Kai, Tobaks- og vin-
 handl., 20.2.
 Laub, Gerda, Kommandørinde, 5.3.
 Lauesen, Fr., Købm., Vejle, o. 15.8.
 Laugesen, Sv. Aa. Kjær, KS 2.1.
 Laurent Christensen, A., Læge,
 Canada, 20.3.
 Lauring, Gunnar, Skuesp. v. Det kgl.
 Teater, 21.2.
 Lauritsen, Charles C., Dr., Fysiker,
 Los Angeles, 13.4.
 — Oluf Bondo, Dir., Civiling., Svend-
 borg, 1.3.
 — Viggo, Læge, Holte, 7.11.
 Laursen, Aage, Dir., cand. polyt.,
 Frederikshavn, 22.1.
 — Ejn., Viceborgm., Herning, o. 5.6.
 — Th., Ass., Overlæge, 11.5
 Lausen, A., Bygm., Sogneraadsform.,
 o. 9.12.
 Laustsen, Poul, Dir., 18.5.
 Lawaetz, Ingeb., f. Wolff, 1.12.
 Laybourn, Rob., Kapt., 11.6.
 Lebeck, Elly M., f. Jørgensen, FS 3.1.
 Lefèvre, Eva M., f. Christophersen,
 27.6.
 Lefolii, Birger, o. 26.2.
 Legène, Grete, f. Westergaard, o. 16.5.
 Lehmann, Minna M. C., Ge.S. 30.9.
 N Frode Johs., Modellsnedker, KS 4.4.
 — Walther, 22.12.
 Lehn, Edith Meyer, 13.1.
 Leipoldt, Edith, f. Stamm, KS 24.7.
 Lejre, Oluf, Gdr., Falkerslev, o. 18.12.
 Lembcke, Gustav, 24.3.
 — H. F., Repr., Mølholm, 23.12.

- Kirsten, f. Reiter, 29.8.
 Lemmecke, Fritz, Toldklarerer, 10.4.
 Lennox, Stuart Hagen, 10.6.
 Lenstrup, Ejnar, Overlæge, dr. med., 22.3.
 Lentz, Aksel, 25.1.
 Lenzing, Vilhelmine, 14.8.
 Leopold, Ejnar, 25.1.
 Lepper, Henry Thorkild, Repr., 23.12.
 Lerche, Flemming, Major, 25.11.
 — Henriette, 29.7.
 — Nielsine, f. Laursen, KS 14.5.
 — Will., Mek., 9.3.
 Lerche-Lerchenborg, Christian
 Albrecht Frederik, Lensgreve, 15.1.
 Lertoft, Elisabeth, f. Landmark, 11.2.
 Leschly, Bess, f. Boserup, 25.1.
 Lessie, Henry, 13.2.
 Leth, Gerda, 3.5.
 — Henrik, FS 13.2.
 — Iben, f. Nyman, 22.8.
 — Søren, Stud. phil. KS 19.11.
 Leth-Espersen, P., Branddir., Aarhus, o. 17.1.
 Leudesdorff, Børge E., Læge, 23.3.
 Leuning, Margr., 11.11.
 Levin, Carl Aage, Dir., 27.2.
 — Dagmar, 11.9.
 — Frithjof, Restauratør, 15.1.
 — Henning Holger, Slagterm., KS 10.12.
 — Jytte, 25.8.
 — Lillian, f. Borenhoff, 3.1.
 Levison, Paul, Assurandør, 15.6.
 Levring, Jørgen, 27.10.
 Levy-Blum, Alice, Sygepl., o. 17.4.
 Lezing, Vilh. Paula, f. Christensen, Søll.S. 19.8.
 Licht, H. H. de Fine, Overlæge*, 7.3.
 Lier, Klaus, Stud. mag., 18.2.
 Ligaard, Joh. P. C., Præst, Sydney, 28.5.
 Lignell, Gertrud, Anholt, 6.8.
 Lilholm, Edv., 21.12.
 Lilie, Fritz Hilding, 1.11.
 Liljeberg, Ludv., Fabr., 28.11.
 Liljefalk, Kai, Ing., 24.1.
 Lillielund, Ella, f. Rønne, 8.4.
 — Kirstine J. F., 7.2.
 Lind, Bodil, f. Fraas, o. 18.4.
 — Ejnar, Apoteker, Ribe, o. 23.4.
 — Ella, f. Møller, KS 2.4.
 — Elly Julie Vilh., Ge.S. 29.4.
 Lind, F. Chr. Begtrup, Eksp.sekr., 14.2.
 — F. J., 13.9.
 — Frederik, Frisør*, 7.3.
 — H. P., Dir., 28.5.
 — Hans K. E., Varmem., 1.1.
 — Jens Math., Arbm., KS 6.5.
 — Mona Metha, f. Jørgensen, KS 18.4.
 — Signe Hedemann, 23.3.
 — Th., 30.12.
 — Volmer, Dir., Liechtenstein, 11.11.
 Lindbom, Hilda, 1.11.
 Linde, Anna Marie, f. Andersen, KS 12.2.
 — Mazette, 13.8.
 Lindegaard, Anna M., KS 29.7.
 — B., Ktch., Svendborg, o. 3.8.
 Lindemann, Karl K., Slagt.arb., KS 19.1.
 Lindenberg, Ernst, 25.8.
 Lindenskov, Christian, 14.5.
 Lindhard, Viggo, Prok., 5.3.
 Lindhardt, Catrine Elisabeth, f. Jørgensen, Ge.S. 12.5.
 Lindholm, Kitty, 21.3.
 — Orla P., Arbm., KS 10.7.
 — Poul, Fabr., 16.11.
 — Toni, 1.3.
 Lindkvist, Ester, o. 2.7.
 Lindman, Anna Gunhild, KS 29.7.
 Lindquist, Asta H., 17.6.
 — Karla M., 30.3.
 — Olga, 2.1.
 Linnemann, Lilly, 27.10.
 Linnet, Else, f. Salomonsen, Ge.S. 30.12.
 Linum, Ludvig, 5.11.
 Lippert, Ella Ingeb., 1.1.
 — Karla, 9.6.
 Lisby, K. K., Kaptajn (S), 11.10.
 Ljungberg, Ida Tove, f. Ludvigsen, 21.5.
 — Lily M., f. Hutzen, 24.2.
 Ljungdahl, Kristina S., 24.6.
 Löcht, Sv. Chr., Exportch., 25.3.
 Lodberg, Jørgine Mary, KS 11.12.
 Loeb, Florence, KS 29.1.
 Lohmann, Anna L., KS 1.10.
 — Emly, 19.1.
 — Oda, 2.4.
 — Poul E. G., Kedelpasser, KS 31.10.
 Lohse, Lilly M., f. Hansen, 15.1.
 — Peter Adolf, 11.8.
 Lolle, Lars L., 6.1.
 Lorck-Madsen, A., Stiftamtmand*, Aalborg, 3.1.
 Lorentzen, A., Vaskeriejer, Kolding, o. 22.11.
 — C. W., Skovrider, Skovejer, Klosterskoven, 3.10.
 — Elo Hvidtfeldt, KS 7.10.
 Lorenzen, Chr., Købm., Næstved, 3.1.
 — Gudrun, Malerinde, o. 1.8.
 de Lorry, Hanne, Kregme, 29.8.
 Lottrup, Harriet, f. Schmidt, Ge.S. 29.1.
 Lotzfeldt, Lilli, 22.9.
 Louw, Carl Chr., Tapets.m. KS 19.8.
 Lozier, Lionel, 13.8.
 Lublin, Aage, 9.8.
 — Helene M., 25.8.

- Ludvig, Helga Matzen, Fredensborg, 13.8.
- Lumbye, Hans, Mek., L.T.S. 6.7.
- Lund, Andrea, 11.5.
- Anna, 10.1.
- Anna K., Korr.*, KS 23.8.
- Astrid, f. v. Kohl, Ge.S. 2.1.
- Betty, 29.11.
- Børge, Læge, Odense, 7.10.
- Carl, Elektrik., 11.7.
- Carl August, Bogbm., 1.4.
- Carl C. N. T., Tandrup, 24.2.
- Carl Fr. Emil, Ge.S. 15.7.
- Carl Oscar, Kok, KS 19.1.
- Edith Carla, Ka.S. 28.6.
- Ella J. J. S., f. Sørensen, KS 23.8.
- Ellen Margr., f. Neuschwang, 10.11.
- Erik Viger, Arbm., Ball.S. 14.10.
- Ernst Chr. M., Pers.chef., Ge.S. 1.7.
- Frants Otto, 28.10.
- Frithiof, Rev., Ge.S. 2.1.
- Holger, Red., Grindsted, o. 14.4.
- Ingeb. Marie, f. Christensen, FS 26.2.
- Ingrid B., f. Holmberg, KS 2.1.
- Karen H., 3.12.
- Maren M., 3.3.
- Kjerstine M., f. Foerster, KS 30.8.
- Laura, 6.9.
- Louise Caroline, f. Frost, KS 3.12.
- Lydia Andrea, f. Antonsen, KS 13.5.
- Marie K., KS 19.8.
- Martin, Gross., 10.12.
- Mogens Wegener, Fm., Ge.S. 15.1.
- O. Spærck, Overing., 8.9.
- Orla, Materialforv., 25.5.
- Oscar Viggo, 8.11.
- Sara, Skovlunde, 27.1.
- Sophie, f. Thamdrup, 2.11.
- Witte, 2.12.
- Viggo, Bankbest., Skærbæk, o. 7.1.
- Lundberg, Olga Marie, 7.7.
- Lundgaard, Niels, Sognef., Ubby, 2.3.
- Lundgreen, Marie, f. Persson, 3.6.
- Lundgren, Hedvig E., f. Søderberg, KS 27.5.
- Lundholm, Thorv. Carl Vald., Kontr.*, 3.5.
- Lundin, Bertha Pauline, D. f. Fabritius, 1.1.
- Ingeb., 13.1.
- Leif, 18.10.
- Lunding, Aase, 8.2.
- Lundius, Poul, Maskinchef, Seattle, 2.3.
- Lundkvist, Helene, 10.5.
- Lundquist, Erik, Gas- og Vandm., 17.5.
- Inger, Rev., Odense, o. 11.9.
- Lundsgaard, Einar, Prof., Dr. med., 16.12.
- Lundsholm, Viktor, Pol.ass.*, 29.7.
- Lundstrøm, Edmund, 23.8.
- Erna M. K. S., f. Hoff, KS 8.4.
- Lunn, Christian, Oberst, Knabstrup, 25.5.
- Villars, Assurandør, o. 27.3.
- Lux, Aug., Gross., o. 7.3.
- Lück, Rosa, 5.9.
- v. Lüder, Ellen, 20.1.
- Lüders, Elisab., 26.2.
- Lyders, Ellen, 4.7.
- Lüders, Stella V. M., KS 25.11.
- v. Lüders, Th. Sig., Overass., KS 2.12.
- Lyhre, F. E. K., Konsul, Canberra, 4.8.
- Lykke, Otto, Rest., Randers, o. 2.11.
- Lynel, Jørn P., 21.5.
- Lyngbo, Chr., Kunstm., Henne Strand, o. 10.12.
- Lüdemann, Ellen, 6.12.
- Lyndrup, Jens, Mejeribest., Fjellerup, Maribo, o. 10.12.
- Lyngby, Anders P., 9.11.
- Lyngbæk, Folmer, 18.2.
- Lyng, Jonny, 31.12.
- Johs. P. C., KS 3.5.
- Klara, 20.5.
- Niels Chr., 25.1.
- Vilhelmine, 25.12.
- Lysholdt, Jens, Købm., Esbjerg, o. 12.1.
- Lyster, Wentzel, 12.2.
- Lüthcke, Poula, 17.3.
- Lütken, Poul Johanne, Ktch., 2.8.
- Lytting, Else Emilia, f. Messerschmidt, 29.8.
- Lützhøft, H. H., Motorsagk.*, cand. polyt., 11.11.
- Lützhøft-Nielsen, Hans P. J., Gross., 7.11.
- Læssøe-Larsen, Ejler, 22.9.
- Løchte, Sophie, f. Borch, Helsingør, 19.12.
- Løfqvist, Leif, Typ., 13.2.
- Løhr, Jutta Elisabeth J., KS 18.9.
- Løkkegaard, Maren, 22.11.
- Løngreen, Anna, 18.9.
- Elisabeth, 10.6.
- Lønholdt, Jens V. R., Civiling., 24.5.
- Løsekrug, Poul, 26.12.
- Løve, Dagmar, 6.12.
- Løwe, Erik, Stfst., Foerlev, 27.1.
- Løvgreen, Alb. Vinc. Aloysing, FS 3.5.
- Amalie, f. Svensson, KS 24.6.
- John V., Opb., Odder, o. 25.4.
- Løvschall, Ella, 2.12.
- Maaß, Margr., 16.5.
- Maagaard, Otto, Vicedir., cand. jur., 23.1.
- Maaløe, Vald. Urban, Ge.S. 19.1.

- Mårtensson, Arthur, Overlæge*, Kolding, o. 16.8.
- Mæck, Henry Nordstrøm, 11.8.
- Mackeprang, Else Løvenborg, 16.8.
- Madsen, Chr., Dir., 23.11.
- Chr. Broe, Baadm.* i Redningsv., 27.3.
- H. A., Postm., 18.1.
- Hans, Møllebygm., Nykøbing F., 3.9.
- Hans Ernst, Civiling., 2.12.
- Hans Henning, Eksp.sekr.*, 7.5.
- Helen, Kinamissionær, 30.10.
- Henry, Dir., Sønderborg, o. 13.12.
- Karl F., Overvagtm.* i Folketinget, 5.1.
- Knud, Vognm., 30.7.
- K. T., Postm.*, Helsingør, 18.8.
- Mads, Gdr., Funder, o. 1.12.
- Mads N., Postm.*, Ikast, 29.7.
- Marius, Forb. Form.*, 16.3.
- Niels, Forbundsfm., 28.4.
- Maegaard, Eilert, Dir., cand. jur., 15.4.
- Johs. Ove, KS 27.8.
- Rigmor, 21.4.
- Maës, J. H. R., Overnotar, 13.12.
- Magnus, Reidar, Kunstn., Grafiker, 14.6.
- Magnussen, Elo, Kapelm., 23.9.
- Magtengaard, Kirstine, 22.6.
- Mahler, Høegh, 2.1.
- Maibohm, Heinr., Karetmagerm., 17.7.
- Maibom, Ch., Herreekv.handl., Herning, o. 6.10.
- Majgaard, Chr. Lindell, Sped., Forrf., 9.1.
- Malchow-Møller, Laurits, Stadsing.*, Holbæk, 10.6.
- Malling, Chr. Aks., 25.12.
- Kurt Anker, Ktch., KS 25.4.
- Malm, Oskar, Arbm., KS 13.3.
- Malmgreen, Joh. K., KS 23.1.
- Malmros, Kristine, 6.9.
- Malmstrøm, Anna, 18.7.
- Ulla, o. 8.4.
- Malthe, Knud, Dir., 15.9.
- Malthe-Bruun, Marianne, 30.9.
- Mandal, Sv., 10.1.
- Mannergreen, Ellen, f. Larsson, 27.1.
- Manniche, Claus, 28.8.
- Manscher, Anna M. K., f. Lund, o. 18.2.
- Marandi, Ellen Dalgaard, 1.8.
- Marcher, Johanne, 4.7.
- Marckmann, Sv., Præst*, Calif., 24.6.
- Marcus, Sascha, 23.8.
- Grethe, f. Schiellerup, M.: Dir., Civiling., Horsens, 3.7.
- Marcussen, K. J., Pastor emer., Vaabensted, 31.12.
- Marer, Else, 5.12.
- Margolinsky, C. J., Distrikts- og Havneing.*, Helsingør, 31.5.
- Marhauer, H. L. H., Fabr., KS 8.5.
- Maribo, Irma Frieda, E.e., Politiinsp., 4.10.
- Markers, Ole, stud. med., 23.3.
- Markersen, H. M., Havne- og Digeing., Ringsebølle, 24.7.
- Marks-Jørgensen, Alb., 14.11.
- Marschall, Carl Joh., Insp.*, 10.12.
- Märstal, Alb., Overlærer, 5.9.
- Marstrand, Thor, Holger, Bankfuldm.*, 30.8.
- Martin, Jakob, Red., Aarhus, 21.12.
- Rudolf, Bogtr., Chr.feldt, 2.9.
- Martins, Edith, o. 2.2.
- Matschowsky, Kurt, Kurvemagerm., 5.6.
- Matthiesen, M., Provst*, Haderslev, o. 8.3.
- Matzeka, Adine, 25.12.
- Matzen, Ellen, Propr., Nørreskovgaard, 20.1.
- Fr., Skibsf.*, Sønderborg, o. 9.5.
- Mau, Georg Erh., 24.6.
- May, Charlotte Hilda, f. Stein, KS 14.5.
- Max-Olsen, Else, f. Bruun, 14.1.
- Maxen, Max, 18.7.
- Meggele, Olivia, 28.2.
- Mehbus, Frithjof, Kørel., 4.9.
- Mehlsen, Mathilde, 5.7.
- Kai O., Tandl., Birkerød, 7.10.
- Meilby, Gunnar, Dir., Odense, o. 5.9.
- Meilchen, Pierre, Prok., 2.11.
- Meinborg, Edith Juhl, 15.11.
- Meincke, Dirck, 18.5.
- Meinertz, Aage, 26.7.
- Dagny, 18.8.
- Meinicke, Ove, Arbm., KS 17.1.
- Meinung, Erik, 22.3.
- Meisner-Jensen, B., Civiling., 7.7.
- — Grethe, f. Henningsen, 28.8.
- Mejlgaard, Christen, Amtsskolekons.*, Sundby, Mors, 10.5.
- Melander, Dagmar, 30.3.
- Melberg, Valb. Gyldendal, 5.9.
- Melchior, Agnes M., f. Welling, 11.6.
- Meldgaard, Anders V., Depotejer*, KS 15.8.
- Lydia M., 14.2.
- Meldorf, Aksel, Toldforv., Grenaa, 7.10.
- Melgaard, Arne, Chefred., 20.8.
- Melin, Kaj, Forv.*, 7.10.
- Mellerup, Einer, Politiinsp.*, 21.4.
- Emilie, 26.4.
- Melnik, Isak, o. 1.11.
- Mencke, Bruno, 7.9.
- Mendal, Isak, Skræderm., KS 14.3.
- Mengel, Bodil, Odense, 19.8.
- Mentzler, Agnes, KS 26.2.

- Messmann, Edith, 11.6.
 Meyer, Astrid, KS 7.2.
 — Chr., 7.4.
 — Henry, 19.2.
 — Johnny, 20.8.
 — Karen, Skuesp., 30.11.
 — Knud Philip, KS 31.1.
 — N. K. P., Overhornbl.,* 30.1.
 — Robert, Cigarh., 31.1.
 — Sv. Aa. Ch., 6.3.
 — Torben, Kgl. Hofblikkenslagerm.,
 cand. phil., 4.4.
 — Willy, Fabr., KS 7.2.
 — Zandra, o. 24.9.
 Meyland-Smith, Ellen, Forst., Odense,
 4.9.
 Meyling, Johanne, 7.6.
 Meyn, Jul. Carl, Kapt., 8.1.
 Meyrowitz, D., o. 16.8.
 Michaelsen, Carl, Dir., New York, 15.6.
 — Niels Henrik T., Ing., 30.9.
 — Sv. Aa., Typ., KS 4.3.
 Michelsen, Edv., Biografdir., Viborg,
 o. 25.5.
 — Johs., Dir., statsaut. Rev., 6.4.
 — Aage H., Postkontr., 26.1.
 Micke, Viola, o. 15.5.
 Middelboe, Einar, Klichefabr., 31.12.
 Mikkelsen, Ernst M. A., Valdh.*, 12.1.
 — Hans Peter, Prof., Tandlæge, Calif.,
 12.8.
 Milbrat, Anna, f. Clausen, 17.11.
 Milling, Anne, 1.3.
 Mittelstrass, Magna, 27.11.
 Moe, Hakon F., Arkivass., 22.7.
 — Martha Marie, Sygepl., KS 1.4.
 Moen, Karl, 13.11.
 Moes, Marie, E.e., Distriktsjæger,
 Vallø, 7.1.
 Moesgaard, Marinus, 31.7.
 Moestrup, Esther, 21.7.
 Mogensen, M. B., Sparekassedir., Vraa,
 14.10.
 Mohr, Anna K. Ry, f. Christensen,
 Ball.S. 14.10.
 — Arne, Smedesv., KS 28.8.
 — Monr. B., Skibsf.*, 18.7.
 Moldberg-Kjeldsen, Marie, 10.4.
 Mohn, Angelo, Elektro install., KS 25.6.
 Molin, Hilda, 31.3.
 Molkte, Christian, Lensgreve, Kammer-
 herre, Hofjægerm., Bregentved,
 17.4.
 Momme, Else, 26.5.
 — Knud H., Cykelh., KS 13.8.
 Moms, Holger, Emil, Skuesp., 31.12.
 Monberg, Ingeb., M: Overlæge, 28.12.
 Mondrup, Elna M., Viborg, M. Johs.,
 7.2.
 Monefeldt, Ax. A. L., Gartner, KS 25.6.
 Monrad, Rudolf, 5.4.
 Montell, Elsa, 4.2.
 Monti, Martha, 18.11.
 Moos, Anker, Provst, Pastor emer.,
 Svendborg, 29.4.
 — Betzy, 8.6.
 Morell, P. Rikard, Prok., Korsør,
 o. 11.10.
 Morsing, Christiane, 5.3.
 Mortensen, Alfr., Dyrl., Hundslev,
 o. 19.1.
 — Andreas, Havneing., cand. polyt.,
 Aalborg. o. 22.1.
 — Gustav, Civiling., 7.10.
 — Gylling, Lrs., 15.10.
 — P., Sognefoged, Moltrup, 7.7.
 — Robert, Arkit., 12.2.
 Morville, Otto, Vekselerer, 18.2.
 Morvin, Via, 30.12.
 Mose, Rigm. E., 29.3.
 Moslund, Arthur, 1.8.
 Moss, Eldokaya, f. Moss, KS 26.2.
 Moth, Henriette, f. Kliim, 1.8.
 Mottlau, Gerda M., 14.1.
 Mowinckel, Ingeb. E. H., Lær.*, FS 31.7.
 Moyell, Ib, Skibsing., 22.6.
 Mozart-Hansen, H., Gross., 9.12.
 Mulder, A. B., Dir., 16.5.
 Munch, Annie M., f. Dahlgreen, KS
 27.5.
 — Karen, f. Bjerring-Petersen, D:
 Lise, o. 16.2.
 — Manfred, 12.2.
 Munch-Knudsen, Aage, 1.3.
 Munck, Annie Margr., KS 8.1.
 — Ejnar Axel, Frisørm., KS 7.11.
 — Marius, Specialarb., KS 6.5.
 Mundt, Anna Sophie, f. Levinsen, 18.6.
 Munk, Agnete, 18.7.
 — Per Nørgaard, Reservepostb., 18.2.
 — Tove Louise, f. Fischer, KS 4.3.
 Munke, Knud Harald, 12.7.
 Munksgaard, Inge, f. Nørgaard, KS 2.1.
 — Vilh., Snedkerm., 19.6.
 Murmann, Marius, 16.1.
 — Petri F., 24.3.
 Musaeus, Ingeb. E. Degenkolv, g. Niel-
 sen, Nyk. F., 21.1.
 Muurmann, Peter Frithiof, Gross.,
 Skovlunde S. 4.4.
 Muusfeldt, Laura Krista, 26.12.
 Mygind, Kathrine, Lær., Rønde, o. 4.3.
 Myhre, Erik W., Salgsinsp., 5.10.
 Mühring, Kello W., Elektrosvejser,
 KS 11.10.
 v. Müllen, Kirsten, f. Kiersgaard,
 Humlebæk, 2.11.
 Müller, Ebba, Dpskibseks., Thors-
 havn, o. 13.11.
 — Louise K., f. Kjær, KS 24.4.

- Marie Elisabeth, 3.3.
 — Olga A. Ch., f. Bærentzen, Ge.S. 21.10.
 — Poul, Kongsbonde, Thorshavn, 4.4.
 — Sofus Nic. Ant., KS 29.4.
 Müller-Johansen, Maryk, KS 24.10.
 Münchow, Kristine Hvid, 15.5.
 Münster, Dagmar M., f. Baron, Ly.S. 23.10.
 — Dagm. M., 24.10.
 — Hans P., Mejeriejer, KS 15.7.
 — Olga, 25.1.
 Münther, Elith Carlo, Galoptr., KS 12.12.
 Mürer, Joh. B., KS 15.2.
 Mürsch, Johnny, Dir., 30.11.
 Mølgaard, Jac., Mejeribest., Fasterholt, o. 13.1.
 Møller, Aage, Fuldm., 27.12.
 — Aage, Malerm.*, 16.3.
 — Alice Stampe, f. Pohl, Skovlunde, S. 14.10.
 — Anna Margr., 9.10.
 — Alpha Kamma, f. Nielsen, KS 15.1.
 — Amalie C. B., KS 8.8.
 — Amalie H., KS 14.6.
 — Anna, 8.6.
 — Anna Charl., Pastorinde, 14.4.
 — Anna Laurine, f. Laursen, 17.5.
 — Arnold, Vinduespol., 25.6.
 — Asta Fagersted, 5.2.
 — Ax. Nøhr, Red., Hvidovre, 23.7.
 — Børge Nannestad, Serigraf, KS 4.3.
 — C. W., Isenkr., Lindholm, 11.2.
 — Camilla, E.e., Lektor, 1.4.
 — Carl Chr. Ferd., Skrædder, 4.1.
 — Dagmar M., f. Kolz, 28.7.
 — Dagny, 4.7.
 — Dagny, f. Jarløv, 23.6.
 — Ebbe, stud. polit., KS 18.1.
 — Edith, 31.1.
 — Edith, 6.2.
 — Edv. Laur., Kleinsmed, KS 7.3.
 — Else Bodil, Ge.S. 23.9.
 — Ella, 30.9.
 — Ellen, 17.9.
 — Ellen Friis, 3.1.
 — Elna, 24.9.
 — Elna M., KS 8.8.
 — Emilie, 10.10.
 — Ernst Birch, 25.7.
 — Esther Jo., f. Blangsted, 11.11.
 — Esther Margurihe, f. Winther Jørgensen, 5.8.
 — Fr., 27.8.
 — Gerda, Insp.*, 29.7.
 — Gerda Vilh., KS 11.7.
 — Harald, Regiss., Aarhus, o. 3.3.
 — Helen Mary, f. Syker, 13.6.
 — Helfrid, 29.5.
 — Henny, f. Tønder, 28.8.
 — Hjalmar, Keramiker, Svendborg, o. 6.11.
 — Hjalm. Joh., Købm.*, 23.11.
 — Holger, Plant.best., Søll.S. 6.7.
 — Hugo, Herrekonf.handl., Nr. Haarlev, 29.12.
 — Ingeb., E.e., Forst., Løgumkloster, 19.11.
 — Johanne, 14.8.
 — Johs. Ernst, Snedkerm., Kolding, 25.1.
 — Inga Storm, 3.6.
 — Jens Chr., Prok., Helsingør, 26.11.
 — Jensine Marie, f. Mogensen, Dragør, 2.9.
 — Johan E., 21.8.
 — Jørgen Stahlschmidt, Munderingsforv., 26.12.
 — Kai, Malerm., Herlev, 26.8.
 — Kaj Chr. V., Ass., 5.8.
 — Kaj Peter, Brygg.arb., KS 2.12.
 — Karen, 25.11.
 — Ketty, 24.3.
 — Kirstine, f. Hansen, KS 1.2.
 — Kjeld, Keramiker, Svendborg, 4.11.
 — Knud, Boghandl., 6.6.
 — Margr., 2.7.
 — Maria, 3.5.
 — Marie Christine, KS 19.11.
 — Marie Kirstine, f. Wollesen, 8.7.
 — Max, Gross., 13.5.
 — Niels A., Læge, Slagelse, o. 29.12.
 — Olga, f. Andersen, 8.1.
 — Olga, f. Bærenzen, 15.10.
 — Olga Kastberg, 16.6.
 — Oswald G. F., Maskinm.*, Jonstrup S. 17.7.
 — Otto Holger, Vognm.*, 15.10.
 — P. P., Sognefoged, Them, 3.1.
 — Paul, 30.7.
 — Peter P., Skræderm., 12.9.
 — Petra, 18.3.
 — Rigmor Else, KS 30.10.
 — Tage, Arkitekt, Malmø, 5.7.
 — Theodora M., 18.2.
 — Thora Cec. Henr., 2.9.
 — Thorv., Murerm., 12.4.
 — Vald., Havnearb., KS 28.2.
 — Vitta Agnes, 30.5.
 Møller-Holst, Ellen, f. Lasson, 13.8.
 Møller-Jensen, Sigrid, f. Vold, 7.9.
 Møller-Larsen, Ingolf, Ktch., 17.1.
 Møller-Petersen, Tove, 26.1.
 Møllmann, Gynna, f. Stoltze Malling, 28.3.
 Mønster, Kristine, 28.5.
 — Hans, 12.7.
 Mønster-Hansen, Ax., Insp.*, KS 2.12.

- Mørch, Charles P. W., Maskinm., KS 13.12.
 — Ingeborg Christ., F., 26.4.
 — Knud V., Maskinm.*, 20.12.
 — Poul, 5.11.
 Mørck, Else K., f. Nielsen, KS 15.2.
 — Erik H., 13.2.
 — Knud V., 20.12.
 — Wilh. Phaff, 14.8.
 Mørk, Johanne K., Musikl., 24.1.
 — Knut, Musikforl., 20.4.
 — Meta, 30.6.
 Mørkeberg, Carl, 28.12.
- Nagel, Anna Christine, 13.10.
 — Joh. Augusta, KS 8.5.
 Nagy, Panni, Pianistinde, Hillerød, o. 28.4.
 Nannestad-Møller, Børge, 26.2.
 Naust, Nimah, Civiling., o. 9.1.
 Nebe, Astrid, 16.7.
 Nebel, Henry, Købm.*, 14.8.
 Neble, Astrid, f. Larsen, KS 17.7.
 — S. C., Styrn., KS 9.3.
 Nedergaard, E., Fyrm.*, Hvide Sande, o. 19.9.
 Neergaard, Gertrud M., f. Jensen, KS 25.11.
 — Holger, Maskinm., 11.12.
 de Neergaard, Wenzel, Kmhr., Hofjægerm., Godsejer, Kapt., Førsløvgård, 30.1.
 Neerlin, Carla, 25.11.
 Neeindam, Christine Ragn., f. Olsen, FS 30.8.
 — Tavs, Skuesp., Forf., 3.5.
 Nelander, Carl Osk. S., KS 12.7.
 Neumann, Henry R., Hosp.insp., Middelfart, 17.2.
 — Lydia M. M., f. Nielsen, KS 11.12.
 — Poul Aage, Tandl., 25.10.
 — Rich. H., KS 31.10.
 Neuschwang, Anna, f. Lauritzen, KS 30.12.
 Neuschwang, Erika, Pianistinde, 12.9.
 Nicolaysen, A. P., Underdir.*, 24.7.
 Niebling, Anna M., 21.4.
 Niedballe, Gertrud E., KS 6.3.
 Niedermann, Geert, 30.4.
 Niedermann, Niels P. G., Dekor.*, FS 3.5.
 Niegel, Asta, Fysioterap., 18.4.
 Nielsen, Aksel, Rest., Farmer, Chicago, 13.10.
 — Alma Juliane, Musikl., KS 31.1.
 — Anders J. L., Dyrl., 27.9.
 — Axel., Ktch., Red., Landbr.kand., o. 10.1.
 — Ax. Nøhr, Red., Hvidovre, 23.7.
 — Benny Alfr., Musikstud., KS 30.5.
 — Bernt O., Gross., 21.1.
 — Chr., Driftsleder, 15.6.
 — Chr. P. Birkholdt, Civiling., KS 22.3.
 — Dagny Ejby, Oberstinde, Major, o. 26.1.
 — Eigel, Afdl.leder, Lektor, dr. phil., 8.12.
 — Ejnar, Red., cand. polit., 31.7.
 — Ellen, Operasangerinde, o. 26.5.
 — Ernst Reenberg, Læge, Karise, 16.10.
 — Harald, Overdyrl., Ringsted, o. 23.8.
 — Harald, Fagf.form., o. 25.8.
 — J. Hjelm, Prov., 4.3.
 — J. P., Bogtr., Korsør, o. 21.1.
 — Joh. Chr., Skuesp., 25.3.
 — John Elith, Ball.S. 4.4.
 — Jørgen D., Flyverltn., 10.2.
 — Jørgen Slott, Læge, Jystrup, 22.4.
 — K. A., Toldforv., Nyk. F., 22.12.
 — K. Eivind, Tandl., Ballerup, 18.7.
 — Knud, Dir., Odense, 21.9.
 — Knud Kamp, Civiling., Ka.S. 30.9.
 — Knud Rosenberg, Bogbinderm., Odense, 7.1.
 — Lauge, ML*, Hemmeshøj, 15.4.
 — Louise, Bibl., 8.12.
 — M. P., Dir., Ing., 23.6.
 — N. K. P., Driftsleder, 15.6.
 — N. P., Malerm., 7.6.
 — Martin, Konsulent, Vejle, o. 24.3.
 — Niels, Førstelærer*, Overlund pr. Viborg, 8.5.
 — Otto, Propr., Vilhelmsdal, Guldborg, 20.10.
 — Ragna C. B., 25.8.
 — Th., Civiling., 21.3.
 — Theodor, Sognefoged, Ho, 13.7.
 — Thomas, Overgartner, 18.12.
 — Thorvald Krøl, Lrs., 1.6.
 — V. Svender, Ktch., cand. jur., 1.10.
 Nielsen-Hauge, Søren, Lærer*, Forf., Femmøller Str., 7.10.
 Niemenen, Sv. Aa., 13.7.
 Nikolaisen, Niels Bang, Propr., Kejsegaarden, 15.5.
 Nilsson, Alb., Civiløkonom, Hillerød, 22.7.
 — Edvin, Fabrikinsp., cand. polyt., 22.2.
 — Niels Edv., Dir., Hillerød, 19.9.
 Nim, Agnes, f. Arildsen, 28.11.
 Nimb, Augusta, Børnehavel., 2.1.
 Niros, Emil, Rev., 9.12.
 Nissen, Frieda, Transl., 27.4.
 — Thorkild Balslev, Dir., Civiling., Maribo, 12.1.
 — Tonni, f. Justesen, Nordborg, 23.7.
 — Wilh., Dir., Civiling., o. 21.11.

- Noach, Ingeb., o. 5.11.
 Nobel, Inger, 27.3.
 Noe, Ulla, f. Monti, Kgl. Balletdanserinde*, Frue, o. 4.9.
 Nonboe, Anna H., 11.5.
 Norberg, Rosa, f. Leimbach, 13.1.
 Nordby, Kirstine, Skolebest., Aarhus, o. 13.5.
 Nordentoft, Ejnar Mygdal, Generalmajor, Kammerjunker, 12.1.
 Nordsten, Milton, Fabrikejer, cand. polyt., Hillerød, 16.9.
 Norheim, Elise Math., Oversygepl., Søllerød, S. 9.4.
 Norlin, Thilda, 23.12.
 Normand, Ane Carina, 14.9.
 Normann, Agnes, 10.4.
 Norn, Inger, f. Creemers, 25.1.
 Norrbom, Anna, 6.11.
 Norrild, Tage, Kunstm., 2.10.
 North, Edith, o. 27.7.
 Norup, Ax. V., Ktch., Ge.S. 15.7.
 — Jack, 8.11.
 Nowitzky, Jan, Frugth., 25.5.
 Novrup, Jens, Førstel., o. 7.7.
 Nybjerg, Vill., Dir., Højby, 17.6.
 Nybo, Steen Broholm, 11.12.
 Nyboe, Torben Kyvsgaard, 27.9.
 Nyborg, Ax., Dir., 1.3.
 — Frede, Fabrikant, 6.4.
 Nyeboe, Valborg de Fine, Forst.*, 30.8.
 Nyeborg, Erling W., Bogholder*, KS 19.6.
 Nyegaard, Ester Merry, 16.8.
 — H. V. H., Sognepræst, Torslunde pr. Taastrup, 30.7.
 Nygaard, Harald Lars, Røgeriejer*, 4.10.
 — Karen Elisabeth, f. Møller, 17.4.
 — Martin, Overl.*, Gasse v. Tønder, o. 13.12.
 — Valb., 30.1.
 Nyholm, Kai, Værktøjsm., KS 1.11.
 Nylund, Fernanda, f. Jacobsen, 28.5.
 Nymann, Henry O. E., KS 14.5.
 — Johs., Frisørm., 21.9.
 Nystrøm, C. M., Skræderm., 12.8.
 Næser, Vincent, Dr., 5.12.
 Næstved, Eline Lis, 25.4.
 Nøhr, L. K. J., Stfst.*, Nyk. F., 20.1.
 Nørby, Gregers, Overl., dr. med., Aarhus, 23.6.
 Nørsgaard, Anker Har. Kr., Adv., 4.9.
 — Chr. P., Købm., 14.12.
 — Else Marie, 15.8.
 — Karen Høyrup, Afd.bibl., Roskilde, 24.11.
 — Kr., Dir., Kolding, o. 22.12.
 — Liv, 7.5.
 — M. K., Ktch.*, Espergærde, 24.9.
 — Peter Mørk, 21.8.
 Nørholm, Vald., 6.1.
 Nøring, Elga, f. Skipper, 4.7.
 Nørklit, Minna, 21.8.
 Nørllit, Tove, M: Sv., 23.10.
 Nørlyng, Signe, f. Himmelstrup, 13.8.
 Nørngaard, Andreas, Ledøje, 10.6.
 Nørregaard, Jens, Dir.*, Rønne, 1.10.
 — Jon, Civiløkonom, 21.11.
 Nørvang, Aksel, Doc., dr. phil., 13.11.
 Obel, Asta, E.e. Fabr., 17.6.
 — Caroline, E.e. Oberstl., 3.1.
 Offenbach, Hugo O., Rest.*, 2.5.
 Offenbergl, Lili, 18.8.
 Ohlendorff, Dagmar T. C. A. M. Sig., Rødovre, 21.7.
 — Dagmar T. C. A., f. Hansen, Rø.S. 23.8.
 Ohlsen, Hans J., Færgesejer, Alnor, o. 10.6.
 Ohrt, Sv. Henry, Dalmose, 6.4.
 Okholm, Th., Repr., 17.3.
 Oksbjerg, A. J., Sognepr.*, Ødis, o. 17.1.
 Olai, Sigmund, Malerm., 2.8.
 Olesen, Poul, Dyrl., Ballum, o. 15.1.
 Olivarius, Martha, Pianist, E.e. Ktch., 26.5.
 Olrik, Betty Louise, 4.11.
 — Johannes, Overl., Ærøskøbing, o. 14.9.
 Olsen, Jens Chr., Tlgr.best., 7.2.
 — Oluf, Red., 21.4.
 — Otto, Overretssagf., o. 4.12.
 — Poul Ingvar, Orlogskapt. i Int., 23.4.
 — Rita, 3.11.
 — Wald., Kreaturh., Roskilde, 27.10.
 Opderbeck, Stella M., f. Nielsen, KS 31.5.
 Oppermann, Lucia Margr., f. Ehlert, Ball.S. 14.10.
 L'Orange, Dora, f. Filtenberg, 26.8.
 Orlien, Karl, 1.2.
 Ormstrup, Lis, 10.1.
 Orth, Frits, Tandl., 10.5.
 Ortmann, Esben H., 19.5.
 — K. K., Reservel., 17.4.
 Ostenfeld, Peter Hannibal, KS 25.11.
 Ostrovsky, Sofie Elisabeth, KS 24.1.
 Oswald, Otto, 31.5.
 Oszadlik, Dagm., Boghandl., 4.12.
 Otto, Børge, Forvalter, 9.7.
 — Julius Emil E., Konditorm.*, FS 25.10.
 — Sigfred, FS 9.2.
 Ottosen, Morten, Dir., 29.12.

- Overby, Evy, 28.8.
 Overbye, Marie, 21.12.
 Overgaard, Chr., Skoleinsp., Herning, o. 19.3.
 Oxenvad, Ebba M., f. Jensen, M. Karl, 16.9.
- Paatz, Ellen, 22.8.
 Pachtmann, Schabse, 19.1.
 Packness, Edg., 4.3.
 Pade, Knud, Styrn., 11.9.
 Pagerup, M. H., Gdr., Errindlev, 11.3.
 Pagh, Ella F., f. Albertsen, 27.2.
 — Knud Freuchen, 22.9.
 Pagh-Andersen, I. F., Trafikkontroll., Borup, 30.4.
 Palle, Th., Tømrerm., 8.7.
 Pallis, Henning, 23.10.
 Palludan, Johs., New Jersey, 9.4.
 Palsby, Ewald, Veksel., o. 4.6.
 Palslev, Laurence, 28.9.
 Paludan, Helen, 20.11.
 Paludan-Müller, Marie, 4.10.
 Pamperin, Max, Repr.* , 30.11.
 — Wilh., o. 4.4.
 Panduro, Soffy, 8.3.
 Panker, Philip, Civiling., 31.5.
 Parsted, Gerh., Insp., 8.1.
 Paulsen, Jørg. Chr. E., stud. med., Ge.S. 24.6.
 Paustian, Henry F. W., Civiling., 28.5.
 — Selma, 16.2.
 Pechüle, Carl, Sadelmagerm., 10.2.
 Pedersen, B. O., Overfartsl., Skibsf., Rødby F., o. 9.4.
 — E. P., Sygehusl., Fjerritslev, o. 28.12.
 — Edvard, Pastor emer., 21.6.
 — Esther Malling, Forfatterinde, Fru, Odder, 7.4.
 — Harald, Sagf., cand. jur., 30.9.
 — J. Hindkjær, Forst., MF, Fr.havn, o. 29.12.
 — Jens Hedemann, Propr., Flauen-skjold, 7.2.
 — Knud H. Klarskov, Overværkm., 10.5.
 — Martin, Dir., Lugano, 7.11.
 — N. Tholstrup, Statskonsulent*, Aalborg, o. 9.2.
 — P. A., Borgm.*, Gdr. Varde, 5.1.
 — P. L., Stabsoff., Ridel., o. 21.11.
 — P. Rask, Overing., 30.11.
 — Sv. Hartvig, Civiling., 21.4.
 — W. Lindenkroner, Politiaessor, 22.3.
 — Vermund, Bankdir., Sønderborg, o. 3.12.
- Pehrsson, Robert, Skræderm., 26.2.
 Pelle, Amalie S., 20.12.
 Permin, Inger, f. Dyrlund, 11.12.
- Perrot, Vilh., 11.1.
 Peters, Willy, Ing., 19.7.
 Petersen, Asgar, Fuldm., cand. jur., KS 30.4.
 — C. Kierulf, Ors., 11.5.
 — Gunnar Billmann, Prof., Arkit., 7.4.
 — Hans, Sagf., Auktionsl., cand. jur., Sønderborg, o. 18.12.
 — Hjalmar, Guvernør*, Minnesota, 29.3.
 — Jytte, Læge, 5.6.
 — Ole, Komm.revisor, o. 31.12.
 — Otto Emil C. Kjerulf, Ors. L. T. S. 25.5.
 — P. Ettrup, Dir., Civiling., 27.10.
 — P. M. Hedelund, Landinsp., Aarhus, o. 25.9.
 — Richard, Prof., dr. phil., 14.2.
 — Urban, Dommer*, 20.6.
 — Vald. A. Skibinsp., 15.3.
 Petersen-Bønding, G. C., Valgm.præst, o. 7.9.
 Pettersson, Walther K. W., Arkitekt, Søll. S. 24.2.
 Petrovic, Milojø Maik, 8.1.
 Peulecke, Ingeb., 24.11.
 Peutz, Erik, Læge, Herlufmagle, o. 25.2.
 Peytz, Svend, Dommer*, 17.5.
 Pfänner, Eugen, Cirk.dir.*, Aarhus, o. 3.9.
 Pfeiffer, Edv. N., Tjener, 27.7.
 — Ella, f. Kristoffersen, 31.8.
 Pfeiffer, Agnes, Cigarm., 7.6.
 — Ejner, KS 23.9.
 Philbertz, Niels, o. 6.3. A.
 Philip, Hildur E., f. Kreipke, 28.1.
 — Karen Marie, o. 20.4.
 Philipp, Edith, f. Brandes, 28.2.
 Philipsen, Aage, Maskinfabr., Viborg, 2.6.
 — Georg, Billedhug., Stubbekøbing, 26.12.
 Piasecki, Kai, Tobakshandl., 8.2.
 Piel-Steenberg, Agnes, 3.9.
 Pihl, Holger, 9.10.
 — Ole, 22.5.
 Piet-Hansen, Aug. Oluf., 20.5.
 Pihl, Ejnar, 8.12.
 — Ejn. J. J., Købm., KS 9.12.
 Pihlblad, Esther, 15.4.
 Pii, Julius, Hornbæk, 12.6.
 Pilegaard, Anna M., f. Pedersen, 3.1.
 Pilemann, Kaj Hans, Repr., Bagerm. 8.4.
 Pingel, Mogens, Boghold., 29.3.
 Pino, Sigrid, 13.6.
 Piper, Ellen Joh., 20.8.
 — Erik, Gdr., Jørlunde, 9.11.
 Pirchert, Elise, E., Nr. Nebel, 10.7.
 Planck, Henning, Kalundborg, 26.10.
 Plate, Franz, Opt., 23.1.

- Plesner, Gudrun, f. Lønsted, 25.11.
 — Henriette, 25.3.
 — K. F., Lektor, dr. phil., o. 5.6.
 Pless, Osvald, Graver, 4.2.
 — Uffe, Arbm., KS 19.4.
 Ploner, Jane, f. Bonfils, KS 29.5.
 Ploug-Sarp, Gerda, Tegner, Fru, 16.5.
 Plum, Edvard, KS 10.9.
 — Frederik, Snedkerm., 8.9.
 — Jens Jul Munk, 6.11.
 — Regitze, f. Jessen, 29.6.
 Pohl, Anna, 11.6.
 — Martha, 4.8.
 Pohlig, Elisabeth, Kontorass., KS 15.7.
 Polack, Edmund, Dr. med., o. 10.1.
 Ponomartchuk, Anna, 25.6.
 Pontoppidan, Børge A. J., Kalundborg, 4.2.
 — Clara Marie, Constantinsborg, 21.1.
 — Erik Sv., Tres Arroyas, 11.1.
 — Hans Jakob, Staldm.*, 17.1.
 — Svend, Oberstl., Kammerjunker, o. 5.9.
 Poppel, Birthe, 8.6.
 Porsman, Tove, 17.1.
 Poulsen, Axel, Oberst, Alsgaarde, 29.1.
 — Dorthea, Kinamiss.*, 28.10.
 — Ejnar, Arkit., Kreditfor.direktør, Aarhus, 22.1.
 — Ejner, Lærer, Hvidbjerg pr. Skive, 28.6.
 — Kirstine, Frue, Maribo, 20.10.
 — Martin, Pastor emer., Ordrup, 5.8.
 — N. E. O., Amtsforv., Nordre Birk, 5.11.
 — P. I. Will., Major, 11.10.
 — Poul, Ambassadeass., 20.9.
 — Sig. Fossum, Forf., cand. jur., Rønne, 30.1.
 — Valentine de Baedemacker, Konsul, Dir., Belgien, 24.11.
 Prael, Chr. Bjørn, Dir., Sekr., 28.8.
 — Holger W. P., Snedkersv., KS 5.7.
 v. Prangen, Agnete, 12.4.
 Preetzmann, Chr. Fabr., Paris, o. 17.7.
 Prehn, Ella K., Eksp., Ge. S. 2.1.
 — Ernst, Ge. S. 28.10
 Preisler, Georg Chr, Lædervarehandl., KS 7.10.
 Presskorn, Erik, Dir., 19.2.
 Price, Ellen, Solodanserinde*, o. 7.3.
 Priem-Nielsen, Helga, 7.2.
 Primdahl, Anna, Odense, 9.6.
 Prior, Nonni, 31.3.
 — Stella, Økonoma, FS 25.5.
 Prip, Else Marie, f. Frederiksen, KS 6.3.
 — Marianne, f. Valentinussen, 28.12.
 Probst, Anna, 26.5.
 Prosch-Jensen, Ejulf, 6.9.
 Proschowsky, Poul M., Civiling., 20.4.
 Pryn, Holger, Kunstmaler, 26.11.
 Præst, Laur., Skomagerm.*, 25.3.
 Præstmark, Alfr., Købm.*, Herning, o. 18.2.
 Prøvensen, Ellen Margr., 16.11.
 Psilander, Edith Buemann, Skuesp., 2.1.
 Puppe, H., Kapelm.*, Næstved, o. 14.2.
 Pødenphant, Holger, Gross., FS 12.7.
 Quaade, Claus Henr., Ambass.sekr., Cairo, 11.2.
 — Harald, Hovedkass., 18.5.
 Quist, Alfr. Thv., Pakhusform., KS 23.9.
 Quistgaard, Elisabeth Wright, 13.7.
 — Lilly, f. Buch, 6.2.
 — Knud, Dir., 8.6.
 Qvistgaard, Agnes, Korsør, 8.12.
 Raabye, Peter A., Kunstm., 7.8.
 Raabymagle, G. E., Kaptl., 28.4.
 Raaschou, Fanny, Plejemoder*, 4.11.
 Raben Skov J., Landinsp., Hjørring, o. 6.10.
 Rabinowitz, Hansine, 1.6.
 Rabuchin, Salomon, 16.9.
 Rafn, Emilie Charlotte, f. Blaunfeldt, 13.1.
 Rafaelsen, Rafael, Forf., Overlærer, 23.3.
 Ragn, Poul, Civiling., Innsbruck, 16.8.
 Rahbek, Nora, f. Petersen, 28.1.
 Rald, Erik, Receptionschef, o. 5.6.
 Rambusch, Ida Emilie, Forstanderinde*, 7.2.
 Ramlau, Karen, f. Hansen, KS 29.5.
 Rammeskov, Emly, f. Abel, 22.5.
 Ramming, B. A., Kapt., Kammerjkr., Plantageejer, Faaborg, o. 16.5.
 Ranck-Petersen, Chr., 25.5.
 Randa, Inger M., 22.3.
 Randerup, K. Ch., Rev., 23.10.
 Randinsen-Kolby, R. M., Chauffør, KS 9.7.
 Randerup, Jacob, Rektor*, Silkeborg, 12.12.
 Rane, Mogens Leif, Stud. psych., 12.5.
 Rannow, Gudrun, f. Pfeif, 6.4.
 Rasborg, Karen, cand. psych., f. Wieth-Petersen, o. 8.9.
 Rasch, Ragnhild M. L., f. Lund, FS 18.9.
 Rasch-Nielsen, F., Dyrk., 14.7.
 Rask, Søren, Gdr., Rødby Mark, o. 3.1.
 Rasmussen, Aage, Forretningsf., 24.3.
 — Antoni, Skibsf.* i ØK, 25.6.
 — Gerh., Forst., Præst, Toreby, 18.10.
 — Jens Fr., Dir., 19.1.

- Johs., Komm.dyrl., Korsør, o. 4.1.
 — Ludv., Førstelærer*, o. 3.1.
 — Niels Vilh., Skatteraadform.,
 Trustrup, 27.9.
 — R. M., Sagf., Langaa, o. 3.1.
 — Valborg R. N., E. e. Sagf., 2.1.
 Rassum, Sv. E., Salgschef, 20.7.
 Rath, Frida, 25.10.
 Rathje, Aug., Frisørm., 20.9.
 — Elisab, 7.4.
 Rathsack, Otto, Gross., 24.7.
 Ratje, Nielsigne Marie, 13.7.
 Rau, Alfrida, Plejem., 5.3.
 Ravn, Annelise, f. Pedersen, 23.1.
 — Cuno, Fabr., 3.4.
 — Evald, 19.11.
 — Fr., Forlagsbogh.*, o. 27.6.
 — Maren, Missionær, Kolding, 21.12.
 — Niels Bang, Højskoleforst., 14.4.
 Rebendorff, Ingeb. K., KS 29.11.
 Rechendorff, Lisette, 26.5.
 v. d. Recke, Karin, Forf., Hørsholm,
 11.1.
 Redder, Ellen, 13.4.
 Redøhl, Ellen, 7.3.
 Ree, Emma, 12.7.
 Reeh, Ella Joh., f. Nielsen, KS 11.11.
 — Johanne, 7.11.
 Reenberg, Karl, 10.5.
 Reher, Heinr. Andr., Maskinchef, 14.11.
 Reichgrüber, Edith K., 20.9.
 Reiff, Harald, KS 21.10.
 Reimann, Emil, Repr., 8.9.
 Reimer, Anna, Stud. mag., FS 11.12.
 — Laur. Chr., Købm.*, 25.5.
 Reimers, Erik Vilh., Niverød, 4.5.
 Reindahl, H. P., Trafikktr.*, 26.1.
 Reinhardt, Kirsten, f. Elner, KS 25.3.
 Reinholdt, Asbjørn, Skibsbygg., KS 4.6.
 — Sv. Aa. Vallengbæk, o. 17.10.
 Reinicke, Carla Math., Ge. S. 12.5.
 Reisenhus, Leopold, 2.8.
 Reiter, Henrik, 8.12.
 Reitzel, Petra, 29.10.
 Rekmann, Oluf Poul, 22.10.
 Remmert, Albert, Dir., 24.2.
 René, Karl Joh., 18.11.
 Repholtz, Ernst, Fuldm., 17.6.
 Reumert, Angelica, 14.2.
 — Poul, Skuesp., 19.4.
 — Sv. E. de Muzquiz, 21.6.
 Reuter, Fritz, Pianist, Løgstør, FS 5.3.
 Reventlow, Grete, 11.10.
 Rex, Knud, Skuesp., o. 26.12.
 Reyman, N. F. Otto, Boghandl.,
 Odense, 23.9.
 Reyn, Arne, Reservel., 12.6.
 Rhein-Knudsen, Ove, Gross., Rudkø-
 bing, 20.8.
 Rheinländer, Carlo, 27.12.
 Rhevin, Anna Margr., 2.7.
 Ribers, Albert, Prok., 13.5.
 Riborg, Chr., Musiker, 27.11.
 Richter, Chr., Ing., 1.10.
 — Herbert, Typ., 4.1.
 Riddervold, Kirsten, f. Møhl,
 Riegels, Edith, f. Betzonick, 10.8.
 Riemann, Ed. Carl, Fot., KS 20.2.
 Ribbjerg, Dagm., 21.11.
 Riil, Aa. Neumann, Murer*, KS 13.3.
 Riis, Ester, f. Stegmann, FS 12.6.
 — Hagb. Andr., 16.12.
 — Jens Hansen, Tjener*, 21.7.
 — Johanne, f. Heilbuth, 1.7.
 — Peter Simonsen, Møbelpolstrer, KS
 19.11.
 — Poul Møller, o. 6.9.
 Riisbro, Sigrid, Fru, 19.3.
 Riise, Poul, Ing., KS 13.3.
 Riise-Knudsen, Chr., 7.1.
 Riiser, Knud, Kordegn, 28.4.
 Riiskjær, Misse, 18.3.
 Riisom, Karl E., Krim.ob., 5.2.
 Rimestad, H. T., Civiling., Dir., 8.9.
 Rimondt, Ellen Lizzie, f. Rasmussen,
 1.2.
 Rind, Jenny, Frue, o. 7.6.
 Rindung, Ingeb. Marie, Sekr.*, KS 27.5.
 Ring, Fr. S., Kontorchef*, 22.7.
 — Ellen Christine, 22.7.
 — Ellen, f. Nørlem, 14.7.
 — Inge, f. Andersen, M. Anders, 6.2.
 — Johs., Forretningsf., 15.7.
 Ringberg, Eigil, 18.3.
 — Ellen, 24.4.
 Ringereide, Alv., Maler, 5.1.
 Ringsted, Poul, Ing., finsk, Kapt., 1.11.
 — Sv. Felix, Lærer, FS 14.8.
 Risgaard, Søren, Ebeloft, 21.3.
 Ritzau, Ida M., 7.9.
 Ritzou-Holm, Ein., 23.8.
 Roager, Christiane H., KS 2.12.
 Roald-Arbøl, J. L., Civiling., 3.9.
 Robertson, Inger Vera, Billedhug., 25.8.
 Rode, Georg C. M., 17.11.
 Rodian, Aska, FS 31.1.
 Rodjan, Marie, f. Prior, 4.5.
 Roed, N. C. J., Fuldm.*, o. 21.6.
 Roesgaard, C. C., Læge, Hobro, o. 15.3.
 Rohd, Vald. C. A., Ktch.*, 8.6.
 Rohde, Ellen Margr., Viborg, 6.9.
 — Joh. G., Gross., 29.3.
 — Kaj S., Afd.ch.*, 8.1.
 Roikjer, Maja, f. Maale, 7.7.
 Rolffs, Erna, 13.8.
 Rosbach, Elisabeth, 8.4.
 Rose, Ad. J. C., Dekorator, Rø.S. 6.2.
 — Elisabeth Joh., f. Johansen, M.N.,
 o. 8.5.
 — Georg Lauge, Hovedbog., 17.11.

- Hans Carl Ferd., Snedker, KS 9.9.
 — Karen Elisabeth, f. Riisager, 8.8.
 Rosenberg, Alf., Bankfuldm., 21.8.
 — Anna F. H., 6.6.
 — Betty Catr., f. Otto, L.T.S. 22.10.
 — Charles A., Afdl., KS 8.7.
 — Henry, Bager*, KS 24.1.
 — Charles, Afd.chef, 4.7.
 — Jenny Olivia C., f. Møller, 4.11.
 Rosendahl, Inga, Jordem., 27.5.
 — Ingeb. M., f. Svendsen, FS 4.11.
 — Sigrid, f. Lundsted, 2.6.
 Rosenggaard, M. F., Gross., 14.1.
 — Valb. Johanne, KS 1.4.
 Rosengreen, Anna K., 24.11.
 Rosenkrantz, Henriette, 10.10.
 Rosenstand, Bent, Fr.sund, 10.6.
 — Jutta, 14.11.
 — (Lisa) Elisabeth Kristine, Ass., KS 22.10.
 — Wolf, Dir., cand. jur., 21.4.
 Rosentoft, Inge Mølgaard, Ge.S. 4.11.
 Rosentrætter, Betty, 21.5.
 Rosenwein, Benj., Overlær*, KS 19.11.
 Rosenvinge, H. P., Forst., Aarhus, 29.3.
 Rosenørn, Augusta, 27.1.
 — Else, Konv., Vemmetofte, 19.7.
 — Johanne, f. Carstens, 27.1.
 Ross, Frederikke J. C. M., f. Nielsen, FS 8.7.
 — Vilh. B., Gross., 22.10.
 Rossen, Karl, Skråderm.*, KS 1.2.
 Rossini, Asta, 11.5.
 Rosted, Else M. Arne, 17.8.
 — H. C., Museumsl., Viceinsp., Hørs-
 holm, 11.10.
 Rostock, Gerda, 3.7.
 Rostock-Jensen, K., Assurandør, Red.,
 cand. jur., 14.9.
 Rostrup, Otto, Civiling., 18.11.
 Roth, Ida Stella Karla, KS 12.9.
 Rothe, Chr., 11.1.
 — Elvira, 2.8.
 Rothenberg, Asta B., f. Meyer, FS 28.12.
 Rothenborg, Asta, 26.12.
 — Maurice, Ass., KS 18.4.
 Rotschild, Frida, 17.6.
 Roug, Ejnar, Godsejer, Landbrugs-
 kand., Mørupgaard og Rosenlund,
 20.9.
 Roy, Paul V. le Fevre, Overass.,
 Fredericia, o. 13.3.
 Itud, Bo Bojesen, Højskoleforst.*,
 Kerteminde, 26.5.
 Rude, Anna, f. Balle, FS 22.7.
 Runchel, Jenny, 2.9.
 Runde, Sonja, f. Nagler, Ge.S. 18.11.
 Rundstrøm, Edvin, Overmek., 13.2.
 Rune, Bertha, 21.9.
 Runov, Sv., Tandl., 27.9.
 Russ, Frits Ernst, Blikslm., KS 9.9.
 Russlander, Poul Holger, KS 14.10.
 Rybo, Astrid, Viceskoleinsp., Fru, 11.3.
 Rydahl, Elna, f. Egmosse, 2.4.
 Rye, Anna Cecilia, f. Olsen, FS 13.3.
 Rygaard, Knud, Georg, Værkst.leder*,
 30.8.
 Ryholt, Ane, 17.8.
 Rümelnapp, Ella M., FS 16.4.
 Ryssel, Julia, Møbelhandl., 18.5.
 Rytter, Olga, 27.2.
 Rützou, Ove Peter, 16.8.
 Ræder, M. O., Postm.*, Kapt., Sønder-
 borg, 23.10.
 — Th. G., Boghold., 31.12.
 Rødgaard, Margr. F., 29.1.
 Rødtjer, Sig., Øisten, Korrespondent,
 KS 11.12.
 Røen, Henny, 24.6.
 Røgild, K. Fabr., Nr. Uttrup, o. 8.6.
 Røjle, N. C., Tilgr.ktr., o. 24.2.
 Rømer, Oda Elly, 1.5.
 Rønberg, Harriet Ella, f. Matthiess,
 14.3.
 Rønhovde, D. A., Reservel., KS 1.10.
 Rønne, Gunnar, Ktch., cand. jur.,
 o. 5.3.
 — Noel, Sygepl., 30.3.
 Rønnow, Joh. K., f. Larsen, KS 9.2.
 — Kirsten, 4.2.
 — Sv., Civiling., Aalborg, o. 26.4.
 Røng, Hans, Kirkeg.insp., Roskilde, 3.5.
 Røper-Petersen, W., Gross., 31.3.
 Røpke, Henning, Ing., 29.8.
 — Karen, 13.7.
 Rørbye, Else, 20.5.
 — Knud Poul, 27.8.
 — Wilh., Dir., 8.1.
 Rørholm, Chr., 1.10.
 Saabye, Joh. Margr., Herlev S. 2.1.
 — Laura, 17.3.
 Sabroe, Hjalme., KS 16.2.
 — Ingrid, f. Schrøder, 17.4.
 Sachse, Grethe, Fritidslærer, 2.10.
 Sahlstrøm, Virginia A., KS 4.1.
 Saksø, Aks. Fabr., Odense, 26.10.
 Salicath, Laura, f. Meisner, 11.2.
 Salling, Anders Mich. P., Ball.S. 17.7.
 — Anna C., Sygepl.*, KS 29.7.
 — Rob. Henry, Ge.S. 4.3.
 Salomon, Georg V., Tehandler, 19.6.
 Salomonsen, P. J., Hotelejer, Svejnbæk
 Færgedg., 15.7.
 Salto, Agnes, f. Noe, 14.10.
 Samuelsen, Tobias Filemon David,
 Fanger, Qutdligsat, 2.5.
 Samsøe, Laila, 8.12.

- Sand, Frede, Sognef., Nr. Gørding, 16.3.
 — Knud, Prof., dr. med., 30.1.
 Samson, Valborg, 13.9.
 Sandager, Hedvig, f. Adamozik, KS 28.8.
 Sandau, Helene, f. Jørgensen, Skovl. S. 2.1.
 Sandau, Kr. Eli, 9.2.
 Sandberg, Karen, 28.6.
 Sandell, Knut, 8.5.
 Sandberg, Carl, Lok.f.*, 24.8.
 — Leif, Stadsgartner*, Aarhus, 23.3.
 Sander, Kirstine Stella Inger, FS 3.1.
 — Kristine, 27.11.
 — Lucia, Væverske, Ge.S. 1.7.
 — Ludv., E. H., Kontr., FS 11.9.
 — Robert, 30.9.
 — Sigrid, f. Petrus, 5.7.
 Sandgren, Rudolf, 23.4.
 Sandquist, Agnes B., f. Barlsen, 12.1.
 Sannæs, Jørgen, Civiling., 4.5.
 Sarvig, Edv. J., Kunstn., Værløse, 3.6.
 Sass, Einar, 6.6.
 — Poul, 22.4.
 Sattrup, Poul, Propr., 14.4.
 Sauerberg, Olga, 15.6.
 Saxkjær, C. A. N., Stfst., 14.5.
 — Emilie, 6.5.
 Saxtorph-Beck, Esther, f. Christensen, 4.7.
 Saxtorff, Ella, 23.10.
 Schaal, Gottlof, 23.10.
 Schaarup, Ellen, f. Mørch, KS 10.7.
 — J., Sognepr.*, Faaborg-Diarnisse, 29.9.
 Schack, Carl Chr., Artist, KS 21.3.
 — Niels Ulrik, 22.11.
 — Poul, Afdelingschef, 5.12.
 Schack-Andersen, N., Bankdir., Haderslev, 20.3.
 Schack-Nielsen, Anders, Ing., Horsens, 12.11.
 Schaffalitzky de Muckadell, Ellen, Baronesse,
 — Røskva, Baronesse, Bjergsted Skov, 26.2.
 Schalburg, Karl Joh., Vodbinder, KS 16.1.
 Schaltz, Henry, Fyrb., KS 28.2.
 — Ib Scherme, Civiling., 7.2.
 — Kaj, Ing., FS 30.4.
 Schandorff, Asger, Elektr., Glostrup, o. 5.1.
 — Valborg Erna, f. Remst, KS 5.2.
 Scharf, Albin, 12.10.
 — Emil Th., Overass., KS 8.7.
 Scharling, Joh., f. Titzel, FS 4.11.
 Scharnagl, Georg, Fabriksinsp.*, Civiling., 4.3.
 Schatt, Paul, 16.9.
 Schau, E. F. G., Amtmand*, Kmhr., Ry, 29.8.
 Schaufuss, Rigmor, 1.10.
 Schaumann, Ida Elisabeth, f. Nødskov, 19.4.
 Scheel, Emilie Agnes, f. Carstensen, Grevinde, 27.2.
 Scheelhase, Eigil W., Drejerm., 10.12.
 Scheelke, Otto, Manufakt.handl., 18.10.
 Scheer, Helga M., 29.5.
 Scheibelein, Poul, Faktor, KS 23.10.
 Schellenberg, Kai, Afd.chef, Ge.S. 25.11.
 Scheuer, Bjarne, Eksp.sekr., 15.5.
 Scheufens, Johannes, 1.4.
 Scheunchen, Bertha, f. Graversen, 18.3.
 Schibbye, Birthe, f. Simonsen, 6.11.
 Schierbeck, Inger, Overlærer*, 29.6.
 — Lykke, cand. jur., 29.7.
 — Magdalene, f. Krarup, 7.3.
 Schierling, Joh. M., KS 22.1.
 Schiller, Hans Curt N., 3.10.
 Schimmel, Emmy K. S., f. Nommesen, KS 3.5.
 Schinch, Anna H., Dragør, 11.10.
 Schinck, Valb. Joh., f. Thomsen, KS 4.6.
 Schippers, Arl. W., KS 12.2.
 Schjøtt, Godthart P. H., 3.2.
 — Jørgen, 27.5.
 Schjøtz, Valborg, f. Poulsen, 12.1.
 Schjødt, Jens H., Ing., 25.7.
 Schlechten, Aug., Maler, KS 16.1.
 Schlechter, Ruth E. M. Ivan, 23.3.
 Schleemann, Villy, Rørlægg.*, KS 5.12.
 Schleimann, Carl, 14.1.
 Schlichtkrull, Gurli I. J., KS 5.9.
 Schliemann, Oda M., 19.6.
 Schlüter, Agnes, 5.3.
 Schlüter, Ingeb., f. Broge-Starck, 24.1.
 — Poul, Disp., 25.3.
 Schlätzer, Einar, 23.10.
 Schmall, Karen J., f. Eriksen, KS 14.9.
 Schmaltz, Dagny S., 28.12.
 Schmeltz-Jørgensen, A. Fabr., 6.1.
 Schmidt, Anna Louise, f. Carlsson, KS 23.9.
 — Alex Georg, KS 12.1.
 — Amalie Ella, 2.7.
 — Andr. Johansen, 26.10.
 — Andr. Worsaa, Ktch., 13.11.
 — Anna, 16.12.
 — Anna Cathrina, f. Petersen, KS 12.2.
 — Anna Louise, 21.9.
 — Anna O., Ge.S. 23.12.
 — August, Helsingør, 19.7.
 — Axel, Salgschef, 14.8.
 — Børge E. E., Mek., KS 24.6.
 — C. P., Gross., 25.3.

- Carl Søren P., 18.1.
 — Carla, Lydia A., KS 31.7.
 — Claus Pr., Gross.*, Ge.S. 1.4.
 — Dagny Ch., f. Nielsen, KS 3.1.
 — E. A. Waldorf, Salgschef, Ball.S. 14.10.
 — Ellen K., f. Jensen, Ge.S. 27.5.
 — Gerda M., 6.11.
 — Gerh. Axel, Togf.*, KS 11.3.
 — Inge M., 18.8.
 — Hans, Gdr., Kollund, 29.11.
 — Ingeb., f. Korshus, KS 4.11.
 — Inger Birgitte, f. Kornerup, Sjøll.S. 5.5.
 — A. J., Lærer, Hasle, FS 8.1.
 — Jac. Gerh., Bagerm.*, Hv. S., 17.8.
 — Joh., Laurine, f. Nielsen, KS 22.1.
 — Johan Secher, Snekkersten, 9.8.
 — Jørgen Peter, Gross., FS 13.3.
 — Jørgine, f. Sennels, 23.1.
 — K. A., Overl., Ly.S. 9.12.
 — Karla, f. Rasmussen, KS 8.3.
 — Kristine, Sprogl., E.e. Overl., Hobro, FS 8.2.
 — Kr. A., Overl., 20.9.
 — Laura Charl., f. Christensen, KS 31.1.
 — Magdalene, f. Rüper, 29.3.
 — Martin, 11.1.
 — Mary, 16.1.
 — Max, Overlæge, dr. med., 5.11.
 — Mette, f. Andersen, KS 27.5.
 — Niels F., Haandværk., KS 19.6.
 — Oscar J., Snedkersv., KS 23.2.
 — Otto, Prok., 11.1.
 — Otto, Oberst, Aalsgaard, 1.4.
 — P. Chr., Landm., Tiset, FS 29.1.
 — Sop. M., Lagerarb., KS 20.8.
 — Sv. Aa. C., Hdls.medhj., Ka.S. 16.8.
 — Thøge Chr., Ejendomshndl., Bolderslev, o. 16.9.
 — Vilh., Rudem.*, 27.8.
 — Villum J., Gdr., 5.11.
 — Willy, 7.9.
 — Smidth, F. J. W., Læge, Søborg, o. 9.2.
 — Dagmar, 13.3.
 — Schnack, Poul Hugo, Vinhandl.*, 20.11.
 — Schnakenburg, Otto, Dir., Civiling., Nyk. F., 13.11.
 — Schneider, Alfrida C. L., f. Haack, KS 13.10.
 — Blut, 8.1.
 — Marianne, Fru, Rudkøbing, 29.2.
 — Schnell, Charles, 18.1.
 — Ida Emilie B., KS 31.10.
 — Signe L., f. Løfstrand, KS 31.12.
 — Schnoor, Olga, Kontorass., KS 2.1.
 — Schoch, Aage, Red., cand. polit., 17.11.
 — Schollert, Chr., Keramiker, 2.1.
 — Schou, Alette, 5.5.
 — Alina, 20.1.
 — Anna Marie, f. Jensen, Glad.S. 2.9.
 — Asta Elisabeth, Oldfrue, 1.6.
 — Ax. Edv., Centralm.*, 19.12.
 — Berthine, 14.6.
 — Chr. Faxøe, Komml., Sang- og Musikl., 4.7.
 — Ellen Marie, Prok., 1.12.
 — Georg Fr. Jul., Kont.funkt., Rø.S. 23.4.
 — Gerda, f. Vallentin, KS 13.8.
 — Gerda K., KS 9.12.
 — Jens, Korresp., Ringsted, 20.8.
 — Karen C., 9.6.
 — Maren Christine, f. Viderø, 13.3.
 — Marie, 24.3.
 — Martin, 23.8.
 — Mary, f. Foght, 21.4.
 — Sv. Aa., Rekl.chef, KS 7.11.
 — Wilhelmine, 26.6.
 — Schou-Nielsen, Emilie, f. Schou, 10.12.
 — Kurt, 28.12.
 — Schouboe, Holger, Salgsch., 9.6.
 — Schoubye, Alice, f. Biltzing, 13.6.
 — Schourup, Theodora, Overass.*, Viborg, 16.2.
 — Schov, Juliane M., KS 3.5.
 — Kjeld J. Schrøder, Matros, KS 20.5.
 — Schrader, H. R., Major, Assurandør, 2.1.
 — Marie Voss, KS 28.6.
 — Schram, Angela, f. Thisted, 27.12.
 — Schramm, Iris, f. Nehm, KS 21.10.
 — Schrøder, Alb., Lagerarb., KS 12.2.
 — Alexia, f. Heltner, 18.9.
 — Emmy A. N., Rø.S. 2.7.
 — Gerda, f. Thaulow, 8.5.
 — Knud Rich., Elektr., KS 31.12.
 — Marie Bothilde, f. Jørgensen, KS 30.4.
 — Poul, Anlgartner, 25.3.
 — Verner Pough, 29.6.
 — Schrøder-Hansen, Kaj, Ktch., 10.9.
 — Schubart, Henning, 15.7.
 — Schubert, Ella Kyed, KS 24.5.
 — Schulin, Sigismund, Kammerherre, Hofjægermester, Lensgreve, Frederiksdal Slot, 3.5.
 — Schultz, Caroline Math., f. Jensen, KS 11.11.
 — Edith Johanne, f. Dinesen, KS 23.9.
 — Johanne, 15.10.
 — John, Komm.sekr., 3.8.
 — Jørgen, Tandl., 9.9.
 — Jytte, 19.12.
 — Oda Joh., Tomsgaard, 18.6.
 — Valborg E., KS 24.5.
 — Vald. J., Fredensborg, 27.4.
 — Willy Ch., Støberiarb., KS 29.4.
 — Zenia, o. 26.8.

- Schumacher, Carl, Gdr., Ø. Huse, Langeland, o. 3.7.
 — Philip, Maskinsnedker, 24.3.
 Schunck, Joakim, 3.6.
 Schuster, Sv. Aa., Baadsm., KS 15.8.
 Schwalbe, Lissi, f. Hiltner-Nielsen, Værløse S. 2.1.
 Schwaner, Vald. Ant., Overpostb., KS 29.11.
 Schweiz, Leo, Overass., 24.2.
 Schwerdtfeger, Agnes, 11.8.
 Schübeler, Erik, Dir., o. 28.10.
 Schütt, Adolf Chr., Værløse S. 2.1.
 Schæbel, Kai H., Spec.arb., KS 22.7.
 Schäfer, Fritz Rs. V., 1.10.
 Schæffer, Otto, Forpagter*, 18.1.
 Schøller, Ragna, 23.8.
 Schøn, Elly M., f. Ahlstrand, KS 13.8.
 Schönbeck, Vilh., Tob.handl., 6.3.
 Schønning, Martin, 8.8.
 Schönweller, Gerda R., FS 2.12.
 Schøtt, Poul Herm. Aug., Glasinstrumentm., KS 18.9.
 Seehausen, Erik, 29.12.
 Seemann, Karla M., f. Møller, KS 21.3.
 — Verner I., Bibliotekar*, o. 17.4.
 Seest, Emmy, Generalkonsulinde, Mannheim, o. 14.4.
 Segalt, J. J., Boghold*, Odense, FS 8.1.
 Segerlin, Alfred, Vinduespol., 8.9.
 Seidenfaden, Frida, E.e. Ap., Schweiz, 20.9.
 — Sv. Aa., 7.1.
 — Valborg Skovgaard, Overlærer, Ll. Værløse, o. 5.11.
 Seidler Christine, f. Christensen, KS 14.10.
 — Kjeld Leo, KS 21.1.
 Seitzberg, K. J. J., Maskinm., Ge.S. 9.12.
 — Marie, f. Larsen, 6.5.
 Selander, Kr., Skræder, 7.2.
 — Paula, 29.12.
 Seligmann, Aage, Ejendomsagl., 30.8.
 — Vald., 31.3.
 Selmer, Chr., Red., 4.10.
 Semberlund, Knud, Arkt., 7.3.
 Sewohl, Egon, Lervarefabr., Skovlunde, 21.10.
 Siboni, Emmy, Konv., Aastrup, 18.6.
 Sick, Wilh., Bagerm., 31.3.
 Sidenius, Ane M., 17.2.
 Sieger, Ella Gudrun, 11.5.
 Siegfredsen, C. Eckardt, MF*, Venning, 29.10.
 Sier, Melanie, 24.9.
 Sievers, Rolf V. B., 9.3.
 Sildorff, Grethe, 22.8.
 Sillehoved, S. P., Købm., Rønne, 8.10.
 Simbold, Agnethe Fogh, 15.6.
 Simon, Albert, Eksp., 22.3.
 Simonis, F. J. W., Overs., Ge.S. 29.2.
 Simonsen, Anna M. Brask, 5.6.
 — J. S., Murerm., Aalborg, o. 13.6.
 — K. S. Georg, Mus.dir.*, Ka.S. 28.12.
 — S. P. M., Sognefoged, Voersaa, 4.9.
 Simonsgaard, Holger, Gross., 10.5.
 Sindrup, Jørgen H., Ing., 14.9.
 Sjøberg, Sigrid, f. Brinck, 1.10.
 Sjøberg, Vilh., 3.9.
 Sjørøsløv, Edg., 2.2.
 — Niels, Dir.*, dr. med., 2.3.
 Sjøstrand, Karen, 12.5.
 Skaaning, H. G. L., Gdr., Horbelev, 29.5.
 Skaarup, Grethe, f. Skaarup, Kontorass., KS 13.3.
 Skaarup-Andersen, Steen Ulf, Ltn., stud. sc., 4.1.
 Skadhauge, Kirsten Elisabeth, f. Hansen, 2.5.
 Skaftø, Niels P. Th., Propr., Dansted, 30.5.
 Skau, Hans, Handelsgartn., 22.10.
 Skibsted, Axel, Førstel., FS 7.3.
 Skjerne, Axel, Pianist, Prof., Ohio, o. 3.9.
 Skjold, Eugenia M., f. Klemp, KS 17.12.
 Skjoldager, Olaf J. K., 14.1.
 Skotte, E. L. M., Havnem., Helsingør, 8.8.
 Skou, Axel, 22.11.
 — Harry Niels, Arbm., KS 22.4.
 — Ingeborg S., f. Knudsen, Tandl., 20.1.
 — Per, 21.10.
 Skov, Adam Fr. J. F., Civiling., Ge.S. 29.4.
 — Egil G., Overing., 14.10.
 — Einar, Skoleinsp., 17.6.
 — Kamma Elise, 10.9.
 — Knud, Disp., 25.7.
 — L. P., Toldforv., 9.10.
 — Peder, Vognm., 9.8.
 Skovbjerg, Chr., Gdr., Arnborg, o. 24.3.
 Skovgaard, Kristen, Prof., 17.8.
 — Marie, Professorinde, f. Lauridsen, 3.9.
 — Ole, 15.5.
 Skovsende, Marie, 2.1.
 Skovsgaard, Vilh., Propr.* Sæby, FS 5.2.
 Skrivers, Anders, 11.10.
 Skrubbeltrang, Ejv., Uddeler, Taars, FS 7.2.
 Skude, Aage, Skoleinsp., 3.3.
 Skyggebjerg, Gudrun, 25.5.
 Skytte, Anna Franziska, 21.12.
 — Niels, Fabr., Ringkøbing, o. 25.2.
 Skyum, Rigmor, 13.7.

- Slengerik, Knud E., Arkitekt, KS 29.5.
 Slundt, Erik, Maskinm., 4.7.
 Smed, Ingeborg, 4.9.
 Smidt, Viggo, Eped., 9.7.
 Smith, Anna, 1.12.
 — Birthe Vibeke, f. Nielsen, FS 15.5.
 — C. C. H. Winkel, Overlæge, dr. med.,
 KS 27.3. (død Jan. 1962).
 — Erling Lunding, Ktch., KS 7.11.
 — Greta, 16.2.
 — Hedvig, 7.6.
 — Ingeb. Elisabeth, f. Møller, 5.12.
 — Jonathan, Amtsassessor*, Tandl.,
 12.3.
 — Josefine Marie, KS 30.10.
 — Margr. L. M., f. Houberg, FS 21.2.
 — Olaf, Maskinm., FS 9.2.
 — S. A., Købm., Kalundborg, o. 27.12.
 — Tom, Farum, 30.1.
 Smitt, Herluf Vald., Kommnl., 12.8.
 Smolinski, Grethe, f. Nielsen, KS 5.3.
 Sneftrup, K. K., Købm., Sunds, 14.6.
 — Inga, f. Winding, 29.5.
 Sommer, Jens, Landmand*, 4.2.
 — Laura Angelica, f. Larsen, 30.11.
 — Sv. H., Fabr., Vordingborg, 2.8.
 Sommerfeldt, Ernst Frederik, Lager-
 mester, KS 23.12.
 Sonne, Astrid, 18.11.
 — Ferd. J., Gas- og Vandm., 9.8.
 — Karen M., f. Frederiksen, KS 25.3.
 Sonnichsen, Holger, Hotelejer, o. 13.10.
 de Souza, Mic. G., Maskinarb., KS 2.8.
 Spacek, Valborg, 25.8.
 Spanding, Gustav, Kapt., Dir., 7.9.
 Spanfelt, N. S., Læge, Stouby, o. 30.10.
 Spanheimer, Anna E., FS 12.1.
 Sparrewath, Peter M., KS 4.6.
 Sparsø, Ellen Hempel, 10.2.
 Speerschneider, Gerda, f. Rasmussen,
 21.4.
 Speiermann, Ch. P. T., Laborant*, KS
 27.6.
 Spigelberg, Selma, 29.10.
 Spliid, Hakon D., Gdr., Randers, o. 12.3.
 Splittorf, F. L. Bang, Skibsmiskininsp.,
 17.9.
 Sponholtz, Mary, 18.10.
 Spreckels, Alma E., San Francisco,
 o. 25.8.
 Springer, Marie, Sangpæd., 10.1.
 Sprogøe, Jul., o. 25.11.
 Staal, Agnes, 3.11.
 Staberg, J. Engell, Skolebetj., 19.3.
 v. Stackelberg, Caia, f. de Saint-Aubain,
 28.1.
 Stadager, Josefine Mary, Ge. S. 1.4.
 Stahl, Clara, f. Holst, 2.4.
 Stampe, Emil V., Lagerforv., 1.8.
 — Jane, 7.5.
 — Jes J., Maskinarb., KS 29.8.
 — Julius, Vaskeriejer, KS 8.5.
 — Niels, 31.7.
 — Sig. Høy, Arkitekt, KS 27.11.
 Stangbye, Sig., Glarm., 8.2.
 Stangerup, Ranghild, 13.4.
 Starup, Chr., Musikl., 31.1.
 — Stella, 5.12.
 Stauning, Karen M., KS 11.10.
 Stauns, Mette, Kina-Miss*, o. 20.8.
 Staunstrup, Hans Har., Taxa-Vognm.,
 o. 30.6.
 Stavnsbjerg, Ellen, 15.1.
 Stavnsstrup, Chr., Boghandl., 8.11.
 Staxen, Oda, 6.1.
 Steckhahn, Agnes, 2.10.
 — Georg E., 14.12.
 Steen, Ellen, 16.4.
 — Sv. Aa. Vald., Arbm.*, Taarnby S.
 21.5.
 Steenus, Harald G., Buntm., Dragør S.
 28.6.
 Steensen, Gertrud, f. Kalmer, mag.
 art., o. 9.3.
 — Knud, Tlgr.best., Odense, 19.3.
 Steenstrup, Christiane Heit, 13.4.
 Steffen, Augustinus, Manuf.handl.,
 Græsted, 21.7.
 Steffensen, C. Kistrup, Lrs., Frederiks-
 havn, o. 21.8.
 Stegenborg, N. C., Repr., 24.7.
 Steglich-Petersen, H. Hrs., 19.11.
 Stehr, Ernst Bremer, Havnebetj., KS
 28.2.
 Steinbeck, Christine A., KS 9.1.
 Steinmüller, Oluf, Garver, 28.5.
 Stenberg, Lea, 12.9.
 Stenbock, Felix F. O. Ø., Gross., KS
 22.4.
 Stender, Jens Kofoed, Fabr., Rønne,
 o. 11.11.
 Stender-Petersen, Chr., Gross., 10.10.
 Stendervad, Andr., Gdr. Andst., 10.5.
 Stenersen, Holger T. E., KS 19.7.
 Stenmann, Leo A., Hovm., KS 23.10.
 Stenner, Jens K., Kpt., 10.2.
 Stentzer, Max J., Kunstm., Ge. S. 9.4.
 Stern-Peltz, Emmy, o. 30.5.
 — — H. P., Civiling., 5.3.
 — — Vilh., f. Nielsen-Peltz, Ge. S. 4.6.
 Sterup, Elna, Bogholderske, 8.8.
 Stevnsborg, Alfr. R., 25.11.
 Stibolt, Thyra, Mus.pæd., 26.2.
 Stigkær, Jens, Gdr., Lumsås, o. 28.2.
 Stilling, Anna Frederiksen, Herlev S.
 4.4.
 — Anna, 15.2.
 — Erling, Lektor, cand. mag., Kolding,
 8.6.
 — Torben V., 9.3.

- Stjernqvist, Lilly, Fru, M.: Kontorchef, 15.3.
 Stobieszki, Marius, 22.8.
 Stockfleth, Kai, 10.7.
 Stocking, Agnes M., f. Frederiksen, KS 29.10.
 Stoffregen, Ketty Joh., f. Sørensen, KS 29.4.
 — Lilly, 18.8.
 Stoll, Anna, 27.12.
 Stoltze, Ejn., 15.1.
 Storch, Niels A., Fabriksarb., 19.8.
 Storgaard, Karen, f. Danielsen, 25.1.
 — Ruth, 8.6.
 Storm, Ellen Marie, 7.5.
 — Emil Wedel, Rungsted Kyst, o. 5.9.
 — Frida Thyra, 26.10.
 — Peter, Nykøbing Mors, 20.6.
 Storr, Edvard, Gross., 4.8.
 Stougaard, A. M. P., Sognepr., Rørbæk, o. 23.1.
 Strand, Karin, 19.9.
 Strandgaard, Knud, Konsulent*, Forf., 18.6.
 Strange, Alfr. V., 2.7.
 Streander, Martha, 25.10.
 Stricker, Helga, 14.2.
 Stridsland, Franck, 7.2.
 Strigel, Behe M. Mogens, Drejsodde, 12.4.
 Stripp, Emmy, f. Nielsen, 11.6.
 Strubberg, Aage, Fuldmægtig*, 12.7.
 Strube, Willy, 31.12.
 Struijk, W., Gartner, 2.3.
 Ström, Carl W., Kunstm., 23.2.
 Strøm, Henning Mørch, Kælder., KS 29.7.
 Strømberg, Thekla, Frk., Dragør, 5.4.
 Strømgren, Elly G. M., 7.11.
 Strøyberg, Knud, Dir., Aalborg, 19.8.
 Stub, Agnes K., KS 27.8.
 Strymer, Harry, 16.5.
 Stütz, Olle J. E., Stud., KS 5.8.
 — Pylle, o. 14.8.
 Stytz, Carla, f. Aagesen, Rønne, 9.8.
 Stæhr, Carla, f. Balslev, 15.3.
 Stærmosé, A., Past. emer., Kalundborg, o. 16.11.
 Støtt, M. Thomsen, Murerm., Aalborg, 5.3.
 Støvhase, Gregers, 30.4.
 Suhr, O. B., 15.10.
 Suhrke, Erna Coucheron, 23.11.
 Sundberg, Adeline, 31.12.
 Sundstrøm, Anna, o. 3.11.
 Svane, Elise E., f. Kiens, 1.5.
 Swane, Ellen, 31.12.
 — Leo, Museumsdir.*, Hvalsø, 20.1.
 Svane, Valb. M. R., f. Hermann, Ge. S. 29.2.
 Svarer, Erik, Ing., 3.11.
 — Margr., 6.2.
 Svarre, Kr., Red., Køge, o. 21.5.
 Svendsen, Agga, f. Fritsche, Cellist, 25.8.
 — H. Skouboe, Møbelsnedser, Hillerød,
 — Max, Dir., 10.3.
 — Peter, Farvehandler, Odense, 5.10.
 — Svend Kr., Kredslæge*, Silkeborg, 1.3.
 Svensgaard, Thora E., Overlærer, 6.3.
 Sydow, Willy J., KS 19.2.
 Søbygaard, Hilda, f. Hakmann, 8.3.
 Søltøft, Dorthea, Fot.*, KS 11.3.
 — Gudrun, f. Holm, 30.6.
 Sølvhøj, Eva, Fuldm., 29.2.
 Søndergaard, Evald, 29.11.
 — Georg B., Tjener*, FS 31.1.
 — Jørgen, Skibsmgl., Nykøbing Mors, 13.10.
 — Karen S. M., KS 22.8.
 — Olga E., E. 1.8.
 — S. H., Dir., 14.12.
 Sønderlund, K. V., Overbygn.konstr., 7.3.
 Sønderskov, Ths., Landsform., o. 13.5.
 Sønderup, Edith, 25.7.
 Sønnegaard, Jens, Skuesp., FS 1.4.
 Sørensen, J. A. R. A., Overmaskining*, Ikast, 27.7.
 — K. O. Barsøe, Komm.dir., Skive, o. 3.5.
 — Kr. P., Baadmand, Slette Strand, 12.1.
 — Marius, Litograf, Forb.form., 21.2.
 — Olaf Werner, Dir., Civiling., o. 22.10.
 — P. Sigfred, Sognepr., o. 6.3.
 — Peter, Hotelejer, Klampenborg, 29.6.
 — Viggo, Amtsforv.*, 30.1.
 Tage, C. L. Arnold, Overtjener*, 15.12.
 Talleruphuus, Imm., Fuldm., 16.4.
 Tambson, Vald., 29.2.
 Tandgaard, Vita, 14.8.
 Tandrup, Poul Ein., 29.5.
 Tang, Adolf, Vejass*, Aabenraa, o. 17.7.
 — Ingeb., Sygepl., 18.1.
 Tang-Holbek, C. A., 3.2.
 Tange, Johanne, E. e. Bureauforst., Aarhus, 22.3.
 Tangsgaard, Lars, Snedkerm., o. 10.1.
 Tannenberg, Jacob, Dir.*, 12.9.
 Tastum, V. J., 15.2.
 Tefke, Anna Joh. Dorthe, f. Grundt, Ge. S. 15.5.
 Tegder, Jørgen Schierhoff, Serviceass., 6.9., og:

- Aase Helene, f. Larsen, 6.9.
 Teglbjærg, Christine M., f. Schjær-Jacobsen, 13.10.
 Teisen, Bodil Louise, Ly-T-S 22.4.
 Teller, Erik, Sagf., Vinding pr. Vejle, o. 9.7.
 Telling, Søren, Forf., Dannevirke, o. 17.7.
 Terp, Hakon, Propr., Sorø, 25.10.
 Tesch, Inge Margr., f. Løvenborg, 28.7.
 Teubner, Elisabeth, 5.10.
 Teudt, Anna, 27.4.
 Thage, Sv. Ovesen, 21.6.
 Thejll, Aage, Skibsmgl.* , Konsul, Svendborg, o. 3.4.
 Thelander, Claes, 2.3.
 Thernøe, Sv. Erling, Overing., 5.6.
 Thestrup, Birthe M. E., KS 24.12.
 — Johanne, 20.7.
 — Marie, 22.12.
 Thidemann, Hans, Fabr., Nyrup, 11.11.
 Thielsen, Oscar, Frihavnsdir.* , 25.12.
 Thielst, Chr., Dir.* , 10.5.
 Theisen, Emma A., Nyborg, 4.7.
 Thiim, Erna, f. Bertelsen, Ribe, 12.1.
 Thillemann, Alma C., 1.8.
 — Erna C., Ge. S. 18.3.
 Thilst, Aage J., Filmop., FS 12.4.
 Thim, Svend, 15.1.
 Thime, Margr., 11.12.
 Thind, Ellen Marie, Prok.* , 30.12.
 Thode, Alfred, Farvehandl., 4.11.
 Thoft, Amanda, 5.6.
 Tholle, Johannes, Havearkitekt, 26.8.
 Tholstrup, Karl, 7.12.
 — Knud, Fru, Dir., Gross., 11.9.
 Thomas, Gertrud Dora, M.: Jack, Newport, England, 28.11.
 Thomassen, A. L., Red., Randers, 8.3.
 — Anny, Journ., Randers, o. 25.7.
 — Helga, Viceinsp., 27.7.
 Thomsen, Aage, Overretssagf. 1.6.
 — Anna, Fagl., 14.3.
 — Einar, Prof., Overkirurg* , dr. med., 13.10.
 — Ernst M., Sagf., cand. jur., Stubbe-købing, 18.1.
 — Jens, Distr.led.* i Hjemmev., 21.1.
 — Lilian, f. Schoubye, 25.9.
 — Martha M., f. Haugen-Johansen, 2.5.
 — Sv., Red., Viborg, o. 11.9.
 — Svann B., Dir., 14.11.
 Thordal, Per Leif, Bygn.kond., Ge. S. 2.9.
 Thorn, Franz, Forst., Baptistpr., Hjørring, O. 7.12.
 Thorndal, Aage, 12.2.
 Thorsen, Soph. M., Dir., o. 26.4.
 Thorst, Tage, Boghold., 7.2.
 Thorsøe, Vilh. C. A. Weiss, Murer* , FS 6.3.
 Thorup, Else, f. Christensen, 11.12.
 — Ingvar L., Vinhandl., Aarhus, o. 20.12.
 Thostrup, Paula, 30.3.
 Thrane, Albert, Amtsforvalter, cand. jur., 12.12.
 — Joh. Aa. V., Tilgr.kontr.* , KS 26.9.
 Thuge, Emil, Snedker* , 11.9.
 Thygesen, V., Konsul, Thorstedlund, 31.3.
 Thyrring-Jensen, Bertha, f. Jørgensen, Ge. S. 2.12.
 Thyssen, Jonna M., 12.7.
 Thøgersen, Aage, Skoleinsp.* , Randers, o. 25.2.
 Tidemann, Th., Borgm., Næstved, o. 23.2.
 Tiedemann, Ingeb. Elisab., f. Ott., Søll. S. 6.1.
 Tillebech, Emilie C., f. Wiehl, KS 3.1.
 Tillegren, Mary E. T., KS 2.9.
 Tillisch, F. F., Oberstløjtn., Kammer-junker, 2.1.
 Tillmann, Rigmor, 6.4.
 Timm, Anna K., Rø. S. 20.12.
 — C. W., Antkv.boghandl., Aarhus, o. 12.7.
 — Ebba, f. Lindelöf, 20.9.
 — Edith, f. French, 4.12.
 — Ingeb. Christine, 13.1.
 — Paula, 9.11.
 Tingsgaard, Jens, 18.11.
 Tjerne, Immanuel, Maler, Helsingør, o. 5.7.
 Tjæder, Willy F., Fabr., Ge. S. 15.7.
 Tofft, Minna, f. Ahrens, 30.10.
 Toft, Asbjørn, Bankdir., Aalborg, 17.12.
 — Astrid M., f. Hansen, KS 1.8.
 — Dorte, f. Birch, 20.12.
 — Ejvind, Kordegn, 8.8.
 — Laurine, 13.12.
 — Margr., f. Jacobsen, S.: Børge, 7.2.
 — Niels Søren, Arbm.* , 10.3.
 Tofte, Sofie, 26.10.
 Tofte-Hansen, Niels, Maskinm.* , 31.1.
 Tokunago, Schichiro, 24.10.
 Toldam, Carl Joh., Prok.* , 6.3.
 Tollefsen, J., Boghold, Aarhus, o. 11.7.
 Tollestrup, Anna, 7.11.
 Tolstrup, Anton, Borgm., Brønderslev, o. 13.12.
 — Joh., Apot* , 7.5.
 Topp, Annie Beck, 28.7.
 — Christiane, 8.1.
 — Th., Snedkerm.* , 29.12.
 Tornøe, C. W., Apot., Valby, 17.12.
 — Carla, 6.11.
 — E., Statsaut. Rev., 25.12.

- Ellen Louise, f. Holm, 3.5.
 Torp, Arne Chr., Ole, Rø. S., 2.7.
 — Ellen, f. Nielsen, 6.4.
 — Else, 5.2.
 — Gudrun Hertha, f. Paqualiim, 4.5.
 — Holger, 19.9.
 Torstensen, R., Dir., 23.5.
 Tostenæs, Eiler, Litograf, 3.2.
 Tovgaard, A., Købm., Ballerup, 8.1.
 Tranberg, Ada Louise, Lær.*, o. 21.10.
 — Helge, 14.12.
 Trane, Helene, KS 17.6.
 Trap, Nelly Anette, 16.1.
 Treschow, Amy M. S., f. Castenskiold, 4.7.
 — V. M., Hofjægermester, Toftholm, 3.1.
 Trier, Ruth, 10.9.
 Trillingsgaard, Ax. R., Dir., Civiling., Aarhus, o. 7.1.
 Tripler, Frida, KS 30.12.
 Trochmann, H., Ktch., Viborg, o. 26.7.
 Troest, Aage, Tekn. Ass., 21.10.
 Trolle, Poul, Sped., o. 27.4.
 Trondal, M. L., Fyrskibsf., Nyborg, 4.3.
 Tronier, Axel, 5.1.
 Trostmann, Franklin G., Mester*, 6.9.
 Truelsen, Ellen M., f. Schiller, KS 19.8.
 Tulinius, Laura A., f. Stillmann, FS 26.7.
 — Svend, Overlæge, 8.3.
 Tullberg, Herdis R., 13.5.
 Tuxen, Margr., f. Hansen, USA, 29.9.
 — Sophie Elisabeth, f. Lystrup, 26.3.
 Tvede, Sig., 5.1.
 Tveede, Alexander, stud. art., Rev., Aalborg, 30.9.
 de Tveede, Anita A., 23.8.
 Tvermoes, Gerda, f. Søggaard, 14.7.
 Tving, R. K. N., Skibsinsp.*, Præstø, o. 14.9.
 Tyggen, Joh., Gdr., Sognef., o. 29.12.
 Tække, Følmer, Læge, Kolding, o. 12.9.
 Tønnesen, K., Tlgr.kontr., KS 26.2.
 — Mogens, Adv., 8.12.
 — Svend Nordentoft, Læge, Middelfart, o. 14.12.
 Törngren, Annie, 15.5.
 Tørnqvist, Fanny, 12.8.
 Tørsleff, August, Maler, 23.7.
 — Vera, 18.11.
- Ubbe, Else, 24.8.
 Uglebjerg, Preben, Skuesp., 31.5.
 Uhlott, Harriet, f. Holme, o. 15.11.
 Uhrenholdt, Charl., 17.1.
 Uhrenholt, Anna Ch., KS 18.1.
 Uldal, Bredo, Ktch., Køge, 26.7.
 Uldall, Hannah, 14.7.
 — Magnus, Lagerforv., KS 2.8.
 Ulkær, Kathrine, Frue, Aalborg, 26.8.
 Ullmann, L. Ellis, Maler, Tegner, Smøl, 21.3.
 Ullrich, Wilh. J., Mek.*, KS 14.11.
 Ulrich, Inger Ida, o. 21.2.
 Ulrik-Birch, Lily, 16.8.
 Ursin, Ludvig, 22.6.
- Waage-Jensen, Olga, 22.6.
 Waale, Sig., Forf., Blirup, o. 3.1.
 Wachs, Carl Emil, Støb.arb., KS 4.4.
 Wachsmuth, Henri, 2.9.
 Vad, Morten, Gdr., Sognef.*, Balle, 17.1.
 Wagn, Karen, f. Stockmarr, 26.8.
 Wagner, Elna K. A., f. Gustavsen, 25.5.
 — Tove, f. Jönsson, KS 31.1.
 Wahl, Gunnar, Overretssagf., 21.2.
 Wahlgreen, Helga Carla, KS 13.5.
 — Helga, 8.5.
 — Valfred, Entr.*, 8.1.
 Wahlstrøm, E., Krim.ass., 23.6.
 Valbjørn, Catharine, 1.4.
 Walbom, Sigurd, Snedker, 27.11.
 Waldorff, Svend G., Dir., Ing., o. 8.3.
 Valentin, Vera E., f. Persson, o. 30.5.
 Valentiner, Carl Anton, 14.1.
 — Julius, Forp.*, Vasebækgaard, 17.4.
 Valet, Ketty M., Hillerød, o. 2.3.
 Valeur, Christine, f. Heidike, 31.1.
 — Erik, Skoleinsp., o. 6.11.
 — Poul, Kreditforen.dir., Ringkøbing, 22.9.
- Wallgren, Bror Georg P., FS 23.5.
 Wallin, Emma, 3.11.
 Wallind, Hans Henr., o. 4.3.
 Walling, Otto, Ktch., KS 30.10.
 Walter, Chr., 27.5.
 Walther, Alb. E., Cigarhandl., KS 14.3.
 Walther, Frands, Overlærer, Holstebro, o. 16.8.
 Walton, Anna M., f. Scharnweber, 3.12.
 Wamberg, F. C., Radioing., cand. polyt., 31.10.
 Wandel, Oscar, Vinhandl., 3.4.
 Wandel-Petersen, Ebba, 2.5.
 — — Ivan, Borup, 16.1.
 Vang, Anna Henriette, 7.7.
 Wang, Anna Meta, f. Poulsen, 24.12.
 Wanscher, A. E. H., Trafikkontr., Hellerup, 27.2.
 Warburg, Ellen Nic., Ge. S. 8.7.
 — Elly, f. Ernst, 21.8.
 Warhuus, Margr., f. Brünel, KS 12.3.
 Vark, Erling N., Civiling., Espergærde, 21.6.

- Warming, Marg. K. A., FS 12.8.
14.11.
- Warnich, Anna M., 18.3.
- Warrer, Anna, Vejle, o. 7.12.
- Varum, David, (Waniewicz), Skrædermester, 9.2.
- Vater, V. J., Stationsforst., Viborg, Watestradt, Julie, f. Sørensen, o. 2.7.
- Weber, Henry, Ktch., 5.3.
— Lilli Pank, f. Jelsdal, Zürich, 2.12.
- Weberg, Ruth, Sygehjælp., KS 7.3.
- Weddin, Asta, 31.3.
- Wedege-Mathiassen, Henri, Bankdir., Nakskov, 13.7.
- Wedel-Heinen, Preben Gregers, Godsejer, Elvedgaard, 1.12.
- Wedell, Edv. J. S., Overass., KS 6.8.
— Paula, Direktrice*, 8.3.
- Wederkopp, Ellen Ulrikka, f. Jensen, KS 11.12.
- Wedin, R., Kursusforst., 15.2.
- Wedsted, Chr. Th., Tobakshandl., 17.3.
- Weeke, Anna, 10.6.
— Ejgil, Læge, Brønshøj, 13.2.
- Wegeberg, A. M. C., Skibsf., 6.3.
- Veibel, Ingeb. A., Antikv.boghandl., KS 29.1.
- Weichel, Georg Th., Vejform., St. Magleby, S. 26.4.
- Weidemann, Olga, KS 3.5.
- Weilberg, Charlotte Ilse, f. Lawaetz, Ge. S. 29.7.
- Weinschenk, Ellen, f. Omøe, 17.9.
- Weisberg, Signe, 15.10.
- Weisenfeld, Frants, Skolebetj., 21.9.
- Weiss, Ida, 20.4.
— Kamma V., f. Holweg, 6.5.
— M. L. J., Brigadechef, 17.11.
- Weisz, Aks. Joh. Fr., Frisør., 14.8.
- Weitemeyer, Sven J., Landinsp., 8.4.
— R. E., Ktch., cand. polit., 14.5.
- Weitze, Jenny, 30.4.
- Weitzmann, Agnethe, KS 27.5.
- Welin, Palle O., Portier, 18.2.
- Wellendorph, Georg K., Kusk*, KS 19.7.
- Wellis, Will. Chr. Wellejus, 28.5.
- Vemmetofte, Peter, Taxavognm., 3.2.
- Wendel, Chr. Vilh., Typ., KS 10.7.
- Wendelboe, Anna M., KS 17.6.
- Vendelkær, Mona Yvonne, f. Carlsen, 1.1.
- Wendin, Henry N., Disp., KS 2.8.
- Wendt, Paua, (Poulsen), Sygepl., 3.12.
- Wengler, Paul, Kordegn, 8.5.
- Wennergren, Emma, f. Sieling, 17.8.
- Wennick, Sv., Mogens H., FS 12.6.
- Werge, Emil, 14.9.
— Grethe, 26.12.
- Wermund, Erna D. C., 17.12.
- Wern, H. E., Hofmarskal, Kammerherre, 18.2.
— Karoline, f. Dons, 12.12.
- Werner, Bertha M. J., f. Hjelmvig, 8.1.
— Elly, 24.7.
— Erik, o. 26.3.
— I. Vilh., Borgmester*, Odense, 26.3.
— Karen Mary, f. Jensen, KS 11.10.
— Knud, Gross., 23.3.
— Villy, Købm., 9.1.
- Vespermann, Ida K., 12.5.
- Wessel, Anna Else, f. Meincke, 4.9.
— Astrid, Kunstm., 17.2.
- West, Dagmar, Økonoma, Ebberøgdg., 18.4.
— Elisabeth, 2.10.
— Wilh. B., Havnearb., KS 18.12.
- Wester, Ellen, 10.10.
- Vester, Ingrid Margr., 27.2.
- Westerberg, Alfred, 23.10.
— Betty Mary, 19.11.
- Vesterberg, Niels Wilh., Taarnby, S. 12.1.
- Vestergaard, Ant. R. S., Grønthandl. 29.2.
— Daniel, Kons.sekr.*, 7.11.
- Westergaard, Victor, Frugthandl., Randers, 24.7.
— Ingeb., f. Høyer, 9.6.
- Vesterled, G., Murerm., Odense, o. 23.12.
- Westermann, Nanna Else, f. Øberg, 28.8.
- Vesterstrøm, Helene, Helsingør, 31.1.
- Vestertjele, Elisa M. C., f. Baronesse Haxthausen, Hobro, 1.1.
- Westh, Viggo Chr., Chauff., KS 12.8.
- Westring, Esther, f. Eckhardt Møller, o. 16.3.
- Vett, Else de la Cour, 26.2.
- Wettergreen, Stig, 4.3.
- Wetterstein, Else, M: Helge, 6.12.
— Henry I., Cigarm.*, KS 16.8.
- Vetterstein, Johs., Forvalter*, 6.6.
- Wetterstein, Kaj Edvin, Form., FS 19.6.
- Weybøll, Vald. Hans, Kusk, KS 25.7.
- Wexel, Emilie J. N., KS 2.5.
- Weybøll, Betty K., f. Petersen, KS 23.4.
- Whaite, Tonio Mina, 5.9.
- Vibe, Jørgen, Forf., Esrom, 16.11.
- Vibe-Hastrup, Agnete, f. Tryde, 20.5.
- Vibede, Axel Schou, Læge, Nyk. F., 6.8.
- Wiberg, Helge, Transl., 15.6.
— Ingeb., f. Borch Nielsen, 12.3.
— Aug. Helge, Prok., KS 17.6.
- Wibrand, Niels Otto, Isolatør, Ge.S. 1.4.
- Wibroe, Jens Schibye, 10.1.
- Viby, Herdis, 16.10.
- Wichmann, Ingeb., 9.12.

- Johanne, 18.5.
Wickmann, Josef, 27.5.
Wickstrøm, Sv. R., Korrlæser*, KS 24.9.
Wieben, Thv. Anton, Kunstmaler, 14.2.
Wied, Alice Math., f. Nielsen, 11.5.
— Karen Winge, KS 9.12.
Wiedemann, Dit, f. Kampmann, M: Kgl. Kammersanger, 5.3.
Wieder, Gustav, Købm.*, 20.12.
Vielwerth, Joseph, Faktor, KS 11.10.
Wiemann, Louis R., KS 18.3.
Wienholz, Dagmar, f. Jørgensen, 20.3.
Wiese, Henriette Kirstine, 9.8.
Wiese, Knud V., Savsk., KS 13.2.
Wiesel, Anna Marie, 8.1.
Wiingaard, Arne, Dir., 20.6.
Wiinholdt, H. A., Stfst.* i Sønderborg, 3.5.
Wiese, Alexander Mich., Rø.S. 23.4.
Wigger, Agnes Marie, f. Mogensen, Ge.S. 1.7.
Wiggers, Joh. Marie, KS 11.12.
Wilcke, Ellen, f. Rostrup, 24.6.
Wilhelm, Otto, Godsejer, Orenæs, 1.4.
Wilken, Viggo, Res. Postbud, Ge.S. 7.10.
Wilkenschildt, Gudrun, f. Allin, 16.10.
Villadsen, Jens, Dir., Snekkersten, 29.2.
— K. A., Hotelejer, KS 25.3.
— V., Postmester, 13.1.
Willekold, Søren, Dir., 19.12.
Willert, L., Eksp.sekr., cand. jur., o. 7.11.
Willerup, Esther, 7.9.
Willscher, Helene H., f. Koller, KS 25.7.
Willer, H. J., Stfst., Nykøbing F., 16.9.
Wilms, Hilmar, Gross., 18.2.
Wils, Olga Ella, 8.1.
Winberg, Nellie, 17.6.
Wind, Ebba Emilie, Sygepl.*, 4.1.
— Edm. O. J., Maskinarb., FS 31.7.
— Missa, Overfysioterapeut, 16.11.
Winde-Wiemer, Ellen, f. Møller, 22.4.
Windeløff, Lars, Forst., Arkit., Aarhus, 10.8.
Windfeld, V. T., Sognepr., 15.8.
Wingsøe, Kaj E., 16.9.
Winkel, J. R. Caprani, Varmem., Ge.S. 2.1.
— Johanne, f. Boye, 6.11.
— Rich. W. F., Maskinarb., Ge.S. 30.12.
Vinkel, Ragnhild, 14.4.
Vinther, C. T., Værkm., 1.2.
Winkler, Elisabeth, 23.5.
Winsløw, Oscar Emil, 18.9.
Winstrøm, Sig. Jul., 21.8.
Winther, A. E. B., Major, 9.7.
— Andrea E., f. Blichfeldt, 27.7.
— Anna, Afd.sygepl.*, 16.11.
— Anna Margr., Husb., KS 6.5.
— Ax. Marinus, Skom., KS 26.8.
— C. T., Overværkm.*, 1.2.
— Charles Adolf, Best*, KS 20.12.
— Chr., Professor, dr. phil., 24.2.
— Christel, 18.3.
— Harry, 12.1.
— Helene, f. Holst, 1.10.
— Herluf, Stfst.*, Viborg, 3.12.
— Claus, 10.9.
— Henry, 29.7.
— Laur., Købm., Odense, 3.12.
— Marie, FS 6.11.
— Niels Chr., Insp.*, FS 8.5.
— Rich. Chr., KS 14.2.
— Vera V., f. Hoff, KS 21.2.
Vinther, J. C., Provst, pastor emer., Aalborg, o. 2.12.
Winther-Dam, Brigadechef, Kolding, 24.1.
Visby, Fr. A., Sparekassebest., FS 17.8.
Wismann, Har. S., Karetm., Ge.S. 29.7.
— Henn. V., Prov., 1.1
Visnek, Jyda, 29.4.
Wisse, Kristian, Faaborg, 18.10.
Wissing, Bernh. A. V., Hotelkarl, KS 30.12.
Wissum, Marie Nerenst, f. Opffer, 30.9.
Witt, Ejnar, Overlærer*, Broager, 12.6.
— Henrik, 5.10.
— Ulla, f. Starcke, E.e. Miss., 18.8.
Witzansky, Anna K., f. Rørsgaard, KS 31.12.
Witzel, C. C. D., Obtj.*, 26.5.
Woderich, Rigm. C. F., f. Nebler, Ge.S. 24.6.
Woer, Anna K. N., 9.1.
Vogel, Beate M. K., Sygepl., KS 2.8.
Vogn, Ingeb. H., f. Winther, 10.7.
Wohlert, Gudrun, f. Clausen, Aarhus, o. 15.10.
Voigt, Ellen Rosalie, f. Nielsen, 8.10.
— Gunn. L. T., Spec.arb., Ge.S. 30.9.
— Kathr., f. Petersen, Ge.S. 26.2.
— Mette Ingeb., f. Hjelm, 25.1.
— Ulrik, Overlæge, dr. med., Holstebro, 10.7.
Wolder, Dagmar H. D., f. Petersen, 14.3.
Voldum, Olivia, Roskilde, 15.1.
Wolf, Jørgen, 23.10.
— Wilh. P., Bager*, KS 21.2.
Wolff, Helga Betty, f. Edeling, KS 3.4.
— Johanne A., FS 20.3.
— Peter, Civiling., 24.11.
— Peter Joh. G., Ge.S. 2.12.
Wolfmann, Hans G. N., KS 4.12.
Wollbrecht, Emil, 31.8.
Vollertsen, Knud, Fuldm.*, 22.9.

- Vollmers, Ellen, M: Willy, 9.10.
 Wollny, Hugo, Dir., 30.7.
 Wolny, Knud E., 11.5.
 Volquartz, Kirsten, Civiling., Langballe, 26.1.
 Wolstrup, Astrid Emilie, 25.5.
 Volsøe, Helge, Dir., dr. phil., 3.3.
 Voltelen, Steen, Civiling., 19.11.
 Worm, Agnes, 18.2.
 Worm-Leonhard, Julie, Risskov, 8.1.
 Worsøe, Poula, f. Steensen, Aabyhøj, 3.7.
 Voss, Paul Th., Dir., FS 6.5.
 — Vilh. Fr., 2.11.
 Wraae, Jes Olsen, Varmem., KS 27.5.
 Wrisberg, Karen, f. Naumann, 24.8.
 Wulff, Dagmar E. C., f. Dørge, 3.9.
 — Ella Marie, f. Sørensen, KS 16.4.
 — Ellen M. Joh., f. Smidt, KS 7.8.
 — Heinr. J. L. J., Ge.S. 30.12.
 — Hertel, Hovedrevisor, 25.5.
 — Kaj Arn., 10.1.
 — Ragna Neumann, f. Poulsen, KS 2.10.
 Vyff, Kr., Propr., Vonsild, o. 16.9.
 Würtz, Lise Halsteen, 20.9.
 — Willy, Fabr.arb., KS 2.9.
 Wøhler, Loni, 27.9.
 Wörzner, Theod. M. N., KS 19.11.
- Yde, Axel, Maler, 11.2.
 Ytting, Marie, 5.4.
 — Alfr. Vilh., Overpostb., 2.11.
 — Math. Magd., 14.8.
- Zacho, Aage, 25.1.
 — Ib, Læge, Give, 15.8.
 — Ketty Marstrand, 11.7.
 Zangenberg, Agnes, 21.8.
 — H. C. R., Hospitalsforvalter, 17.1.
 — Hansine M. Ka., 30.8.
 — Lilian, 12.10.
 Zangger, O., 18.6.
 Zartov, Elfrida, 13.12.
 Zebitz-Poulsen, Oliver, USA, 19.8.
 Zedeler, Else M. E., 26.12.
 Zetterlund, Johan K., 28.9.
- Zibrandtzen, Klara, 18.9.
 — Frederikke, 26.5.
 Ziegler, Birthe, KS 3.4.
 Ziehm, Paul, Maskinm., o. 19.6.
 Zimakoff, Bella, 12.1.
 Zimmermann, Harry, Ktch., 26.10.
 — Karen, 21.9.
 Zimsen, Laura, Silkeborg, 14.7.
 Zinck, Mary S., f. Sørensen, KS 22.7.
 Zinglersen, Ax. C. C., Tømrer, KS 15.7.
 — Carl, Guldsmed, Odense, o. 11.11.
 Zlotoiavka, Tove, KS 18.10.
 Zorn, Helga, f. Petersen, 14.12.
 Zukunft, Frida S. A., 13.11.
 Zuschlag, Alma, 23.5.
- Ægidius, Peter Vilh., Gdr.*, Hørsholm, o. 29.12.
 Ærsøe, Marie Louise, 22.12.
- Øhlenschlæger, Johs., Srfm.*, Gdr., Vorbasse, 31.8.
 Ørn, Carl Boalth, Lrs., 3.1.
 Ørnbo, Gunn., Driftsbest., 29.9.
 Ørner, Holger, Apoteker, 3.6.
 Ørregaard, Einar, Gross., S.o., 2.3.
 Ørum, Holger, Vognm., KS 19.8.
 — Jens Ludvig, Gross., Ge.S. 27.5.
 — Lilli, f. Funch Thomsen, 31.3.
 — Vibeke, 15.12.
 Østberg, Vibeke, f. Hagemann, KS 4.10.
 Øster, Magnus, Ktch., 28.2.
 Østerberg, Harald, Generalkonsul, Ing., cand. polyt., Dublin, 31.8.
 Østerbye, Hugo, Gross., 30.5.
 Østergaard, Anna, f. Ravn, Søllerød, 8.2.
 — Carl Jacobsen, Overbadem.*, KS 15.5.
 — Ebba, f. Prieme, 10.7.
 — Emma, 10.1.
 — Gurli, 28.10.
 — J. N., Red., Vejen, o. 11.1.
 — Mary, 23.2.
 — Otto A., Mek.*, KS 9.4.
 Østerriis, Ax Th. Aug. Dedenroth, 22.8.

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

Medlemsbidraget er 35 kr.

Samfundet har siden dets stiftelse i 1879 udgivet:

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

1. række, bind 1-3 (1880-82) ved *F. Krarup*.
1. række, bind 4-6 (1883-85) ved *G. L. Wad*.
2. række, bind 1-4 (1886-89) ved *G. L. Wad*.
2. række, bind 5-6 (1890-91) ved *H. W. Harbou*.
3. række, bind 1-3 (1892-94) ved *H. W. Harbou*.
3. række, bind 4-6 (1895-97) ved *G. L. Grove*.
4. række, bind 1-2 (1898-99) ved *C. E. A. Scholler*.
4. række, bind 3-6 (1900-03) ved *G. L. Grove*.
5. række, bind 1-6 (1904-09) ved *G. L. Grove*.
6. række, bind 1 (1910) ved *G. L. Grove* og *Paul Hennings*.
6. række, bind 2-6 (1911-15) ved *Paul Hennings*.
7. række, bind 1-6 (1916-21) ved *Paul Hennings*.
8. række, bind 1-6 (1922-27) ved *Paul Hennings*.
9. række, bind 1-6 (1928-33) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
10. række, bind 1-6 (1934-39) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
11. række, bind 1-6 (1940-45) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
12. række, bind 1-3 (1946-48) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
12. række, bind 4-6 (1949-51) ved *Albert Fabritius*.
13. række, bind 1-2 (1952-53) ved *Albert Fabritius*.
13. række, bind 3-6 (1955-58) ved *Sven Houmøller*.
14. række, bind 1-6 (1959-65) ved *Sven Houmøller*.
15. række, bind 1- (1966-) ved *Hans H. Worsøe*.

Indholdsfortegnelse til tidsskriftets første 50 årgange findes i årgang 1930,
til årgangene 51-66 i 1946 og til 67-85 i 1966.

Samtlige indholdsfortegnelser kan købes i særtryk.

Af de på lager værende årgange kan medlemmer erhverve enkelte årgange til og med 1939 for en pris af 5 kr. pr. årgang. Årgangene 1940-58 incl. kan købes for 10 kr. pr. årgang og årgangene 1959-65 for 20 kr. For ikke-medlemmer er prisen hhv. 10, 15 og 25 kr. - Enkelte hæfter af årgangene til og med 1939 sælges for 1,50 kr. pr. stk., af årgangene 1940-58 incl. for 3 kr. pr. stk. For ikke-medlemmer er prisen hhv. 3 og 6 kr. Af årgangene 1959 og fremover sælges enkelte hæfter ikke. - Ved køb af et sæt af de på lager værende årgange leveres disse til medlemmer for 250 kr., til ikke-medlemmer for 400 kr. - Indholdsfortegnelse til de første 50 årgange koster 10 kr., hvorimod indholdsfortegnelserne for 1930-45 og 1946-65 koster 5 kr. stykket. - Bestillinger sendes til formanden, afdelingsbibliotekar Sv. Houmøller, Sdr. Fasanvej 46, 2500 København Valby.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

- Kr. Erslev: Danmark-Norges Len og Lensmænd 1596-1660.* 1885 . Udsolgt
Henry Bruun: Danmarks Amtsforgaltere 1660-1848. 1919 Kr. 7,50
Fritz Jürgensen West: De kongelige Amtmænd i Hertugdømmet Slesvig 1660-1864. 1921 Udsolgt
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrifts første 50 Bind.
Ved H. Hjorth-Nielsen. 1930. Fototeknisk optryk Kr. 10,00
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1930-45. Ved
Albert Fabritius. 1946. Fototeknisk optryk Kr. 5,00
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1946-1965,
12.-14. række. Ved Hans H. Worsøe. 1967 Kr. 5,00
Perlestikkerbogen. Ved Hans Knudsen og Albert Fabritius. 1954 . Kr. 37,50
indb. Kr. 48,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 28,00, indb. kr. 36,00.
*Albert Fabritius: Giertrud Birgitte Bodenhoffs mysterium og grav-
røverierne på Assistens kirkegård.* 1955 Kr. 5,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 2,50.
Knud Prange: Heraldisk nøgle til Nyt dansk Adelslexikon. 1959 . Kr. 27,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 16,00,
Alfred Larsen: Lolland-Falsters degne og skoleholdere. 1960. indb. Kr. 75,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 50,00.
Borgmester Niels Jacobsens stambog, ved Albert Fabritius Kr. 15,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 12,00.
Allan Tønnesen: Helsingørs Bomærker. 1968 Kr. 32,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 22,00.
Hvem forsker Hvad 1969 (dupl.) Udsolgt
Hvem forsker Hvad 1970 (dupl.) Kr. 5,00

Samfundet ejer oplaget af

- Fredrik Nielsen, A. Olrik og J. Steenstrup: Dansk Navneskik.* 1899 Kr. 5,00
Kristian Carøe: Den danske Lægestand:
III. Den danske Lægestand 1786-1838. 1905 Kr. 2,00
V. Supplementbind. 1922 Kr. 2,00
De øvrige bind er udsolgt.

Henvendelse til formanden, afdelingsbibliotekar Søren Houmøller,
Sdr. Fasanvej 46, 2500 København Valby.